

Upravnstvo: Ljubljana, Knafjeva 3
— telefon šte. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126

Inseratni oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.
Telefon št. 2455

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190

Rečun on ošt ček zavodit: Ljub-
ljana št. 17749

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafjeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon šte. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon šte. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

JUTRO

Volitve v ospredju

Mnoga znamenja kažejo, da se v na-
ši notranji politiki bližamo odločilnim
dogodkom. Se ve borita dve misli.
Eni so mnenja, da še ni čas apelirati
na narod in da bi bilo potrebno preje
na način, kakor se je to zgodilo s hr-
vatskim vprašanjem, rešiti problem no-
ve ureditve vse države, pa potem od
naroda zahtevati naknadno odobritev.
Po mnenju drugih ki je tudi naše, bi
bil tak postopek že iz stvarnih razlo-
gov pogrešna pot. Enkrat se je tako že
zgodilo. Septembrska ustava je bila v
najbolji plemeniti in najboljši nameri
enostransko proklamirana. V volitvah,
ki so ji sledile, je narod po ogromni
večini odobril ustavno stanje. Navzlic
temu je bil glavni ugovor proti sep-
tembrski ustavi, da je bila uveljavlje-
na brez sodelovanja pooblaščenih nosi-
teljev narodne volje in da je ravno v
tem njena največja notranja slabost.

Tudi danes položaj ni dosti druga-
čen. Narodnih zastopnikov ni in nebe-
na politična skupina se ne more izka-
zati, da je resnična predstavitev nara-
dne volje. Edina izjava velja mor-
da za HSS, ki je v hrvatskih krajih
tudi v opoziciji ponovno dobila polno
zaupanje naroda. Karkoli bi se torej
danes v pogledu ustvaritve novega
ustavnega stanja storilo, bi bilo izpo-
stavljeno opasnosti istega ugovora: da
je storjeno brez sodelovanja legiti-
mizirane narodne predstavitelstva.

Uporaba znamenja čl. 118 ustave
pri ustanovitvi banovine Hrvatske se
je dala opravičevati z izredno nujnostjo
in z neobhodnostjo takojšnje rešitve
za ustvaritev prehodnega izjemne-
ga stanja. Čl. 116 pa se ne da uteme-
ljevati kot sredstvo za izgraditev po-
vsem novih ustavnih osnov naše dr-
žavne organizacije. To vedo seveda tu-
di zastopniki teze »najprej reorganiza-
cija države, potem volitve« sami prav
dobro. Zdi se, da zastopajo to stališče
bolj iz taktičnih razlogov. Razpis volit-
ev se jim namreč zdi opasen poizkus
in zahteva, da se najprej razpravlja o
preureditvi države. Ima v glavnem za
cilj — odločitev volitev.

Akoravno torej še ni znan čas, kdaj
bodo volitve, in mimamo se niti volil-
nega zakona. Čeprav je zdaj že nekaj
mescev v delu, pa vendar bolj in bolj
kaže, da volitev ne bo mogoče odsta-
viti z dnevnega reda. Zlasti skupina
Kmetstvo-demokratske koalicije v vla-
di vztraja pri tem, da se z volitvami
ne sme predolgo odlašati. Razmere na
Hrvatskem zahtevajo politično razči-
ščenje in postavljanje v ospredje vpra-
šanje hrvatskega sabora, s stališča
splošne državne politike pa se zdi sko-
raj nemogoče, da bi v banovini Hrvat-
ski zavladal parlamentarni režim, med-
tem ko bi državna zajednica ostala v
sedanjem brezparlamentarnem stanju
z upravo brez nadzorstva in z legisla-
tivo, preneseno na člane ministrskega
sveta.

Tako bo poč zmagalo stališče, da je
treba najprej na volitve, preureditev
države pa naj vzamejo v svoje roke
resnični nosilci ljudske volje. Nemogo-
če se zdi, da bi se mogel kdo ogrevati
še za javno glasovanje in volitve a la
Stojadinović, ki bi naj »potrdile« da-
našnje razdelitev političnih pozicij. Ta-
ke volitve ne bi bile volitve, temveč
samo poskus potvrditi ljudsko voljo,
poskus ki bi našo notranjo situacijo
opasno kompliciral.

Tudi zunanje politični položaj govori
za čim prej razpis volitev. Preko
zime bo po vsej verjetnosti še doba
razmernega zatišja, nihče pa ne ve,
kakšne nove perturbacije prinesejo Ev-
ropi pomladanski viharji in v koliko
morda morali takrat posvečati
vso svojo pozornost že dogodkom okrog
nas. Vsekakor moramo računati z mož-
nostmi velikih težkoč in opasnosti. Za-
to postaja tem bolj nujno, da se bo na-
ša državna politika mogla naslanjati
na zanesljivo podporo resničnih zaup-
nikov vsega naroda.

Mnoga vprašanja so danes v našem
narodnem življenju še odprta. Notra-
nje smo najbolj slabi v sedanjem ne-
odrejenem stanju, na prehodu iz ene
vladavine v drugo, ko so še nerešene
kardinalna vprašanja našega politične-
ga razvoja in še ni jasno, kako si bo-
mo uredili svoje politične svobode in
in kake bodo meje naše bodoče demo-
kracije. V takem nezvestnem stanju
je odprto široko polje prevratnim in
podtalnim strujam, ki se jim zdrav ra-
zum naroda ne more dovoljno upreti,
ker mu manjka sigurne opore za trezno
presojo njegovih življenjskih
vprašanj.

S tem na prihajamo k jedru bodočih
volitev. Tisti, ki menijo, da je dovolj
poklicati narod na glasovanje, pamet
pa bo dal sv. Duh, so v hudi zmoti.
Prav imajo tisti ki pravijo, da mora-
jo volitve dati ne samo pravo slovo na-
rodnega razpoloženja, temveč da mo-
rajo biti tudi izraz konstruktivne dr-
žavne volje. Kdor se bo potegoval za
zaupanje naroda, ta mu mora predlo-
žiti konkretne in stvarne program. V

Skrbi nevtralnih držav

Vse nevtralne države, ki bodo zaradi poostritve blokade Nemčije tudi prece, prizadele, so vložile v Londonu protest — Pomirljiva izjava zunanjega ministra Halifaxa

London, 25. nov. br. Angleška vlada je sklenila, da bo vsekakor v torek proglasa in uveljavila zakon o ojačenju blokade in zapleni vsega nemškega pomorskega izvoza. Tudi dosednji protesti Nizozemske, Belgije, Italije, Danske, Švedske in Japonske je od tega ne morejo zadržati, pač pa bo angleška vlada še enkrat skrbno proučila pripombe nevtralnih držav in bo skušala svoje blokadne ukrepe izvesti tako, da bodo interesi nevtralcev v resnici čim manj prizadeti.

Halifaxova pomirjevalna izjava za nevtralce

London, 25. nov. s. (Reuter) Zunanji mi-
nister lord Halifax je sprejel danes v zu-
nanjem ministrstvu več tujih diplomatskih
predstavnikov, ki jim je pojasnil, da bo
angleška vlada storila vse, da prepreči
nevšečnosti, ki bodo za nevtralne države
nastale morda vsled angleškega sklepa o
zaseženju nemškega izvoza.

Doslej so Holandska, Belgija, Japonska
in Švedska preko svojih poslankov v Lon-
donu izročile angleški vladi poteste proti
temu sklepu. Popoldne je vložil protest
tudi danski poslanik.

V zunanjem ministrstvu se je danes
očitno tudi italijanski veleposlanik Basti-
anini.

Nevtralci se boje nemških protiukrepev

Kodanj, 25. nov. s. (Exchange Tele-
graph). V diplomatskih krogih v Kodanju
izjavljajo, da oleske države kljub pro-
testom, ki so jih vložile proti sklepu o za-
seženju nemškega izvoznega blaga pri an-
gleški vladi, niso hoteli zaskrbljene radi
tega sklepa samega, kolikor radi možnosti
nadaljnjih nemških protiukrepev.

Italijanski protest

Rim, 25. nov. j. (Havas). Italijanski zu-
nanji minister grof Ciano je včeraj sprejel
francoskega veleposlanika Ponceta in od-
pravnika poslov angleškega poslanstva
sira Percy Loraina, ter razpravljal z njima
o posledicah, ki bi jih utegnili imeti po-
ostritve blokade za italijansko gospodar-
stvo.

Včeraj popoldne je grof Ciano sprejel tu-
di nemškega poslanika Ma konsena.

O razgovorih je bilo izdano sledeče spo-
ročilo:

Italijanski zunanji minister je razpravljal z veleposlanikom Francije in odprav-
nikom poslov Velike Britanije in ju pri tej
priliki opozoril na posledice, ki bi jih za
italijansko trgovino utegnili imeti bloka-
da izvoza iz Nemčije, če bi se izvedla v
obliki, kakor sta jo napovedali obe vladi.

Današnji listi prinašajo o razgovorih le
službeni komunikacije, ki mu pa ne dodajajo
nikakršnih lastnih komentarjev. Pač pa
podčrtavajo belgijsko in holandsko inter-
vencijo v Parizu in Londonu zaradi po-
ostritve blokade, ki stopi prihodnji teden
v veljavo. Listi so mnenja, da je demarš
Belgije in Nizozemske zgolj formalnega
značaja, ker imata vladi obeh držav od
angleške in francoske vlade že zagotovila,
da se bodo po možnosti upoštevale vse
težave, ki jim bo izpostavljena trgovina
nevtralnih držav. Poostrena blokada se
bo izvajala na tak način, da države, proti
katerim blokada ni naperjena, gospodarsko
ne bodo oškodovane.

London, 25. nov. s. (Reuter) Proti sklepu
angleške vlade o zaseženju nemškega iz-
voznega blaga je danes vložil v zunanjem
ministrstvu v imenu italijanske vlade pro-
test tudi italijanski veleposlanik Bastia-
nini.

Milan, 25. nov. z. »Gazzetta del Popolo«
izraža mnenje, v daljšem poročilu iz Lon-
dona, da se bo angleška vlada le težko
uprla sedemu močnemu pritisku nev-
tralnih držav. Sicer je malo verjetno, da
bi opustila ali odgodila ukrepe, ki jih je
napovedal Chamberlain v svojem posled-
njem govoru v spodnji zbornici, pač pa ves
svet pričakuje, da bo v dekretu, ki bo

tem pogledu bi bilo seveda najbolje,
ako bi se mogle v naprej sestaviti čim
širše skupine, ki bi nastopile pri volit-
vah z dobro preudarnim skupnim
načrtom za bodočo ureditev države in
našega narodnega sožitja. Akoravno se
pa pri nas že vse mesce sem govori o
preureditvi države, ne moremo reči,
da vidimo v tem pogledu že kaka usta-
ljena misli. Razni šlagerji, ki jih
čujemo, značijo lahko vse in nič.

Kar se še posebej nas Slovencev tiče,
je vprašanje naše bodoče samouprave
še zelo nerazčiščeno. Poskusi v »Jutru«,
da bi razčistili pojme o bodoči banovini
Sloveniji in sprožili plodno diskusijo o
tem življenjskem slovenskem vpraša-
nju, se na žalost niso obnesli. Naš sobe-
sednik ne odgovarja na nobene stvarne
argumente in nihče ne ve, kakšen je
prav za prav njegov slovenski program.
Geslo sama ne zadostujejo. Ona so mor-
da dobra za demagoško izrabljanje, a
so kvarna za narodne interese, ker pu-
ščajo široke narodne sloje v popolni ne-
jasnosti, kako bodo v bodoče urejena
vprašanja, od katerih je odvisen gospo-
darski, socialni in kulturni napredek
Slovencev. Ta molk ima lahko dva vzro-

bržkone izdan v torek, nekaj določb, ki bo-
do razlikovale med izključno nemškim iz-
voznim blagom ter ostim nemškim izvo-
znim blagom, ki je bilo kakorkoli predela-
no v nevtralnih državah.

...tudi japonski

Tokio, 25. nov. A.A. (Reuter). Predstav-
nik japonskega zunanjega ministrstva je
izjavil časnikařem, da so bila japonske-
mu veleposlaniku v Londonu poslana na-
vodla, naj vložijo oster protest pri britan-
ski vladi zaradi represivnih ukrepov pro-
Nemčijo, kakor so jih napovedale izjave
britanskih državnikov, ker utegnejo ukrepi
britanske vlade uničiti zakonito trgo-
vino nevtralnih držav. Poleg tega je pred-
stavniki japonskega zunanjega ministrstva
poudarili, da je Velika Britanija pri izva-
janju teh ukrepov šla čez okvir prava,
ki ga imajo vojvode se države. Čeprav se
upoštevata da so nevtralne ladje bile po-
topljene od nemških min na angleški obali,
vendar pa od Chamberlaina napovedani
ukrepi presegajo mejo represalij, ki jih
priznava mednarodno pravo. Japonska vlada
je prepričana, da bodo tudi druge države
zavzele isto stališče, kakršno je zavzela
japonska vlada. Na koncu je dejal da še
ni jasno, kakšen obseg bodo zavzeli ukrepi,
ki jih najavi britanska vlada. V vsakem
slučaju pa je Japonska prištevna brani-
ti svoje koristi ki jih najavljeni ukrepi
londonske vlade ogrožajo.

Le Zedinjene države in Rusija še ne...

New York, 25. novembra. s. (Associated
Press). Doslej izmed nevtralnih velepil edi-
no Zedinjene države in Rusija nista vložili
pri angleški vladi protestov proti skle-
pu o zaseženju nemškega izvoznega blaga.

Nemčija zvrča krivdo na Anglijo

Berlin, 25. nov. A.A. Današnja »Allge-
meine Zeitung« piše: Anglija je potlenjena
v defenzivo. Ravno v neposredni bližini
obale, kjer se mora pomorska sila države
razviti do najvišje stopnje, rušijo eksplo-
zivje min v serijah angleškega nadvlada na
morju. Medtem ko je varnost pomorskega
prometa nevtralnih ladij na odprtem ocea-
nu navzlic vojni ostala neogrožena, posta-
ja plovba v angleških vodah iz dneva v
dan nevarnejša. Kar se tice izgube trgo-
vskih ladij nevtralnih držav, je treba to
obžalovati. Toda odgovornost za to ne pa-
de na Nemčijo, ki se drži strogo medna-
rodnega prava, temveč na Anglijo, ki sili
nevtralne ladje, da morajo ploviti v morjih.
Katerih varnosti ne more zagotoviti. Vsi
vojskujoci se držav je, da zaščitijo plovbo
v svojih vodah pred vsemi nevarnostmi.
Zadeva nevtralnih držav pa je, izbirati pri
plovbi v teh vodah med rizikom in dobi-
kom. Zaradi razmer, ki vladajo ob an-
gleški obali, Nemci nevarne lahko samo
svetujejo, da svojim ladjam prepevoje plo-
vbo ob obalah Anglije in Francije, ki so za-
radi obojestranskih ukrepov postale nevar-
ne za plovbo.

London, 25. nov. o. (Reuter). Nemčija
se sedaj pogaja s petimi nevtralnimi dr-
žavami. Kakor poroča »Daily Telegraph« iz
Kodanje, se poslužuje pri pogajanjih
raznih sredstev. Tako med drugim namig-
uje da bodo vse ladje katerekoli pri pad-
nosti torpedirane ali minirane, če bodo
namenjene v angleške luke. Nasprotno se
Nemčija zavezuje, če se nevtralne države
izjavijo pripravljene za sodelovanje z njo,
da bo kompenzirala njihovo trgovino z An-
glijo, ki bi jo izgubile, vendar samo na
podlag dolgoročnih kreditov. Gospodarska
pogajanja s švedsko skuša Nemčija ugod-
no rešiti zase s povečanim pritiskom.

Angleško sporočilo ameriški vladi

Washington, 25. nov. br. »Associated
Press« poroča, da je angleški poslanik lord
Lothian po nalogu svoje vlade obvestil

ameriško vlado, da bodo angleške vojne
ladje v bodoče v danih primerih in v do-
ločenih področjih ustavljale ameriške
ladje ter jih prisilile, da bodo odplule v
angleške luke na pregled blaga. Angleška
vlada sicer ve, da ameriški zakon tega ne
dopušča in da je ameriškim tovarnim
ladjam prepovedana tudi plovba po tako
zvanih nevarnih pomorskih področjih, to-
da angleški interesi ne dopuščajo, da bi
ameriške ladje v lukah, ki ne spadajo v ta
nevarna področja, izkrcavale blago, ki bi
utegnilo biti poslano v Nemčijo, ali vkrcavale
blago, ki bi bilo namenjeno iz Nem-
čije v svet.

New York, 25. nov. br. Tukajšnje po-
morske zavarovalnice so danes objavile
da so zvišale zavarovalne premije za ladje
in blago, ki so namenjeni v Anglijo, Fran-
cijo, Irsko, Belgijo in Nizozemsko, za 5 do
6 odstotkov.

Pospeševanje angleškega uvoza iz Amerike

London, 25. nov. o. (United Press). Sku-
pina bančnikov pod Rotschildovim vod-
stvom se je organizirala v svrhu pospeše-

Anglija in nove metode nemškega vojskovanja

Po angleškem mnenju bo tudi „magnetično“ vojno kmalu dosegla enaka usoda kakor podmorniško

London, 25. nov. br. Vprašanje elektro-
magnetičnih min daje še vedno mnogo
opravila angleškemu tisku, ki se je sedaj
ne glede na pravno stran te najnovejše
nemške metode pomorskega vojskovanja
sprijaznil s dejstvi in skuša najti odpo-
moč proti njim. Listi priznavajo, da bodo
mine bržkone še nekaj časa zahtevale
smanjšanje na samo od Anglije in Fran-
cijo, temveč še bolj od nevtralnih držav,
ki jim je trgovina z Anglijo življenjskega
pomena. A kakor je bilo mogoče v zadnji
svetovni vojni premagati nevarnost pod-
mornic tako ne more biti nobenega dvo-
ma da se bo kmalu našel lek tudi proti
temu orožju.

»Daily Telegraph« izraža mnenje, da so
Nemci ponovno prekršili pravila, ki vel-
jajo za vse kulturni svet. Celo ponašajo
se, koliko žrtov so že zahtevale magne-
tične mine, ne glede na to, da je večina
žrtv b la iz nevtralnih držav. Nemci na-
povedujejo vrh tega še hušje ukrepe. V
vojni proti Angliji in Franciji so prekršili
doslej že tri člene haške konvencije iz leta
1907. Kljub temu pa bo Anglija, po-
udarja list, vzdržala tudi ta nemški pri-
stik. Nemci so pritrlali do obupa le ne-
vtralce, Anglija pa bo z vso odločnostjo
izvedla svoje ukrepe proti nemškemu po-
morskemu uvozu in izvozu. Anglije tudi
nevarnost min ne bo premagala.

New York, 25. nov. br. Tudi ameriški
tisk se zmerom mnogo razpravlja o mi-
nah in njihovih žrtvah ob angleški vzhod-
ni obali. »New York Times« obtožuje Nem-
čijo teh katastrof in naglašja, da so Nemci
iz samega obupa segli po takem orožju, da
bi strli blokado. Tudi v pretekli svetovni
vojni so se poslužili strupenih plinov, če-
prav so se prej obvezali, da jih ne bodo
uporabljali. »New York Herald« pa nagla-
ša, da elektromagnetne mine gotovo ne
bodo odločile sedanje vojne.

Nemci bi radi položili mine med Dansko in švedsko

Stockholm, 25. nov. s. Havas. Vsi šved-
ski časopisi se bavijo z nemško zahtevo, da
bi nemška mornarica položila mine v mor-
skih ožinah med Dansko in Švedsko v
švedskih teritorialnih vodah ter ugotavlja-
jo, da je zahteva za švedsko nesprejem-
ljiva. V nasprotju z drugimi državami se
raztezajo sicer švedske teritorialne vode
že od nekdanj v širino štirih morskih milj

nalnih vprašanjih, in neobhodno bo, da se
v skupnih vsedravnih političnih or-
ganizacijah najdejo Srbi, Hrvati in Slo-
venci k skupnemu delu v državni poli-
tiki. Vendar pa polagoma prihaja na
dnevni red problem nove strankarske
formacije našega političnega življenja.
V zagrebškem glasilu SDS čitamo, da je
naprednim Slovincem pred očmi velik
demokratski napredni blok, ki bi bil
garancija, da se novo ustavno stanje,
ustvarjeno s sporazumno rešitvijo na-
šega državnega organizacijskega pro-
blema razvija v režim napredka, svo-
bode in demokracije ter v duhu usodne
povezanosti Srbov, Hrvatov in Sloven-
cev. Tudi mi smo tega mnenja. »Nova
riječ«, ki jo imamo v mislih, je mne-
nja, da bo posebej samostojni demo-
kratski stranki v tem pogledu odrejena
zelo pomembna vloga. Sigurni smo, da
bodo jugoslovenski nacionalisti v Slo-
veniji, organizirani v JNS, s svoje strani
storili vse, da se ustvari trdno pove-
zana fronta političnih sil, ki hočejo
močno napredno in demokratsko Jugo-
slavijo. Izvestni pojavi so znak, da so
prvi stvarni koraki k temu cilju že
storjeni.

naši sobesedniki si stvari morda še
niso do kraja razmislili in torej še ni-
majo prave predstave, kakšna naj bo
bodoča slovenska samouprava, ali pa
hočejo program ustvaritve banovine
Slovenije prilagoditi posebnim strankar-
skim potrebam in oportunističnim
računom in zato nočejo sedaj z besedo
na dan, da se ne bi prejudicirali.

To je nezdavno stanje, ki — kakor do-
godki dokazujejo — znatno pospešuje
zmešnjavo v našem javnem mišljenju
in daje demagogiji širokega razmaha
predvsem demagogiji, pred katero baš
očetje nejasne taktike narod toliko sva-
rijo.

Skupščinske volitve bodo še v enem
oziru ustvarile novo stanje. S preure-
ditvijo države bo nujno postavljen tudi
problem preureditve strankarsko poli-
tične organizacije naroda. Sedanje
stranke so po večini zgrajene na osnovi
in v okviru današnjega ustavnega stan-
ja. Preureditev države bo postavila
stranke pred nove naloge. Osredotočiti
bodo morale velik del svoje pozornosti
in svojega dela v novih edinicah. Slabo
pa bi bilo, ako bi se v bodoče strankar-
sko življenje povsem izživljalo v reglo-

vanja angleškega uvoza iz Zedinjenih dr-
žav v skladu z revizijo ameriškega ne-
vtralnostnega zakona. V tej skupini so
zastopniki največjih angleških in ameri-
ških bank.

Holandska zunanja politika

Amsterdam, 25. nov. br. V senatu je v
teku razprava o novem proračunu. Danes
dopolne je ministrski predsednik podal
ekspozé o nizozemski zunanji politiki. Med
drugim je naglasil, da mora biti Nizozem-
ska v vsakem smislu stalno pripravljena
na obrambo nedotakljivosti svojega ozem-
lja in neodvisnosti svojega naroda. Vlada
se zaveda, da jo v tem prizadevanju po-
pira vse nizozemski narod.

Po odredbi vlade so bile vse dragocenosti
odnesene iz amsterdamskih muzejev in ga-
lerij v zaklone, kjer bodo varne pred mo-
reditvimi letalskimi napadi. Vse nepremič-
nine, kakor zgodovinske stavbe in spome-
nike, pa bodo še te dni obložili z vrečami
peska.

in ne običajnih treh milj. Če pa švedska
ugodi nemški zahtevi, ne bi bila s tem pri-
zadeta samo švedska trgovinska plovba,
temveč bi švedska v svojih teritorialnih
vodah mogla uporabljati samo še vojne
ladje v velikosti rušila, ne pa večjih.

Temza že očiščena min

London, 25. nov. br. Pred dnevi je bilo
ugotovljeno, da so nemška letala nasula
mine tudi na spodnji tok Temze. Zaradi
tega so nastale v pomorskem prometu na
spodnji Temzi znatne zamude. Sedaj pa so
se prilike spet normalizirale. Deloma je
Temza mine odplavila, deloma so jih an-
gleški minolovci uničili.

Holandske trgovske ladje s spremstvom

Amsterdam, 25. nov. s. (Exchange Tele-
graph.) Holandska vlada je imela včeraj
sejo. Sklenjeno je bilo, da bodo holandske
ladje odšle po možnosti plule v manjših
skupinah s spremstvom ter da bodo pred
njimi vlačilci, ki bodo pobirali mine.

Posadka parnika »Rotterdam« se je vče-
raj vsled bojazni pred minami uprla, da bi
ladja zapustila luko.

Položaj na Poljskem

Pariz, 25. nov. s. Informacijski urad
poljske vlade poroča, da prejema vlada
neprestano poročila iz Poljske o številnih
eksekucijah v raznih poljskih mestih. Na
občinskih poglavarstvih so nabiti plakati
nemških vojaških oblasti, ki opravčujejo
eksekucije z vseledajo. Poljski četniki so
po nemških poročilih zelo aktivni južno
od Radoma ter severno in vzhodno od
Krakova. Vsi židje na Poljskem morajo
sedaj nositi rumene trakove na roki. Od
17. do 20. ure jim je prepovedano iti na
ulico.

Pariz, 25. nov. z. »Paris Solr« poroča
nekaj zanimivosti o borbi proti poljskim
intelektualcem. Med drugim navaja, da je
bilo mnogo poljskih vseučiliških profesor-
jev iz Krakova odvdenih v koncentracijska
taborišča. V Poznanju so bili justifi-
cirani trije poljski plemiči, med njimi
tudi brat bivšega poljskega poslanika v
Parizu Chladkowskega. Govori se nadalje
še zmerom, da bo Krakov priključen pod-
ročju nemške države.

Poljski vojni ujetniki v nemški vojski

London, 25. nov. s. Angleško vojno mi-
nistrstvo objavlja, da je nemška vojska po-
stavila v velikem številu poljske vojsne
ujetnike v svoje enice. Vojno ministrstvo
ugotavlja, da je to direktna kršitev haške
konvencije iz leta 1907, ki določa, da ne
sme nobena država vojnih ujetnikov upo-
rabljati za vojaške operacije proti njihovim
lastnim državi.

Turčija priznava poljsko vlado v Franciji

Ankara, 25. nov. s. (Exchange Tele-
graph). Bivši turški poslanik v Varšavi
je dobil od svoje vlade nalog, da zopet
nastopi svoje mesto kot poslanik pri polj-
ski vladi v Franciji.

Rusi za izločitev Rosenberga iz politike

Amsterdam, 25. nov. o. (Exchange Tele-
graph). Po došlih vesteh je nemški zu-
nanji minister Ribbentrop posredoval na
željo Rusije pri kancelarju Hitlerju, naj
pregovori Rosenberga, izdajatelja lista
»Völkischer Beobachter«, da bi se umaknil
iz političnega življenja. Rosenberga, ki je
baltički Nemec, velja kot eden najhujših
nemških nespornikov komunistične stran-
ke.

Žrtve min in torpedov

Angleži priznavajo, da je križarka „Belfast“ poškodovana — Nova nemška taktika v pomorski vojni

London, 25. nov. s. Angleški admirali-teta je sredi objavila poročilo, da je bila križarka „Belfast“ (10.000 ton) v tork po- noči v zalivu Firth of Forth poškodovana bodisi od mine ali torpeda. Dvalet mož posadke je bilo pri eksploziji ranjenih. Križarka je sedaj v popravilu.

Uradno sporočilo ne pove, kakšnega ob- sega je poškodba na križarki „Belfast“. Po privatnih poročilih je križarka brez po- moči dospela v pristanišče.

Nemčija gradi velike podmornice

Pariz, 25. nov. AA. (Havas). Nemci so izgubili od začetka vojne povprečno 3 p d- mornice na teden. V primeru, da se nem- škimi ladječinicam posreči zgraditi na te- den dve podmornici, kar je navzlic po- manjkanju surovin mogoče, bo ve dar številu nemških podmornic vedno manjše. Razen tega bo nemški admiralitet vedno težje najti nove posadke, ki bi bile dovolj pripravljene in sposobne voditi tako deli- katne ladje, kakor so podmornice. Ogrom- ne izgube, ki jih je nemška mornarica pretrpela v dveh mesecih in pol vojne znajo- joč več kot tretjino nemških podmor- nic, ki so bile v službi 4. septembra 1939. Rezultati, ki so jih dosegle nemške pod- mornice, so v primeru z izgubami nez- natni.

Vse to sili nemško admiraliteto, izvajati novo taktiko. Po zanesljivih obvestilih, ki so prispela v Pariz, bi bila ta taktika v tem, da se opusti podmorniško vojskova- nje ob obali in da se zgradijo velike pod- morniške ladje, ki bi ovirale francosko- angleško trgovino. Zavezniki bi morali v tem primeru razpolagati z velikim števi- lom lovskih letal z velikim akcijskim ra- dijem, ter močnim patrolnim brodom v Franciji in Angliji, da zdaj razsija o izvedbi tega načrta, da bi lahko takoj nastopili proti novi nevarnosti.

131 ladij v angleških kontrolnih postajah

London, 24. nov. s. (Reuter). V pre- teklem tednu so angleške kontrolne postaje za vojno tihotapstvo zadržale v svrhu pre- gleda 131 ladij, med tem ko jih je bilo še od preje v pregledu 74. Izmed teh je bilo 50 holandskih, 30 angleških, 16 norveških, 23 italijanskih, 30 angleških, 13 grških, 12 danskih, 9 belgijskih, 6 iz Zedinjenih drž- av in 5 jugoslovenskih ladij. En ladijski tovar je bil v celoti zaplenjen, 114 jih je

bilo popolnoma izpuščenih, v 30 primerih je bil zasežen del tovora.

Nemška patrolna ladja zadela na mino

Kodanj, 25. nov. s. (Reuter). Pri Klelu je neka nemška patrolna ladja zadela na nemško mino ter se v nekaj minutah po- toplila. Nekaj članov posadke je bilo re- šenih, druge pogrešajo. Podrobnosti še ni- so znane.

Trije parniki zajeti

London, 25. nov. s. (Exchange Tele- graph). V južnoameriških vodah so bile od zavezniške mornarice zajete tri velike nemške trgovinske ladje. Uradno ta vesti še ni potrjena.

Srečanje sredi Oceana

Capetown, 25. nov. j. Reuter poroča, da se je nemški parnik „Adolf Wörman“, ki je 18. novembra pobežal iz pristanišča Lobito, znanel sredi Oceana, zasledovan od neke angleške križarke. Da bi parnik ne prišel v ujetništvo, ga je posadka sama navtrila. 30 potnikov, med njimi 18 žensk, kakor tudi vsi mornarji so se rešili.

Ameriški korak v Berlinu

London, 25. nov. s. Angleški radio jav- lja, da je ameriška vlada zahtevala od nemške vlade izpustitev ladij nevtralnih držav, ki jih nemške oblasti zadržujejo v nemških pristaniščih v svrhu pregleda. Nekaj ladij je bilo že izpuščenih.

Japonci bodo zahtevali odškodnino

Tokio, 25. nov. s. (Reuter). Pričakujejo, da bo japonska vlada zahtevala za potop- ljeni parnik „Terukuni Maru“ odškodnino od one države, za katero bo na podlagi preiskave ugotovljeno, da je nesrečo za- krivila. Če bo dotična država odgovornost skušala odvrniti od sebe, bo japonska vla- da odredila zaplenitev ladij te države. Doselej preiskava še ni končana.

Na italijanskem parniku zajeti Nemci

Pariz, 25. nov. s. (Exchange Telegraph). Francoske oblasti so internirale 250 nem- ških državljanov na italijanskem parniku „Matunio“, ko je ta dospel v luko v Mar- seille. Nemci so bili odvedeni v koncent- racijsko taborišče. Zaplenjeno je bilo tudi več vreč nemške pošte.

Mraz in sneg na fronti

Pariz, 25. nov. br. K današnjemu jutra- njemu vojnemu poročilu dodaja agencija Havas, da je bilo večerj vreme na front- nem področju zelo neugodno. Na fronti je vladal velik mraz in je na vsem po- dročju tudi snežilo. Zato je bilo letalsko delovanje skoraj paralizirano. Z obeh strani se je dvignilo le malo letal na izvidni- ške poletje. Francoska letala so ugotovila manjše premikanje nemških čet okrog Aachena.

V ostalem ugotavlja agencija Havas, da izločitev francoskih departmanov ob ita- lijanski meji iz vojnega ozemlja, na ka- terem so v veljavi vojni zakoni, alina ni- kakavega posebnega strateškega pomena.

Berlin, 25. nov. br. O položaju na fron- ti pravi nemški poročevalski urad v svo- jem današnjem poročilu, da je bilo večerj med Muzelo in Renom topništvo nekoliko živahnije v akciji kakor predvečera- njim. Francoski zaporniki oganj je bil v pr- vi vrsti napršen proti nemškemu izvid- niškemu delovanju. Ob gornjem Renu je dan mirno potekel.

V obmejnem področju je bilo tudi le malo izvidniškega delovanja. Le nekaj francoskih izvidniških letal je prišlo pre- ko meje a nemška letala so prodira glo- bokito v srednjo Francijo. Bojev v zraku večerj ni bilo.

Francosko vojno poročilo

Pariz, 25. nov. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske naslednje 163. vojno po- ročilo:

Na fronti ni bilo ponoči nikakih omem- be vrednih dogodkov.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 25. nov. AA. (DNB). Vrhovno vojno poveljstvo poroča:

Na zapadu je prišlo sem pa tja do ogled- niške delavnosti, na posameznih odsekih bojišča pa topniški oganj. Na zapadni meji je sovražnik izvršil posamezne ogledniške poletje nad obmejnimi pokrajinami, med- tem ko so nemška ogledniška letala pro- dirla v srednjo Francijo.

Neka nemška podmornica je došla v svojem operacijskem področju v pasti neko angleško 7000-tonsko ladjo, ki je plula pod holandsko zastavo in jo uničila.

Po angleških poročilih je zadela na mi- no se potopila angleška trgovska ladja „Mangalore“, ki ima 8.860 ton.

V 3 dneh sestreljenih 19 nemških letal

London, 25. nov. AA. (Reuter). V zad- nih treh dneh so zavezniška letala se- strelila 19 sovražnih letal. V tork do- pooldne so angleška lovska letala sestrelila nemški bombnik Dornier, ki je padel v morje. Francoska letala so zbila tri so- vražna letala nad Francijo. Naslednji dan so zavezniška lovska letala sestrelila 6 nemških letal na zapadnem bojišču. V četrtek so, kakor je bilo že javljeno, ang- leška letala sestrelila v Franciji 7, Fran- coci pa še 2 sovražna letala.

London, 25. nov. s. (Reuter). Nad Šet- landskim otočjem so danes popoldne zopet opazili nemški bombnik tipa Heinkel. Protiletalsko topništvo je stopilo v akcijo. Letalski alarm pa ni bil dan. To je tret- ji letalski napad na Šetlandsko otočje te- kom zadnjih dveh dni.

V zalivu Clyde je bil ob 13. letalski alarm, ki je trajal pol ure. Sovražnih le- tal ni bilo opaziti.

terih ima angleška vlada monopolno pra- vico, poljubno povečati petrolejsko prois- vodnjo. Za to koncesijo se je angleška vlada že dalje časa prizadevala, ker si ho- če zagotoviti oskrbo petroleja za svoja oporišča na vzhodu, ne da bi ji bilo treba kot transportna pota uporabljati Sredo- zemsko in Rdeče morje.

Siegfriedova črta tudi proti Rusiji

London, 25. nov. s. Angleški radio jav- lja: Kancelar Hitler je imel tudi večerj posvetovanja z vodilnimi nemškimi gene- rali in politiki. Navzroč je bil tudi generalni inšpektor za gradnje cest in utrdb dr. Toth. Dr. Toth bo baje dobil nalog za zgra- ditev nove linije utrdb na vzhodu Nemčije, ki bodo segale od baltičskih držav do Slo- vaške.

Irski teroristi še ne mirujejo

London, 25. nov. AA. (Reuter). Ponoči je v Birminghamu eksplozirala bomba, ki je razrušila pet telefonskih kabin in en poštni nabirnik. Smatra se, da so bom- bo postavili člani irske republikanske ar- made. Nihče ni bil ranjen. (—)

Zaščitni ukrep madžarske vlade

Budimpešta, 25. nov. AA. (Havas). Ma- džarska vlada je objavila uredbu, na osno- vi katere sta odslej vsaka prodaja in na- kup nepremičnin v obmejnih pokrajinah vezana na predhodno dovoljenje vojaških oblasti.

Nemško-estonska pogajanja

Talin, 25. nov. br. Nemška delegacija, ki se je do zadnjih dni pogajala z esto- nsko vlado o ureditvi raznih vprašanj, zla- sti pa finančnih problemov, ki so v zvezi z repatriacijo Nemcev iz Estonke v Nemčijo, je danes prekinila pogajanja in odpotovala v Berlin. Nemški vladi oo- poročala o sedanjem stanju pogajanj. Po- učeni krogi naglašajo, da so se pogajanja doslej vodila v prijateljskem duhu in da se bodo v kratkem nadaljevala.

Mussolinijev polet v bombniku

Rim, 25. nov. AA. (Stefani). Mussolini je danes izvršil polet s trimotornim bomb- nikom, ki ga je sam pilotiral.

Požar na nizozemski ladiji

Amsterdam, 25. nov. s. (Associated Press). Na motorni ladiji družbe Holland- America Line „Sloterdijk“ (10.000 ton), ki bi morala biti splovljena prihodnji mesec, je nastal danes požar. Pri nesreči se je smrtno ponesrečil en delavec, več pa jih je dobilo težje opekline.

Amerika in Japonska

Tokio, 24. nov. s. (Associated Press). Zastopnik zunanje ministrstva je izja- vił, da bo Japonska storila vse, kar je v njeni moči, da se urede vsa odprta vprašanja med Japonsko in Zedinjenimi državami. Upa, da se bodo potem začela pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe med obema državama.

Radi incidentov na Kitajskem je doslej izročila ameriška vlada japonski vladi že 600 protestnih not.

Potres porušil 16 vasi v Turčiji

Ankara, 24. nov. s. Reuter. Doselej so našli 43 smrtnih žrtev večerjnjega po- tresa v Anatoliji. Bilo je devet potresnih sunkov. 16 vasi je skoro popolnoma po- rušenih, razdejanih je okoli 1000 hiš.

Staroradikalni zahtevajo formalno odobritev svoje stranke

Beograd, 25. nov. p. Predsednik glavne- ga odbora Narodne radikalne stranke Ace Stanojević je predložil notranjemu mi- nistrstvu prošnjo za odobritev delovanja stranke na podlagi obstoječih zakonskih predpisov. Notranjega ministra Mihaljevi- ča so obiskali danes Miša Trifunović, Ko- sta Miletić, Miloš Bobić in Stojan Spadijer ter mu izročili prijavo, kakor je predpla- na po zakonu. Notranji minister je to pri- javo sprejel ter izdal potrdilo na ime Ace Stanojevića. S prijavo sta bila predložena v odobritev tudi program in statut radi- kalne stranke.

V programu se poudarja, da smatra Na- rodna radikalna stranka, za nalogo drža- ve, omogočiti in pospeševati razvoj vseh duhovnih sposobnosti in materialnih mo- žnosti naroda v popolni politični svobodi. Narodna radikalna stranka je za monar- hijo z narodno dinastijo Karadjordjevičev na čelu. Branila bo državno edinstvo Sr- bov, Hrvatov in Slovencev. Zato se bo za- vzemala za edinstvo državnega ozemlja in državljanstva, ter za edinstvo neposredne- ga narodnega predstavnika kot državne- ga zakonodajnega telesa. Enakopravni Sr- bi, Hrvati in Slovenci potrebujejo močno državno skupnost, brez katere bi ne mogli očuvati svoje narodne svobode in odvlano- sti.

Svojo skupno državo morajo Srbi, Hr-

Naša vojska ob smrti admirala Guepratta

Beograd, 25. nov. p. Minister za vojsko in mornarico general Nedić je poslal fran- coskemu ministru za mornarico brzojavko, v kateri mu v imenu naše vojske in vojne mornarice izraža sožalje ob smrti generala Guepratta. Francoski minister za mornari- co Campinchi se je našemu vojnemu mi- nistru zahvalil brzojavno za izraze sožalje ter je izrazil obenem velike simpatije fran- coske mornarice za jugoslovensko oborože- no silo. Sličen odgovor je poslal tudi beo- grajskemu županu Djurđeviću na sožalno br- zojavko.

Vsa bojovniška združenja v Beogradu so na skupnem sestanku sklenila, da se po- kojnemu francoskemu generalu Gueprattu podeli ime »Srpska majka« kot najvišje odlikovanje, ki mu ga morejo dati. V sredo 29. t. m. bo v beograjski katoliški cerkvi

Kralj Karol in Tatarescu o nalogah nove vlade

Zasedanje rumunskega parlamenta odloženo — Ugoden sprejem Tatarescove vlade v Franciji

Bukarešta, 25. nov. AA. (Rador). Po zapričenju članov nove vlade je imel ministri predsednik v kraljevi navzoč- nosti nagovor, v katerem je med drugim dejal: Nova vlada fronte narodnega pre- poroda bo pod visokim vodstvom našega veličanstva vlada pomirjenja, obnove in konsolidacije na vseh poljih. Utrdila bo fronto nacionalne solidarnosti ter bo or- ganizirala vse vojne in materialne sile v državi za obrambo nacionalne dediščine in obrambo nevtralnosti naše države, ki jo bomo ohranili pr. vseh prilikah. Prepričani smo, da se bo izvedel naš program nacio- nalne slege, socialne pravice in miru v zemlji in ob mejah. Prepričani smo, da bo- mo uživali podporo vseh zavednih rumun- skih državljanov.

Kralj Karol je Tatarescu odgovoril: Prepričan sem, da se bo zavedate mojih težav in da se tudi zavedate, kako odlo- čilen je sedanjí čas, v katerem ste pokli- cani voditi zaupana vam ministrstva. Pro- gram, ki ga je obrazložil predsednik vla- de je ena najlepših obujb ter želimo od vsa- ga srca, da bi se s uspehom izvedel. V tem so svet usodnem času imamo dolž- nost, sprejeti naše vse trditve, da bi naša država napredovala materialno in moralno. Na kralju je kralj izrazil prepričanje, da bo vlada svest varuh zakonov in da bo napravila vse da lepoini svoje naloge.

Pariški tisk pozdravlja Tatarescovo vlado

Pariz, 25. nov. AA. (Havas). Pariški listi pozdravljajo s simpatijami novo ru- munske vlado, ki jo je sestavil Tatarescu.

Kako je bil aretiran atentator Elser

„Völkischer Beobachter“ o trdovratnem odporu in končnem priznanju monakovskega atentatorja

Berlin, 25. novembra. AA. (DNB). »Völ- kischer Beobachter« takole opisuje areta- cijo atentatorja Elserja na nemški meji: Takoj po eksploziji dne 8. novembra je bil ob 21.43 dan signal popolnega alarma vse miske policije. To je istočasno pome- nilo, da se vse nemške meje avtomatično zaprejo. V toku noči je bilo zadržanih na meji in aretiranih čez 120 oseb. V pokraj- ni Konstanz sta opazila dva carinika na hribu Wesenbergu ob meji nekega moške- ga, ki je bil samo še 15 m oddaljen od švi- carske meje. Ustavila sta ga ter ga legiti- mirala. Pokazal je izkaznico za mali ob- mejni promet, iz katere se je videlo da po- gosto hodi čez mejo. Izkaznica je bila iz- dana na ime Elser. Pri podrobnih preiskavi so cariniki našli 15 dokumentov z raznimi zapiski o skladiščih municije in tehničnih pripravah za nakladanje in izkladanje v tovarnah in delavnicah, ki služijo oboro- žitveni industriji. Dalje so bili zabeleženi razni podatki o pošiljkah municije ter o delovanju kompliciranih vžigalnikov. Elser je imel tudi vstopnico za bivšo meščansko pivnico v Monakovu. Zato je bil takoj are- tiran ter odveden v Monakovo, kjer je bil izročen komisiji, ki je preiskovala atentat.

Komisija je do tega časa že ugotovila, da so bile potrebne daljše priprave za vzida- nje peklenjskega stroja v stebel. Več prič je povedalo, da so v zadnjem času videle

Novega predsednika rumunske vlade pozna- jo in zelo cenijo v Parizu, kjer je bil posla- nik. »Petit Parisien« pravi: Kralj Karol vodi državo zelo odločno in z veliko spret- nostjo. Vse probleme bi bilo znatno lažje rešiti, ako bi vse vodeče politične osebnosti šle po isti poti. Prišel je čas, ko mora- jo vsi pr. jateji rumunskega naroda žele- ti, da se izvede edinstvo rumunskega naroda. Tatarescu ima zato potrebno avtorita- to. Gafencu pa je diplomat, ki je pokazal, da zna »biti v burnih časih. Finančni mi- nister Constantinescu bo znal izvajati svoj načrt glede zunanje trgovine. S temi ljudmi bo kralj Karol lahko nadaljeval po- litiko stroge nevtralnosti in nacionalne neodvisnosti. Vlada Tatarescu mora razve- sekiti vse one, ki se držijo načel svestobe, pravice in prava.

Zasedanje parlamenta odloženo

Bukarešta, 25. nov. AA. (Havas). Za- sedanje parlamenta, ki bi se moralo pri- četi 25. t. m., je bilo odloženo.

Zanimanje v Bolgariji

Sofija, 25. nov. j. (Stefani). Vsa bolgar- ska politična javnost je z živim zima- njem spremljala razplet rumunske gos- podarske krize. Nova vlada Tatarescu je bila sprejeta z odobravanjem, ker vidijo v političnih krogih v ponovnem imenovanju Gafencu za zunanjega ministra, da se Ru- munija ne bo spuščala v kakve nove smeri v zunanji politiki, marveč se bo držala so- lanje linije, ki ni nenaklonjena sodelovanju med balkanskimi državami.

nekega sumljivega moškega v bližini pivni- ce Preiskovalna komisija je ugotovila, da je moral biti peklenški stroj vzidan v ste- ber z galerije. Našli so tudi več delov bom- be ter delov ure, na katerih je bilo ime tvrdke, ki je uro izdelala. Na osnovi teh podatkov so kmalu ugotovili tvrdke, ki so dobavile posamezne predmete. Na ta na- čin, kakor tudi na osnovi opisa prič, se je potrdil sum, da je atentator Georg Elser.

O priklki hišne preiskave pri njegovi se- stri v Stuttgartu so našli dokumente, ki jih je Elser nje osebo izročil, in ki so ga zelo obremenjevali. Razen tega so našli tam tudi več ur in sestavnih delov ur, ki so bili popolnoma enaki uru, ki je bila pri- trjena na peklenškemu stroju v meščanski pivnici. Našli so tudi orodje, kakor dleto in sveder, ki jih je Elser uporabljal, ki je montiral peklenški stroj. Na tem orodju so našli sledove spina in malte. Analiza je dokazala, da je apno točno istega sestava kakor v meščanski pivnici. Elser ni hotel ničesar priznati, ter je trdil, da je hotel sa- mo zaradi tega priti tajno čez mejo, ker ni hotel plačevati alimentacij za svoje ne- zakonskega otroka.

Lastnik tvrdke, ki je prodala ploščo iz plutovine, da bi se ura manj slišala, je po- dal policiji opis kupca te plošče, ki je po- polnoma odgovarjal Elserju. Šele 14. no- vembra je Elser o priklki konfrontacije s nameščencem meščanske pivnice, ki ga je videl že avgusta v pivnici, začel priznavati. Dne 15. novembra je dal točne podatke in skice o steburu, o peklenškem stroju in o urah, ki jih je uporabljal. Osebe, v katerih službi je Elser bil, so hotele preprečiti, da bi bil Elser v primeru, da bi bil v Švici aretirani, izročen Nemčiji, ter so mu zara- di tega preskrbele dokumente o špionaži.

Tudi Best in Stevens prideta pred sodišče

London, 25. nov. br. Angleški listi še vo- dno mnogo razpravljajo o aretaciji obeh angleških uradnikov Stevensa in Besta, ki so ju Nemci ugrabili 9. novembra pri Ven- lu, čeprav sta prišla tja le, da sprejmeta neke nemške mirovne ponudbe. Listi poro- čajo, da se sedaj nahajata v Berlinu in da bosta soobtožena v procesu, ki bo naperjen proti monakovskemu atentatorju Elserju, soobtožencu Buchholzu in še nekaterim drugim. Kolikor je bilo mogoče zvedeti, bo proces brzokone pred koncem leta v Leipzigu.

Vloga holandskega poročnika Klop

London, 25. nov. s. (Exchange Telegraph). Nemška vlada je zahtevala od holandske vlade pojasnila o vlogi holandskega po- ročnika Klop pri znanem incidentu pri Venlu.

London, 25. nov. o. Kakor poroča »Daily Telegraph«, bosta angleški kapitan Best in major Stevens ostala do začetka procesa zaradi atentata v Monakovu v berlinskem centralnem zaporu. Obstaja razlog za do- me-nevo, da ima Nemčija namen afero ugrabljenja angleških državljanov na nizo- zemske ozemlju izkoristiti za obtožbo proti Nizozemski Gestapo že sedaj trdi, da so pri nizozemskem oficirju Klop, ki je spremljal ugrabljena Angleža, našli dva potna lista z dvema različnima imenoma, iz česar sklepajo, da je bil Kiop v zvezi z angleškima oficirjema.

Živkovli v Valjevu

Valjevo, 25. nov. p. V Valjevo sta danes prispela predsednik JNS Peter Živkovli in podpredsednik Jovo Banjanin, ki bosta govorila na več shodih v Valjevu in oko- lici.

Vremenska napoved

Zemlja: Topleje bo. Delno oblačno bo globlje v notranjosti, vedro na Primor- ju.

Naši kraji in ljudje

Naši stoletniki — kje so, kako živijo?

Kje prebivajo in kako živijo naši najstarejši sodobniki? „Jutro“ želi za letošnji božič obdarovati vrsto starčkov in ženic, ki se bližajo stoletnici ali so jo že dosegli

Naglo živimo današnje čase. Svetovna vojna, v kateri so izkpravili številni milijoni, je našim otrokom že zgodovina. In ker se zgodovina ponavlja, imamo že spet novo svetovno vojno. Morda je doslej bilo malo človeških rodov, ki bi bili v kratkem razdobju preživeli toliko usodnih dogodkov kakor mi. Nemara je to res slavno in častno, kakor nas hočejo nekateri prepričati, — po večini pa smo le take sode, da je mir med narodi dragocenejši, kakor najgenijalniji izumi za moritev človeštva. Toda kakor koli, — svet izpreminja obliko in narodi svojo usodo. Kakor iz bajke nam zveni tisti večni refren, s katerim končujejo naši starčki svoja pripovedovanja: »Tako je to bilo nekoč, ko smo bili še mladi...«

Slovinci se vedno radi ponašamo s svojo kremenitostjo. Res, stvarnica nam je dala prekrasne kraje za bivališče in bilo bi prav in v redu, če bi vsakdo izmed nas lepo v miru in zdravju učakal stoletnico. Toda kakor drugod po svetu, je tudi med nami naklonjen tako visok jubilej le redkim nekaterim. In prav teh redkih naših jubilarov, ki so že ali pa še upajo v kratkem prestopiti prag stoletnice, se hoče v letošnjem burnem letu spomniti »Jutro«. Šib poštati pred vso slovensko javnostjo in jim pokloniti darilec, ki naj jim osladi letošnjo božičnico.

Seveda »Jutro« samo ne more opraviti te gotovo lepe in častne naloge. Kakor pri letošnji uspehi počastitvi mater najštevilnejših slovenskih družin in kakor v mnogih drugih prime-

rih, se »Jutro« tudi tokrat obrača na svoje spoštovane redne in prigodne dopisnike po vsej Sloveniji in jih prosi naslednjih podatkov:

1.) Ali prebiva v vašem okolišču starček ali ženica, ki je že dosegel 100 let, ali pa se bliža temu jubileju?

2.) Obiščite ga ob prvi priložnosti, opišite nam njegovo življenje, zabeležite njegove spomine, ki bodo gotovo zanimali vso našo javnost in bodo ostali trajno ohranjeni kot živo pričevanje o nekdanjem življenju v naših krajih!

3.) Seveda želimo, da nam k opisu priložite tudi slike, da bo slovenska javnost tudi v podobah spoznala, kakšni so naši očaki in naše najstarejše ženice.

Ta navodila našim dopisnikom puščajo posamezniku popolno svobodo. Čim lepši in zanimivejši bo opis življenja in spominov, tem bolj bo ustrezno naši letošnji skupni božični nalogi. Dopise lahko začnete pošiljati takoj in jih bomo poslej objavljali vsako nedeljo, od 3. decembra dalje. Upamo, da bomo do 23. decembra, ko bomo zaključevali božično številko, že imeli zanesljiv in precej obširen pregled življenja naših »stoletnikov« in jim bomo razposlali božične nagrade, katerih obseg in način podelitve naj — dopustite! — zaenkrat ostane naša uredniška skrivnost...

Z iskreno željo, da bi tudi ta akcija lepo uspela in zbudila splošno zanimanje slovenske javnosti, pozdravljamo vse svoje spoštovane sotrudnike, naročnike in čitatelje.

Uredništvo »Jutra«.

O Slovencu čudaku, ki je živel in umrl 1. 1914. v Bolgariji

Ob severnem vzhodu Balkana stoji bolgarsko mesto Trevena. V bližini mesta se premovalnik, ki jih izkorišča že dolga desetletja. Na stolne delavce je to zaposlitev. Ti in ostali rudniški nameščenci kupujejo vse življenske potrebščine v Treveni in mnogo izmed njih tudi stanuje v mestu. Zato se mesto lepo razvija, zlasti ker imajo mestno upravo v rokah pametni, za napredek vnemli in moderno misleči možje. Dokaz, da vodi občina napredni in moderno misleči ljudje, je dejstvo, da občinska uprava izdaja svoje službeno glasilo, ki izhaja trikrat na mesec. Imenuje se »Občinski vestnik Trevena«. Urednik lista je Boris Daskalov. Poleg redkih službenih vestí objavlja list članke in beležke iz vseh panog kulturnega, nacionalnega in gospodarskega življenja. V svoji 115. številki z dne 2. t. m. je priložil »Občinski vestnik« izpod peresa urednika Daskalova zanimiv članek »Josip Logar, ob 25 letnici njegove smrti«. Članek je posvečen Slovencu rudniškemu inženjerju Josipu Logarju, ki je živel in umrl v Bolgariji. Morda njegovi sovci še živijo in ne vedo, kje in kako je njihov sorodnik končal svojega življenja, zato priobčujemo v slovenskem prevodu tisto, kar je Daskalov napisal o njem:

»Ime Josip Logar je znano vsem občinarjem, ki so se udeleževali javnega življenja v Treveni v letih 1901.—1914. Josip Logar je bil Slovenec. Prišel je v Treveno kot rudniški inženjer in je bil upravitelj premogovnika »Leva« bratov Hadži Slavčevih. Zaradi nekega nesporazuma z gospodarji je Logar pustil službo in se nastanil v Treveni, kjer je ostal brez posla od leta 1901. do jeseni l. 1906. Njegov jekleni značaj, naravnost pravilna poštenost in dobronamernost so ga vodili v občudovanje pri vseh Trevenanecih. Oskrbel si je skromno gospodinjstvo, v katerem je vladal zgleden red. Na stanovanju je imel z umetniškimi okusom razvrščene slike in trofeje, pohištvo pa najskrbneje nameščeno. Sam si je pripravil konzervirano jedila za zimo: gose, sajke in sir. Stari sramec, ki je ljubil življenje, je bil prežen in podjetej kot dvajsetletni mladenič. Ljudje niso mogli razumeti, zakaj živi Logar v tako skromnih razmerah, zlasti ko so izvedli, da mu je bila ponovno ponudena dobra služba, ki pa je doledno odklanjal. En primer: Lastnik nekega velikega rudnika na Balkanu je srečal Logarja na ulici in ga nagovoril: »G. Logar, zakaj hodite brez posla okrog in stradate? Naš rudnik potrebuje inženjerjeve, pridite k nam na delo! Imeli boste namnjanj 180 do 200 levov plače na mesec. Logar je odgovoril:

»Sprejemam plačo 120 levov, toda ne kot inženjer, temveč kot nadzornik!«...

Josip Logar je posvetil vse svoje delo in vse svoje sile javnemu blagru mesta Trevena, ki mu je bilo nad vse pri srcu. Bil je kulturnosec in pravem pomenu besede, zlasti na glasbenem področju. Prav takrat je bilo osnovano glasbeno društvo v Treveni. Ker pa ni imelo sposobnih vodnikov, je samo životarilo. Logarju se je posrečilo pritegniti v društvo tudi inteligenco in jo spraviti v odbor. Ponudil so mu mesto predsednika, a je to odklonil, sprejel pa je skromno mesto društvenega gospodarja. In kako požrtvovalno je opravljal ta poel! Oskrbel je inventar, prepisoval partiture in posamezne glasove vseh vrst pesmi, ustanovil je društveni orkester, v katerem je igral kontrabas in bil obenem tudi dirigent. Ves dan je delal v društveni pisarni, sekjal je drva, kurlil peč, pometal, skratka opravljal vse posle, kakor da bi bil društveni sluga. Delal pa je vse to z vidno naslodo, ves čas veselo življal. Logar je požrtvovalno sodeloval tudi pri mestni čitalnici »Na redku«. Njemu in Nikiforu Hristovu gre zasloga, da se je to društvo lepo razvijalo in napredovalo. Logar je silno vzljubil Bolgarijo. Ponovno je to z dejanji pokazal. Posebno značilen je zanj tale dogodek: Leta 1906. so začeli graditi železniško progo Trnovo—Borščica. V Treveno je prišlo mnogo tujih inženjerjev, ki so bili zaposleni pri gradnji. Eden izmed teh inženjerjev, po narodnosti Poljak, je srečal na ulici Logarja, ki ga je poznal. Poljak ga je nagovoril v nemškem jeziku. Logar mu je doledno odgovoril bolgarski. Ko je nato Poljak izrazil svoje začudenje, da mu ni odgovorjal v nemščini, ko vendar odlično govori ta jezik, mu je Logar ogorčeno zabrusil: »Ti, kolega, si v Bolgariji, plačan si z bolgarskim denarjem, Slovan si in ako kaj daš na kravno sorodstvo, moraš upoštevati slovanstvo!«...

Logar se je na jesen leta 1906. preselil iz Trevene v mesto Osman Pazir, kjer je dobil službo. Prijateljem v Treveni je poslal tale svoj naslov: »Josip Logar, magari — Osman Pazir«.

Daskalov zaključuje svoj izjavljanje o Slovencu Josipu Logarju: »Iz Osmana Pazirja je šel v Preslav. Tu v Preslavu v novi svoji domovini Bolgariji je Logar jeseni l. 1914. legel v grob pozabljen in daleč od svojega doma. Mir njegovemu pepelu žele hvalečno njegovi Trevenanci.«

Zanimivo bi bilo izvedeti, kje je bil doma inženjer Josip Logar, o katerem s tolikimi priznanji in pohvalo piše »Občinski vestnik Trevena«. Kdo ga je poznal?

sta l. 1884. je treba vsa grobišča in pokopališča, ki so sredi selišč, zapreti in se morajo namesto njih izbrati taka izven selišč, ki bodo v primerni razdalji od njih.

3. Po razsodihi upravnega sodišča z dne 31. januarja l. 1878. je razširitev pokopališča, ki je sredi selišča in se mora tedaj po zakonu zapreti, nedopustna.

Razen teh predpisov navaja za utemeljitev razveljavljenja sklepa občinskega odbora še svoje velevažne pomisleke in pravi, da ograža javno higieno, ker se je bati okužbe talnice, predvsem šolskega vodnjaka, da ovira pravilni razvoj naselbine (treba je razširiti glavno dovorno cesto s koločvora, ogražajo se obstoječe, od občinske uprave dovoljene stanovanjske hiše, ovira se zidanje novih stanovanjskih hiš). Navaja se še čisto pravilno, da bi razširitev pokopališča zadostovala komaj za deset let, nato pa, da bi stale občinska uprava spet pred istim vprašanjem.

Sresko načelstvo je s tem razveljavljenjem sklepa občinskega odbora v resnici ustreglo prav vsem občanom. Zlasti pa je zapoved sreskega načelstva, da se mora do 1. januarja l. 1939. sestaviti poseben odbor za zgradbo novega pokopališča, zbudila v vseh prebivalcih brez razlike stanu in prepričanja veliko zadovoljstvo. Tudi občinski odbor se je zdaj sprizgajal z novim položajem in spoznal, da je treba zakonskim predpisom zadostiti, in se proti razveljavljenju sklepa občinskega odbora ni pritožil. Občani so se tako le vdali najlepšim nadam, da bo pokopališče sčasoma vendarle odstranjeno in da bomo dobili na primernem prostoru kmalu novega.

Te dni pa je po občini kar završalo od velikega razburjenja. Zakaj zgodila se je prav neverjetna nezakonitost: brez zakonskega predpisane komisiješkega ogleda in brez stavbenega dovoljenja so začeli podirati ograjo pokopališča in ga širiti. Zaradi tega brezglavnega početja, ki pač ne bo vzgojno vplivalo na občane, ki že tako radi grade hiše svojevolično, so se

Iz življenja slovenske kolonije v Kragujevcu

Kragujevac, 25. novembra

Že večkrat je objavilo »Jutro« dopise in slike o največji slovenski naselbini v državi izven Slovenije, v industrijskem mestu Kragujevcu. V zadnjem času se je število naših ljudi zaradi povečane industrializacije pomnožilo spet za nekaj sto ljudi, ki so iz raznih slovenskih krajev prišli sem kratkoročno.

Družabno življenje med nami je prav domače. Ne poznamo nikake politike; kjer se sestanejo, veselo zapojemo.

Muzikantje in pevec kragujevske slovenske kolonije

Zgradba Pokojninskega zavoda v Kranju ni omilila stanovanjske krize

Kranj, 25. novembra

Zaradi izrednega porasta prebivalstva v Kranju se je v mestu pojavila v zadnjih letih občutna stanovanjska kriza, ki se ne prestopa stopnje. V Kranju prevladujejo delavstvo in uradništvo, ki ne zmoreta previsokih stanovanjskih najemnin v novih hišah. Oba, delavec in uradnik, sta prisiljena iskati stanovanja z zmogljivo ceno. Jasno je, da pri izbiri stanovanja ne moreta gledati na udobnost, ker je predobro občutiti pregovor »za malo denarja malo muzike«.

Tako obstaja veliko povpraševanje po cenejših stanovanjih, čemur sledi seveda podražitev najemnin tudi pri stanovanjih v starih hišah.

Ko je pred letom dni uprava Pokojninskega zavoda sklenila, da zgradi v Kranju stanovanjsko hišo, smo vsi z veseljem pozdravili ta sklep, ker smo bili prepričani, da bo s tem stanovanjska kriza znatno omiljena. Toda zgodilo se je, da je dograditev te stanovanjske hiše povzročila prav nasprotno.

Večina činiteljev se je pred začetkom gradnje izrekla za to, da bi zavod zgradil več manjših hiš toda slednjič je ostalo pri kazniškem sistemu. Tako danes stoji na križišču Jezerske in Blejske ceste močnega trinadstropna palača s 36 stanovanji in 8 lokali. Stava ima dva trakta. Prvi prečleni trakt stoji ob Jezerski cesti, drugi pa v Koblarjevi ulici. Gradnjo prvega je dovršilo stavbno podjetje G. Brčić, gradnjo drugega pa domače podjetje G. Bidovca. Zgradba ima 29 dvosobnih, 6 trisobnih in 1 štirisobno stanovanje. Vhodi v stanovanja so na levi in desni strani stopnišča. Vsa stanovanja imajo majhne predsobe, kopalnice balkone. Drvarnice so nameščene v kletnih prostorih, kjer imajo stanovanjci vsakega stopnišča tudi skupno kopalnico.

co. Zgradba ima 5 stopnišč in sicer v pročelnem traktu, in v stranskem pa dve z vhodom s ceste in dvorišča. Največja pomanjkljivost vseh stanovanj pa je, da nimajo kabineto, odnosno sob za služkinje.

Stanovanja so bila ta mesec dokončno urejena in so se stranke že vselile. Kakor smo že omenili, ima stavba 36 stanovanj, toda doslej se je vselilo komaj 12 strank, čeprav je bilo sprva veliko povpraševanje za ta stanovanja. Dogodilo se je celo, da

Sestre negovalke za svoje pravice

Diplomirane otroške sestre negovalke se morajo prav tako po silni razmeri boriti s velikimi težavami poklica in so se zaradi eksistenčnih možnosti ter za dosego svojih stanovanjskih pravic tudi združile v svoji strokovni organizaciji. Šola za otroške sestre negovalke v Zavodu za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani traja leto dni in jo posejajo dekleta z nižjo ali višjo srednjo šolo. Prihodnje šolsko leto se bo studij podaljšal še za eno leto. Gofenke se teoretično in praktično izobražujejo predvsem v negi bolnega in zdravega otroka, posejajo pedagoška predavanja, predavanja zdravnikov, vrše prakso po raznih oddelkih bolnice in zlasti na oddelku za dojenčke. Z diplomo dosežejo kvalifikacijo otroške sestre, to je pomožnega zdravstvenega osebja in spadajo pod ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje. V primeru vojne ali elementarnih nesgod navedeno ministrstvo s njimi razpolaga.

Otroška sestra v privatni službi tako rekoč nadomestuje mater, to se pravi, da se z veliko požrtvovalnostjo odreka svojih mladosti in razmahov svojega osebnega življenja. Nega zdravega dojenčka ne zahteva toliko briga in skrbi, nega bolnega otroka pa terja dosti telesnih in duševnih naporov. Socialni položaj otroških sester pa je v velikem nasprotju s važnostjo in težavami njihovega plemenitih poklica. Ne samo, da jih uvrjajo v vsa mogoča gospodinjstva in celo posebej dela, kratki so jim zlasti zaslužki in prosti čas. Otroške sestre v privatnih službah so privlačne nameščence. Privatna uradnica, na primer opravi dnevno osem ur službe, poltaj je prosta.

Poleg tega ima skoraj povsod prosto sobotno popoldne in vso nedeljo. Velika večina otroških sester pa dobi na teden dni komaj pet ur prostosti, dasi imajo po zakonu pravico zahtevati štiriindvajset ur. Prav tako ji pripade redni letni dopust. Otroške sestre niso nikakršne pestunje, kakor jih nepoučeni ljudje čestokrat nazivajo. Zgodilo se je pred dnevi, da je otroška sestra poučila neznanu gospo, ki je peljala otroka v popolnoma zaprtem vozčku po ulici sredi najkrajše jesenskega popoldneva, naj otrok vendar da nekoliko zravnja. V odgovor jo je tuja gospa preprosto nahrnila, češ, naj se postunje ne vmešava v tuje zadeve. Velika diplomirana otroška sestra pa je po zakonu dolžna študirati zdravje otrok. Pestunje pa so poglavje zasa. V Angliji in Franciji uživajo otroške sestre ugled in položaj, ki ju njihovo poslanstvo zasluži. Zdravstvena zaščita otrok je po njihovi zaslugi v obeh državah na vidljivi višini. Naj bi tudi pri nas obveljalo načelo: spoštovanje in pravni položaj vsakomur, kolikor ga zasluži. Diplomirane otroške sestre naj dobe za svoje plemenito, požrtvovalno delo tudi svoje pravice! Kajti od njih vendar pričakujemo dvoje: dobre matere in zdrav, krepak naraščaj. Ureditelj njihovih stanovanjskih zahtev in pravic naj bo skromna nagrada za njihovo nesebično prizadevanje v službi naroda in države!

Organizacija diplomiranih otroških sester, katere sedež je v Zavodu za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani, razpolaga s kvalificiranimi močmi in sporoča javnosti, da se v vseh tozadevnih potrebah in željah navedenega zavoda.

Krypton
Krypton
Krypton
Krypton
Krypton
Krypton
Krypton
Krypton

Čuva oči in zdravje, ustvarja dobro razpoloženje

TUNGSRAM
Krypton

Sokolška proslava prvega decembra

Ljubljanska sokolska društva bodo proslavila državni in sokolski praznik 1. decembra ob 11. uri dopoldne na slavnostni seji, združeni z zaobljubo novega članstva in s prevedbo dece v naraščaj in naraščaja v članstvo in sicer Ljubljanski Sokol v telovadnici Narodnega doma, ob 15. bo mladinska proslava istotam.

Sokol I — Tabor v telovadnici svojega doma na Taboru.

Sokol Ljubljana II skupno z Ljubljanskim Sokolom v Narodnem domu.

Sokol Ljubljana III v svojih društvenih prostorih ob Tyrševi cesti.

Sokol Ljubljana IV skupno z Ljubljanskim Sokolom v Narodnem domu.

Sokol Ljubljana-Moste v dvorani knižnice na Selu.

Sokol Ljubljana-Siška v telovadnici svojega doma.

Sokol Ljubljana-Štepanja vas v telovadnici svojega doma.

Sokol Ljubljana-Vič v telovadnici svojega doma, ob 20. telovadna akademija istotam.

Sokol Ljubljana-Zg. Siška v telovadnici svojega doma.

Na to svečanost vabimo vse svoje priпадnike in prijatelje sokolstva. Po sklepu seje meddruštvenega odbora ljubljanskih sokolskih društev je na slavnostni seji udeležba za člane in članice, ki imajo krog, obvezna v kroju, ostali pa v meščanski obleki s sokolskim znakom. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

Zdravot!
Meddruštveni odbor ljubljanskih sokolskih društev.

Brez težav

Je več strank svoja prejšnja stanovanja odpovedala, ker so računali s gotovim dejstvom, da se vselijo v novo poslopje Pokojninskega zavoda. Toda kakšno presenečenje so doživeli, ko so izvedli, da znaša najemnina za dvosobno stanovanje 650 do 750 din, za trosobno pa 1000 do 1100 din. Zato se je večina reflektantov rajši umaknila in si poiskala druga cenejša stanovanja. Brez dvoma bodo tako visoke cene vplivale na vse kranjske hišne posestnike, ki bodo šli za tem zgledom. Doslej je stalo v Kranju v novih hišah dvosobno stanovanje s kabineto in vsemi pritlikalnimi največ 600 din, in ta stanovanja imajo po večini tudi vrtove, medtem ko dvosobna stanovanja v novi zgradbi sploh nimajo kabineto, odnosno sob za služkinjo.

Gospodarstvo

Naredba o omejitvi potrošnje bencina

Omejen bo zlasti avtomobilski promet v nedeljah in praznikih

Minister za trgovino in industrijo dr. Ivan Andrej je včeraj popoldne sprejel predstavnike tiska in jim podal v zvezi z uredbo o omejitvi motornega prometa naslednjo izjavo:

Danes sem s finančnim ministrom dr. Štefom podpisal uredbo o omejitvi prometa z motornimi vozili, in sicer na podlagi pooblastila, ki sem ga prejel z uredbo dne 10. novembra letos. Trudili smo se, da prihranimo škodo avtomobilskemu prometu, škodo, ki bi jo mogla izdati gospodarske in socialne nepravilnosti. Z uvozem nafte in bencina iz Rumunije smo doslej krili potrebe našega rednega avtomobilskega prometa, tako da nismo bili prisiljeni seči v obstoječe rezerve tekočega goriva v državi. V zadnjem času pa je prišlo do delnega zastoja pri uvozu. Kolikšne nafte, ki smo jih dobili, niso mogle pokriti tekoče potrošnje. Sprito te okoliščine smo morali izdati ukrepe za štednjo s tekočimi gorivi, ki jo predpisuje ta nova uredba. Štednja z bencinom postaja nujna šele glede na devizno politiko. Nafta in bencin sta postala predmet velikega povpraševanja v svetu. Zato moramo nafto in bencin plačati s svobodnimi devizami, ki so nam potrebne za kritje nujnejših drugih potreb za našo oskrbo. Štednja z bencinom je štednja z devizami.

Ta štednja se da izvesti na razne načine. Izbrali smo način, ki se nam je zdel tako z gospodarskega kakor s socialnega stališča najbolj primeren. Omejili smo praznični potniški avtomobilski promet, kar ne bo dovedlo do nevarnosti v gospodarstvu niti do odpovedi služb šoferjem ali ostalemu osebju, ki je zaposleno v avtomobilnem prometu. Osební promet lahko smatramo v sedanjih razmerah kot luksuz, ki ne sme biti dopuštěn in zato smo ga omejili. Upoštevajoč socialne momente ter potrebe javnega prometa smo pi tudi izvedli od prepovedi avtobusov, ki vzdržujejo redni promet ter takšne. Po drugi strani sem odredil, da se izvede najstrožja štednja pri avtomob-

ilih državnih in samoupravnih oblastev. Ta oblastva smejo uporabljati avtomobile samo za najnujnejše službene potrebe. Končno smo predpisali omejitve v tovarnem prometu zlasti na linijah, ki teko vzporedno z železnico in obstoji možnost prevoza blaga po železnici.

Z uveljavljanjem te naredbe o omejitvi avtomobilskega prometa bomo skušali popraviti konec sedanjemu sistemu omejitve oddaje bencina pri bencinskih črpalkah, kakor jih nedavno uvedle petrolejske družbe in so bile v javnosti predmet upravičene kritike. Pustili smo svobodno avtomobilski promet v delovnih dneh, vendar pa moramo apelirati na lastnike vozil, da tudi v delavniških štedljivi z bencinom in da skrajšajo potrebo na najmanjšo mero. To je njihova dolžnost do domovine in naroda v sedanjih razmerah, ko moramo za tekoča goriva plačevati relativno visoke zneske v devizah.

Za potrebe države bomo zagotovili oskrbo s tekočimi gorivi. Z Rumunijo so v teku pogajanja in upam, da bodo te dni srečno zaključene. Bencin bomo lahko dobili tudi od druge strani, če bo to potrebno. Potemtakem naša oskrba s tekočimi gorivi ni ogrožena. Toda spremenjene razmere na svetovnem tržišču zahtevajo gornje omejitve, vrhu tega pa nam potreba deviz za surovine tudi narekuje strogo štednjo.

Beograjsko »Vreme« je v včerajšnji številki objavilo daljši članek o nameravani omejitvi prometa z motornimi vozili odno- snost o štednji z bencinom na podlagi naredb trgovinskega in finančnega ministra. V tem članku napoveduje »Vreme«, da bo uveden sistem posebnih kart za bencin. In da se bo v vsakem konkretnem primeru ocenila dnevna potreba bencina, zlasti za tovarne avtomobile po obsegu poslov, ki se dajo izvršiti samo z motornimi vozili. Izjave, ki jo je podal trgovinski minister dr. Andrej pa ni razvidno, da bodo uvedene posebne karte za potrošnje bencina.

Zaščita kmečke posesti in razdolžitve kmeta

V petek in soboto je bilo peto zasedanje Kmetijske zbornice v Ljubljani. Sprejet je bil proračun za leto 1940, ki izkazuje 1.102.000 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Za zborniškega svetnika je bil kooptiran kot gospodarski strokovnjak inž. Anton Šivic.

Na zasedanju so razpravljali med drugim o vprašanju zaštite kmečkih posesti sprito nedavne uredbe, ki jo je izdal ban banovine Hrvatske. Po dolgotrajni debati, kjer so bili izneseni razlogi, ki govorijo za zaščito ali proti njej, je bila sprejeta resolucija, ki pravi v glavnem naslednje:

Ker mora biti zemlja last tistega, ki jo obdeluje, je treba preprečiti prehajanje kmečke zemlje v nekmečke roke. Zato naj bi vsako prodajo zemljišča odobrila posebna komisija, v kateri naj bi bil dovoljen zastopnik kmetički stan. Ta komisija ne bi smela odobravati prenosa v nekmečke roke brez posebnih tehničnih razlogov. Kmečki stan mora biti zaščiten na svoji zemlji v taki meri in v obsegu, da ostane življenjski sposoben. Zato mora biti, čel gospodarstveno-financijske politike, da se ustvarijo taki gospodarski pogoji, da se bo moglo razvijati in krepiti kmečko gospodarstvo brez nevarnosti drobljenja posestev. Treba je spraviti v sklad cene kmetijskih pridelkov s cenami onih pridelkov, ki jih kmet kupuje. Da bi mogel preveč prebivalstva, ki ne more ostati na domači grudi, najti zaposlitve v industriji in obrti je treba tudi te gospodarske panoge v največji meri poopeševati.

Za pravilno rešitev vseh teh vprašanj je potrebna njih podrobna proučitev in predhodna rešitev kmečkega zavarovanja za onemogočitev in bolezen, sprememba dednega prava, zakona o advokatih in notarjih itd.

Za delno zaščito po zgledu hrvatske uredbe in srbijanskega § 471 se zbornica po proučitvi vseh razlogov, ki govorijo za in proti, ni mogla odločiti, zavečajoč se, da s tem ne bi bilo ugodeno položaju malega kmeta, temveč bi mu bila odvzeta zadnja možnost kredita. Odločajoč tako delno zaščito pa smatra kmetijska zbornica za nujno potrebno, da merodajni činitelj mislijo na to, da ne bi bil kmet zapostavljen za drugimi stanovalci, ki že imajo zaščito svojega eksistentnega milina in da bo rešena vrsta vprašanj, ki so s tem v zvezi, zlasti pa da pridemo čimprej do zakona o stalnih kmečkih domovih.

Vprašanje delne razdolžitve kmeta. K vprašanju delne razdolžitve kmeta odno- snost revizije uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov zbornica ni zavela svojega stališča. Kakor je znano, je bila v ponedeljek v Beogradu seja izvršilnega odbora

novi osnovane zveze kmetijskih zbornic. Na tej seji je dr. Anton Novaković podal obširen referat o vprašanju delne razdolžitve kmeta, ki je po izjavah članov vlade postalo aktualno. Referent je poudaril in to je tudi stališče zveze kmetijskih zbornic, da je treba vprašanje revizije uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov povezati s koristno organizacijo kmečkega kredita. Zveza kmetijskih zbornic zastopa stališče, da se more stanje kmetijstva trajno popraviti samo, če bo kmetu dana možnost, da se poslužuje potrebnega kredita pod pogoji, ki ustrezajo posebnemu značaju kmetijske proizvodnje. Samo olajšanje plačevanja dosedanjih dolgov, pa tudi delno črtanje ne bi predstavljalo pravo pomoč kmetijstvu, ker se da ta pomoč rešiti samo pri istočasni rešitvi vprašanja novega kredita. Ker se mora pri reševanju takih vprašanj postopati z največjo obzirnostjo in je treba poznati vse, kar je s tem v zvezi, je zveza kmetijskih zbornic sklenila, da bodo posamezne kmetijske zbornice zbrale potrebne podatke in zaslišale svoje članstvo, nakar bo izvršilni odbor zveze kmetijskih zbornic o tem meritorno razpravljaj. Glede na ta sklep zveze se čudimo, da Kmetijska zbornica pri zasedanju, ki je bilo včeraj končano, ni sklepala o tem važnem vprašanju.

Vse kaže, da bo vprašanje razdolžitve kmeta, ki je sedaj na dnevnem redu, odločilnega pomena tudi za slovenskega kmeta. Po beograjskih vesteh je nameravana radikalna rešitev, ki gre za to, da se bodo docela črtali dolгови kmeta, ki imajo do 10 hektarjev zemljišča. Nam pa se zdi, da ne more biti za gospodarsko moč kmeta, ki naj se mu črtajo dolгови, merodajna samo površina njegovega posestva, temveč tudi kakovost zemlje, način obdelave in položaj kmeta glede na bližnja tržišča. Če se v Vojvodini smatra, da je gospodarsko slab kmet, ki ima 10 hektarjev zemljišča, potem je treba v drugih manj rodovitnih predelih naše države črtati dolgove kmetu, ki ima 20, 30 ali 40 hektarjev zemljišča, kakršna je pač njegova zemlja. Že pri uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov se je izkazalo, da ni dobro premlisljena, saj je zlasti naše kmetijsko združništvo spravila v hudo zagato, iz katere se še ni moglo izotati. Razmere so pri nas v Sloveniji docela drugačne nego v ostali državi. Zato smo pričakovali, da bo Kmetijska zbornica zlasti to važno vprašanje temeljito proučila, kajti o pravem času je treba poskrbeti, da se vprašanje kmečkih dolgov ne bo znova reševalo brez sodelovanja prizadetih in mimo posebnih interesov slovenskega kmetijstva.

Manjši izvoz v Nemčijo

Znatno pa se je v oktobru zmanjšal naš izvoz lesa v Nemčijo, in sicer na polovico lanskega izvoza v istem mesecu. V oktobru smo izvozili v Nemčijo 1144 vagonov lesa (2202) v vrednosti 11.4 milijona din (25.2).

Znatno povečanje izvoza v Švico, Albanijo in Egipt

V izrednem obsegu se je pretekli mesec povečal naš izvoz lesa v Švico, Albanijo in Egipt, ki jih znanuemo oktobrske statistika na tretjem, četrtem in petem mestu. V Švico smo v lanskem oktobru izvozile 93 vagonov lesa, letos pa 593 vagonov; po vrednosti pa se je izvoz dvignil v primeri z lanskim oktobrom od 1.3 na 18 milijona din.

Več nego podesetorji pa se je naš izvoz

lesu v Albanijo, saj se je dvignil od lanskih 57 na 591 vagonov odnosno od 0.5 na 5.1 milijona din. Prav tako se je v primeri z lanskim oktobrom podesetorji naš izvoz v Egipt, ki se je dvignil od lanskih 57 na 567 vagonov odnosno od 0.6 na 4.6 milijona din.

Ostale države

Pri izvozu v Madžarsko so zaradi plačilnih težko nastale ovire, ki pa bodo sedaj, ko je prišlo do likvidacije salda, odpadle. Naš izvoz v Madžarsko je bil pretekli mesec skoro za polovico manjši nego lani; znašal je le 472 vagonov (lani 923) v vrednosti 3.7 milijona din (8.1). Povečal

Izravnava klirinških saldov med Jugoslavijo, Italijo in Madžarsko

Poročali smo že o sporazumu, ki smo ga sklenili z Italijo in Madžarsko in po katerem smo odstopili Italiji našo klirinško terjatev nasproti Madžarski za delno poravnava našega klirinškega dolga v jugoslovensko-italijanskem kliringu. Italija pa je prevzeto terjatev nasproti Madžarski porabila za odplačilo svojega klirinškega dolga nasproti Madžarski.

Ta transakcija je bila že prejšnji teden izvršena in najnovejši izkaz Narodne banke o stanju klirinških računov z inozemstvom zaznamuje že ustrezajoče spremembe. Tako se je naš klirinški dolg v Italiji v tretji četrtini novembra skril na 24.1 milijona din, in sicer od 122.4 na 98.2 milijona din. Ker je bil pri tej transakciji obrančan večji znesek, kakor je znašal saldo naših terjatev v Madžarski, smo postali v kliringu z Madžarsko dolžniki. Dne 15. novembra je znašala naša klirinška terjatev nasproti Madžarski 19.3 milijona din, sedaj pa smo v kliringu dolžni 15.2 milijona din. Razlika med stanjem od 15. in 22. t. m. znaša torej 34.5 milijona din.

Ostali pasivni kliringi

Med pasivnimi kliringi je omeniti klir- ring z Rumunijo, kjer se je stanje našega dolga skril na 1.3 na 39.3 milijona din. Saldo našega klirinškega dolga v Turčiji se je povečal za 0.6 na 3.2 milijona din, v turističnem kliringu z Bolgarijo pa je ostal saldo skoro nespremenjen v višini 2.1 milijona din. Saldo našega dolga po likvidacijskem kliringu s Švico se je zmanjšal za 0.18 na 0.21 milijona švicarskih frankov in je pričakovati, da bo ta poslednji ostanek našega starega klirinškega dolga v Švici v kratkem likvidiran.

Ponovno zmanjšanje našega obtoka bankovcev

V zadnji četrtini oktobra se je naš ob- tok bankovcev, kakor znano, povečal za 234.4 milijona din in je ob koncu meseca dosegel izredno višino 9244.3 milijona din. Že v prvi četrtini novembra se je ob- tok bankovcev nato zmanjšal za 71.9 milijona din, v drugi četrtini novembra za nadalj- nih 92.9 milijona din najnovejši izkaz Na- rodne banke od 22. t. m. pa zaznamuje ponovno zmanjšanje za 129.2 milijona din. Tako se je v treh tednih ob- tok zmanjšal za 294 milijona din, in je znašal 22. t. m. 8950.3 milijona din, t. j. za 60 milijonov manj nego istega dne v prejšnjem mesecu (lani je znašal ob- tok bankovcev 22. no- vembra 6576 milijonov). Vzporedno z zmanjšanjem obtoka so se povečale obvez- nosti na pokaz za 151.5 na 1952.0 milijona din (lani 2516.6).

Zlata zaklad se je v tretji četrtini no- vembra le nebitno povečal in je znašal 1987.2 milijona, stabilizacijskih din (lani 1893.3) v stvarni vrednosti 3179.5 milijona din. Devize, ki se ne vstejejo v podlogo so narasle za 8.4 na 563.0 milijona din (lani 522.0). Menična in lombardna posojila so se v tretji četrtini novembra zmanjšala za 19.5 na 2510.3 milijona din (1794.5). Glede na stvarno vrednost zlate podlage v višini 3179.5 milijona din znaša kritje obtoka bankovcev in obveznosti na pokaz 29.16% (prejšnji teden 29.22%).

Povečanje indeksa cen

Narodna banka objavlja podatke o gib- nju indeksa cen v trgovini na debelo v mesecu oktobru. Po teh podatkih se je in- deksa cen v trgovini na debelo povečal od 76.6 v septembru na 80.1 v oktobru, med- tem ko je znašal lani v oktobru 76.8 (1926 = 100). Od septembra do oktobra se je torej pri nas nivo cen v trgovini na de- bello dvignil za 4.6%, v primeri z lanskim oktobrom pa za 4.3%. Indeks cen rastlin- skih proizvodov se je dvignil od 73.5 na 76.8, indeks cen živine in živilskih pro- izvodov od 67.7 na 71, indeks cen mineral- nih proizvodov od 93.9 na 98.9 in indeks cen industrijskih izdelkov od 79.5 na 82.9. Indeks cen v trgovini na drobno v Beo- gradu se je povečal od 82 v septembru na 87.6 v oktobru (1930 = 100) in znaša povečanje 5.7%.

Posestne spremembe v Ljubljani

V prvi polovici novembra so bile v zem- ljiško knjigo ljubljanskega sodišča zana- movane te posestne spremembe (spre- membe izpod 20.000 din kupnine niso upo- šteevane):

Vera Nadobova, posestnica z Broda 41 je prodala Marjanovi Dolinovi iz Kranja hišo v Vižmarjih in vrt v izmeri 512 m² za 32.000 din.

Jošip Koren, posestnik v Črnučah je prodal trgovcu in posestniku Francu Ju- vanu iz Spodnjih Gameljnov svojo nepre- mičnino v Črnučah za 45.000 din.

Boža Lah, profesorjeva vdova iz Dru- štvene ulice je prodala ženi trgovskega tesarja in posestnika Marji Marnovi iz Šmarja nepremičnino v Šmarju za 24.000 din.

Anton baron Codelli s Kodeljevega je prodal Alojziji Medkovi iz Koblerjeve ul. 13 parcelo v Vodmatu v izmeri 588 m² za 37.895 din. — Isti je prodal Janku in Olgi Vida parcelo v Vodmatu v izmeri 530 m² za 28.000 din.

Ima Matko Mikli, višji svetnik in po- sestnik z Borstnikovce trga 4 je prodal posestnici Ivaniki Tomičevi s Kongresnega trga 3/III hišo v Gradiškem predmestju za 236.000 din.

Marija in Jošip Čuček, solski upravitelj v pokolu, stanujoča v Bolgarski ulici 25 sta prodala ženi tovarnarja Marji Šrbevi iz Kranja hišo z dvoriščem v izmeri 299 m² in vrtom v izmeri 331 m² v Bolgarski ulici za 300.000 din.

Pa so je izvoz lesa v Argentino na 436 va- gonov (lani 395) v vrednosti 5.8 milijona din (4.3).

Neurejeno vprašanje trgovinskega in plačilnega prometa je imelo prav tako za posledico zmanjšanje našega izvoza lesa v Grčijo na 345 vagonov (lani 608) v vred- nosti 2.8 milijona din (4.3). Težkoče v po- morskem prevozu so povzročile zmanjša- nje našega izvoza v Anglijo, ki se je skr- čil na 226 vagonov (lani 349) v vrednosti 3.2 milijona din (5.5). Podobni razlogi so bili merodajni tudi za zmanjšanje našega izvoza lesa v Nizozemsko na 116 vagonov (275) odnosno na 1.9 milijona din (2.4).

Povečanje naših klirinških terjatev v Nem- čiji in Češko-Moravski

Po naglem skrcenju naših klirinških ter- jatev v Nemčiji, ki so 15. t. m. dosegle naj- nižje stanje 5.2 milijona mark, smo v tretji četrtini novembra zabeležili zopet naglo povečanje tega salda, in sicer za 2.34 na 7.57 milijona mark. Tudi saldo naših klir- inških terjatev v češko-moravskem pro- tektoratu se je nadalje znatno dvignil in sicer za nadaljnjih 5.8 milijona Kč, tako da znaša sedaj že 61.7 milijona Kč. Visoko stanje tega salda je že povzročilo zastoj pri našem izvozu v Češko-Moravsko. Zlasti naši izvozniki svinj so že pred 14 dnevi sklenili, da ne bodo več izvažali svinj v Češko-Moravsko, dokler stanje plačilnega prometa ne bo urejeno. V tej zvezi so pri- seli pred dnevi v Beograd predstavniki uvoznikov živine iz Češko-Moravske, ki se pogajajo za nadaljne dobave svinj in ma- sti zlasti za kritje povečane uvozne po- trebe pred božičem. Predlog češko-morav- skih uvoznikov gre za to, da bi se del terjatev škodovih tvornic uporabljal za iz- ravnava nastalega salda. V ta namen naj bi se uporabila tudi terjatev, ki je nastala v zvezi z dobavo čeških plinskih mask. Te predloge sedaj proučujejo na pristojnem mestu.

Med ostalimi aktivnimi kliringi je ome- niti povečanje salda naših klirinških terja- tev v rednem kliringu z Bolgarijo, in sicer z a.09 na 1.08 mil. din. V plačilnem pro- metu z Grčijo je znašal 16. t. m. saldo gr- ško-jugoslovenskih bonov v obtoku 45.4 milijona drahem, saldo naših bloktranih terjatev pri Grški banki pa 0.59 milijona din.

Marija Pavškova, posestnica s Ceste na Loko je prodala posestnici Mariji Jerasovi hišo št. 18 — Cesta na Loko ter vrt in ostale stavbe za 200.000 din.

Josefina Pukelsteinova, posestnica in Stevanja Logarjeva, žena železnicega uradnika, obe na Sv. Petra c. 46. sta pro- dali trgovcu Edvardu Pungartniku s Pla- nine pri Raketu dve stavbišči v Sv. Pe- tra predmestju in skupni izmeri 1363 m² po 188 din za m², za skupno vsoto din 256.244.

Oto Farnik, nadstojnik iz Mariborske ul. 24 je prodal ženi davčnega inšpektorja Milici Vardjanovi hišo v Mariborski ulici z vrtom za 200.000 din.

Družba sv. Vincencija Pavelskega je prodala solskemu upravitelju Alojzu In- tharju iz Trzinu parcelo v Sv. Petra predmestju v izmeri 807 m² za 46.806 din.

Andrej Lombar, posestnik s Celovške c. 135 je prodal trgovcu Rudolfu Sturmu z Mikloščeve ceste 21 svojo hišo in vrt v izmeri 657 m² za 420.000 din.

France Poženel, slaščičar v Kneza Koc- lja ulici 61 v Zgornji Šiški je prodal za- sebnički Kristini Beretovi s Celovške c. št. 28 a hišo z vrtom, dvoriščem in vsemi pritliklinami za 121.000 din.

Mira in akademik Dušan Medved iz Ziljskega ul. 3 sta prodala trgovcu Fran- cu Zaletuhi ul. 3 v Vižmarji stavbišče v Zgornji Šiški v skupni izmeri 2.158 m² po din 85 m² za 140.270 din.

Olga Jerasova, posestnica v Lavričevi ul. 8 in Einspielerjevi ul. 25 je prodala Erni-Ljubeli Jovanovičevi, ženi carinske posrednika iz Livarske ul. 3 hišo z dvo- riščem in vrtom v Kapučinskem pred- mestju v izmeri 412 m² za 405.000 din.

Magdalena Battelinovala, posestnica v Drenkovi ul. 22 je prodala centrali Feri- jalnega saveza iz Beograda parcelo v Sp Šiški za 350.000 din.

Amaliya Ogrinova iz Ribniške ulice 11 v Vodmatu je prodala cand. med. Ivanu Matku iz Gledališke ul. 4/II hišo z dvo- riščem v Ribniški ulici 11 za 122.500 din.

Vincenc Štrukelj, posestnik v Dravljah št. 9 je prodal ženi restavraterja Aneli Majenovi dve parceli v Dravljah v izmeri 1200 m² in 1445 m² za 80.000 din.

Greta Koečkova z Emonske ceste je prodala članu Stola sedmorice v Zagrebu dr. Alojziju Gradniju parcelo v Zgornji Šiški v izmeri 819 m² za 45.000 din — Ista je prodala se trgovcu Vilku Lampetu iz Frančiškanske ul. 4 dve parceli v Zgornji Šiški v izmeri 703 in 920 m² za 148.000 din

Gospodarske vesti

Rekonstrukcija ceste Jezica—Domža- le. V računsko-ekonomskem oddelku grad- benega ministrstva bo 29. decembra in istega dne tudi na tehničnem oddelku kr. banke uprave v Ljubljani prva ofertna lističa za rekonstrukcijo državne ceste št. 1 Ljubljana—Celje od km 5.659 do 14.885, to je odseka Jezica—Domžale. Pro- računska vsota znaša 16.4 milijona din.

Nazadovanje hranilnih vlog v septem- bru. Po podatkih Narodne banke so hra- nilne vloge pri bankah in hranilnicah na- zadovale v teku septembra, ko je vladalo vzmenirjenje med vlagatelji zaradi izbru- ha vojne v Evropi, od 11.77 na 10.463 mi- lijonov din, torej za 714 milijonov.

Borze

Na ljubljanski borzi je znašal pretekli teden devizni promet 9.46 milijona din, na- sproti 11.76, 13.08, 6.00 in 10.46 milijona din v prejšnjih štirih tednih.

Devize. Pariz 9.9250, London 17.5150, New York 44.6, Bruselj 73.95, Milan 22.50, Amsterdam 236.70, Berlin 178.50, Stock- holm 106.25, Oslo 101.37, København 86.10, Sofija 540, Budimpešta 80, Atene 3.40.

Blagovna tržišča

Chicago, 23. novembra. Začetni tečaj: pšenica: za dec. 88.25, za maj 88.875; ko- ruma: za dec. 50.375, za maj 52.375.

ZDRAVILNO DELOVANJE BOGAŠKE MINERALNE VODE:

Pri katarju mehurja

Je treba piti požirek za požirkom vode iz vrele TEMPEL ali STYRIA tri do štiri- krat na dan po 100—200 g temperirane vode nitro izpiti!

Koroški drobiž

Nekaj zanimivosti o novih nakaznicah za obleko.

Doslej so se dobile za obleko, perilo in usnjene izdelke posebne nakaznice, ki so jih na deželi dajali občinski uradi, v me- stih pa nalaže za to določene pisarne. Za vsako stvar posebej je bilo treba dobiti tako nakaznico, ki so jo uradi izdajali sa- mo v slučaju nujne potrebe. Če si je de- kle želelo kupiti par nogavic, je moralo dokazati nujnost takega nakupa. Če je ime- lo doma vsaj že dva para nogavic, njeni želji navadno ni bilo ustreženo. Seveda pa so se tudi pri teh nakaznicah dogajale zlo- rabe. Tako je na pr. Velikovu neka gos- pa prosila za nakaznico za par čevljev. Oblasti se je zdelo smuljivo, da bi bila taka dama v tako hudi zadregi da nima doma niti para čevljev več. Medtem ko je pisarna izstavljalca izkaznico, je tajna policija v hiši dotične dame izvršila hišno preiskavo. Ko se je prismetljajala gospa do- mov z novim parom čevljev v dobri veri, da je zopet enkrat prepetnajstila oblasti, so ji povedali, da je medtem tajna polici- ja obrnila njeno stanovanje in odnesla 25 parov več ali manj dobrih čevljev. Tako je skrbna gospa za par novih čevljev izgubila vso svojo bogato zalogo in se bo v bodoče najbrže premislila, preden bo šla prosit za nakaznico, za katerekoli drug predmet v svojem gospodinjstvu.

Nova nakaznica za obleko je duhovito sestavljena. Veljavna je za eno leto, to je do 31. oktobra prihodnjega leta. Obsega sto odrezkov ali sto točk. Nakaznice so različne barve za moške, žene, dečke in de- kelice ter za otroke do treh let. V nasled- njem naj navedemo samo nekaj primerov, kako se bo nakaznica za oblačila lahko uporabljala.

Za moške se bo šlo na tale način: 1 ro- bace šteje dva odrezka karte, nogavice 5, kavice 7, dolge spodnje hlače 20, kratke 12, srajca 20, ovratnik 3, kravata 3, nočna srajca 25, hlače 20, kompletna obleka pa 60 odrezkov ali točk. Če torej fant ali mož nujno rabi novo obleko, mu bo ostalo vse- ga samo še 40 odrezkov za ostale potre- be. S temi točkami si bo lahko kupil do 31. oktobra 1940 še srajce, dva para no- gavic in kravato.

Za dekleta in žene šteje robec 1 odre- zek, nogavice 4, rokavice 5, volnena jopica 25, predpasnik 25, volnena obleka 40, blu- za 15, jopič 20, kostum 45, 1 m volnene blaga 14 do 18, drugega blaga 8—11 od- rezkov.

Za dečke do 14 leta šteje robec 2, noga- vice 2, spodnje hlače 5, srajca 15, deška obleka 12, hlače 6, plašč 30 odrezkov. — Za deklice do 14 leta: robec 1, dolge no- gavice 5, kratke 3, predpasnik 6, volnena obleka 20, navadna obleka 15, navaden plašč 18 odrezkov itd.

Vsakemu je prepuščeno, kaj kupi in kje kupuje. Vsak sam preudari, kaj mu je pri obliki ali perilu najbolj potrebno. Pri na- bavi se bo moral vse držati predpisanih točk in termina njihove uporabe. Prepro- sti ljudje se tolažijo s tem, da tudi bogati- ni ne dobijo več ko samo eno karto za ob- lačila. Psihologsko je to vsekakor zelo iz- datna tolažba.

Novo uvedena karta ne velja za moške letne in zimске plašče, za posteljino in hi- šno perilo ter za delovne in poklicne ob- leke. Kdor si hoče kupiti nov plašč, mora v dokaz prinesiti svojega starega. Če ima večjo družino, lahko plašč nato sam od- drži, ostali pa ga morajo oddati Posteljno in hišno perilo pa se začasno sploh ne bo prodajalo.

V Skočjanu v Podjuni gradi firma Leit- geb novo tovarno za izdelovanje deščic iz raznih lesnih odpadkov. Deščice se bo- do lahko uporabljale za izdelovanje pohi- štva.

Ob Zablatskem jezeru so postavili ne- kaj novih stavb za strankino sportno igri- šče.

Tudi Srbi na Hrvatskem v boju zoper nepismenost

Nekaj podatkov o delovanju „Seljačkoga kola“ — Kmetje kot pesniki in pisatelji — Gospodarsko delo — Odnosaji med srbskim in hrvatskim ljudstvom

Prejšnjo nedeljo smo skušali orisati čitateljem velikopotezno akcijo Seljačke sloge zoper analfabetizem in druga zla, ki ugonobljajo kulturno in moralno moč hrvatskega kmeta in otežkočajo organizacijo njegove politične moči. Med Srbi v sedanji banovini Hrvatski in tudi v ostalih pokrajinah deluje v podobnem smislu kakor med Hrvati Seljačka sloga organizacija *Seljačko kolo*. Ob priliki nabiranja gradiva za zagrebško kulturno reportažo sem mogel govoriti o delu Seljačkoga kola z njegovim glavnim tajnikom, književnikom Milanom Durmanom, predsednikom revije »Književnik« v Zagrebu. Iz tega razgovora naj posnamem tole:

Seljačko kolo je ustanovil pred tremi leti ideolog kmečkega gibanja med »prečasnimi Srbi« Adam Pribečević. Ta organizacija naj bi skrbela za kulturno in gospodarsko povzdigo vasi, prvenstveno srbske vasi v »prečasnih« krajih, čeprav obstoje njeni krajevni odbori tudi v Srbiji. Društvo šteje sedaj 380 takih krajevnih odborov ali »ogrančkov« in ima kakih 20.000 članov.

V kulturnem pogledu je kakor Seljačka sloga tudi Seljačko kolo pred vsem drugim napovedalo *boj nepismenosti*, saj so okrajši s srbskim prebivalstvom, kjer je še danes nad 80% analfabetov zlasti žensk. Najbolj zaostali so v tem pogledu kraji v Bosanski Krajini in Dalmatinski Zagorji. Društvo je izdalo svoj posebni *bukvar* (abecednik) in prav sedaj vodi velikopotezno organizirano akcijo za odpravo tega kulturnega zla. Učitelji in druga inteligenca na vasi, prav kakor bolj pismeni kmetje prirejajo številne tečaje in skrbijo tudi za individualno poučevanje čitanja in pisanja. Obenem prireja Seljačko kolo v vseh krajih, kjer ima svoje krajevne organizacije, predavanja in večere, na katerih čitajo razne književne sestavke.

Tudi pri Srbih na Hrvatskem nastaja podoben pojav, kakor ga opažamo v vrstah hrvatskega kmeta: namreč *pojavi kmetja-pisatelja*. Med temi zanimivimi in značilnimi poskusi ustvaritve kmečke književnosti je pri Srbih pokazal največ uspeha Mitar Popara, siromašen kmet iz Derventskega luga v Bosni, ki je pri srbskih kmetih to, kar Pavle-Miškinja pri hrvatskih. Izdal je že pesniško zbirko, sodeluje pa v raznih časopisih, posebej še v »Seljačkem

kolu«, glasilo organizacije. Izmed ostalih je treba omeniti še Todorovića, Jovaševića, Mikića, Vuletića in druge. Vse to so razveseljivi uspehi novega prosvetnega dela na kmetih in znaki vedno večjega kulturnega prebujanja srbske vasi. Seljačko kolo izdaja koledar, ki je nekak almanah: v njem sodelujejo samo kmetje. Društvo pospešuje tudi prirejanje diletanških gledaliških predstav. Poseben uspeh beleži v repertoarju teh predstav tudi *Cankarjev »Hlapec Jernej«*. Ustanavljajo se tudi kmečke čitalnice. Cela vrsta novih prosvetnih delavcev deluje v tem duhu med ljudstvom. Na prvem mestu je treba omeniti zaslužnega prosvetnega organizatorja Bosanske Krajine proto *Kecmanovića*. V primeri z nedavnimi razmerami, ko se je izobraženstvo brigalo za kmeta samo pred volitvami, pomenijo vsi ti pojavi velik korak naprej.

V ostalem je Seljačko kolo nekaka kombinacija Seljačke sloge in Gospodarske sloge. Mnogo deluje namreč tudi za *gospodarski napredek* srbske vasi in pošilja kmetom strokovniške ki jih uče, kako naj delajo, da bodo bolj uspevali v živinoreji, sadjarstvu itd. Vsako leto v septembru prireja Seljačko kolo praznik žetve. Takrat se zbere vsi člani krajevnega »ogrančka« in drugi prijatelji tega gibanja. Najprej se prečita posebno pismo, ki ga izda za to priložnost predsednik Seljačkoga kola Adam Pribečević. Nato se vrši kakšno predavanje ali kaj podobnega.

Naravno je, da me je pri tem močno zanimal *odnos med Srbi in Hrvati v območju banovine Hrvatske*. O tem sem dobil nekako tole informacijo:

Odnos med Srbi in Hrvati je v samem vodstvu zelo dober, prav tako je dober na tistem terenu, kjer so na hrvatski strani v odločilni večini pravi radečevci. V kolikor je obstajala kakšna napetost, je bila Lika najbolj občutljiva, vendar je opaziti, da se tudi tam razmerje od dne do dne popravlja. O kakšnem preganjanju Srbov na Hrvatskem ni mogoče govoriti. Odnos med SDS in HSS je sporazumen tako rekoč betonal. V tem duhu se bo delo nadaljevalo in je upati, da bodo kmalu odstranjena vsa stara nasprotja med Hrvati in Srbi. Dobra volja, voditeljev hrvatske večine na področju banovine Hrvatske daje za to najboljše jamstvo!

— o.

Novo izplačilo „Jutrove“ nezgodne zavarovalnine

Med nezgodami »Jutrovi« naročnikov je nezgoda Franca Ravtarja, električarja iz Hrastnika šte. 89, gotovo izredno tragična.

Dne 22. oktobra letos je napravila družba iz Hrastnika izlet v Savinjsko dolino. S seboj je povabila pokojnega Ravtarja, ker je dobro igral harmoniko. Imenovan se prvotno ni odzval povabilu in je šele

Smrtno ponesrečeni električar Franca Ravtar iz Hrastnika

na ponovno prigovarjanje pristal na udeležbo. Vsa družba je preživela prijeten dan ter se dobro razpoložena na večer vračal z avtobusom domov. Pokojni Ravtar je sedel med izletniki, ker pa je imel za igranje harmonike na svojem mestu premalo prostora, se je preselil na sedež poleg šoferja. Komaj dobro minutu nato je avtobus vozil skozi vas St. Peter, ko je pridrvel s stranske poti konj tako nesrečno, da je z ojesom predrl vrata avtobusa. Oje je ranilo Ravtarja na trebuhu tako, da so se zmečkala jetra in je Ravtar, ki je štel komaj 32 let, kratko nato umrl za notranjimi izkrvavitvami.

Zanimivo je naključje, ki je imelo baš pri tem tragičnem primeru svojo posebno vlogo. Ravtar je bil sicer že več let naročnik »Jutra«, vendar je naročnino plačeval skoro vedno nazaj. Tako je poravnal naročnino za vse tri letošnje kvartale vedno v zadnjem mesecu kvartala, tako da je praktično »skoro dve tretjini časa bil nezavarovan. Naročnino za tretji kvartal je poravnal 12. septembra, naročnino za četrti kvartal pa je plačal 20. oktobra, to je dva dni pred nezgodo, kakor bi bil slutil bodoči dogodek. Tako je s pravočasnim plačilom zagotovil rodbini pravico do zavarovalnine. Očitno je bila povod za predčasno plačilo »Jutrova« objava, s katero so se opozarjali naročniki, naj varujejo pravice svojcev s pravočasnim plačilom.

Vdova Marija Ravtar je s smrtjo svojega soproga hudo prizadeta, zlasti ker ima sina, ki obiskuje gimnazijo.

Pogoste so prometne nezgode in vedno se govori o sreči, kadar ostanje potnik nepoškodovan. V vseh zadnjih letih pa prav za prav ni bilo nobenega sličnega primera, kakor je ta, da se je potnik v

avtobusu smrtno poškodoval zaradi zunanjega vpliva, ki ni bil v zvezi s karam-bolom vozila samega.

Da je vdova ga. Marija Ravtar »Jutru« neizmerno hvaležna za veliko pripomoč z izplačilom 10.000 din. Zednjene zavarovalne d. d. v Ljubljani, ni treba posebej poudarjati, saj ji je prav ta priložnost edina koristna podpora, ki jo je brez vseh komplikacij prejela.

Uprava »Jutra« uporablja ta tragični primer za ponovno opozorilo svojim naročnikom, naj vršijo vestno plačilo dospelih naročnin, ker pač nihče ne ve ne ure, ne dneva.

★

Zahvala

Podpisana Marija Ravtar, vdova po tragično preminulem električarju Francu Ravtar, si šteje v svojo dolžnost, izreči na tem mestu Zednjem, zavarovalnici, d. d. v Ljubljani, svojo zahvalo za takojšnje izplačilo »Jutrove« zavarovalnine 10.000 din, ki mi je pripadala zato, ker je bil moj pokojni mož točen plačnik naročnine »Jutra«. Prav priročno se zahvaljujem upravištvu »Jutra«, ki zavaruje vse svoje naročnike, zaradi česar sem bila deležna v najhujšem času svojega življenja tako izdatne podpore.

Marija Ravtar, Hrastnik št. 89.

Naraščajoča draginja v Trbovljah

Trbovlje bi morale biti v drugem draginjskem razredu

Trboveljski trg je bil ob zadnjem plačilnem dnevu v znamenju občutno naraščajoče draginje, velikega povpraševanja po nekaterih živilih in razmerno slabe ponudbe. Trboveljski tržni dnevi so bili ob prilikah, ko delavci dobijo izplačane svoje štirinajstnevnne mezde, zaradi zadovoljive zaposlenosti rudarjev do pred kratkim pravi živahnih. Zadnja dva meseca pa so postali nekako štedljivejši, tako trboveljski odjemalci kakor tudi vedno dražji prodajalci. Na trgu je tedaj manj živil in kaže, da zlasti nekatere življenjske potrebščine naši kmetje in prekupevalci zadržujejo doma, da bi jih pozneje prodali za boljše cene. Krompirja, ki ga je letos sploh malo, ni bilo na trgu že več mesecev. Cena je zdaj 1.50 do 1.75 din za kg. Kakovost je v splošnem slaba. Jajc je bilo zelo malo in drobna so. Cene so jim po pet do šest kosov za 10 din, kar predstavlja nasproti lanskim cenam v istem času stodontno podražitev. Značilno je, da se tako visoke cene držijo predvsem na tržnem prostoru, medtem ko so kmetje istega dne prodajali po hišah jajca dosti ceneje. Mlečni proizvodi so ostali sicer še pri starih cenah, le kislina smetana se je že podražila. Fižola je bilo malo po 5 din za kg (lani 3 din). Repa je bila po 10 din mernik. Jabolka, največ z dolenske Rake, so bila boljše vrste po 3 din, slabše po 1.50 do 2 din. Povrtnine, ljubljanske je bilo zelo malo. Mlade kokoši so stale 22 do 30 din za kijun, petelinčki 18 do 20 din.

V splošnem se lahko reče, da je bil trg založen zelo slabo in se ta slaba ponudba opaža že dva meseca. Edino zelnatih glav je še dovolj in po starih cenah, to je po 1 din kg.

Splošno se je podražilo blago, ki se ne prodaja na trgu. Mast je poskočila od 20 na 22 din za kg, slanina od 18 na 20. Schichtovo mlo od 14 na 15, rič slabše vrste

Usoden padec posestnika na kamen

Smrtna nesreča dobrega družinskega očeta v gozdu

Sorica, 24. novembra
Zgornje Danje, vasica pod strmim pobočjem Ratitovega, so pod vtiskom tragične nesreče, ki je doletela vasčana posestnika Gaserja Franca. V ponedeljek jutraj se je odpravil Gaser s svojimi tremi hčerami v svoj gozd. Hoteli so nagrabiti istja za stelo. Nemila usoda pa je hotela drugače. Hčerke Anica, Julka in Tončka so šle na prejš. 66letni oče pa je stopil za njimi. Medtem ko je šel Gaser skozi gozd, mu je spodrenilo na kamnu. Mož se je opotekel in padel tako nesrečno, da je z glavo zadrl v kamen. Priletni mož je s hudimi poškodbami na glavi in tudi po telesu oblašal nezavesten.

Hčerke, ki so bile medtem že dokaj naprej, so seveda očeta pogrešile. Ko ga tudi po daljšem času ni bilo z njimi, so v zli slutnji šle nazaj po isti poti in tako našle telesa na ležečega na tleh. Julka je še očetu

Jaz Vam varuiem kožo!

Rdeča, hrapava in spokana koža dokazuje, da Vaša koža nima dovolj odporne sile, da je torej slaba. Zato je potrebno, da jo krepčate in sicer z NIVEO. Kajti NIVEA vsebuje »Eucerit« in prodira skozi kožne luknjice globoko v kožo, ji dovaja hrano, jo krepča in ji zvišuje odporno silo. Zato uporabljajte redno NIVEO, da bi Vam ostala koža nežna, mehka in gibčna kljub vlažnemu in hladnemu vremenu!

liko bolj, ker si ni upal nikogar izmed navzočih osumiti tatvine, čeprav je vedel, da je moral nekdo izmed navzočih seči v njegov žep, mu vzeti denarnico in mu potem prazno spet vtičniti nazaj v hlače. Alič je molčal in razmišljal, kako bi prišel do svojega denarja. Zlasti je bilo težko izreči pravo besedo, ker so fantje v Potočnikovi hiši menjavali sedeže.

Nekaj dni je mislil Alič, da mu bo samemu uspelo priti zadnji do dna. A ni bilo nič. Slednjič je prijavil tatvino orožnikom v Poljanah, ki so začeli temeljito preiskavo. Tatvina je zdaj docela pojasnjena, in gre za razkritje zasluga vrhoma orožnikom podnaredniku Janku Resniku in kaplarju Lazareviču Bošku. Orožniki so se predvsem zglasili na domu Vincenca Kumra v Muravi, kjer so izvedeli, da sina že štiri dni ni bilo domov. Doglali pa so tudi to, da je Kumer takoj naslednjega dne po tatvini kupil pri posestniku Rinkovi Tereziji opla za 257 dinarjev. Plačal je s tremi stotaki. Rinkova je tudi opazila, da je imel Kumer pri sebi bankovec za tisoč dinarjev. Ta tisočak je izmenjal Kumer pri posestnikovem sinu Kokažu Venceslavu v Dolenčah. Pojedel je bil klubaso in je plačal s tisočakom. Nazaj je dobil 997 din.

Ker se o Kumru mimo vsega navedenega ve, da je imel običajno le po nekaj kovancev denarja in da mu zadnji zaslužek še ni bil izplačan, ni torej dvoma, kdo je zagrešil tatvino. Kumra oblastva ne morejo izslediti. Bržčas je osumljenec izvedel, da ga iščejo, pa se je skril Osla, ki je bil kupljen z ukradenim denarjem, so spravili do nadaljnjega pri predsedniku občine Javorja g. Janezu Koširju.

Napad volkov na avtobus

Letos se že zelo zgodaj v raznih pokrajinah pojavljajo volkovi, ki prihajajo do naselbin ter vdirajo tudi na ceste. Prijatelj lista nam je takole opisal srečanje z volkovi:

Imel sem trgovski opravek v Livnem in sem, kakor običajno, potoval s poštnim avtobusom Split-Livno. Prisedel sem k šoferju Rajku Laliću. Blatne, ozke ceste z velikimi ovinki, zdaj v hrib, potem naglo nizdol, zahtevajo od šoferja mnogo spretnosti in prevdnosti. Prispeli smo do zloglasne Prološke drage.

Avtobus reže s primerno hitrostjo ostre ovinko, ko se nenkrat pripodi iz lesovja tolpa sestranih volkov. Nekaj jih je ostalo za avtobusom, a trem se je posrečilo priti pred avtobus. Prišli smo tako v nekako zagato med volkove. Imeli smo jih pred seboj in za seboj. Bila je že noč, po 7. uri zvečer. Za avtobusom smo videli začrte volčje oči in se je potnikom kar na obrazu videla nervoznost in strah. Večkrat sem v Sibiriji doživel napade volkov na sani ruskih mušikov, a tako besnega volčjega napada še ne pomnim.

Šofer Rajko Lalić ni izgubil prisotnosti duha. Najprej je pomiril potnike ter jim zabliči, naj ne kriče. Močni reflektorji avtobusa so zmečali zveri. S spretnim manevriranjem je šofer zadel dva volka, da sta obležala mrtva pod kolesjem. Tretji, največji pa je drvel naprej ter se zdaj pa zdaj naglo okrenil proti nam. Bele pene je imel na žrelu, jezik iztegnjen, grozno zobovje pa pripravljeno na napad. Spretno je obračal šofer avtobus na levo, pa spet naglo na desno, dokler ni dobil težko zver pod kolesje. Bili smo rešeni in volkovi v ozadju so se umaknili in kmalu razgubili.

Iz Ljubljane na zapad

Pisma slovenskega študenta — Skozi Italijo v Pariz — Velemesto v vojni — Pred vožnjo čez Rokavski preliv

Potovanja iz naše države v zapadne dežele so v času, ko je zapadno Evropo zajela vira nove vojne, dokaj redek pojav. Zato utegnejo naše čitatelje zanimati pisma s poti v Anglijo; poslal nam jih je mlad sotrudnik »Jutra«, visokošolec, ki je odšel na specialne studije v Anglijo. Prvo pismo je iz Pariza, drugo s francoske obale Rokavskega preliva. V njih pripoveduje naš mladi potnik:

Pot preko Italije

Nekoliko tesno je človeku pri srcu, ko pomisli, kako dolgo in morda tvegano pot ima pred seboj, vendar tudi nevarnosti človeka mikajo. Na Raketu sem se poslovil od domovine in že nas je vlak potegnil v Italijo. Umljivo je, da je pregled na meji strožji kakor v normalnih časih. V Trstu smo morali čakati tri ure na zvezo z Milanom. Mesto je bilo začudno mirno in tiho, mogoče zato, ker je bila nedelja. Nadaljevali smo vožnjo preko Benetk. Padova in Verone proti Milanu. Vlak se je napolnil in zopet je postalo na moč živahno. Ljudje so s očitnim zanimanjem čitali liste in debatirali o najnovejših dogodkih. V Milan smo dospeli o polnoči. Zopet je bilo treba čakati do poldneva na zvezo proti francoski meji.

V Milanu je po cestah živahno vrvenje kakor vedno. Zasebni avtomobili vozijo na metanski pogon, zato imajo na karoseriji pritrjene velike metanske bombe. Tudi v Italiji so cene živilom narasle za približno 20%. Srečal sem v mestu nekatere naše študente. Seveda jih je povsod cen zadelo in so mi zaupali željo, da naj bi jim z doma kaj več poslali, češ »da ne bodo uspehi slabši«. Kavarne in drugi lokali so odprti le do polnoči, vendar so vedno polni. Ljudje neugnanu debatirajo o dogodkih v svetu, četudi je povsod polno napisov, ki prepovedujejo javne razgovore o visoki politiki in visoki strategiji. Na hitro roko sem si ogledal nekatere zanimivosti, pred odhodom vlaka pa sem stopil v kolodvorsko restavracijo v upanju, da dobim kaj čaja za na pot. Čaja sicer ni bilo, a povedali so mi, da lahko dobim kamilice z limono. Tako sem bil tudi a te strani zadovoljen.

Odpejali smo se proti Torinu in naprej na francosko mejo proti Modani. V vlaknu sem našel več Poljakov, ki so potovali v Francijo. Vse so pustili doma, le s malo prtljage so krenili na dolgo pot čez Rumunijo, Jugoslavijo in Italijo v novo domovino. Iz lombardske ravnine prehajamo vedno bolj v gorati del zapadne Italije. Na

obeh straneh doline nas obdajajo krasne visoke gore, pokrite s snegom, ki se blešči v večernem soncu. Škoda, da se je kmalu stemnilo in so nam vse te krasote izgubile izpred oči. Kmalu smo bili na francoski meji. Vsi potniki smo morali izstopiti in si dati pregledati kovčke v kolodvorskem posloplju, ki je popolnoma zatemnjeno. Po strogem pregledu so spuščali posameznike na peron. V gneči sem se znašel kot edini Jugoslovčan med Poljaki, Italijani, Grki in Francozi. Peron je bil voljajočo zastražen. Le trudoma sem v temi našel prostorček v vagonu, v katerih brle le majhne modre žarnice. Sedel sem med samimi Francozi in kmalu se je razvnela tudi tu živahna debata o vojni in o vseh zadevah, ki so s njo v zvezi. Okrog nas je bila popolna tema; človek ni videl iz vlaka prav nič. Nam, ki tega še nismo bili vajeni, postane nekak tesno pri srcu; šele sedaj se zavemo kontrasta in spoznamo resnost položaja. Vlak je drvel v noč s silno brzino, gotovo preko sto kilometrov na uro. Na posameznih postojah so vstopali vojaki, razpostavljali svojo prtljago po hodnikih in brž utrjevali zaspali. V točki vagona se je pogovarjal Parižan z Alžakčanki, ki ni hotela verjeti, da bo vojna dolga in resna. Prepričanja je bila, da se bo vse mirno končalo. Polagoma je vse utihnilo in sem se predramil šele v Parizu.

Pariz v novembra

Četudi kaže ura že osmo jutraj, je vendar še precej temno. Kolodvor je vse prebarvan s modro barvo. Prvo, kar opazim, je

to, da je vse močno zastraženo, kljub temu je živahnost velika. Vratar mi je dobrodušno pomagal z nasveti in tako sem pogumno krenil v mesto. Promet je popolnoma normalen. Skoro vse hiše imajo zapeljena okna s papirjem, da bi ne popokale šipe. Ljudje so resni, vsak ima preko ramena torbico s plinsko masko. Videti je, da se je Pariz, to mesto življenjske radosti in vedrine, močno zresnil. Že dvakrat je bila med mojim bivanjem dana tako zvana »allerte«, (signal, da so se približala sovražna letala), vendar ni bilo nič resnega. Povsod so pripravljene zaklonišča z napisom »abris«, ob hodnikih podzemne železnice pa »refuges«. Odpeljal sem se s podzemsko železnico v sredino mesta. Javne zgradbe in spomeniki so obloženi z vrčami peska. Zaradi tega nudijo znameniti trgi, kakor je n. pr. Place de la Concorde in drugi, svojevrstno podobo, ki nas resno spominja na vojno in njene grozote. Znamenite Louvre je popolnoma zaprt. Prav tako Notre dame de Paris in Eiffelov stolp. Tudi 23 metrov visoki obelisk iz Egipta in »Arc de Triomphe« sta obložena z vrčami peska. Pod slavalokom je grob Neznanega vojaka pokrit s svečimi vencami cvetjem. S Champs-Élysées sem krenil k Seini. Kljub vsem nevarnostim se Parižani še vedno zabavajo ob svoji ljubljani reki in s plinskimi maskami preko ramena love ribe. Na velikih bulvarjih in avenijah je Pariz še vedno živahen, prav tako so polne vse njegove številne in znamenite kavarne. Cene se niso dvignile, vsega je še dosti. Pravi kontrast med Parizom pred se-

dajno vojno in Parizom v vojni se pokaže šele zvečer. Mesta luči — la ville-lumière — ni več. Mesto izginja vedno bolj v črnem mraku in preide počasi v egiptovski temo. Le male modre svetilke kažejo križišča in smeri. Umljivo je, da promet ponačini pade, lokali, gledališča in biografi se že ob enajstih zapro. Nad Parizom zavladajo božanski mir.

Drugače dne se je bilo treba posloviti od Pariza, dasi me je mikalo ostati še kakšen dan. S podzemsko železnico sem se peljal na kolodvor »Gare du Nord«, odkoder imam edino zvezo na sever k morju. V podzemski železnici sem slučajno srečal tovariša dr. Jeruca, ki je hotel po opravkih. Tako srečanje v tujem svetu in v vojnem času je pač nenavadno razveseljivo. Ljubezni rojak me je spremljal na kolodvor. Med vožnjo sva ugotovila, da je mnogo podzemskih linij uklenjenih; gotovo so jih porabili za zaklonišča.

Vlak, ki je bil poln mornarjev, nas je odpeljal v megle in dež proti severu. Od Amiens dalje so bili kraji na obeh straneh proge poplavljeni zaradi hudega dežja; v zadnjem času tudi neugotoma lije. Poldne smo v redu prispeli v Boulogne sur Mer, k Rokavskemu prelivu. Tu se šele začela moja odisejda. Treba bo počakati na parnik, ki bo peljal čez Rokavski preliv. Vožnja po morju ob slabem vremenu in med nevarnostmi, ki jih prinaša ojačena pomorska vojna, pač ne bo posebno prijetna...

A. K.

Domaće vesti

* Glasbena Matica ljubljanska v Beogradu. Pevski zbor GM bo po preteku petih let ponovno koncertiral v Beogradu in prvič tudi v Pančevu, kjer je pred približno 80 leti začel s svojim glasbenim delom skladatelj naše narodne himne Davorin Jenko. V Beogradu bo imel zbor dva velika koncerta: v petek 1. decembra ob 20.30, veliki dvorani Kolarčeve narodne univerze simfonični koncert s sodelovanjem celotnega orkestra beograjske filharmonije (80 članov). Izvajala se bo Škerjančeva Simfonična kantata za soli, zbor in orkester. Drugi koncert v isti dvorani bo v nedeljo 3. t. m. ob 11. Na tem koncertu bo zbor (104 član) izvajal izključno vokalna dela domačih jugoslovenskih avtorjev. Oba koncerta bo vodil ravnatelj in zborovodja Mirko Polić. Beograjska koncerta sta do brodelna, čisti dobiček obeh prireditelj pripade odboru za božično obdarovanje revne slovenske dece v Beogradu. V soboto 2. decembra pa bo zbor gost enega najstarejših pevskih zborov naše države, srbskega cerkvenega pevskega zbora v Pančevu. Tudi tu bo ob 20.30 vokalni koncert v Svetosavski dvorani. Matični pevski zbor bo v prvih decembrskih dneh tretjič po prevratu nastopil v naši prestolnici. Rojake v Beogradu in okolici opozarjamo že danes na te koncerte.

TRADICIONALNI

S K O K ČEZ KOŽO

7. DEC. OB 20 URO
NA TABORU

Reklamacije vabil: AKM na univerzi pri vratarju

* Slovo poljskega konzula v Zagrebu. Včeraj dopoldne je poljski konzul dr. Adam Switkowski obiskal komisarja zagrebške občine Starčevića, da se mu zahvali za ustrežljivost in gostoljubnost, ki mu jo je prestolnica Hrvatske zmeom izkazovala. Konzul dr. Switkowski te dni odputuje iz Zagreba.

* Strahinja Petrović — član beograjskega Narodnega gledališča. Strahinja Petrović, najpopularnejši član zagrebškega gledališča, ki pa je po rodu iz Beograda, bo v kratkem zapustil Zagreb, kjer je na desetak Narodnega gledališča nastopal celih 20 let, in vstopil v ansambl beograjske drame.

* Reorganizacija jugoslovenskega Aerokluba. Predsednik Aerokluba inž. Sondermayer je te dni sprejel zastopnike beograjskega tiska in jim podal kratko izjavo, v kateri je sporočil, da je osrednji odbor kluba v sporazumu z zastopniki akcijskega odbora v Zagrebu sklenil, da se doslej enotna organizacija preuredi v tri samostojne klube s sedeži v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Vrhovno vodstvo bo po tudi v bodoče ostalo v rokah skupne glavne uprave, v kateri bodo zastopani beograjski klub s 5, zagrebški s 3 in ljubljanski s 2 delegatoma.

* Razpis zdravniške službe. Službeni list kr. banske uprave dravske banovine razpisuje mesto zdravna-uradniškega pripravnika pri upravi drž. bolnice za duševne bolezni v Novem Celju.

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

* Tovariški sestanek dijakov inženjorjev IV. pionirskega bataljona iz leta 1927/28 skupno s takratnimi predstojniki — polkovnikom gg. Kovčičem in Golovičem — bo v soboto 9. decembra t. l. ob 20. na skupni večerji v hotelu Bristol v Beogradu. Prijave za udeležbo sprejema do 3. decembra t. l. tov. Bogdan M. Rašković, uradni ministarstva za promet.

* Mezdno gibanje v rudniku Monte Promina. Delavci rudnika Monte Promina v Silveriju v Dalmaciji se že nekaj dni nahajajo v mezdnem gibanju. Vodstvo rudnika je njihove zahteve zavrnilo, ponudilo pa jim je 10% poviška. Rudarji so nato prekinili pogajanja in izjavili, da odklanjajo vsako razpravo, dokler se ravnatelj rudnika inž. Josip Wonko ne umakne s svojega mesta, češ da se s svojim ravnanjem ni pregrešil samo proti rudarjem, temveč proti hrvatskemu narodu vobče. Vodstvo so stavili rok 48 ur za rešitev, v nasprotnem primeru pa stopijo v štrajk. V rudniku je zaposlenih nad tisoč rudarjev.

V ČEVELJ

zaprtja noga ni zdrava ako jo ne negujete. SANOPED je nepogrešljiv. Vrečica 2.— din.

* Matistrovi borec se vabijo, da se v polnem številu udeležijo tovaršijske sestanka, ki ga sklicuje odesk Zvezs Matistrovih borec v Cirkovcah za petek 1. decembra ob 14. uri popoldne v kolodvorski restavraciji tovaršijska Frasa v Cirkovcah. (—)

* »Dedek, povej« je naslov najnovejših mladinskih knjige, ki jo bo v kratkem izdala in priključila svojih zbirki mladinskih knjig Tiskovna zadruga v Ljubljani. V nov knjigi pripoveduje vedre in šaljive belokrajinske pripovedke znani pisatelj Lojze Zupanc in jih silka naš edinstveni Maksim Gaspari. Knjiga bo imela z naslovno sliko, v kateri živo govori dedek deci pri zeleni peči, vsega skupaj 25 zares šaljivih slik v izrazitem Gasparjevem domačem slogu. Mladini se bo knjiga prikljubila ne samo zaradi vsebine, ampak tudi zaradi preste barvitosti. V pravo pristočno razvedrolo bo knjiga tudi odraslim zaradi šaljivega narodnega biaga in slikanih prizorov, ki se vrste kot film. Lepo opremljena knjiga bo izšla gotovo že ob koncu novembra ter bo veljala v knjigarnah vezana 28 din. Staršem priporočamo poleg ostalih mladinskih knjig Tiskovne zadruge še to knjižno novost za male in velike za Miklavža ali božič. (—)

* Beograjske Slovence opozarjamo na koncerta pevskih zborov Glasbene Matice ljubljanske v Beogradu. Prvi, simfonični koncert bo 1. decembra zvečer ob pol 21. uri, drugi, vokalni koncert pa v nedeljo 3. decembra ob 11. dopoldne. Oba koncerta bosta v veliki dvorani Kolarčeve narodne univerze. Pri prvem bo sodeloval tudi celotni orkester beograjske filharmonije. Čisti dohodek o' eh koncertov je določen za božično obdarovanje revne slovenske dece v Beogradu. Prodaja vstopnic v naprej pri blagajni v poslopu Kolarčeve ustanove v Beogradu.

* Obitelj Klimek z Bleda je darovala za poljske begunce namesto venca na krsto blagopokojne gospe Franje Vovk znesek 300 din. Društvo »Ognisko poljskie« v Ljubljani se ji najtopleje zahvaljuje.

* Sinova sta na čisti ubija očela-pijana. V Carovu v Bački je v družini mizar-skega mojstra Milorada Brankova prišlo do hudoga prepira in pretepa. Brankov je bil ugrečen obrtnik zadnje čase pa se je zaplil in od takrat so bili prepiri v hiši na dnevnem redu. Te dni je spet napadel svojo ženo, njo pa sta branila pred nasilnim očetom sinova Mirko in Dobrovo. Žena se je skrila pri sosedu, mož pa z nožem pohitel za njo. Sinova sta planila za njim in ga pobila na cesti.

* Tiskovna zadruga, Ljubljana—Mari-bor, je znižala cene svojih popularno pisani miadinski knjižni zbirki »Z začarani pol-ce«, in sicer brošuranemu izvodu od 12 na 9 din, vezanemu pa od 16 na 12 din. (—)

* Izpraznitev kaznilnice v Sremski Mitrovici. Beograjski in zagrebški listi so te dni poročali o tem, da je zadnji politični obsojenec zapustil kaznilnico v Sremski Mitrovici, češ da mitroviška kaznilnica političnim kazencem v bodoče ne bo več nudila strehe. Te vesti pa so bile do neke mere netočne. V Sremski Mitrovici je opuščena samo tako zvana Custodia ho-

nesta v zaporih okrožnega sodišča, v kateri je bil zaprt tudi zemljoradniški voditelj dr. Dragoljub Jovanović. Nobene spremembe pa ni, kar se tiče velike mitroviške kaznilnice same, v kateri je še zmerom okrog 50 političnih kazencev.

V NEW YORK
3. XII. iz Genove
6. XII. iz Trsta
7. XII. iz DUBROVNIKA
11. XII. iz Genove
V BRAZILJO, URUGUAY in ARGENTINO
P. ssa Mariac 7. XII. iz Genove
Oceania 10. XII. iz Trsta
10. XII. iz Splita
14. XII. iz Genove
V KOLUMBIJO, QUADOR, CHILE
Augustus 2. XII. iz Genove
V AVSTRALIJO
Remoc 21. XII. iz Genove
V INDIJO in KITAJSKO (Daljni Vzhod)
Victoria 11. XII. iz Genove
V JUŽNO AFRIKO
Uranac 8. XII. iz Trsta
Ostali vozni redovi in informacije pri:
ITALIA — LLOYD TRIESTINO, Ljubljana, Mladosteva c. 15.

* Preiskava proti sleparskemu županu. Svoj čas smo poročali o aferi župana Jurija Znidaršiča iz Nedeljskega pri Čakovcu. Ko je prišla komisija za banske uprave da izvrši revizijo njegovega gospodarstva je Znidaršič pobegnil brez sledu. Čez čas pa se je vrnil, da se podvrže preiskavi. Ko je komisija odprla blagajno, je našla v njej samo 29 500 din. Dolegal je ugotovljen primanjkljaj 40.000 din. a pregled knjige še traja. Župana so z orožniško stražo internirali v občinski pisarni, dokler ne bo preiskava končana.

* Al Caponov znanec aretiran v Beogradu. Beograjska policija je aretirala nekoga Nikolo Božiča iz Vrška, ki ima petro preteklost za sabo. Še pred vojno je bil Božič v Srbiji obsojen zaradi goljufije, nato pa je odpotoval v Ameriko. V New Yorku je začel svojo kario kot neznan uradniček neke banke, a je kmalu postal eden njenih prvih knjigovodj. Po vojni se je vrnil v domovino in je več let živel po raznih krajih brez pravega dela. Mnogokrat je potoval čez ocean in spet nazaj, a nekakrat je bil aretiran in obsojen zaradi raznih goljufij. Pred mesecem se je spet vrnil iz Amerike, naka je bil vnovič aretiran. Nikola Božič pogosto spreminja svoje ime in nekakrat se je predstavil tudi kot Djordje Petrović, sin črnogorskega kralja Nikole. Z Al Caponom se je kakor je sam priznal, spoznal v nekem hotelu v Chicagu.

Iz Ljubljane

* ZA TRADICIONALNI NOVINARSKI KONCERT, ki bo na praznik 1. decembra, je že zdaj živahno zanimanje. Komaj so prireditelji včeraj dali vstopnice v Matični knjižarni na Kongresnem trgu v predprodažo se je oglasilo že mnogo interesentov, da kupijo ali rezervirajo sedeže. Novinarski koncert je v resnici ena največjih prireditelj v sezoni, pri kateri pridejo najrazličnejši okusi in zahteve na svoj račun. Orkester, zbor, solisti skrbijo za duševni, umetniški užitek, dječ in orkestralna harmonika pa nudita na prebitek prilike za stare — najmodernejšje ple-sa. Dobra kapljica, okusna mrzla jedla, kava in slaščice bodo tudi tokrat po dnevnih cenah v bogati izbiri na razp lago. Novinarski koncert je vsako leto družinski sestanek predstavnikov vseh slojev, ki nudijo najlepšo priliko za razgovor, za izmenjavo mnenj in idej, a cvet našega lep-ega spola budi na njem že od nekdaj ob-čudovanje bradatih in nebradatih. Slo-venški novinarji, ki so vse leto zaveti od šinega, nervoznega dela, na ta edini večer stopajo iz osadje, da se razgibljuje med

CHARLES BOYER Idol vseh žena v svoji najboljši vlogi Pretresljiva ljubavna drama o požrtvovalnosti in domoljubju pomorskega častnika. V filmu je prikazana doedaj največja pomorska bitka. Nabavite si vstopnice v predprodaži.

KINO MATICA, tel. 21-24. Ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri

čitačim občinstvom. Povrhu pa — če bo sreča mila in publika naklonjena — bodo morda spet lahko položili skromen prispevek v fond za svoje starostno in invalidno zavarovanje. Vsem bo torej koncert v užitek in prid — ali je torej še kak upravičen razlog, da bi se ga kdo ne udeležil? Zato naj se vsi podvzajo in si nabavijo vstopnice v Matični knjižarni, da ne bo prepozno.

* Sekanje in proflanje božičnih dreves. Z večjim povpraševanjem po božičnih drevesih se je močno razširilo njih sekanje ter povečal izvoz v druge banovine. Sekanje se je razpaslo v takem obsegu, da nasprotuje predpisom in načelom smotrne gozdne gospodarstva. Ker so za božična drevesa pripravna le lepa, pravilna in enakomerno rasla debelca, je nevarnost, da bo posekanega mnogo dreves, ki bi, tako iz gospodarskih kakor tudi iz vzgojnih razlogov moralo ostati v gozdovih in nasadih. Nekateri izsekajo v izgovorom prereditelja prav najlepša in za razvoj gozda najboljša drevesca, a podjarmljena in boleha drevesca puščajo še nadalje v gozdovih. V okolici velikih mest pa nastanejo tudi precejšnje škode zaradi tatv in božičnih dreves. Na podlagi naradne gledi sekanja in prodajanja božičnih dreves (»Službeni list« p. l. 1932, št. 733/92) opozarja mestno poglavarstvo, da je sekanje mladih iglastih dreves za božična drevesa v nedoraznih gozdovih prepovedano. Za božična drevesa se smejo sekati in prodajati v prebranih sečnjah samo drevesca, ki se dajo izločiti za čiščenje in redčenje gozda. Kdor bo prodal ali prevažal božična drevesca, bo moral dokazati njih izvor s kolkovanjem potrdilom županstva one občine, v območju katere so bila drevesca posekana. To potrdilo, ki ga izda županstvo po predpisnem vzorcu mora imeti osebje, ki prodaja ali prevažajo božična drevesca vedno pri sebi ter ga mora pokazati na zahtevo gozdarskih, javnopravstvenih, dohodarskih in tržnih organov. Imenovano osebje bo strogo nadzorovalo dobavo, prodajo, izvoz in uvoz božičnih dreves ter bo za vsak ostoppek gozdno-policijskih in kazenskih predpisov uvedeno kazensko postopanje.

Velika EFEKTNA LOTERIJA

OBRTNEGA DRUŠTVA KAMNIK
Kdor se hoče voziti v modernem avtomobilu, naj si nabavi SREČKE efektivne LOTERIJE. Ne zamudite prilike. — Cena srečke DIN 6. ZREBANJE DNE 31. DECEMBRA

* Blagoslovitev nove meščanske šole na Viču. Danes 26. t. m. bo na Viču ob 10 slovesna blagoslovitev nove najmoderneje zgrajene meščanske šole. Na to izredno slavnost ko mestna občina izroči svojemu namenu nov prosvetni hram prav ob desetletnici obstoja meščanske šole na Viču je občinstvo mesta Ljubljane vjudno vabljeno. Blagoslovitev nove šolske zgradbe in desetletnica obstoja meščanske šole se bosta zvečer ob 20 uri proslavila tudi s slavnostno akademijo, ki bo že v novi zgradbi. Za slavnost je pripravljen lep spored: slavnostni govor, pevске točke, zborna deklaracija, rajanje in druge telovadne točke ter II. dejanje Jurčičevega »Desetega brata«. Prijatelji mladine in vsi ki jim je do vzgoje in izob'abe naroda se vabljajo da se udeležijo tudi večerne akademije.

Šaljivo Miklavževo darilo

za DIN 20.— in sicer:
puncčka, 1 zibelka, 1 steklenička dudko,
sesalica, 1 ropotulca, 1 muzika cigareta,
srce, 1 strelec — zabavna igra za mlado in staro,
zapestnica, 1 sirena
Vplačajte na ček rač št. 13285 ali pošljite v znamkah na naš naslov Din 24.— nakar Vam kot paket odpošljemo darilo na Vaš naslov.
Fotoaparate — filme
plošč brez vsakega poviška vse dotlej dokler traja stara zaloga, pri FOTO TOURISTU LOJZE ŠMUCU Ljubljana, Aleksandrova 8.

* Vojni dobrotoželci v Ljubljani vabijo najširšo ljubljansko javnost na pestro akcijo, ki bo na večer pred narodnim in državnim praznikom v četrtek 30. t. m. ob 20. v veliki dvorani Kazine. V četrtek ob 20. vsi na proslavo državnega in narodnega praznika v Kazni!

CENJENE DAME!

Izdelujem steznike, trbušne pasove in nedrčke po najnovejših pariških in dunajskih modelih iz najboljšega francoskega blaga.

ADA FETRAČ,
SALON STEZNIKOV — Tavčarjeva 4/L

POVRATEK

po romanu CLAUDE FARREREJA

14. JULI — „HOTEL DU NORD“ BRLOG GREHA

Film na edinstveni način predčuje življenje, bol in trpljenje, radost in veselje malih ljudi, trpečih, preganjanih, izobčenih, ki kljub temu žive, se borijo in upajo...

V glavnih vlogah: Annabella, Jean Pierre Aumont, Luis Jourvet in zbor ostalih najboljših francoskih zvezdnikov.

Danes ob 10.30 (po znižanih cenah) in ob 15., 17., 19., 21. uri
KINO SLOGA — tel. 27-30

* Pomenjanja vredno! Zaradi splošne podražitve življenjskih potrebščin je ugledna tvrdica Karel Prelog, zvišala vsem uslužbenecem plače za 10 odstotkov. Hvalni uslužbenici.

* Drveni posetite šentjakobčane. Pri »Kurentu« se boste od srca nasmejali mežnarju Nacetu, ki ga mojstrsko zaigra znani šentjakobski komik Lavrič. Preskrbite si vstopnice, ki se dode pri dnevnih blagajni, od 10. do 12. in od 15. do 17. ure. Začetek ob 20.15.

O B J A V I RADIO PREDPLACNIKOM

Sklenili smo, da

zamenjamo lastniku najstarejšega SIERA radioaparata

v Jugoslaviji tega brez vsakega dodatka za najnovejši Siera radioaparat sezona 1939/40. — Javite nam po dopisnici tip in številko svojega aparata.

„SIERA“ A. D.,
BEOGRAD, Topličin venec 4-6.

* Upokojeni tobačne tovarne prošjo. Vse one gospode, ki so našim deputacijam obljubljali pomoč, ponovno prosimo, da nam pomagajo v nezmožni bedi. Draginja je z vsakim dnem večja, da nam je obupati. Želeli bi, da kdo gospodov, ki bi nam lahko pomagali, pošluko, vsaj en mesec živeti s 400 din! Zima je tu, mi pa nimamo gorke obleke in kurjave ne drugih potreb- nih življenjskih sredstev. Trgovci nam tudi ne dajejo več blaga na upanje, tako da imamo za cel mesec primanjkljaj, kje naj torej dobimo nadomestilo? Pred časom smo smeli vsaj to udobnost da smo smeli na Rožnik ali na Golovcu nabirati suhjad, da smo si za silo zakurili, adaj je pa še to prepovedano. Prosimo poklicane faktorje, da nam povedo, kako naj živimo in, zakaj je za vse stvari dovolj denarja, samo za nas ne. Saj ne želimo, da bi razkošno žveli le toliko naj se nam da, da ne bomo lakote umirali na stara leta. Kar samo se nam valjuje vprašanje, kje je krčnarska pravica in ljubezen. — Staroupokojenci tobačne tovarne v Ljubljani.

* Letošnja vsevolaka akcija izkazuje nad 1.000 din več čistega dobička kakor lanske. Lani je akcija imela 95.350 din dobička, letošnja pa 96.697 din. Ker so pa lani pristili temni dobičku tudi neposredna darila pred prazniki. Vseh svetih na ta namen, moramo k dohodkom vsevolake akcije tudi letos pristiti vse dohodke odkupim od razkošja pri pogrebi med letom. Po lanskih praznikih umrlih so dobrotniki darovali v ta namen 74.761 din. Letošnja vsevolaka akcija je torej prinesla vse leto 171.458 din.

Zobozdravnik specialist Dr. KARTIN

se je preselil v Jurčičevo 4/L. (v hišo go-spoda Laha)

* Koncertna pevača ga. Marija Tuša, rojena Ljubljanka, bo koncertirala v ponedeljek 4. decembra ob 20. v mali filharmonični dvorani. Gospa pevka je izvrstna solana umetnica, ki je delovala vrsto let v tujni kot priznana pevka pedagoginja. Natančen spored in druge podrobnosti bomo priobčili prihodnje dni. (—)

JUTRI V PONEDELJEK 27. t. m. ob 20. v franciskanski dvorani PREDAVANJE O AMERIKI: 15.000 km čez USA

Svetovni razstavi v New-Yorku in San Franciscu, canyon in naravni parki, divji zapad, California itd. Predava ing. MITJA ŠVIGELJ s 200 diapozitiv.

* Društvo Dežji in materski dom kraljice Marije v Ljubljani bo imelo redni letni občni zbor v Lopečeva ulica 6, s običajnim dnevnim redom.

Cenjenim damam in gospodom se priporoča novo otvorjen!

FRIZERSKI SALON
(podružnica) vogal Stritarjeve in Lingarjeve ulice.

Trajna ondulacija ter barvanje las po solidnih cenah.

IVAN FRANK, frizerski salon za dame in gospode.

* Zimska sezija pred durmi. V višini nad 1000 m je zapadel sneg, ki bo tvoril podlago nadaljnjih snežnih plasti, po katerih bodo bliskovito dresle smuči. Tudi v dolinah pričakujemo sneg, saj so prve snežinke že prišle kot izvidnice ogromne bele armade. Smučke je treba spraviti iz podstrešja in shramb, pregledati stremena in deske in jih namazati, da bodo takoj uporabne, ko bo prišlo po-kril že stnjenno snežno podlago. Že zdaj

Prekrasen film iz življenja najpopularnjšega, genialnega muzika, ki je s svojimi skladbami, nesmrtnimi valčki razveseljeval milijone in milijone ljudi...

JOH. STRAUSS,
KRALJ VALČKA

Paul Hörnlger — Hans Holt — Gretl Theimer — Maria Andergast in Friedl Czepa.

Glasbo v tem film izvaja orkester dunajske filharmonije!

Predstave ob 10.30 (po zniž. cenah), ter ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO UNION, tel. 22-21

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠISKI — Telefon 41-79

Mondeni film o bogatem ženskarju, ki ima lepo ženo in jo kljub temu vara

Izsiljevalci

V gl. vlogah: Jeanne Bodel, Jean Galand
Predstave: danes ob 3., 5., 7. in 9. ter jutri ob pol 9. uri.

Prihodnji spored:

KDO JE SREČNEJSI OD MENE

Je treba misliti, kam bi bilo najprimerneje usmeriti prvo pot na smučeh v Bohinjskem kotu je vedno prvi in zadnji sneg. Komna najprikladnejša za razvedrilo na smučeh o praznikih, katerih letos kar mnogo je v decembru. Od postaje v Bohinjski Bistrici vozi avtoizvošek do »Zlatoroga«, od koder je na Komno še tri ure. No, aš bode na razpolago pri »Zlatorogu« Kranjska gora je priljubljeno zimsko sporišni kraj, ima primerna smučišča in mnogo prilike za lepe izlete v okolico. Po dolini Pišnice vodi pot na Vršič po slozni, v zmernih ključih speljani cesti mimo ruske kapelice pod steno Mojstruvice in Prisnojnika. Smučarji imajo v tem predelu obilo lepš smučišč in priliko za zimsko alpinistiko. Kamniške planine so že po- beljene. Kravace s Krško in Jezersko planino ter smučišči proti Velikemu Zvo-hu na Kompetu in Koren je ne le ena najrazlednejših točk, marveč tudi smučarju najhvalejšeji cilj. Letos bo SPD imelo na Krvavcu stalno smučsko šolo, tako da bodo prišli na svoj račun tudi začetniki. Velika Planina je prostrana planota, ki nudi, pokrita z debelo snežno plastjo, najširšeji razmah in najlepšo priliko smučem abecedarju, da se seznani z osnovnimi pojmi smučarskih okretov. Slovensko planinsko društvo je postavilo zimске markacije na glavnih dohodih k planinskim smučiščem, primer-no uredilo svoje postojanje za poset po-zimi ter skrbelo za cenena dovozna sred-stva. Kdor želi podrobnejši informacij, naj se zgled v društveni pisarni SPD na Aleksandrovi cesti 4/L.

Do božiča stare cene

ČEVLJEV

vseh vrst v prvovrstni garantirani kakovosti

TRIUMPF,
Ljubljana — Mladosteva c. 12.

* Kako se obranimo pred letalskimi zažigalnimi bombami. O tej pereč stvari bo predaval v torek 28. t. m. strokovnjak na področju gasilstva g. inž. Franc Dolenc. G. predavatelj, ki je pravkar vrnil iz Beograda, kjer se je specializiral v orga-nizaciji proti avionske obrambe, bo na tej priliki podal predvsem opis zažigalnih bomb ter bo pojasnjeval njihovo dejstvo-vanje. V drugem delu svojega predavanja bo pa navedel g. predavatelj netivna obrambna sredstva proti temu groznemu napadnemu orožju ter bo informiral naše občestvo o organizaciji obrambe ter o praktičnih metodah gašenja požarov, po-zročenih od bomb. Slednjič bo podal prak-tična navodila o samoočumi občinstva v primeru napadov z zažigalnimi bombami. K predavanju, ki ga priredi Kolo jugoslo-venakih sester, vabimo vse naše občestvo. Začetek točno ob 20. uri.

* Lutkovni oder Sokola I. na Taboru vprizori danes ob pol 16. komično 4 delan-ko »Čevljar, krojač in Jurček«. Vstopnice dobi-te lahko že v naprej v drušni in pla-sar-ni od 11. do 12. Ob tej uri jih naročite lahko tudi telefonično. (—)

Pooblaščen prodajalci v dravski banovini: Ljubljana in okolica: SETINA FR., radiotehnik, Domobranska c. 27, tel. 32-64; Maribor: M. OZVATIC, Cafova ul. 1; Jesenice in Mojskranja: ARUTON — Rudolf Zupan; Murska Sobota: Janež NEMEC, Aleksandrova 6.

Izredna čistota zvoka
Zanesljiv sprejem
Okusna oblika
Povoljna cena

u — Redek gost. V petek popoldne ob dveh se je v Tiskostanu nenadoma pojavila divja koza. Hodila je počasi preko travnikov in se dala občudovati ljudem, ki so ugibali, odkod ji se bil vzela ta čudni gost tivoljskega parka. Žival je v lagodnem teku krenila proti glavni promenadni cesti, nato pa zavila proti tivoljskemu gradu. Nekdo je hotel žival prijeti za roge, pa se mu je ognila in toliko, da ga ni obrcala. Nato je nekoliko pospešila svoje korake in izginila v goščo pod vodohranom. Ker koza ni bila prav nič zbegana, sodijo nekateri, da je morda ušla s kakšnega vrta, kjer so jo imeli udomačeno. Drugi slutijo, da se je zatekla v Vivaldi iz krajov ob Iškici, kjer ima odnekod svoje bivališče nekaj desetletnih teh zanimivih prebivalcev naših planin.

RAZVESELITE

tudi letos za Miklavža Vaše malčke z lepimi igračkami in prigrizanki darili, ki jih nudi v veliki izbiri in po zmernih cenah domača trgovina

IVAN SAMEC, Mestni trg 21.

u — Zanimanja vredna pridobitev. Daj-Dama, Ljubljanski Daj-Dam, ki se je v kratkem času razvil iz sodobno zamisljenega avtomatičnega bifeja v restavracijo velikega stila, je večer obogatel za novo pridobitev. V prostorih, ki so pripadali prej Koretičevi trgovini, sta lastnika podjetja G. Zupan in G. Osetova uredila lično kmečko sobo v domačem slogu, da bolj udobnega, intimnega kotička skoraj ne najdete v Ljubljani. Načrte za ureditev sobe je izdelal inž. arh. Kos, vsa obrtniška dela pa so izvršile domače tvrdke iz Ljubljane in okolice. Nadvse lepo so izdelani leseni, okna pa krase v steklu izdelani ljubljanski grb v podobi zmaja in slika zaščitnika našega mesta sv. Jurija. Kot uvaževanja vredno posebnost naj navedemo še, da je po originalni zamisli G. Zupana avtomatična ventilacija lokalov urejena tako, da je izključen vsak prepih kmečke sobe bo v Daj-Dam v bodoče privabljala brez dvoma še več prijateljev dobre kapljice in prigrizka.

Šaljivi predmeti

NOVOSTI I. 1940.

v veliki izbiri v drogeriji KANO,

Ljubljana, Židovska 1.

Novi ilustrirani cenik dobite brezplačno.

u — Promenadni koncert. Turistični odbor za mesto Ljubljano priredi danes v nedeljo ob 10.30 promenadni koncert pred novina poslopjem meščanske šole na Viču. Koncert bo izvajala godba Vič-Glince.

u — Dotični, ki je v petek zvečer pri kazenski (motoski) s peščen) v Selenburgovi ulici pobral očala, se vjudno naproša, da jih odda v drogeriji Adrij. (—)

u — Stalen dobrotnik mestnih ubožcev je spet daroval 2000 din za siromašne otroke in za približek cukrarni o božiču. Dobrotljivemu meščanu, ki ob vsaki priložnosti odpre svojo dobro roko z zglodno ljubeznijo do bližnjega, izreka mestno poglavarstvo prav posebno zahvalo.

u — V zastarelih primerih zapeke, združenih z zlato žilo in otekmo jeter, je pravi blagoslov naravna »Franz-Josefova« grenka voda, zaužita tudi v malih množinah. »Franz-Josefova« voda milo deluje in zanesljivo odpravlja, pa se poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučinkovito.

u — Plesna šola na Taboru bo imela danes ob 20. redno plesno vajo. Poup začetnikov so začne točno četrto ure prej.

u — Plesne vaje vsako nedeljo ob 15. v dvorani Delavske zbornice. Začetnik ob 14.30. (—)

u — Tvrška K. Soss, Mestni trg, vas vjudno vabi v nedeljo 26. t. m. na razstavo. (—)

u — Starši, ki žele razveseliti malčke z obiskom sv. Miklavža na domu, naj sporo cenjeni naslov oglaševalni oddelku »Jutra« do 4. decembra. (—)

u — Novi začetniški plesni tečaj za novince-dame in gospe odpravi plesni Jemkov zavod v Kazali jutri v ponedeljek ob 20. uri. Vsako nedeljo ob 18. uri popoldanski ples. Nadaljevalna tečaja vsak torek in petek ob 20. Izpopolnjevalni tečaj s poukom novosti se odpravi to sredo 29. t. m. ob 20. Informacije za poslušne ure in vpisovanje proti legitimiranemu vstopu dan. Dijaški (n-je) imajo popust. (—)

Iz Celja

u — Povisjanje cen in plač v Celju. Upravni svet Cinkarne, d. d. v Celju, je v petek sklenil s 1. decembrom povisati prejemke vseh delavcev in uradnikov cinkarne za 15 odstotkov. Tudi nekateri trgovci so se že odločili za povisjanje prejemkov svojih nameštencev. Upamo, da bodo tem povisovanjem zgledom sledili tudi ostali celjski podjetniki.

u — Razstava celjskih slikarjev. Celjska slikarica ga. Vera Pristovškova ter slikarji gg. Albert Sirk, Cvetko Šuka, Miroslav Modic in Mehle bodo priredili od 17. do 26. decembra božično razstavo svojih del v dvorani Mestne hranilnice. Ta razstava bo novost za Celje. Z vstopnico bo dobil vsak obiskovalec pravico do zrebzanja, ki bo 25. decembra dopolne. Ob tej priložnosti bo izbranih več umetniških slik, ki jih bodo prejeli srečni dobitniki.

u — Člani Narodnega gledališča v Ljubljani bodo v torek 28. t. m. zvečer gostovali v celjskem gledališču. Upizorili bodo Bevkovo igr »Partija šaha«, delo, ki so ga odigrali z uspehom na različnih odrih v Sloveniji. Dejanje je sodobno in pokaže nekakšen trikot iz meščanskega življenja,

boj moža za ljubezen svoje žene in zakonsko srečo. Igrali bodo: Bratina, Mira Danilova, Drenovec in Slavčeva. Režiser in inscenator Bratina.

u — Proslava Bratnovnega odrskega jubileja bo v torek 28. t. m. ob 20. v celjskem gledališču. V proslavo 25letnice gledališkega udejstvovanja g. Vaja Bratine, člana Narodnega gledališča v Ljubljani in nekdanjega umetniškega vodje Mestnega gledališča v Celju, bodo uprizorili član Narodnega gledališča v Ljubljani v torek v Celju Bevkovo komedijo »Partija šaha« v režiji jubilara, ki bo tudi igral glavno vlogo. Sodelovali bodo še gg. Mira Danilova in Maša Slavčeva ter Lujo Drenovec. Predstava je zven abonmaja. Vstopnice so v prodaji v Sloimski knjižnici. Udeležite se te predstave v čim večjem številu!

u — Ljudsko vsučilišče. Jutri ob 20. bo predaval v risalnici meščanske šole docent prof. dr. Valter Bohinec o temi »Legenda slovenskega ozemlja in njegov pomen v Evropi«. Zanimivo predavanje bodo spremljale skioptične slike.

u — Opozorilo branilcem severne meje. Mestno poglavarstvo v Celju opozarja vse borce, ki so se udeležili obrambe naše severne meje v času od 29. oktobra l. 1918. do 5. maja l. 1919. in niso organizirani v organizaciji koroskih borcev, odnosno v ostalih takšnih organizacijah, ter reflektirajo na »Spomenico«, da najpogostejše do 1. februarja l. 1940. napravijo zadevno vlogo na poveljstvo vojaškega okrožja. Podrobnosti so razvidne z razglašene na uradni deski mestnega poglavarstva.

u — Sokolska akademija. Prodaja vstopnic za akademijo, ki jo bo priredil Sokol Celje-matica v četrtek 30. t. m. ob 20. v Mestnem gledališču, je v knjižnici Goritčarjeve vdove.

u — Zakaj plačujemo letos v Celju gledališki dinar od kinovstopnic? Celjska »Nova doba« objavlja: V Celju nimamo letos gostovanj državnega Narodnega gledališča iz Ljubljane, obdržali pa smo kar naprej lepo navado, da pobiramo od vsake kinovstopnice predpisano takso po 50 par do 1 dinarja. Ta predpis se nanaša na kraje, kjer delujejo državna in banovinska gledališča. V Celju letos ne gostuje državno gledališče. Mariborsko gledališče pa, kolikor vemo, ni ne državno, ne banovinsko! Bilo bi vsekakor potrebno dognati, za katero državno ali banovinsko gledališče plačujemo letos celjski obiskovalci kina gledališki dinar. Po drugih mestih Slovenije, razen Ljubljane in Maribora, te davščine nimajo — Celje pa mora biti tudi tu na prvem mestu!

u — Kmečka zveza za celjski okraj je imela v Celju občni zbor, ki ga je vodil g. Pongrac Turnšek s Polzele. Zborovalci so poudarjali potrebo otvoritve tečajev, na katerih bi se kmetje naučili zdraviti živali. Pozabili tudi niso vodnih zadržev, ki bi naj opozorile oblastva na potrebo reguliranja Hudine, Boleke in Vogljane. Glede hmeljarskega zakona je bilo sklenjeno, da mora biti že letos sprejet. Lovski zakon pa mora biti primerno spremenjen. Za predsednika je bil izvoljen g. Turnšek s Polzele, v odbor pa poleg celjskega g. Dolinarja še odvetnik g. dr. Zdravko Kalan iz Celja in mladi šolski upravitelj g. Prisan, ki je kot komisar lani vodil skupščinske volitve v Petrovčah. V odboru je tudi nekaj kmetovalcev.

u — Umrila je v petek v celjski bolnišnici 54-letna kuharica Neža Vihervaja iz Soštanja.

u — Telefonski mižigori v Celju se verno pridružujejo neznozne radijske močnje, ki postajajo čedalje huje in spravljajo lastnike radijskih aparatov malone že v obup. Javne pritožbe in kritike prav nič ne zaležejo. Poštna uprava kljub vsemu še vedno ne smatra za potrebno, da bi se lotila temeljitega pobiranja radijskih motenj v Celju, čeprav je to njena dolžnost. Kaj pa bi bilo, če bi lastniki radijskih aparatov odklonili plačevanje radijskih pristojbin, dokler ne bo poštna uprava poskrbela za odpravo radijskih motenj? Če radijski naročniki v redu plačujejo radijske pristojbine, jim mora poštna uprava tudi omogočiti nemoten radijski sprejem!

u — Za slavnostni koncert, ki bo na praznik zedinjenja 1. decembra ob 20. v celjskem gledališču, se dobijo vstopnice v knjižnici G. Goritčarjeve vdove.

u — Tradicionalni akademski ples »Slog« bo 5. januarja v Narodnem domu. Cisti dobitek je namenjen za podporo siromašnim akademikom. (—)

u — S. sodišča. Glede na notico, objavljen v našem listu, nam poročajo iz Celja, da je bil v prizivnem procesu 24. t. m. na okrožnem sodišču v znanj pravdi g. Milana Vaude iz Vojnika proti g. Lapajnetu Ivu iz Trbovelj oproščen g. Lapajne vsake krivde.

u — Miklavževanje Sokota I. bo v soboto 2. decembra v Sokolskem domu v Gaberju ob 20.30. Prvovrsten darja za zabavo vsestransko preskrbljeno. Darila se sprejemajo od 18. ure dalje. (—)

u — Obnovitve srečke za III. razred drž. razredne lotenije takoj v podružnici »Jutra«!

Iz Maribora

u — Lepi uspehi odlične mariborske pevke. Svoj čas smo poročali o odhodu naše odlične sopranistke gg. Sonje Škapinove v Italijo v svrhu nadaljnje glasbenega študija. Prepričevalni uspeh je žela že do priliki svojega nastopa v zvezi s slavnostnim koncertom na jugoslovenskem generalnem konzulatu v Milano. Te dni pa je nastopila gg. Sonja Škapinova v okviru velikega koncerta v Genovi skupno s najodličnejšimi italijanskimi pevci in pevkaricami. Žela je prodoren uspeh in splošno priznanje. Mariborčani smo trdno prepričani, da bomo dobili v svoji rojakinji operno pevko velikega formata.

u — Jubilej umetniškega dela. Te dni poteka 10 let, kar je naš odlični slikar in umetnik prof. Karel Jirak prvič razstavil svoje slikarske umotvore v Ptuj. V 10 letih sistematičnega izpopolnjevanja je dosegel prof. J. Jirak krasne uspehe in priznanja. Razstavljal je v Mariboru, Ljubljani, Beogradu, Rimu in Celju. Vse njegovo umetniško tvorno silo in rast pa

nam bo predložila kolektivna razstava, ki jo pripravlja prof. Jirak za spomlad 1940 v Mariboru in Ljubljani.

u — Univ. prof. dr. L. Hauptman je predaval. V petek zvečer je predaval v Ljudski univerzi naš odlični zgodovinar univ. prof. dr. L. Hauptman iz Zagreba. Uvodoma ga je prisrčno pozdravil v imenu Ljudske univerze in predavateljevih bivših dijakov prof. B. Stupan. V tehtnih, strokovnih izjavah jih je prof. dr. Hauptman prikazal temo povezanost elementov revolucije in militarizma, pri čemer je zlasti podrobno obravnaval nastanek in razvoj pruskega militarizma. Številno občinstvo se je oddaljilo predavatelju s toplim aplavzom.

u — Iz gledališke pisarne. Pri obeh današnjih predstavah velja zljubna vstopnica. a — Iz Pivkove sokolske družine. Narodnoobrambni odsek Sokola Maribor I. ima danes ob 11. v telovadnici vojašnice kralja Petra Osoboditelja predavanje o napadih iz zraka. — Proslava zedinjenja in zapriega novega članstva bo v soboto 2. dec. ob 20. v prostorih vojašnice kralja Petra Osoboditelja.

u — Mariborska sekcija združenja gledaliških igralcev je imela svoj redni občni zbor. Izvoljen je bil sledeči odbor: P. Rasberger, predsednik, E. Verdonik, tajnik, M. Zakrjškova, blagajničarka, odborniki Kraljeva, Grom. Štandeker, nadzorni odbor Jože Kovič in L. Cnobori.

u — Sprememba repertoarja. Zaradi obolnosti gg. M. Zakrjškove bo danes popoldne v gledališču namesto »Neopravičene ure« predstava »Hlapca Jernejca«.

u — Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravljenim svojim ima danes dr. Stanko Pogurje, Tyrševa ulica 14.

u — Novo dvonadstropno stanovanjsko hišo zbir v Ulici kraljeviške Marka v Melji Podporno društvo železniških delavcev in uslužbencev.

u — Obrtniški učni tečaj v Mariboru. Mariborska poslovilnica Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice za TOI zbira prijave za knjižovodski tečaj, mojstrska izpitna predavanja, avtogeno-varilni tečaj, šauerjev krojni tečaj in mizarski risarski tečaj. Prijavitelj se je treba v pisarni poslovalnice v Vetrinjski 11/L med dopoldnevnimi uradnimi urami, kjer se dobijo tudi zadevna pojasnila.

u — Šahovski novice. Šahovska sekcija UJNZ razpisuje božični nagradni turnir, katerega pričetek bo 4. decembra v kavarni Central. Zaradi pojasnila in prijave se šahisti lahko obrnejo na klubskega predsednika Mišuro, in sicer 29. t. m. in 2. decembra ob 20. do 22. v kavarni Centralu.

u — Zaščitni urad, odsek za zaščito dece pri mestnem poglavarstvu, mora v smislu zadavne odredbe uprave dravske banovine popisati vse otroke v starosti do končnega 16. leta, ki prebivajo v Mariboru. V to svrhu so se zadnje dni dostavljale družinam tozadavne popisne pole. Vsi oni, ki pomotoma niso dobili popisnih pol, pa imajo v svoji družini bodisi svoje ali tuje otroke do vključno 16. leta starosti, se naprošajo, da zahtevajo takoj popisne pole v socialno političnem oddelku mestnega poglavarstva na Rotovškem trgu št. 9.

u — 10.000 din škoda ima avtoprevoznik Mihael Slemenik, šigar tovarni avto je zgrmel na banovinski cesti pri Valenju v precej globok občestni jarek K sreči so odnesli trije potniki le lažje poškodbe.

u — Mrtva v potoku. V tako zvanem Breznikovem klanu pri Sp. Šerjavcih pri Sv. Trojici v Slov. gorah so našli mrtvo 51letno posestnikovo ženo Matildo Zemljčič. Očitno si je hotela namočiti obraz v potoku, pa jo je pri tem zadela kap.

u — Enonadstropna hišica se je poškula. V Kerkovi ulici v sosesstvu zemljišča, kjer kopljejo temelje za novo trinadstropno stanovanjsko hišo Pok. zavoda, se je nenadoma porušila tretja enonadstropna hišica. K sreči ni bilo človeških žrtev, četudi so bili v bližini zaposleni delavci. Ti, ki so bili blizu hišici, so se pravočasno umaknili pred nevarnostjo. Hišica ni bila namreč zgrajena na temeljih, ampak kar na ravni. Zdar so pričeli podirati še preostali del stavba.

u — Tatvina v frančiškanskem samostanu. Tatinski zločevci se je vtihotapil v šrambo strežnice Terezije Stupan v frančiškanskem samostanu. Strežnica, ki je imela v šrambi poleg drugih čistilnih predmetov shranjenega tudi nekaj denarja, je odnesel tat vsa gotovino, ki jo je našel v šrambi.

u — Kakor vsako leto priredi tudi letos Sokol Maribor matica 30. t. m. v Sokolskem domu telovadno akademijo, na kateri bodo sodelovali vsi oddelki. (—)

u — Krznavstvo P. Semko, Tyrševa ulica 7, vam nudi ceneno kožuhovino in krznavske izdelke. (—)

Iz Trbovelj

u — Naše najstarejše pevsko društvo »Zvona« začne zopet živahneje delovati. Po lanskem jubilejnim koncertu, ki je vnovič potrdil lepi pevski sloves društva in osvetlil velike zasluge pevovodje gosp. Oskarja Molla, se je iz raznih osebnih razlogov ta naša najstarejša trboveljska pevka organizacija začela razhajati in bila je že nevarnost, da bo prenehala delovati. Tem pohvalnejše je, če so se delu, pri katerem jim želimo najlepših uspehov. Pevsko vodstvo zbora je prevzel od dotedanjega začasnega pevovodje g. Rudolfa Dolničarja g. Milko Rak, ki se bo gotovo po svojih močeh potrudil za napredno delo zbora. Zvon je že začel redne pevске vaje, ki se vršijo ob četrtkih ob 19.30. Zbor je po prestani družinski krizi sicer še bolj šibek, vendar je želeli, da pridobi čimprej in čim več novih mladih moči, ki jih pač pri nas ne manjka. Trbovelje so znane kot pevsko nadarjene in zlasti naša mladina ljubi lepo pesmi! Pozivamo vse trboveljske pevce in pevke, kolikor še niso vključeni pri drugih društvih, da spet odpre v svojih starih moči. Pri tej priliki bi pa iskreno želeli, da se pri bodem pevskem delu opusti prav vse, kar je kvarno za petje samo in s tem tudi za delavnost območja pevovodje. Pevske sile naj se ne cepijo z raznimi krožki, kvarteti in oktetami. Če pa ti že obstojajo, naj sodelujejo s svojim znanjem podprejo matično društvo. Le z združenimi silami in pravo discipliniranostjo vseh članov bo mogoče dvigniti zbor do njegove nekdanje veljave!

Iz Murske Sobote

u — Na učiteljskem zborovanju v Murski Soboti so učitelji razpravljali o tekočih stanovskih zadevah. Posebno važno mesto v debati je zavzelo vprašanje praznih učiteljskih mest, ki jih je 31 v našem srezu. Otroci morajo trpeti zaradi okrnje-

nega pouka, na drugi strani pa učiteljstvo težko zmaga tako naporno delo. Tudi v tem pogledu bi nas moral voditi klis: Pomagajmo obmejnim šolam, čuvajmo našo mejo! Na zborovanju je imela tovarišica Milena Petrovarjeva zelo zanimivo predavanje o delu učiteljice na vasi. Njena izjava je zborovalci sprejeli z živahnim odobravanjem.

u — Dober lovski paznik. V Koblju je lovski paznik Ludvik Perša hodil po gozdu in zasledil tri lovske tatove, ki so pričeli nanj streljati. Šiba je zadela lovskega paznika v lice. Perša je potem padel in se pritažil. Lovski tatovi so prišli do njega, ga nekaj časa ogledovali, potem pa so šli, misleč, da je mrtev. Lovski paznik jih je spoznal, šel brž po drugi poti na orožniško postajo v Dobrovnik in ovdal vse tri. Orožniki so jih potem prijeli in jim zaplenili puške in dve srni.

Z Jesenic

u — Občina gradi za cigane stanovanjsko barako. Na desnem bregu Save pod smučarsko skakalnico gradi mestna občina poslopje, v katerem bodo imeli cigani stalno bivališče. Velika ciganska skupina, sestojča iz Hudorovičev, Rajhartov in Brajdčev družine, se potika po Jesenicah in okolici že okoli 20 let in dela ljudem na zemljiščih škodo. Zaradi ponovnih pritožb občanov se je občinska uprava naposled odločila zgraditi ciganom primerno barako za bivališče. Vprašanje je, kako se bo ta velika skupina ciganov, ki ima otrok za en cel razred, stlačila v to barako in kako bo živila v njej.

Iz Hrastnika

u — Sokol bo imel danes ob pol 10. redni letni občni zbor v Sokolskem domu. u — Smrt dveh pridnih kmečkih gospodin. V Kričah je umrla prletna Eva Krežetova, po domače Podrečkova mati. Po kopali so jo na Dolu. V Turju je pa preminila 68letna Terezija Lokoškova, bivša posestnica in gostilničarka, po domače Kruščeva mama. Pogreb je bil pri Sv. Stefanu. Naj v miru počivata obe slovenski kmečki materi! Prizadetim naše sožalje!

u — Odbor za poboljšanje cen imamo tudi še v naši občini. Ta odbor je imel pretekli četrtek prvo sejo pod predsedstvom župana g. Maloverha. V odboru so zastopani javni nameštenci in drugi konzumenti, trgovci, mesarji, gostilničarji in peki. Na seji so konstatirali več važnih dejstev. med drugimi, da je treba draginjo pobiti že pri korenini. Vse sklepe so predložili višji oblastvom.

u — Banovinska cesta je od Meketa pa do Delavskega konsuma dnevno v premilanju. Zbog tega je postala že tako valovita, da je zelo težavno voziti po njej. Ceste se je zdaj umislili cestni odbor in jo začel popravljati.

u — Zvočni kino Sokol bo predvajal danes vefilem »Kraljica ledae«.

Iz Ptuja

u — Drevo je zmečkal drvarja. Posestnik Ivan Vajda iz Kerkovja pri Sv. Barbri v Halozah je podiral v svojem gozdu skupno s 30-letnim delavcem Martinom Zuranom drevo. Ko sta podžagala debelo drevo, je potegnil močan veter, drevo se je predčasno zrušilo in nepravno smer ter pokopalo pod seboj žurana, ki mu je zmečkal prsi kral, da je bil v trenutku mrtev. Njegov tovariš, ki se je srečno rešil, mu sam ni mogel pomagati. Šklical je na pomoč sosed, ki so potegnili žurano truplo izpod težkega drevesa.

u — Ogenj uničuje. V gospodarskem poslopiju posestnika Rudolfa Kresala pri Sv. Andražu v Slovenskih gorah je nastal ogenj, ki je zajel vso stavbo in jo upepil. Škoda znaša nad 20.000 din. Domnevajo, da je bil ogenj podtaknjen.

u — Royal-kino, Ptuj. Danes nadvse zabavni film »Pogorjenišče«, Heinz Rühman nastopa kot plesalec in umetnik zvižganja — doprinese mujo tudi dokaz, da je srečno oženjen. Ali se mu to posreči?!

u — Pijanec v hajdinski šoli. V bližini hajdinske šole je padel s kolesa močno pijan delavec in se potokel po obrazu, da je bil ves krvav po glavi. Tak je prihitel v šolo, razbil je po vratih spodnjih razredov in klical učitelje na pomoč. Ker so bila vrata zaklenjena, se je tako močno bil po njh, da je v dveh vratih zlomil deske. Nadležnega gosta so odvedli z reševalnim avtom.

u — Prijet vlomilec. V ptujskem pontonirskem bataljonu je služil svoj kadrovski rok šveger Henrik, doma iz Brinja v arezu Otoču. Vojaško suknjo je odložil 1. t. m. in od tedaj dalje se je potikal po ptujski okolici. V soboto je bil v Ptuj velik Katarin sejem, na katerega so že v petek v trumah prihajali razni tuji. Med te se je je pomešal tudi šveger. Takoj ob prihodu v mesto se je zatekel v minoritasko cerkev, kjer je počakal na mrak. Ko je mislil, da je v cerkvi že sam, je začel vlamljati v nabiralnik za milodare. To njegovo dejanje

Neznanci so vlomili na desetih krajih

Sled za tatovi drži v sosedno banovino

Črmošnjice, 25. novembra. Dosedaj neznani tatovi so vlomili v noči na petek v vasi Črmošnjicah na petih, v sosednji vasi Semicu na štirih in v vasi Planini drugi dan na enem kraju. Najhuje je prizadeta aglina gasilska četa v Črmošnjicah, ki je lansko leto sezidala enega najlepših gasilskih domov na Dolenjskem. Tatovi so odnesli poleg gasilskih sekiric, novih delavskih oblek in drugega tudi dra-

Huda nesreča zidarja

Borovnica, 25. novembra. Veliki železniški vladukt pri Borovnici je zadnji čas v precej slabem stanju, tako da imajo zidarji neprestano dela na njem. Pri popravilju starih obokov je zaposlen tudi 30letni zidar Jože Grmičič, borovniški domačin. Dopoldne se je Grmičiču primerila huda nesreča. Delal je na oboku visoko pod vrhom, pa je iznenada padel z odra v globoko. Dobil je hude poškodbe, polomil si je roke in noge, prebito pa ima tudi lobanjo. Iz Ljubljane so prihiteli reševalci, da ga prepelejo na reševalni oddelek. Kakor nam poročajo, je njegovo stanje prav resno.

Za Miklavža,

ki je pred durmi, želimo slednjemu čitatelju našega lista, da bi bil deležen čim bogatejšega daru, časi ga stali, draginja

je pa opazil neki pater, ki je skrivaj obvestil svoje tovariše o vlomilcu. Pater so prihiteli in vlomilca kar sami prijeli. O dogodku so takoj obvestili policijo, ki je švegerja aretirala. Ko mu bodo izprašali vest, ga bodo izročili sodišču.

u — Zvočni kino bo predvajal danes v nedeljo ob pol 16. in pol 19. in pol 21. film »Ti ne moreš biti zvesta«. Kot dodatek filmski žurnal.

Iz Tržiča

u — Kino bo predvajal danes v nedeljo učinkoviti barvani film »Osvajalci vseirnaja«. (—)

Iz Krškega

u — Sokol v Krškem naprša vse one, ki imajo še kakšne knjige nekdanje Narodne čitalnice, da jih vrnejo Sokolu, ki je z odlokom banske uprave njen naslednik. Zlasti naprša društvo dotičnega, ki ima II. dol Ane Karenine, naj knjigo vrne društvu. Njemu tako ne koristi samo drugi dol, dočim bo društvu z vrnitvijo napravil veliko uslugo.

u — Zakaj je žet v smrt Podlesnik Anton. Kakor je naš list poročal, je v začetku tega meseca našel na bregu Save pod Steinerjevo hišo delavce Perovšek moško truplo. Utopljence ni imel pri sebi nikakih dokumentov, da bi se mogla ugotoviti identiteta. Zdar pa je spoznal v sliki utopljenca čevljar Naraks Stanko iz Zeleznega, občina Celje, da gre za 29-letnega Podlesnika Antona iz iste vasi. Kaj je gnalo nesrečnega fanta v smrt, je pač skrivnost, katero je nesel s seboj v grob.

u — V zadnjem trenutku preprečen požar. Ko se je v ponedeljek zvečer vračal trgovec Štrubelj Janko za Savo proti domu, je zapazil na dvorišču trgovca Jurca Franca ogenj. Takoj je poklical domače, ki so ogenj pogasili. Goreti je začela plahna na vozu in se je ogenj prijel za voza, ki je stal pod lesenim balkonom. Le srečnemu naključju je pripisati, da je bil ogenj pravčasno opažen in pogasjen.

u — Lovski blagor. V nedeljo so naši lovci imeli res srečen dan. V lovišču g. Vilka Pfeiferja, načelnika I. oddelka banske uprave, so lovci postrelili nič manj kakor 72 zajcev, 11 fazanov in krasnega arnjaka.

Iz Kranja

u — Kino Narodni dom bo kazal danes v vefilemu »Alarm« napete borbe angleških kolonialnih čet v Indiji. Dodatek zvočni tehnik. (—)

Dr. Bogumil Vošnjak:

Državna kontrola cen

Osnovni problem v boju proti draginji — Vojna bo povsod prinesla načrtno gospodarstvo — „Pravična cena“

Draginja postaja vedno večja skrb širokih slojev našega prebivalstva. V mnogih domaćih se odigrava brezštevilne tih in male tragedije, ko gospodar in gospodinja opazita, da se je tako rekoč preko noči spremenila kupna moč denarja. Skup teh malih tragedij se razrašča v velike socialne in gospodarske probleme, ki se tičejo življenja celokupnega naroda. Zato je ena od prvih dolžnosti sodobne državne politike, da z največjo pozornostjo zasleduje gibanje cen. Če pazljivo pogledamo preko domačih mej v sosedne države, bi mogli tam videti marsikaj, kako je treba uravnavati državno politiko cen v korist širokih slojev ljudstva.

Premnogi člani narodne skupnosti pridejo v najtežje stanje, ako se pojavi val draginje. To so predvsem tisti, ki imajo stalne, z zakonom ali drugimi težko spreminljivimi odredbami določene dohodeke. Sem spada velika armada javnih nameštencev. A tudi položaj kmeti in rožnat. Na podražitev onih potrebščin, ki jih mora kupovati, sicer reagira s podražitvijo svojih proizvodov, toda neorganizirano in nenano. Pri industrijskem delavcu je prilagoditev draginji nekoliko gibljevejša, ako njegova industrija dobro zasluži in pokaže razumevanje. Toda tudi tu so razmere nesporne težke.

Naša država je — morda na našo nesrečo — v mnogem prava podoba otoka Fejaka, pa baš zato premnogim težkim problemom, ki globoko posegajo v vsakdanje socialno življenje, ni posvečala skor nobene pozornosti. Vsa leta sem velja pravilo, da rešujemo problem cen s policijskimi ukrepi in z azkoni o pobijanju draginje. S temi metodami smo prišli v dobo nove evropske vojne, ko se z vso neodoljivostjo postavlja problem državnih, to je od države reguliranih cen. Val draginje nas je našel nepravilne. Ponovno sem se podprtaval povezanost problema cen s problemom avtarkije, odnosno s sistemom načrtnega ali dirigiranega gospodarstva. Vprašanje cen se ne da izključiti iz celokupnega sklopa načrtnega gospodarstva. Zato je treba krepko naglašati, da pojmi, kakršni so državna politika cen, avtarkija in načrtno gospodarstvo, predstavljajo eno celoto. Kjer ni sprejeto načelo dirigiranega gospodarstva, tam je težko uvesti državno politiko cen. Današnja Anglija je v vojni to resnico izkusila na svojem hrbtu. S svojo, v jedru še vedno liberalistično gospodarsko politiko je morala ustvariti državno nadzorstvo nad cenami. To je seveda povzročilo mnogo nereda v njenem gospodarstvu. Po svetovni vojni so se ustvarjale nove oblike gospodarskega in socialnega življenja le postopno in z gotovo zadržanostjo. Današnja evropska vojna izkazuje že sedaj eno brezdvomno zmago, zmagajo načrtnega gospodarstva pri vajujočih se državah in pri nevrtačih.

V javni razpravi, nanašajoči se na dviganje cen in vedno večjo draginjo, se je s polno upravičenostjo poudarjalo, da ni drugega zdravila kakor regulacija same proizvodnje, ali z drugimi besedami, da ni drugega zdravila kakor načrtno gospodarstvo. Akoravno so pravci gospodarskega liberalizma že zelo močni, se vendar le uveljavlja spoznanje, da brez načrtnega gospodarstva ne gre več. Eden od prvih korakov, ki je bil pri nas v tej smeri storjen, je bila ustanovitev komisariata za rudo in kovine pri inspekciji za državno obrambo.

Toda načrtno gospodarstvo se ne da izgraditi od danes do jutri, problem cen pa se postavlja pred nas kot pereča socialna vprašanja, ki ga neposredno občutijo vsi sloji naroda. Klasična nacionalna ekonomija uči, da so cene posledica nepodkupljivega zakona ponudbe in povpraševanja. Toda ravno v teh dneh, ko so vojne potrebe onemogočile funkcioniranje rednih gospodarskih odnošajev, stopa ta baje večno veljavni zakon iz veljave. Povsem drugi vidiki postajajo v vrtincu in viharju vojne zmešnjave veljavni. Nauk o ustvarjanju cen je otrok klasičnega gospodarstva, zadolženega z mlekom sodobnega veka kapitalizma. Pogledimo nazaj v zgodovino in prepričali se bomo, da so bili vekovi človeške gospodarske aktivnosti, ki tega zakona niso poznali. Platon in Aristotel sta imela svojo filozofijo cen. Aristotel je smatral, da ima cena svoj izvor v potrebi. Justinian, veliki stvaritelj prava, pa je izkopal pojem »iustum pretium«, pojem pravične cene, ki je prišel v rimski kodeks prava in predstavlja čisto nasprotje pojmu cene klasičnega ekonomskega nauka nove dobe. Rimskemu sodniku je bil pojem pravične cene znana stvar, kar je dokaz, da pravična cena nima svojega izvora v kakih sentimentalnostih moderne socialne politike, temveč v pravnem pojmovanju najstvarnejšega in najrealnejšega naroda, ki je z rimskega foruma vladal svetu. Cena mora biti pravična. Ako smo sprejeli to stališče, potem je naravno, da mora imeti država pravico nadzorstva, pravico vmešavanja pri ustvarjanju cen v interesu širokih narodnih slojev.

Ze za časa vojnega gospodarstva v letih 1914—1918 smo imeli maksimalne cen, poskus, ki večina ni rodil dobrih posledic, saj je maksimaliranje čisto pregrešno življenjske potrebščine, pa tudi drugo blago s trga. Toda ti primitivni poskusi iz svetovne vojne so zlasti v Italiji in Nemčiji, pa tudi v nekaterih parlamentarnih državah dali pobudo za izgraditev celoga sistema od države reguliranih cen. Mnoge države so pravočasno pričele snovati ustanove, posvečene državnim politikam. Ena od takih najbolj racionalno zgrajenih institucij je nemška organizacija »Reichsnährstande«, ki je v prvem redu posvečena državnim politikam reguliranja cen za prehrano. Ali tudi demokratska Češkoslovaška je enako kakor socialistična Norveška izgrajevala sistem nadzorstva nad cenami po posebnih poverjenikih in s sistematičnim proučevanjem gibanja cen.

V mnogo mirnejših in normalnejših časih sem leta 1933. zahteval, da se tudi pri nas izvede državna politika cen in da se osnuje v ta namen poseben državni komisariat s potrebnimi štatom strokovnjakov, praktičnih in teoretičnih. Tak komisariat naj bi bil zasledovalni razvoj cen in izdal pod stalnim nadzorstvom vlade in pod kontrolo javnosti ter ob sodelovanju gospodarskih strokovnih organizacij smernice in norme za cene najbolj važnih in

najbolj nujnih življenjskih potrebščin. To gotovo ni enostavna zadeva, zlasti ker naša država za centralizacijo ni sposobna. Tudi na tem polju bi bil mehanizem centralizem škodljiv. Kretanje cen in njihovo formiranje je drugačno in ljubljani, drugačno v Zagrebu, Beogradu, Skoplju. Cene v vseh teh področjih so sicer v medsebojni povezanosti, ali se vendar ne dajo uniformno urejevati. Treba bi bilo najti pot medsebojne harmonije in sodelovanja. Toda v naprej je treba razbiti predsodek, da se

Načela in pogledi narodnega delavstva

Iz poročila posle vodečega podpredsednika dr. Bohinjca na glavni skupščini Narodno strokovne zveze

Prošlo nedeljo je imela Narodno strokovna zveza svojo glavno skupščino v Laškem. O poteku skupščine, ki je znova pokazala globoko zasidranost narodno strokovne organizacije v naših delavskih vrstah, smo že poročali. Naj še povzamemo iz poročila posle vodečega podpredsednika NSZ dr. Jože Bohinjca nekaj misli, ki značilno označujejo smernice in pomen te važne sestavine našega narodnega življenja.

Najprej je dr. Bohinjec poudaril veličino jugoslovenske misli, ki ji je bilo organizirano narodno delavstvo vedno zvest pobornik. Narodno strokovna zveza ob vstopu v četrto desetletje svojega delovanja s ponosom ugotavlja, da je ves čas vzgajala slovensko delavstvo v narodni zavestnosti. V svoji svobodni domovini hoče biti narodno delavstvo vsehkov zavedno in državotvorno ter daleč stran od vseh defetističnih gledanj in mednarodnih ideoloških zablod. Slovenski delavec se zaveda, da mu je vsa Jugoslavija široka domovina, ki naj mu povsod nudi dela in kruha ter pravično zaščito.

Državotvorno delo narodnega delavstva

Narodno delavstvo je pobornik prave demokracije, dobre socialne zakonodaje in zdravega ljudskega, res narodnega gospodarstva. Narodno strokovna zveza je vedno stala v prvih vrstah borbe za napredek socialne zaščite in si je s tem ne le utrjevala zaupanje svojega članstva, temveč je tudi krepila njegovo narodno in državljansko zavest ter prispevala k pomirjenju duhov in h konsolidaciji političnih razmer. Svobodna vsakega strankarsko političnega vpliva je usposobljena nositi zastavo za socialni napredek slovenskega delavstva ter povsod udarno in vztrajno uveljavljati svoj narodni in socialni program.

Narodno delavstvo — je nadaljeval poročevalec — se zaveda težkoga evropskega položaja in vidi tudi nevarnosti, ki groze nam. Zato bo zvesto pomagalo mobilizirati duše in srca. Da si Jugoslavija očuva svojo popolno svobodo in da človeštvo doživi dan, ko ne bo več treba ne vojn, ne nasilja. Narodni delavci hočejo storiti vse, da se okrepijo odporne in obrambne sile naše države. Vedno bodo naostreje nastopali proti zlim duhovom, ki se vtihtapljajo med narod in mu prišepetavajo vesti in ideje, ki služijo temnim ciljem. Zato pa pričakujejo od državne zakonodaje in uprave, od javnosti in od posameznikov, da se bodo interesi malega delovnega človeka v teh nemirnih časih čuvali s posebno skrbnostjo in vestnostjo. Delavec mora biti danes v svoji življenjski borbi solidnejše in bolj zaščiten kakor kdajkoli prej.

Dvojna potreba socialne zaščite

Prihajajo težki gospodarski časi. Normalno gospodarstvo je vrženo iz tira. Potrebni so veliki napor, da v našem socialnem življenju ohranimo red in in prepričimo nevarne zmede. Treba je ostre borbe proti sebičnemu koristiljubju in proti brezvestni spekulaciji. Naš vsakdanji kruh mora biti zaščiten in vsa avtoriteta se mora zastaviti za pobijanje draginje. Ne sme se ponoviti žalostna slika, da bi med nami vzrasel zopet tip vojnih veržnikov, na drugi strani pa bi bila množica propadajočih in sestradanih državljanov. Naši gospodarstveniki morajo vedeti, da bodo težavam le takrat kos, ako bodo imeli pred očmi vseljude in ne samo zasebne koristi. Naše gospodarstvo mora dobiti krepko moralno oporo v simpatijah najširših ljudskih vrst.

V resnih časih je demagogija dvojno nevarna. Boj proti njej mora biti skupna skrb vseh treznih državljanov. Toda morje je samo, če ostane delovno ljudstvo dovoljno uravnovešeno in umirjeno. Delovni človek bo razumel nastale gospodarske težave, ako mu bo ohranjen vsaj današnji življenjski standard. Resnost časa ne dopušča, da bi delavstvo bilo prisiljeno pričeti mezdna gibanja ali drugačne boje za uveljavitev svojega delovnega razmerja. Odgovorni ljudje morajo biti do globin svojega srca prežeti socialne miselnosti, ki ne dopušča poslabšanja socialnega položaja delovnega človeka. — Govornik je pri tem opozarjal na veliko vprašanje eksistenčnega minimuma, ki zahteva, da prejemki delovnega človeka odgovarjajo cenam najbolj nujnih življenjskih potrebščin. Kolektivne pogodbe je treba čuvati, ustanove obratnih zapnikov spoštovati. Delavstvu mora biti dana pravica za svobodno izražanje kritiko, za samopomoč in za organizirano samobrambo.

Svobodni strokovni pokreti

V zadnjih letih so za delavsko strokovno gibanje bili hudi časi. Znani so načrti, da se svobodno delavsko strokovno gibanje zatre in se strokovni pokret avtoritarno uredi. Narodno strokovna zveza je proti tem nevarnostim krepko dvigala svoj glas in na vso moč sodelovala, da se obzrepuši napad na svobodo strokovnega združevanja in uveljavljanja. Nepopustljiva je v boju za obnovitev samoprave v delavskih ustanovah. Novi minister za socialno poli-

do cene določati z naredbami. Ne! Vsaka pravična cena ima svoj izvor v samem procesu proizvodnje. Brez temeljnega poznanja proizvodnih stroškov ne moremo priti do pravične cene. Borba proti draginji se torej ne da voditi birokratsko in iz pisarne. Sodelovanje gospodarskih teoretikov in praktikov je v sistemu državne politike cen neobhodno in ako tega ni, potem pride samo do novih zmešnjav v gospodarskem življenju.

Čujem, da se v ministrstvu socialne politike pripravljajo uredba, ki naj omogoči sistematično kontrolo cen. Ako bo uredba zgrajena na izkušnjah praktičnega življenja in na osnovah gospodarske stvarnosti, potem bomo storili v našem gospodarskem življenju ogromen korak naprej in bomo stopili na pot notranje gospodarske harmonije, ki bo onemogočila tudi socialno konsolidacijo.

tiko je tudi sam obsodil obstoječe stanje. Delavstvo z gotovostjo pričakuje, da bo do kmalu sledila tudi dejanja.

Narodno strokovna zveza se dejavno in moralno pridružuje vsem ukrepom svobodnih delavskih strokovnih organizacij, ki streme za demokratizacijo javnega življenja, za pojačanje socialne zaščite našega delavstva ter za okrepitev moralne avtoritete in kulturne vrednosti našega delavstva. Opažamo, da tu in tam prihajajo od drugih delavskih organizacij napadi na Narodno strokovno zvezo. Mi jih odbijamo in jih obžalujemo, ker taki izpadi samo škodujejo skupni delavski stvari.

Delavstvo in sokolstvo

Se posebej je podpredsednik dr. Bohinjec razpravljalo o odnosu narodnega delavstva do sokolstva. Večino članstva v Sokolu tvorijo delovni sloji, ki so jamstvo, da bo sokolstvo vedno, povsod zvesto svojim visokim etičnim in socialnim idealom ter neprestano borbeno za doseg boljšega odnosa človeka do človeka, naroda do naroda. Duša slovenskega delavca se mora čim ožje povezati s plemenitim hotelem jugoslovenskega sokolstva. Tako bomo tudi čim tesneje združeni z vsenarodnim občestvom in še bolj bomo izpolnjevali svoje poslanstvo kot pozitivni in konstruktivni činitelji v delu za lepšo ljubezen med ljudmi in za čistejšo pravico na svetu. Narodni delavci tudi nismo izgubili vere v zgodovinsko poslanstvo slovenskih narodov. — Govornik se je spomnil bratskega sodelovanja s sorodnimi delavskimi organizacijami pri drugih slovenskih narodih in je v imenu skupščine poslal zlasti češkoslovaškim tovarišem priske pozdrave.

Ob zaključku svojega poročila je poudaril dr. Bohinjec, da je NSZ tudi v preteklem letu z vso odločnostjo branila načela svojega programa in dosegla uspehe pri vseh prizadevanjih za socialno zaščito slovenskega delavstva. Letošnja skupščina je zopet manifestacija za socialne pravice in izpoved vdanosti jugoslovenskemu narodu in njegovi državi ter ponovitev prispege zvestobe programu organiziranega slovenskega delavstva.

Nemčija izda vsak dan dve milijardi

Koliko znašajo trenutno državni izdatki tretjega rajha, danes nihče ne ve. Znano je samo, da je tretji rajh izdal po izjavi kancelarja Hitlerja za oborožitev nemške vojske 1310 milijard dinarjev. V nemškem državnem proračunu za leto/39 so znašali skupni izdatki okoli 522 milijard dinarjev. Od tega je odpadlo na redne izdatke civilnega značaja 159 milijard, za vojne potrebe pa 363 milijard dinarjev. Te izdatke je pokrival nemški finančni minister z davki, carino, trošarinami in taksemi, ki so skupaj vrgli okoli 260 milijard dinarjev. 188 milijard je pokrili s kratkoročnimi posojili, način kritja za ostale izdatke pa ni razviden. Proračun za l. 1939/40 ni bil objavljen.

Po priznanju nemških finančnih strokovnjakov bo porabila Nemčija sedaj v vojni samo za vojaške potrebe približno enak znesek kakor je znašal celotni lanski proračun, torej okrog 520 milijard dinarjev. Izdatki za nevojne potrebe so ostali v glavnem nespremenjeni, znašajo torej okrog 160 milijard dinarjev, tako da rabi sedaj Nemčija letno za svoje izdatke okoli 680 milijard dinarjev. Na mesec da to 57 milijard ali trikrat toliko, kakor znaša vsa jugoslovenski državni proračun za celo leto.

Za pokritje vojnih stroškov je uvedel nemški finančni minister celo vrsto novih davkov. Povisil je dohodnino za 50 odstotkov, uvedel 20-odstotno vojno doliado na tobak in pivo ter 25-odstotno doliado na vse alkoholne pijače. Poleg tega morajo odraščati državni blaga in od izbruha vojne sem 15 procentov svojih dohodkov vse pokrajšine in obitneke samoprave. S posebnim uredbi je bilo določeno, da morajo odraščati v državno blagajno podjetniki vsa izplačila za nadure delavstva, ki dobi sedaj plačanih samo 8 ur na dan, dočim dela nadure na korist države.

Za pokritje vojnih stroškov je uvedel nemški finančni minister celo vrsto novih davkov. Povisil je dohodnino za 50 odstotkov, uvedel 20-odstotno vojno doliado na tobak in pivo ter 25-odstotno doliado na vse alkoholne pijače. Poleg tega morajo odraščati državni blaga in od izbruha vojne sem 15 procentov svojih dohodkov vse pokrajšine in obitneke samoprave. S posebnim uredbi je bilo določeno, da morajo odraščati v državno blagajno podjetniki vsa izplačila za nadure delavstva, ki dobi sedaj plačanih samo 8 ur na dan, dočim dela nadure na korist države.

Ob priliki svojega ekspezeja, ki ga je imel novi slovaški ministriki predsednik Tuka v torek, 21. t. m. na seji slovaškega parlamenta, je izjavil med drugim, da slovaška vlada popolnoma odobrava od Hitlerja proglašeno narodnostno načelo ter načelo preselitve narodnih manjšin. To načelo, je nadaljeval Tuka se bo izvedlo povsod, da nastane končno v Evropi trajen mir. S tem je bil načrt izselitve nemške manjšine iz Slovaške prvič uradno omenjen pred slovaškim parlamentom.

Kako se ta načrt sklada z ustanovitvenim posebnih vojaških formacij nemške manjšine na Slovaškem, na to Tuka, v kolikor je mogoče sklepati iz berlinskega izvečka njegovega ekspezeja, ni odgovoril. V Levicah sestavljeni nemški pehotni bataljon je bil izrecno proglašen kot prva vojaška enotica slovaških Nemcev, tako da

Sestanek JNS in OJNS na Jesenicah

Iz banovinskega tajništva JNS nam poročajo:

Danes bo na Jesenicah ob 10. dopoldne sestanek JNS in OJNS v gostilniških prostorih Sokolskega doma. Poročal bo odgovornec banovinskega odbora iz Ljubljane.

Minister dr. Budisavljević v Liki

Kakor poročajo zagrebški listi bo odpotoval predsednik SDS minister dr. Srdjan Budisavljević na agitacijsko potovanje po Liki. »Hrvatski dnevnik« pristavlja: »Namen te turnee je poučiti Srbe Ličane o političnem položaju, ker so izpostavljeni brezvestni agitaciji proti sedanemu stanju v banovini Hrvatske.«

Protest proti podtalni agitaciji na Hrvatskem

»Hrvatski dnevnik«, glasilo dr. Mačka objavlja uvodnik proti onim, ki širijo med ljudstvom razne lažnjive vesti ter ga hujskajo proti obstoječemu stanju. Med drugim piše:

»Danes so med nami še elementi, ki hočejo zastrupiti duše posameznikov, ker ne morejo zastrupiti duš vsega naroda. Nekateri med njimi dokazujejo, da je danes hrvatski narod s svojim predsednikom dr. Mačkom na pogrešni poti. Drugi zopet trdijo, da so sedaj dosežene vse zahteve hrvatskega naroda in da je nastopil čas za nepolitično delo med ljudstvom. Prav nimajo niti eni, niti drugi. Politika je akcija, ki računa z možnostmi ter stremi za tem, kar je trenutno dosegljivo. Pri tem pa se seveda ne odrekata bodočim in končnim ciljem. Tako politiko vodi tudi dr. Maček, ki je vodil hrvatski narod skozi 11 let težkih borb, pri čemer se ni plašil tudi največjih osebnih žrtv. Pred očmi mu je bdela vedno samo ena misel: pomagati svojemu narodu. In ko se je zato prožila prilika, jo je izkoristil. Sklenil je sporazum, ki nam je prinesel zedinjenje največjega dela našega narodnega ozemlja in nam zajamčil pravice, brez katerih sploh ni narodne svobode. Odrskati važnost in vrednost teh pridobitev more samo politični slepec ali pa sovražnik ljudstva. Najslabši med njimi so pa tisti, ki med štirimi očmi priznavajo veličino tega našega narodnega uspeha, dočim ga v javnosti taje in omalovažujejo.«

Razdelitev centralnih fondov

V Zagrebu se je mudil načelnik proračunskega oddelka finančnega ministristva Karl Friš, ki je razpravljaj s finančnimi strokovnjaki banovine Hrvatske o prenosu odgovarjajočega dela centralnih fondov na banovino Hrvatsko. To vprašanje je, pravijo zagrebški listi, zelo zapleteno in se pri njem ne more enostavno postaviti tangenta 29 odstotkov, kakor se je pri razdelitvi državnih kreditov. Hrvatski finančni strokovnjaki bodo storili vse, da ne bo banovina Hrvatska prikrajšana pri razdelitvi sredstev fondov.

V zvezi z razdelitvijo centralnih fondov napoveduje »Hrvatski dnevnik«, da bo prišlo po ureditvi tega vprašanja na dnevni red vprašanje definitivne doličitve finančnega položaja banovine Hrvatske.

Bratje dr. Šimraka

Za glavnim tajnikom HSS dr. Jurijem Krnjevićem si je izposodila sedaj direktorja »Hrvatske Straže« kanonika dr. Šimraka tudi Vilderjeva »Nova riječ«. Ostro zavrača sklicevanje dr. Šimraka na zaslugi, ki si jih je baje stekel za hrvatsko stvar v borbi z diktaturo. O teh borbah, pravi »Nova riječ«, je mogoče reči samo eno: da je povsem enaka borbi njegovih slovenskih bratov.

»Skupaj z njim so vstopili l. 1928. v vlado po tragični smrti pokojnega Stjepana Radića in ponudili vso svojo moralno pomoč takratnemu režimu Velje Vukičevića. Bili so časi, ko so lahko samo ti gospodje svobodno pisali po svojih političnih dnevnikih. Včasih so jih res malo opozicijsko pobarvali, ker so pričakovali, da se bodo pod njihovim okriljem zbrali tudi drugi opozicijski ljudje. Pozabljajo pa danes, da so bili časi, ko je lahko nastopal s svojo »opozicijsko« stranko tudi g. Hodžera.«

Veseli gospoda Prežljaka

Poročali smo že o službeni pogodbi, ki jo je sklenila ljubljanska Delavska zbornica s svojim novim referentom in organizatorjem slovenskega Jugorasa g. Francem Prežljajem. Pogodba je dosmrtna in jamči Prež-

ljaku dosmrtno mesečno plačo 3600 dinarjev, ki se bo vsako leto dvigala za 100 din, dokler ne bo dosegla mesečnega zneska 4500 din. Pogodba pravi, da je ni mogoče razveljaviti niti s posebnim zakonom, ki bi ga eventualno kdaj sprejela narodna skupščina.

Delavska zbornica je sedaj sklenila službeno pragmatiko, v kateri je tudi ta pogodba z g. Prežljajem proglašena kot definitivna ureditev službenega razmerja med njim in Delavsko zbornico. Manjka le še odobritev ministra za socialno politiko. Razumljivo je g. Prežljaj med sklepom Delavske zbornice zelo navdušen. Na zbornični seji ga je proglašil kot »vzglad vsem delodajalcem« in je obtožil nasprotnike Jugorasa, da kaj takega niso znali, ker pač niso bili iskreni zastopniki stanovskega pokreta.

»Delo, ki ga bo morala opraviti bodoča

Beleške

lju dosmrtno mesečno plačo 3600 dinarjev, ki se bo vsako leto dvigala za 100 din, dokler ne bo dosegla mesečnega zneska 4500 din. Pogodba pravi, da je ni mogoče razveljaviti niti s posebnim zakonom, ki bi ga eventualno kdaj sprejela narodna skupščina.

Delavska zbornica je sedaj sklenila službeno pragmatiko, v kateri je tudi ta pogodba z g. Prežljajem proglašena kot definitivna ureditev službenega razmerja med njim in Delavsko zbornico. Manjka le še odobritev ministra za socialno politiko. Razumljivo je g. Prežljaj med sklepom Delavske zbornice zelo navdušen. Na zbornični seji ga je proglašil kot »vzglad vsem delodajalcem« in je obtožil nasprotnike Jugorasa, da kaj takega niso znali, ker pač niso bili iskreni zastopniki stanovskega pokreta.

Objava Mladinske matice

»Učiteljski tovariš« javlja pod zaglavjem »Mladinska matica« naslednje:

»Urednik »Našega roda« obvešča poverjenike Mladinske matice, ki so želeli v decembrski številki primerljivih pesmi, deklaracij in sestavkov o 1. decembru, da so na žalost morali take vrste prispevki izpasti.«

SLS ne more biti obnovljena?

Prometni minister inž. Bešlić objavlja v beograjskih listih pojasnilo k svoji izjavi, da v Vojvodini ni računati z obnovo starih strank. Zaradi te izjave mu je zelo ostro odgovoril »Hrvatski dnevnik« in ga opozoril na to, da stranke, ki so združene v KDK, ne bodo nikogar proslile dovoljenja za svoje delovanje. Minister inž. Bešlić pravi, da so njegovo izjavo o starih strankah novinarji pogrešno razumeli in netočno zabeležili. Med drugim pojasnjuje:

»Ko me je vprašal neki novinar, kaj bo storila Jugoslovenska radikalna zajednica, če bodo obnovile stare stranke, sem mu res odgovoril, da se stare stranke, ki tvorijo danes JRZ, ne bodo obnavljale. Pri tem sem mislil na Slovensko ljudsko stranko, katero žele obnoviti nekateri disidenti brez sodelovanja dr. Korosca. Mislim pa sem tudi na Narodno radikalno stranko, katero žele nekateri obnoviti brez JRZ, dasi je danes v JRZ večina bivših radikalov. Sprito tega ni bilo nobenega govora o Hrvatski seljački stranki, ali Samostojni demokratski stranki, odnosno Zemljoradniški stranki. Članek »Hrvatskega dnevnika« je zato povsem depuliran ter so se moja izjavljanja povsem neumestno tolmačila. Najmanj pa sem mislil, da bi bilo potrebno kako posebno dovoljenje za obnovo delovanja bivših ali že obstoječih strank. O teh strankah nisem želel dati nobenih izjav in jih tudi v bodoče ne bom, ker so izven moje kompetence. Sicer pa bo rešeno vprašanje delovanja strank s sprejemom novega zakona o društvi in zborovanjih, ki se pripravlja z ostalimi političnimi zakoni.«

Koliko vojaških podpor je bilo izplačanih

Službeno se objavljajo podatki o dosedaj izplačanih podporah revnim vojaškim obveznikom, ki so bili poklicani na vojaško dolžnost. O podporah odločajo posebni odbori, ki jih je bilo 318 in ki so do sedaj izvršili 44.193 izplačil. Do sedaj je bilo izplačanih 12.389.347 dinarjev podpor. Od tega so prejeli obvezniki v banovini Hrvatske 5.485.946 dinarjev, v dunavski banovini 2.565.315 dinarjev, v dravski 962.416 din, v vardski 746.664 din, v vrbaski 665.876 din, v zetski 521.425 din, v drinski 428.548 din, v moravski 333.942 din in v območju uprave mesta Beograda 460.214 din.

Službeno poročilo poudarja, da je delo odborov bilo zadovoljivo in hitro. Da se to delo v bodoče še bolj spopolni in pospeši, so pripravljene nove dopolnilne uredbe, ki določajo da se smejo podpore deljevati od dne, ko je obveznik poklican na vojaške vaje brez ozira na dan, kdaj je bila prošnja predložena odboru. Tudi način izplačevanja podpor bo še poenostavljen.

Poštni, telegrafski in telefonski svet

V ministrtvu PTT zaseda pod predsedstvom ministra dr. Torbarja že več dni poštni telegrafski in telefonski svet. Do sedaj je razpravljalo o predlogih za decentralizacijo proračuna pošto-telegrafske stroke, o zidavi novih poštinih zgradb in o načrtu uredbe za organizacijo poštne, telegrafske in telefonske službe v smislu decentralizacije in poboljšanja dostave.

»Volitve so nujne«

narodna skupščina, bo težko in odgovorno. Predstavniki srskega, hrvatskega in slovenskega naroda se bodo morali najprej sporazumeti o tem, kar je bilo že doslej storjenega za rešitev našega notranjega problema. Nato se bodo morali sporazumeti glede definitivne ureditve državne zajednice. Vse to vsekakor ni lahka naloga. Mi vsi se danes zavedamo, da je bilo s pričetkom reševanja hrvatskega vprašanja otvorjeno tudi srsbo in slovensko vprašanje.

»Kaki bodo — nadaljuje list — rezultati tajnih volitev, ni mogoče napovedati. Sigurno je samo to, da bodo dale povsem drugo sliko narodnega razpoloženja, kakoa so jo dale dosedanje volitve. Morda žele ravno zato nekateri, da bi bile tudi tokrat volitve javne. To pa bi bila največja nanaka. Danes ni govora o tem, da se obdrži ta ali ona kombinacija na vladi. Na dnevnem redu so vse večja vprašanja. Gre za to, da se ljudstvo svobodno izjavi o preureditvi države, o tem usodnem vprašanju za nadaljnji obstoj državne skupnosti. Nova ureditve države se tiče vseh državljanov ter je treba zato tudi nuditi vsem državljanom priliko, da svobodno povedo, kaj mislijo. Ne smemo se udati nikakim iluzijam zaradi trenutnega zatijša, v katerem se danes nahaja naša država. Videli smo že ponovno, kako se lahko z bliskovito nadičo spreminja mednarodni položaj. Zaradi tega nika ne mislimo, da imamo preveč časa na razpolago. Izvajanje smorazna od 26. avgusta je porlo že itak mnogo časa ne po krivdi dr. Mačka. Zaradi tega ne odlašamo na jutri to, kar lahko storimo že danes.«

Kazni za zdravnike

Zdravniku, ki je v starih časih zakrivil pacientovo smrt, so odsekali roko — Kozma in Damijan sta zdravila ljudi brezplačno

Ze pred več nego 4000 leti je zakonik starobabilonskega kralja Hamurabija med drugim urejal vprašanje zdravniških honorarjev. Po njegovih določbah je smel zdravnik

za uspešno operacijo

zahtevati od bogatina 10 srebrnih sekelov, od pripadnika srednjega stanu 5 sekelov, od reveža pa 2 sekela. Tudi zdravnik, ki je prerezal očesno mrežnico z bronastim nožem in oko tako ozdravil, je smel zahtevati 10 sekelov. To je bilo dosti, kajti za 5 sekelov si si v starem Babilonu lahko najel boljšo hišo za celo leto. Povprečni dnevni zaslužek dlnarja je znašal 1/30 sekela srebra. Drug paragraf v Hamurabijevem zakoniku pa pravi seveda, da je zdravniku, ki z operacijo zakrivi pacientovo smrt ali ki pri operaciji mreže povzroči oko,

odsekali roko.

V starem Egiptu in v Indiji so isto tako poznali visoke zdravniške honorarje. Indijska sveta knjiga Vendidad je določala, da sme zdravnik duhovnika zdraviti za pobolen blagoslov, poglavarja kakšnega ozemlja za vprego štirih volov, njegovo ženo za velbloda, poglavarja kakšnega mesta za veliko plemensko žival, ženo kakšnega hišnega gospodarja

za oslico.

V stari Grčiji so bili zdravniki občinski nastavljeni. Vsak meščan je pri njih lahko iskal pomoč. Plačilo s strani občine je bilo dobro. V ta namen so občine pobirale poseben davek, iz katerega so plačevale zdravnike in pogostoma skrbela tudi za njihovo poklicno opremo. Zdravniki so za zasebno prakso lahko pobirali odškodnino, vendar izrečne pravice do nje niso

imeli. Svoj honorar so zdravniki prejimali večinoma v naravi.

V svetšču v Epidauru je bila navada, da so bolniki prinašali primerno žrtev, n. pr. srebrnega preščka. Razen tega je bila že tedaj navada, da so kot daritev dajali srebrni posnetek obolelega uda.

V starem Rimu so zdravniki dobivali delno

zelo velike honorarje.

Tudi tam so imeli stalno nastavljeni in plačane zdravnike, in sicer pri občinah, v družini, gladiatorskih šolah, gledališčih, v kopni in morskimi vojski. Imoviti trgovci so imeli svoje telesne zdravnike. Plinij poroča, da je Kvintus Stertinus kot hišni zdravnik nekaterih rimskih plemenitaških rodbin imel 600.000 sestere letnega dohodka, to je okrog poldrug milijon dinarjev. V tistem času je bilo

mного zdravnikov specialistov,

za oči, ušesa, mehur, kakor tudi za določene operacije, n. pr. za prerez trebuha, za odstranitev kamnov in operacijo kile. Neki specialist za vodno zdravljenje je zahteval za uspešno kuro od nekega bogatega Rimljana 200.000 sestere. Isto vsoto je plačal akvitanski legat Manlius Kornutus za zdravljenje hlaša. Neki Rimljan poroča o visokih honorarjih, ki jih je prejela Avgustov telesni zdravnik. Med cesarskimi telesnimi zdravniki so nekateri ob svoji smrti zapustili po

30 in več milijonov

sestere. Mnogi rimski zdravniki so izdelovali lepotilne in ljubezenske pripomočke, napoje za sanje, pripomočke za odstranje-

vanje dlak t. t. d. Ti pripomočki so le malo pomagali, donášali pa so mnogo denarja. Zelo umljivo je, da je vedenje zdravnikov Kozme in Damiana, ki so ju pod Diodorom kot kristjana uvrstili in sta bila pozneje proglašena za svetnika, zbudilo veliko pozornost. Ta dva sta

odklanjala vsak honorar,

tako da sta si pridobila naziv mož brez srebra. Seveda pa vsem rimskim zdravnikom tudi ni šlo dobro. Marsikateri med njimi so bili prisiljeni, da so v pomanjkanju prakse delovali kot grobarji in gladiatorji.

V srednjem veku je Hohenštarfovec Friderik II. svoji italijanski domovini izdal zdravniški honorarski red. Po njegovih določbah je moral zdravnik bolnike brez imovine

zdraviti brezplačno,

od tistih, ki so lahko plačali, pa ni smel zahtevati več nego 60 centesimov na dan. Denar pa je imel tedaj in še dolga stoletja potem seveda deset- ali dvajsetkrat večjo vrednost nego danes.

Omembe so vredni zdravniški honorarji iz dobe francoskih kraljev. Ludovik XIV. je plačal svojim telesnim zdravnikom za uspešno operacijo v mastnici visoke vsote: Felixu je dal 50.000 liver, Duceninu 100.000, Rayonu 80.000, Bessieru 40.000 in njegovemu asistentu še 12.000 liver. Slovit mož je bil

pariški urolog Gyon,

specialist za operacije kamnov. Ta je za takšne operacije prejemal tako visoke zneske, da je na svoj polnoletni hlašo v Meudonu dal napis: »Ta hlaša je zgrajena s tremi kamni.«

Naga poroka v snegu

V bližnjem času se bo v okolici Denvera v Ameriki izvršila nenavadna poroka. 18-letno dekle se bo poročilo z 19letnim moškim, ki je denverski državni pravnik izjavil, da nima ničesar proti temu, da se oba poročita v snegu gola.

Pri tej poroki ne gre morda za znorelo idejo člana kakšnega društva za kult gole, temveč je neli duhovnik v Denveru izjavil, da moreta oba mlada človeka oprati grehe, ki sta jih storila, le na ta način, da nastopita v snegu in gola novo življenje.

INSERIRAJTE V „JUTRO“!

Poneverjeni denar mu je prinesel srečo

Za 400 preko mere izplačanih lir je vrnil desetkratno vsoto

Ob neki lini glavne tržaške pošte, ob kateri poštna uradnica Marija Piccini že mnogo let opravlja svojo službo, se je primerila zgodba, ki o njej govori ves Trst. Neki neznanec se je pojavil pred lino in se je presenečeni uradnici tako le izpovedal: »Pred sedmimi leti ste mi v nagilci, ki je bila pred okencem velika gneča, izplačali 400 lir preveč. Bil sem reven nastavljenec in sem moral nekaj plačati. Ko ste mi izplačevali preveč, ste mi po pomoti dali 500-lirski bankovec namesto 100-lirskega. Opazili ste pomoto prepozno, ko sem bil že daleč. Gotovo ste morali primanjkljaj plačati iz svojega žepa. Ne obsojajte me prehuho — 400 lir je bilo zame tedaj ogromen denar. Sklenil sem, da denar obdržim.

Po pravici bi se ne smelo zgoditi, a vendar se je zgodilo, da mi je poneverjeni denar prinesel srečo, celo veliko srečo. Osa-

mosvoji sem se in sem si s to, prav za prav majhno vsoto nagradil celo imetje, in sicer na pošten način, to lahko prisežem. Vse, kar sem začel, mi je uspelo. Kmalu sem se mogel v neki prekomorski deželi nastaniti kot imovit trgovec.

Toda v teh sedmih letih nisem pozabil na krivico, ki sem vam jo prizadjal. V duhu sem gledal, kako težko vam je bilo vsoto nadomestiti. Nisem mogel več mirno spati. Tako sem se napotil sedaj sem, da svojo krivdo poravnam. Tu imate 4000 lir, to je desetkrat toliko, kolikor sem bil takrat odnesel. Osvoobodite me odčitkov vesti in vrnite mi dušni mir. Ne vprašajte me po imenu in odpustite mi edini veliki greh v mojem življenju, ki mi je prinesel toliko sreče, a tudi toliko noči brez spanja.

S temi besedami je neznanec izginil, uradnica pa je ostavila šop bankovcev. Še preden se je uradnica, ki se je tistega dogodka dobro spominjala in ki je morala primanjkljaj res plačati iz svojega žepa, zavedla, je mož izginil v cestni gneči. S solzami v očeh je uradnica potem poročala svojim predstojnikom in tovarišem o dogodku: »Izgubilo, ki me je tedaj seveda težko zadela, sem že davno prebolela, je dejala, »zato hočem teh 4000 lir darovati za mestne reveže«. Tako je tudi storila in tako je došel neznanca poštna uradnica postala predmet razgovorov.

Suša in letala izdala razbojnike

Ugrabitev ameriškega milijonarja — Kako so prišli storilci na sled

Tudi dolarski milijonar lahko ima kriminalistične sposobnosti, čeprav si jih pridobiva iz kriminalnih romanov. Milijonar Charles Urschel iz Oklahome priznava prostodušno, da obstoje vse njegove zveze z literaturo v čitanju kriminalnih romanov. In ker je s sposobnostmi, ki si jih je pridobil s tem čitanjem, spravil na tla eno najbolj nevarnih ugrabiteljskih tolpe, tako zvano »Kelly Gang«, ki je vršila svoja zlodejstva v 23 državah, je pričakovati, da bo to ameriško proizvodnjo kriminalnih zgodb oplodilo v nesluteni meri.

Mister Urschel je postal žrtve ugrabitve. Razbojniki so mu zvezali oči, toda milijonar je vendar opazil, da ga imajo ujetega na neki farmi, saj je slišal karakteristične glasove podeželskega življenja, kokodskanje kokoši in petelinje petje, mukanje krav in cvilenje škrpice pri zajemanju vode iz vodnjaka. Najvažnejša ugotovitev pa je bila ta, da je vsako jutro, ko je urala odbila devet, nekdo letalo, po vsej priliki prometno, ropotalo nad farmo. Uporabljanje vodnjaka je še nadalje počulo, da vlada v teh krajih po vsej priliki suša. Ta opazovanje je sporočil mister Urschel kriminal-

Radio na bojišču

Najbolj značilna posebnost v modernizirani vojni

Neki nevtralec, ki je imel priliko, da si na zapadni fronti na obeh straneh ogleda razmere glede vojaške opreme, poroča, da v avstrijskih listih o popolni radiofikaciji vseh čet. Ta radiofikacija je po njegovem mnenju morda najbolj značilna točka v modernizaciji vojne.

Skoraj nemogoče je dobiti edinic, pravi korespondent, ki bi ne bila opremljena z radijsko napravo. Oklopni vozovi, vse vrste bombnikov, lovskih in izvidniških letal, ladje do najmanjših čolnov, podmornice, topniške ednice, protiletalske baterije imajo sprejemne in oddajne postaje in lahko po tej poti vsak čas dobe zvezo s

višjimi mesti, tako da so n. pr. kopne čete zvezane z njimi tudi v primeru, če se uničijo telefonski vodi. Celo pehota na pohodu ima svoje radijske postaje pripravljene, in prav tako seveda tudi opazovalci ter strojniška gnezda.

Ustanova, ki je v prejšnjih vojnah zahtevala vedno velike žrtve, ustanova ala pešca ali konjenika, je postala akoraj nepotrebna. Pogostoma se povelja sporočajo z radiom že na razdaljo kakšnih 10 m, to je razdalja, ki je med težkim topniškim ognjem človeški glas ne more več predrti. Radio, zaključuje poročevalec svoje poročilo, ne daje moderni vojni gotovo nič manj nov obraz nego tank in letalo.

Med dvema spoloma

Ni še moški, a tudi ne več ženska ...

V zadnjih letih razsvaja tako rekoč prava epidemija med mladimi, zlasti sportno udejstvujimi se dekleti, da bi postale s operativni posežek moški. Dobile so sedaj nov zglod v osebi 19letne Francoske Raymonde Latourove, po poldnevni kabaretni pevke, ki je dosegla s svojimi nastopi v moški obleki in globokim moškim glasom v raznih mestih velike uspehe. Raymonde se je nedavno odločila, da postane tudi zakonito in dejansko Raymond, da se sprelevi v moškega.

Operativni posežek bi morali izvršiti v več dejanjih. Prvo dejanje, nekoliko vbrizgov, nekoliko kirurških posežkov, se

je zaključilo s uspehom, Raymonde se je podala na enomesecno počivanje, kakor so ji svetovali zdravniki, da bi jo potem obravnavali dalje. Toda v tem mesecu je nastala vojna. Njeni zdravniki so morali obleči uniformo ter so odšli v svoje lazarete. Raymonde je prisiljena čakati, dokler se ta ali oni med njimi ne vrne na dopust, da izvede drugi del operacije. V tem času je »med dvema spoloma«, ni še moški, a tudi ne več ženska. Čakati mora, da bo mogla potem še sama obleči uniformo, kajti Raymonde bi rada postala vojak, in to čim prej — a to ni zadosten razlog, da bi kakšnemu njenemu zdravniku pred časom dali dopust.

Vrtnice na postelji

Če se zmotiš v hotelskem nadstropju

Mauro C. iz Rima je mlad, eleganten in bogat. Po poklicu je potnik velikih tveganj s krznom. Pred nedavnim je imel opravke v Milano, kjer si je najel odlično sobo v nekem hotelu. Ko se je nekega večera proti polnoči vrnil domov, je doživel prijetno presenečenje. Na njegovi postelji so ležale najkrajše rdeče vrtnice, v vazah na mizi in omari so bili krasni šopki, ki so napolnjevati sobo s opojnim vonjem. Mauro je v moški nečimernosti mislil takoj na kakšno oboževalko. Preden je legel v posteljo, je še pogledal, da-li niso vrata zaklenjena, kajti kdo ve, oboževalka bi lahko prišla tudi še osebno ...

In res, malo pozneje so se vrata odprla in v motni mešanici se je prikazala čudovita ženaka. Takoj za njo pa je vstopil tu-

di neki moški, ki je zašepetal nežno »Moja najdražja!« in je poleg odgovora »Moj zaklad!« prejel še dolg poljub. Mauro je bil divji nad tem prizorom. Besno je prižgal luč in si energično prepovedal takšne nočne oblake. Uspeh pa je bil nepričakovan. Dama je zavpila: »Ta! Na pomoč!« in moški je z grozečim glasom vprašal, kaj hoče Mauro v tej sobi. Nastal je krik in prepri. Pritekel je hotelski ravnatelj. Nekoliko vprašan, nekoliko odgovorov in Mauro je moral priznati svojo krivdo: zmotil se je bil v nadstropju ... Pojasnilo za vrtnice je bilo zelo preprosto: poročno potovanje. Mauro se je moral hitro opravičiti pri mladi dvojici in zapustiti prizorišče. V znak pomiritve mu je mlada žena podarila eno izmed rdečih vrtnic.

To je bil domoljub!

Po smrti bruseljskega župana Maxa

Kakor smo kratko poročali, je te dni, malo pred svojim 70. letom umrl za hripo in pljučnico bruseljski župan Adolphe Max. Še neposredno pred njegovim koncem ga je obiskala belgijska kraljica-mati Elizabeta.

Župan Max je pomenil za Bruselj in Belgijo utelešenje junaškega patriotizma. Ko so 20. avgusta 1914 Nemci vkorakali v belgijsko prestolnico, si je nataknil na glavo cilindar, si ovil okrog suknje črno-rdečo-zlato šerpo in se podal k vhodu v mesto, kjer se je dal povedati k nemškemu generalu. Ta mu je ponudil roko, toda župan mu je svojo odtegnil z besedami: »Razumeli boste občutke, ki jih imam v tem trenutku. Roke vam ne morem dati.« Zahvalil je, naj Nemci povedajo svoje čete okrog mesta, da se prepričajo, ne ljubijo dogodka.

Istega dne je sprejel v svoji delovni sobi nekega visokega nemškega častnika, ki je sporočil, da bo Nemčija naložila Bruslju trdo kontribucijo. Preden je sedel, je Nemec položil svoj samokres na pisalno mizo. Max je nato položil svoje polnilno pero poleg browninga.

Nemci Maxa niso mogli ugnati in so ga

Čaj se ne bo podražil

Komitija holandskih producentov čaja, ki skupaj s angleškimi producenti obvladujejo svetovni trg s čajem, je vladi na njeno vprašanje sporočila, da trenutno ne smatra za potrebno, da bi se cene čaja zvišale. Trenutno velja še predvojna cena 51 in pol centa za 100 kg do vključno 6 centov za povečane tovarne in savarovalne stroške.

A NEKDOTE

V svoji knjigi o povratku iz Rusije pripoveduje Andre Gidé, kako je izgubil svoje iluzije o Stalinu in njegovem režimu. Na potovanju skozi Južno Rusijo je hotel Stalinu iz vladnosti poslati brozjavko in se je nemalo začudil, ko je poštar odročnega pokrajinskega mesteca vrnil v Gideovo besedilo najbolj neverjetne vdane formule in laskavosti za množična v Kremliju. »Bil sem vedno nasprotnik cenzure,« je dejal Gidé pozneje svojim prijateljem, »toda cenzura, ki pušča samo prazne vrste v tekstu, mi je vendarle ljubša nego tista, ki po svoji volji nekaj dodaja, česar avtor aploh ni namrečeval.«

★

Rubens je nekega dne odšel z doma. Van Dyck in nekateri drugi mojstri učenci so to odločnost izkoristili, da so se spizirali v njegov atelje, da bi tam po možnosti dognali kakšne skrivnosti njegovega dela. Po nesreči so prišli »Smenanju s križem«, sliko, ki jo je bil veliki slikar dokončal nekoliko ur prej, malo preblizu in eden je zabrl s roklo Marije Magdalene ter lico in podbradek na Marijinem obrazu.

Mladi ljudje so se grozno prestrašili. Končno je eden med njimi predlagal, naj bi najspodobnejši poškodovana mesta nemudoma popravil. Izbrali so Van Dycka, ki se je takoj spravil na delo in okvaro tako mojstrsko popravil, da je Rubens naslednjega dne, ko je opazoval to delo, vzkliznil: »Resnično, ta roka in ta glava sta najboljši, kar sem večera napravila.

VS AK DAN ENA

»Možički, možički, ali res ne smete nič drugega kakor povsed, karor pride, in vsakdanji svoj poklic?« (Judgoc)

Mandžukuo

Karakteristika dežele v zapiskih novinarja

Neki novinar je iz svojih zapiskov med svojim potovanjem skozi Mandžurijo sestavil sledečo karakteristiko te najnovije vzhodnoazijske države:

Mandžukuo je dežela, kjer: odpadeta 2 velbloda in 20 koles na vsak avto, beležijo deset epidemij kuge v manj nego 30 letih, se moreš govoriti s tujino po telefonu, če ne govoriš pač japonsko, zahaja samo 23 odstotkov otrok v šole, je skoraj isto toliko pivovarja kakor vseučilišč, dobivajo japonski nameščenci skoraj trikrat toliko plače za isto delo kakor Kitajci in Mandžurci, sestoji več nego 80 odstotkov prebivalstva iz kmetov, 30 odstotkov kmetov nima lastne zemlje, imajo vojno mornarico s 15 ladjami, čeprav je obala dolga manj nego 800 km, a kjer ima največja vojna ladja komaj 200 ton, uporabljajo vojna mornarice pozimi oklopne avtomobile, ko išče po zmrznjenih rekah tolovaje, mora imeti potnik cel zahoj vizitnic s seboj, da jih lahko deli med carske uradnike, publiciste in slučajne znance, ni pred postajami nikoli dovolj takšijev, sprevodniki spalnih voz ob 20. brezpopojno pripravijo postelje,

KVALITETNO BLAGO

Je trpežnejše, zato tudi cenejše! Je obilko pa imate veselje la, če Vam dobro pristajajo. Obiščite znano domačo trgovko

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA C. 7 kjer Vam strokovno postržejo po smernih cenah

Osvajanje z dimom

Plinska vojna pred 2000 leti — Smolnice s fosforjem in ogljikovim okisom — Dim z opijem — Napoleon je odklanjal pline

Tukidides, stari grški zgodovinar, poroča v svoji knjigi o peloponezijski vojni, da so L. 470. pred našim štetjem sovražniki skušali z dimom prisiliti mesto Megaro do vda. V ta namen so pržgali smolnate plamenice, ki so bile napojene s fosforjem in so jih razpostavili okrog vrat ter zidov mesta. Toda veter se je nenadno obrnil in grizoč dim je navlil na napadalce. Megarčani so jih spodili v beg. Toda tega

sredstva niso opustili. Počkusili so ga znova L. 428. pred našim štetjem, ko so oblegali mesto Platejo. Tokrat so imeli več uspeha in uspelo jim je, da so mesto zavzeli. A tedaj niso uporabljali več s fosforjem prepojenih smolnic, temveč bil je ogljikov okis, ki jim je pripomogel do zmage.

Tudi v srednjem veku so skušali mesta osvajati z dimom. Dognali pa so, da je ogljikov okis prenevaren in so dali prednost mešanici iz sulfata in smole. To mešanico so imenovali »grški ogenj«. Ta grški ogenj so uporabljali v vojnah srednjega veka in renesance.

V 14. stoletju poroča grški učenjak Hasan Abramah prvič o uporabi z opijem zastrupljenega dima kot napadalnem orožju. V državni knjižnici v Berlinu imajo knjigo iz L. 1437., ki so v njej navedeni razni recepti za sestavljanje takih strupenih plinov. Odtlej strupenega plina v vojnah niso več uporabljali. Kemiki pa so delali še nadalje eksperimente v to smer. Med francosko revolucijo je kemik Fourcroy ponudil francoski vojski nov strupeni plin in neki angleški kemik je svoj izum ponudil Napoleonu. Bila je to toposkva krogla, ki je razvijala strupen plin. Toda Napoleon je odklonil.

Tudi druge vlade so potem odklanjale dolgo časa izume v to smer. L. 1912. so na haški konferenci celo sklenili, da strupenih plinov v vojnah ne bodo uporabljali, dovoljena bi bila samo raba solivca. Leta 1914. so proti tem določbam vendarle znova uporabili strupeni plin, a v sedanjih vojnih akcijah haške konferenčne mende niso več veljavni. Doslej sicer še ni bilo zanesljivih poročil, da bi bili na tej ali drugi strani uporabili to strupeno bojno sredstvo,

»Ti ta naloga pa kaže pisavo tvojega učeta.«

»Gospod učitelj, spisal sem jo z njegovim nalivnim peresom ...«

(Texas Rangers)

Naša ženska stran

Slovenske upodabljajoče umetnice

Se v pravadni dobi je skušala naša žena na nek način dati izraza svojem umetniškemu hotenju. Primitivno okolje, sredi katerega je živel, ji je nudilo pač le primitivna izrazna sredstva. Na lončene posode, ki jih je sama izdelovala, je risala primitivne motive; izdelovala je gradke in okraje. Kasneje je svojem umetniškemu čutu dajala izraza v vezeninah, ki jih še danes tako radi občudujemo; slikala je pisane in krasne doma v katerem je živel. Imena teh davnih umetnic so nam ostala neznana — poznamo njihovo delo, njihova imena pa so utonila v pozabilnosti.

Prvo ime pomembnejše slovenske slikarice poznamo iz 17. stoletja. Bila je to Marija Nikola Grubčičeva, ki se je naučila slikanja pri svojem očetu, mu pri delu pomagala, po njegovi smrti pa celo prevzela njegovo delo. V matrici bratovščine sv. Dizme je slikala razne miniaturne, ki se odlikujejo zlasti po svoji tehnični dovršenosti.

V 19. stoletju so se šele pojavile pri nas številnejše slikarice, skoraj vse učenke Langusove našega prvega pravega ustanovitelja slikarske šole. Najbolj znane so: ročevnica M. Alojzija Petričeva (1807 do 1858), in M. Josipina Strausova (1803 do 1880), tudi rednica, ki je mnogo slikala al fresco ter učiteljico mojstrin Langusom napravila oltarno sliko sv. Trojice. Langusove učenke so bile tudi Amalija Oblakova (1813 do 1860), Terezija Lipičeva ter Henrika Langusova. Oblakova je zvečine slikala portrete, zgodovinske in nabožne slike ter tihotizirala. Langusova, ki je kakor Lipičeva z uspehom razstavljala svoja dela tudi v inozemstvu, je napravila mnogo portretov cerkvenih in drugih slik. Njena dela se odlikujejo po lepih barvah.

Koncem 18. in pricetkom 19. stoletja se je bavilo s slikarstvom tudi več filantantkin — M. Terezija pl. Fischenfeldova, Marija grfica Auerpergova, Emilija Baumgartnerjeva in Ana Skudlova.

Vnovejši dobi pa se je pojavilo pri nas več upodabljajočih umetnic, katerih sloves je segel daleč izven domačih meja. Prva, ki jo je praznovali inozemstvo, kot res kvalitativno slikarko je Ivana Kobilica, učenka slikarja F. Vesela ter se je kasneje izpopolnila še v inozemstvu. Z velikim uspehom je razstavljala svoja dela na Dunaju, v Ljubljani, Parizu, (kjer sta vsebujejo pozornost njeni štiki »Poletje in »Ljubezen«). V Pragi v Monakovem v Budimpešti in drugod. Njena dela kažejo fin

umetniški čut, fino tehniko ter sijajne barvne kompozicije.

Avgusta Šantlova star., ki izhaja iz grške umetniške šole, in katere slike, zlasti portreti so rari nas zelo znane. Je bila prva Slovenka, ki je imela tudi svojo slikarsko šolo. Po njej je šolo prevzela njena hčerka Henrika Šantlova, ki se je učila slikarstva sprva pri svoji materi kasneje v Monakovem in na Dunaju. Slikala je portrete cerkvenih slik, veliko oltarno siko v Stantru pri Gorici. Mater božjo za cerkev pri sv. Luciji. Večkrat je s uspehom razstavljala doma in v tujini. Na razstavi v Beogradu 1904. l. jo je blagopojni kralj odlikoval z redom sv. Save V. stopnje.

Avgusta Šantlova mlajša izhaja iz monakovske in dunajske slikarske šole. Njena likovna vzbujajo na razstavah pozornost obiskovalcev.

Rosa Klein-Sternova, učenka znamenite Ažbetove slikarske šole v Monakovem je slikala pokrajine, portrete ter kopije priznanih svetovnih mojstrov. S svojimi umetninami se je udeležila številnih razstav doma in na tujem.

Melita Roličeva je znana zlasti kot slikarica domačih motivov, kot so »Dekle s pešco«, »Jokec z Blešca«, »Dekle ki lupi jabolko«. Slikala je tudi pokrajinske motive, najbolj pa se je odlikovala v akvarelu. Pozornost so vzbujale zlasti njene barve in kompozicije. Večkrat je razstavljala doma in v inozemstvu.

Helena Vurnikova izhaja iz dunajske slikarske akademije. Nekaj let je slikala tudi za ilustrirane liste. V poslednjih letih je posvetila največ pozornosti dekorativnim kompozicijam, namravila je več načrtov za poslikanje interierov (najtežji je uradna dvorana Zadružne gospodarske banke v Ljubljani) dalje celo vrsto omnikov za vezenine izvršene v zlatu in svilu, za zastave itd. Naslikala je več cerkvenih slik in nekaj za privatnike. Tako imamo njene slike v knapi sv. Kristofa v Ljubljani in v cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

Spela Mladičeva je znana zlasti kot akvarelistka in risarka ornamentov. Tako Mladičeva kot Vurnikova sta se udeleževali razstav zlasti doma, Vurnikova tudi izven domovine.

Temu kratkemu pregledu slovenskih upodabljajočih umetnic ne vemo priložnosti, da bi o njih navedli nekaj slik, ki jih je v prihodnosti naših mlajših upodabljajočih umetnicah.

M. K.

Očetje in sinovi

Deset zapovedi za starše

»Tudi jaz sem bil slab oče!«
Ta stavek je zapisal v svoj dnevnik eden največjih vzgojiteljev Pestalozzi.

Dikens, Ibsen, Victor Hugo, Tolstoj — vsi ti slavni možje so si morali priznati, da v vzgoji svojih otrok niso imeli posebnega uspeha.

Nekaj tragičnega je v tem usodnem nerazumevanju med starši in otroci. Sta to dva svetova: eden, ki odhaja, in drugi, ki prihaja in med njima se bje večni boj.

Otroci so samoljubni, brezobzirni; brez sentimentalnosti in brez ceremonij puste odhajati stare in stopajo na njihovo mesto.

»Živeli ste, doigrali ste svojo življenjsko vlogo, zdaj pojdite!«

Starši pa vse preradi pozabljajo, da so bili nekoč mladi; težko se sprijaznijo z novim časom, ne morejo razumeti mladih.

Oče in mati, ki hočeta pravilno vzgajati svoje otroke in se izogniti marsikateremu bridkemu sporu in nesporazumu, morata izpolnjevati deset zapovedi, ki jih je nekoč spisal slaven pedagog. Te zapovedi so:

1. Ne govori otrokom, da so še veliko premladi, da bi lahko kaj razumeli. Če dvomijo v pravilnost tega, kar jim pripoveduje, ali kar delaš, jih skujaj prepričati z raznimi argumenti.

2. Ne hvali se pred otroki s svojo zmoglostjo in s svojimi sposobnostmi. Nikoli ne govori: Ko sem bil jaz v tvojih letih...

3. Ne kaži brezobzirnosti do otrokovih skrbi in tegob. Vidi, da so otrokom njihove tegobe velika bala, važne kakor naše. Zelo posvečaj vso pozornost tudi najbolj nedolžnim otroškim skrbem.

4. Ne glej zviška na tovaršice svojih otrok. Govori o njih z isto resnostjo, kakor bi bili tvoji tovariši.

5. Bodi svojim otrokom prijatelj. Neumno je, gledati na otroke in njihove igre kakor na nekaj manjvrednega.

6. Prigujaj otrokom čim manj o morali. Morala jim je prav tako malo razumljiva kakor življenju.

7. Nikoli se ne pritožuj nad otroki in jih ne očitaj. Vsaka zmotnica in vsaka groba

beseda pogloblja prepada med teboj in otrokom.

8. Ne jemlji si preveč k arcu, če je pri nesel otrok iz šole slabo spravevalo. Vidi, da slabega uspeha v šoli niso vselej otroci sami krivi.

9. Ko so otroci dorasli, ne govori pred njimi omalovažujoče o novem pokolenju, ne izražaj se prezirljivo o stremiljenih mladine; ne smej se novi morali. Ne bodi jih prepričan o pravilnosti svojih nazorov, marveč si jih bodi le še bolj odločil.

10. Oče naj ne bo sprič otrok nikoli surov z materjo! Naj ne poudarja ženine podrejenosti v hiši!

Za vse, kar počno otroci in kakšni so, so več ali manj odgovorni starši, kar so sejali, to bodo želi!

Kje je sreča

Pojem človeške sreče je problem Angleške lirike Raynon je pisal prekrasne pesmi o ubogih ljudeh in otrokih, čeprav je bil milijonar — ali pa morda prav zaradi tega. Kdo ve?

Težičše sreče ni v arcu posameznika, marveč v njegovi individualnosti. Upravno večen človek je srečen tudi takrat, kadar se mora mnogočemu odreči.

Dva človeka, ki sta se medsebojno vzljubila, sta gotovo mnogo bolj srečna kakor dva špekulanta, ki jima je merodajna le moč in kapital.

Kje naj iščemo sreče? Vselej je v sebi! Veselimo se svojega zdravja, svojega dela, budimo srečni ob vsakem dobrem delu, ki smo ga komu izkazali, pri vsakem dukazu ljubezni napram budnim in trpečim.

Resnične so besede slavnega misleca Svet Mardena: »Skušajmo napraviti iz svojega življenja mojstrstvo!«

Blodeč iščemo sreče — ona pa je v nas, v našem lastnem »jaz«. Pravi, življenjsko srečo bomo našli, če bomo vselej in povsod delali tako, da bomo zadovoljni sami s seboj.

Konec in začetek

Sklonila se je skoro okno. Zagledala ga je globoko »podaj, med ljudmi, ki so tu, v oboj strani ulice. Podasi je del in mahoval s torbo. Gledala je za njim, dokler ni izgubil se v ojačani ulici.

Konec!

Gluboko je zadihala. Nervozno je začela hoditi po sobi. Segla si je v ase.

Končno je le odšel. In se ne bo več vrnil. Nikdar ne jutri, ne pojutranjem — nikoli nikoli!...

V popelinku je ležala cigareta, ki je ni dokadil. Na mizi tri hrusta, ki jih je bil še včeraj prinesel. Ni se jih dotaknila. Stojijo tam, kakor jih je bil pustil.

Nasmehnila se je, ker se ji je nenadoma vkradla v misli primerjava — njun prvi in poslednji dan.

Tukaj je angel. Ko je stopila mimo njega, jo je prijel za roko. In začutila je nekaj kakor svojo usodo. Blazno si je želela, da bi jo ta človek ljubil. Predstavljala se je življenje ob njegovi strani — in pramalo se ji je zdelo trideset premolet petdeset let... Vso večnost bi želela z njim in njena ljubezen se niti za makovo zrno ne bi zmanjšala. Vzljubil jo je — globoko in mirno, kakor ljubi moški v grobnici.

Mimovoli so meseči, minile je leto, dve leti... Nihče ni bilo več ne na njem ne

v njem česar ne bi do pličice natanko poznala. Njegove majhne razvade in slabosti... In kakor je bil sto odstotno sigen vanjo. Po dveh letih je bil prav tako sigen prepričan, da njej za njo vse, kakor je bilo o tem prepričan prvega, ne njeno ljubezen, in živel je v tej svoji brezizni omamnosti. Morda da bi se jo akualno vedno iznova navajati. Kako je mogel misliti, da mu pripada za vedno, če mu je bilo tako, da mu je bil v tem dveh letih le takšno mirno življenje ustaljeno obliko: telesa je kakor lena stroka reka po rečnici. In zdaj je hotel s poroko dati tej enoličnosti počast trajanja...

Čutila je, da mu je postala nenahajna, aker mu je bilo potrebnih sto drugih reči, ki pa ga niso prav nič spravljale iz ravnotežja. Ona pa se ni mogla zadovoljiti s tem mirom — hotela je novih doživljaj, novih še nepoznatih radosti, da bi ji navedla trpljenja... življenje ob njem pa je bilo kakor morje brez plove.

In prišel je drugi. Prinesel je v njeno življenje novo vznemirjenje. Kakor jo je vabilo vse na njem! Njegovi se zvi lajše, nagubani obraz, besednjica, dobrota, ki mu je sijala le dnuh od glava, ki ji je vsejal nekakšno pravilno spornost in jo zanašal kakor vihar... Ali se mu je mogla upreti? Ali se je mogla upreti temu no-

Zene doma in po svetu

Po priključitvi zapadne Bala Rusije k SSSR, po razpadu Poljske, so bile 28. oktobra 1939 izvedene volitve, katerih se je od 2.763.191 volilnih upravičencev udeležilo 2.672.280, to je 96,71%. Od 927 poslancev je bilo izvoljenih 123 žensk.

Po priključitvi zapadne Ukrajine so bile izvedene volitve 26. oktobra. Od 4.760.275 volilnih upravičencev se je udeležilo volitev 4.433.997 to je 92%. Izmed 1484 poslancev je bilo izvoljenih 239 žensk.

Tako v Belorusiji kot v zapadni Ukrajini so bile volitve tajne, splošne, direktne in enake.

Ker v okviru nekdanje Poljske žena ni imela volilne pravice ter se tako tudi ni udeleževala političnega življenja, visoko število zdaj izvoljenih žena vprav presega.

Marihorsko sodišče je nedavno dobilo svojo prvo žensko sodno pripravnico — go. Sonjo Kukovčovo, diplomirano juristko.

Ali že več?

...da lahko rešiš blago, ki si ga okmudila z likalnikom? (če je pogorelo, seveda ni druge pomoči, kakor da ga izrežeš in vstaješ novo). Omojene madeže dobro otri z borovo vodo in takoj v čisti vodi izperi.

Tedenski jedilni list

Kako bi kuhala če...

PONEDELJEK. Obed: Jetrna juha s cvrtim testenim graham. Sarna. Trilet. — Večerja: Pariska klobasa s špinacem. Sir. Jabolka.

TOREK. Obed: Cvetačna juha. Goveje bržole v kaperni omaki, garnirane z ajdovo polento. Mešani kompot. — Večerja: Telečja pljučka. Vodenji žličniki.

SREDA. Obed: Na goveji juhi zdrobovi žličniki. Govedina garnirana z vinskim zeljem in krompirjevo kašo. Hren. Vinski narastek s šmodejem. — Večerja: Paniran telečji lezki. Solata.

ČETRTEK. Obed: Na juhi fritatne krpičice. Telečji paprikaš s smetanovo polento. Sirova pita. — Večerja: Prešedve sarehnice. Kuhana solata iz zelene in cvetače.

PETEK. Obed: Cvetačna juha s parmezanom in opečenimi žemljicami rezinami. Ohrovt na laški način s oljem in slaninami sardelami. Sirov zavitek. — Večerja: Testene vrvice z maslom in parmezanom. Solata.

SOBOTA. Obed: Na goveji juhi lahki cmoki. Govedina garnirana s sladko repo in cvrtim krompirjem. Biškotni zavitek z marelično marmelado. — Večerja: Krompirjev narastek kuhan v sopari, garniran s sesekljano gnetjo. Jabolčna čežana.

NEDELJA. Obed: Na juhi jetrni pončiček. Telečji frikand garniran s sade-

vanim krompirjem. Različne solate. Čokoladne plošče. — Večerja: Cvrta rezina nadevana s močnani špinacem.

Kako moram kuhati ker...

PONEDELJEK. Obed: Ričet. Kisla repa. Zmekan krompir. Kuhane češnje. — Večerja: Rezanci s sirom.

TOREK. Obed: Krompirjeva juha. Grebančki s pljučnim nadevom. — Večerja: Koruzni žganci z mlekom ali kavo.

SREDA. Obed: Na goveji juhi rezanci. Govedina. Okisan krompir v prežganju. — Večerja: Goveja šekanica. Makaroni.

ČETRTEK. Obed: Na juhi ribana kaša. Segedinski golaš. Krompirjev prašec. — Večerja: Svinjska jetra. Polenta.

PETEK. Obed: Fižolova juha s jabolki. Jabolčni zavitek. — Večerja: Češnjeva kaša.

SOBOTA. Obed: Zelenjavna juha s svinjskimi parklji. Povidelni cmoki iz krompirjeve testa. — Večerja: Leča v omaki. Krompirjevi svažki v prepraženih drobtinah. (Testo za svažke pripraviti od opoldanskih cmokov).

NEDELJA. Obed: Na goveji juhi vltanec. Govedina. Pražen krompir. Hren. Dišaki zavitek. — Večerja: Telečji golaš. Parjen riž.

Recepti

(Količina za 4-5 oseb)

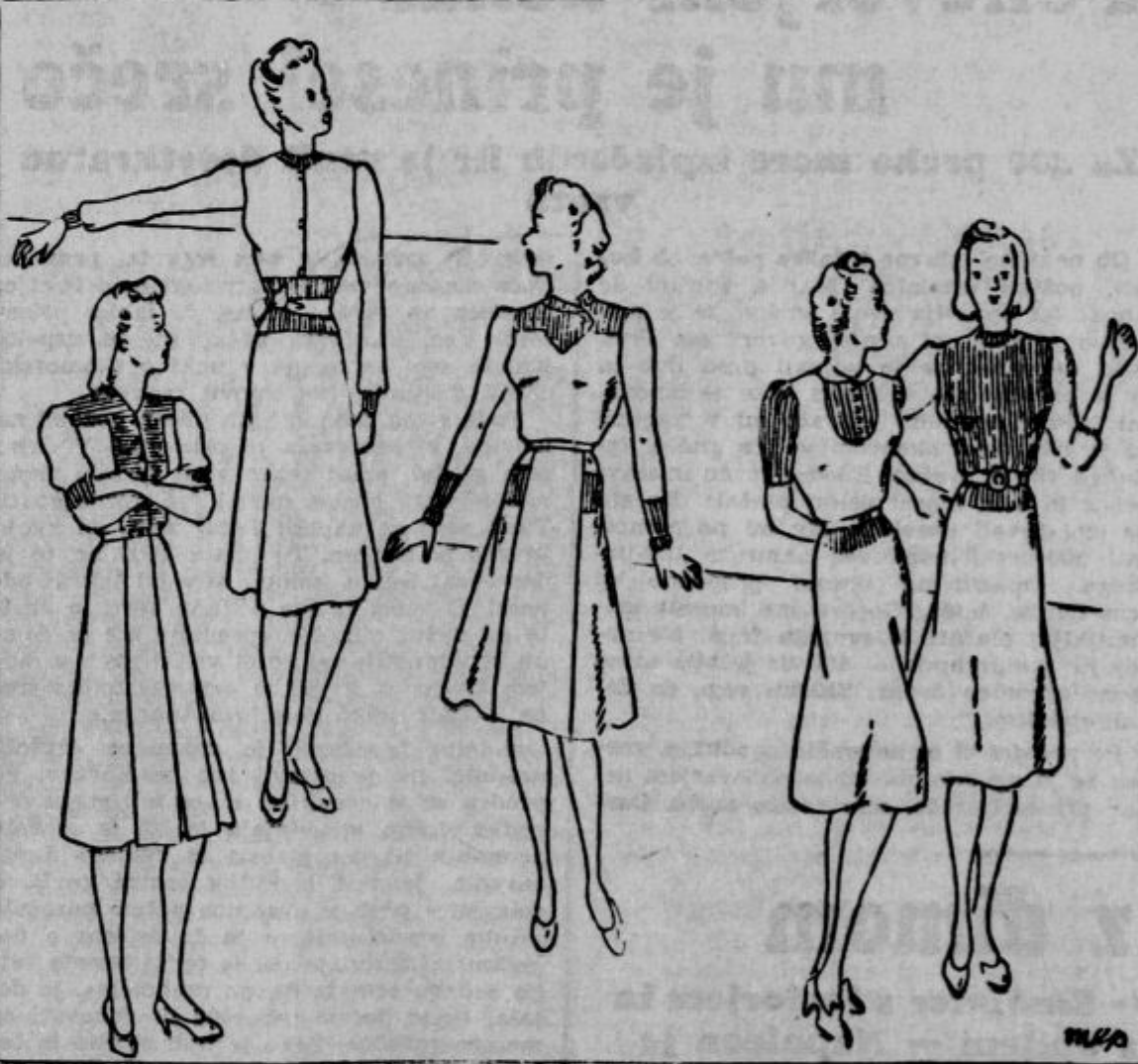
Dijaški zavitek

Na deski zamesti testo iz 40 dkg presejane moke, 10 dkg slakorja, 5 dkg presnjega masla ali masti, 6 žlic mleka, limonine lupinice, soli, enega jajca in pecilnega praška. Dobro umijetno pokrij s skledo in pusti najmanj eno uro počivati. Medtem pripravi nadev. Olupi in zreži na lističe pol kilograma kislj jabol, potresi s sladkorno sipo, primešaj 5 dkg debelo rezanih orehov, lešnikov ali mandljev in pest izbranih in opranih rozin. V skledi pa vmešaj 5 dkg presnjega masla, 5 dkg slakorja, dva rumenjaka, dve žlici rumu in malo limonine lupinice. Spočito testo razvaljaj za nožev rob debelo, ga namaži s nadevom in potresi s jabolki in mandlji ali orehi, kar si pač pripraviš. Nato ga zavij od obeh strani proti sredini skupaj, položi na namazan pekač in speci. Pečenega zreži na posvete rezine in potresi s vanilijnim sladkorjem.

Cvrta rezina, nadevana s močnani

Goveje ali telečje močnane prevri v juhi ali slanim kroup, ohlajene sesekljaj in prepraži na presnem maslu s sesekljano čebulo in petršiljem. Ko je malo ohlajeno primešaj eno jajce, sol in malo popra. Od belega, starega kruha nareži enakomerno velike in debele rezine tako, da se držita pri robu po dve in dve skupaj. Vmes namaži nadev, stisni skupaj, namoči jih hitro v mlačni juhi ali mleku nato pa v razpečenem jajcu in jih svetlorumeno cvrli.

Volna in blago

Včasih nam visi v omari obleka, ki je ne moremo več nositi, tolikanj se nam zdi obrabljena. Toda pravijo, da bo dobro volneno blago dražje in dražje in vse tešje ga bo dobiti. Zato ne kaže da b staro volneno obleko zavrgle, temveč se moramo potruditi, da jo na kakršenkoli način še za

nekaj časa »živimo«. S tremi ali štirim stremeni volne in z nekaj ur dela lahko takšno »staro« blago povsem naravno obleko spremenimo v novo in sadno mikavno obleko. Prav tako lahko izpopolnimo s nletnimi volnenimi deli obleko, ki jo bomo ukrojili le kakšnega ostanka blaga.

Skrbite za redno stolico.

Prekusite Leo-pilule, ki se po petih dneh izločijo iz telesa in jih lahko v prijetnem odvajanju.

Oglejte se pod št. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Leo-pilule

L'ako na primer s pomočjo pletenih rokavov in vložkov lahko izdelamo obleko 2r iz 1m.70 blaga, če laže seveda iz 2m. in 3m.30, kar bi sicer a kakor ne zadostalo za moderno obleko s širokim krilom.

Pleteni deli in vložki so tako voljni, da se kar sami prilagodijo k telesu in zato tudi lahko brez posebnega znanja same z njih izpopolnimo obleko. Pletemo jih z volno v barvi obleke, če pa ne najdemo enake barve potem je vsekakor bolje, da jih izdelamo iz volne v kontrastnem tonu.

Blago in pletene dele povsem enostavno sestavimo skupaj, in sicer na narobe strani, bodisi s strojem bodisi na roko z drobnimi, stisnjenimi šivi, v oddaljenosti približno enega centimetra od roba. Te šive na vse zadnje odpremo z likalnikom in prelikamo pod mokro krpo. Kadar so pleteni vstavki izvršeni v levo in desno se menja, jočih zank, h ki storijo plet po debelejši, moramo paziti, da na robih pletenega dela nastane za centimeter gladko pleteno progo. Ob teh progah potem prišijemo pleteni del na obleko in tako dosežemo, da niso šivi predebeli. Tako ravnamo če prišijemo blago na pleteno, če pa nam je od tega, ta je pletenina povrhu tkanine potem seveda ne smemo pustiti drugega pletenega, gladkega roba, temveč pletemo vse del enako in ga z drobnimi šivi pritrdimo na že zaročeno blago.

Obleki lahko napletemo sedlo in deloma tudi sprednji del z volne. Enako pleteni so potem tudi manjši, ozki pasovi pa je z blaga. Sprednji del zapestno s kovinsimi gumbi, brez pa lahko izpopolnimo s barvastim nitom (1. skica).

K R Z N O !

Paletosi,
plašči,
ovratniki,
mufi itd.

v kvaliteti in ceni najugodnejše pri

L. ROT

Ljubljana — Mestni trg 5

IZDELKI IZ LASTNE DELAVNICE

Se bolj preprosto je sestavljena naslednja obleka. Tu stiska žvič in roba pletena proga ob pasu, ki jo prevezemo s kratko šurpo iz blaga. Tudi okrogli izrez je pleten, prav tako manjši na dolgih, lahko nabranih rokavih (2. skica).

Zanimivo, v arski komunicirano pleteno sešito s priključnim, malim ovratnikom prišijemo na preprosto obleko s širokim krilom, ki ga opremimo z enako pletenimi žepi. Rokavi imajo dolga, ozke in navzgor privlane manšete iz volne (3. skica).

Kratke rokave iz volne združimo s malim, pletenim predramnikom, ki mu priključimo pleten dečji ovratnik. Tej obleki lahko napletemo tudi široko progno čez boka, da ji damo videz modernega, dolgega živila (4. skica).

Pri naslednji obleki porabimo jako malo blaga. Tu zadostuje 1m.75 ker napletemo cel život iz volne. Život je gladko pleten, le pod pasom in ob vratu ga stisnemo s pletenimi vložki. Rokavi iz blaga imajo tričetrtinsko dolžino (zadnja skica).

ELITNA KONFEKCIJA

Maslek

MARIBOR

PRINAŠA VEDNO NAJNOVEJŠE.

Pentlje iz krzna in blaga

Na letošnjih zimskih plaščih so zelo v modi lepi krzni ovratniki, ki jih sprejaj zavežemo v obliki pentlje. Seveda je krzno lahko zavezati v pentljo, malo si morda tukaj pomaga z blagom. Te vrste ovratnik so pravi tudi cenejši, kakor enotni krzni. Moda si jih zadržala iz kratkodobnega, pa tudi iz viankega krzna in sicer podobno, kakor je videti na obeh naših skicah.

Postani in ostani član Vodničkove družbe!

SPORT

Domač nogometni turnir
štiri tekme na igrišču Jadrana

Danasu prosto nedeljo bodo izbrali prvo razredni ljubljanski klubi za odigranje zimnega pokalnega turnirja, ki bo danes ves dan na igrišču Jadrana v Kozljici. Posamezne tekme bodo trajale po 2x30 minut, tako a bo tempo v vsaki igri še bolj živahen, pa tudi za gledalce bo potek privlačen.

Podrobni spored je razdeljen takole: dopoldne ob pol 10. Jadrana-Mars in ob pol 11. Reka-Svoboda, popoldne ob pol 14. premaganca dopoldanskih tekem za tolažilno darilo, ob pol 15. pa zmagovalca za glavni pokal turnirja.

★

V Celju bo popoldne ob 15. na Glaziji odigranih 62 minut prekinjene prvenstvene tekme med Celjem in Hrastnikom. V predtekmi bosta ob 13.45 igrali mladini Celja in Olimpa.

Zadnje kolo

v obeh ligah

Ljubljana gostuje proti Haški v Zagrebu

To bo zadnja ligaška nedelja v letošnji sezoni, in sicer za tekmovanje v hrvatsko-slovenski in tudi v srbski ligi. Spored obsega 9 tekem, med njimi 4 za hrvatsko-slovensko in ostalih 5 za srbsko ligo. V naši ligi šteje to kolo že kot drugo za spomladanski del tekmovanja, v srbski pa je ob enem zadnje jesensko, tako da bomo tamkaj po današnjih igrah dobili tudi jesenske prve.

V hrvatsko-slovenski ligi je spored razdeljen na tri mesta in sicer Zagreb, Split in Varaždin. V dvojnem zagrebnem sporedu je to pot zabeležena tudi Ljubljana, ki mora v povratni tekmi (prva se je v Ljubljani končala z 1:3) nastopiti proti Haški. Haška v zadnjem času ni pokazala mnogo, toda kljub temu je težko računati,

da bi se belo-zeleni iz Zagreba vrnili s pozitivnim izidom. V drugi tekmi bosta nato igrala Gradjanski in Concordia, kjer so seveda »purgeri« veliki favoriti.

V Splitu bo srečanje med Splitom in Saku, ki mu splitska enajstotica najbrže tudi na domačih tleh ne bo delala preveč preglavic. Saku bi utegnili izdatna zmaga pomagati kar na drugo mesto v tabeli.

V Varaždinu bo domača Slavija sprejela v goste splitskega Hajduka. V prvi tekmi so Varaždinci v Splitu brez gola rešili eno točko, toda po vsem, kar so v ligi pokazali pozneje, skoraj ni verjetno, da bi danes ponovili ta uspeh.

(Tekma XI. kola med osiješko Slavijo in Bačko je bila odigrana že preteklo nedeljo z 1:0 za Bačko.)

V srbski ligi je spored popoln in bo odigran v štirih mestih. Beograd ima kakor običajno, dvojni spored, in sicer med Jedinstvom in Bato ter Jugoslavijo in sarajevsko Slavijo. Bolj privlačno bo drugo srečanje, kajti sarajevska Slavija se nikakor neče odločiti od najboljših treh moštev v tej ligi. BSK bo gostoval na stran Dunava v Zemunu in se seveda nihče ne boji zanj, da bi ne spravil obeh točk. Baskovci morajo to nedeljo na pot v Subotico, kjer bodo igrali z Zakom. Obe moštvi sta precej nizko v tabeli in gre obema hudo za to, da bi se rešili z nevarnih zadnjih mest. Slednjič bo še v Novem Sadu tekma med Vojvodino in Gradjan- skim iz Skoplja. Slednjič so dosedaj večino tekem igrali doma in so se prav zato povzpeli nenavadno visoko v ligiški tabeli. Vojvodina ima danes prvo priložnost, da jih pusti za seboj.

Kakorkoli se bode danes končale te tekme, gotovo je v naprej, da bo Gradjanski z velikim naskokom vodil dalje v hrvatsko-slovenski ligi, BSK pa bo tudi skoraj gotovo — če se ne zeroči čimže — postal jesenski prvak v srbski ligi.

karešto, da zaključijo pogodbo za prestop v tamkajšnji klub Rapid. Kakor pripoveduje njegovi znanci, so Petroviću za prestop ponudili 100.000 din odškodnine v gotovini, razen tega pa bo prejemal po 7000 din mesečne plače in še razne ugodnosti za vsako odigrano tekmo. Beograjski športni krogi so zaradi tega Petrovičevega bega zelo ožalovani in pravijo, da zadene nekaj krivde tudi klubovo vodstvo in vrhovni nogometni forum, ki nista znala tega izbornega nogometaša vse bolj prikleniti na domača tla.

Dne 17. decembra bo Jugoslovanski olimpijski odbor sprostil 20-letnico obetoja. Podrobnosti proslave še niso znane, vendar je že določeno, da bodo v okviru proslave govorili o preteklosti, sedanjosti in bodočnosti olimpijske ideje njegov predsednik dr. Stevan Hadži, dalje član mednarodnega olimpijskega odbora dr. Franjo Bučar in tajnik JOO Miroslav Dobrin.

Iz »Službenega vestnika SNZ« pomenamo, da so bili iz članstva naše nogometne zveze črtani klubi SK Rudar iz Hrastnika, SK Sava iz Sevnice in SK Radovljica in Radovljice, na novo sprejet pa je bil SK Vič iz Ljubljane.

Ustanovitev Slovenske
težko-atletске zveze

Maribor, 25. novembra

V Emeršičevi restavraciji je bil snoči ustanovni občni zbor Slovenske težkoatletске zveze, ki jo je sklical zastopnik Jugoslovanskega tekoatletskega saveza v Zagrebu g. dr. A. Winkmüller, ki je tudi vodil zborovanje. Ustanovnega občnega zbora, najvišje instance tekoatletskega športa v Sloveniji, se je udeležilo lepo število atletov ter zastopniki vseh športnih klubov, ki gojijo težko atletiko. Potrebo ustanovitve nove zveze je tomalič dr. A. Winkmüller ter v svojih izjavah orisal prizadevanje slovenskih tekoatletov, da pridejo slednjič do lastne vrhovne instance. Vsi zastopniki klubov so se soglasno izrekli za ustanovitev zveze in je bila soglasno izvoljena naslednja vrhovna uprava: dr. A. Winkmüller predsednik, Stefan Krusac podpredsednik, Leopold Matela tajnik, Friderik Šapce II. tajnik, Ivan Pircher blagajnik, Jože Vidic tehnični referent, Franc Kerič sodniški referent, V. Odbor so Vladimir Kožic, Drago Bano, inž. Lah in Kozic.

Celjski mestni svet

Dograditev planinskega doma — Ureditve ceste Lisce —
Levec — Povišanje prejemkov vsemu mestnemu
delavstvu, uradništvu in upokojencem

Celje, 25. novembra

Celjski mestni svet je imel v petek redno sejo. Zupan je na interpelacijo m. a. Holobarja odgovoril, da je mestni tehnični oddelček izdelal načrte in proračun za dograditev pred nekaj leti v sirovem stanju zgrajenega planinskega doma pod Tovstom. O usodi planinskega doma bo razpravljal mestni svet na prihodnji seji.

Občina bo podaljšala najemno pogodbo z okroglim sodiščem za prostore v grofiji za eno leto. Mestna elektrarna bo namestila v Oblakovi ulici še eno javno električno svetilko, pač pa ne bo namestila javne svetilke ob pešpoti med Oblakovo in Vošnjakovo ulico, čeprav je javna svetilka tam zelo potrebna. Občina je rekonstruirala občinsko cesto I. reda Breg levski most-Levec v odseku od Petričkovega do Jakobinevega posestva. Cesto od Jakobinevega posestva do levškega mostu in dalje do Leveca bo uredil sreski cestni odbor, ki je določil za ta dela 100.000 din. Ta občinska cesta na desnem bregu Savinje bo tvorila sekundarno zvezo med državno cesto Zidani most-Celje in državno cesto Petrovč-Celje. Vzdrževanje levškega mostu čez Savinjo bo prevzel sreski cestni odbor, zato pa mu bo morala levška soseska prepustiti one nepremičnine, ki so določene za vzdrževanje levškega mostu. Zobozdravnik dr. Rudolf Sadnik bo odstopil mestni občini del svojega zemljišča na Miklavškem hribu, ki ga občina potrebuje za razširjenje tamkajšnje ceste. Zato bo občina na svoje stroške umaknila ograjo ob posestvu dr. Sadnika na regulacijsko črto. Mestni svet je odobril parcelacijo zemljišča dr. Rudolfa Sadnika na Miklavškem hribu. Franja Dolžana med Krekovo cesto in Malgajevo ulico in Franja Kopušarja v Medlogu in to po predlogih mestnega tehničnega oddelčka.

Zaradi naraščajoče draginje je mestni svet s takojšnjo veljavnostjo povišal prejemke vsem delavcem, uradništvu in upokojencem. Mezde delavcev, ki so zaposleni pri delih v okviru pomožne akcije, so povišane od 2,75 na 3 din na uro. Vsi mestni delavci bodo tudi prejemali do prekl-

Novi odbor bo izdelal pravila, ki bodo predložena rednemu občnemu zboru, ki bo še v teku meseca decembra.

Akademske table-teniške
prvenstvo

»Akademske športne klube« (ASK) si je nadel načrt, da bo letos med ostalimi športnimi sporedom izvedel tudi I. akademsko table-tenis prvenstvo Jugoslavije. Ta šport, ki je bil ravno domena Slovenca, je pred tremi leti začel hirati. Toda letos se zopet dviga, posebno med akademsko mladino. Zastopniki naših klubov na raznih prvenstvih so po večini akademiki.

Zato je sklenil »Akademske športne klube« izvesti letos ta turnir, ki se ga bodo poleg ljubljancev udeležili tudi Zagrebčani in Beograjski. Turnir, ki bo teden dni pred državnim prvenstvom mostev, bo revija naših najboljših moči v tem športu, saj bodo nastopili razen ostalih naših državnih reprezentantov z državnim prvakom Dolinarjem 2. na čelu.

Podrobnosti in zanimivosti o tem turnirju bomo še objavili.

Slovenska nogometna zveza (kazenski odbor). Kaznuje se Maru Franca (Jadrana) po § 31 k. p. s 14 dnevno zabrano igranja; Obohina Milovan (Ljubljana) po § 18 k. p. s 14 dnevno zabrano; Obohina Branko (Slavija) po § 67 in 14 k. p. s 14 dnevno zabrano; Lesnik Vladimir (Železnikar) po § 31 k. p. s 14 dnevno zabrano; Klemen Josip (Retje) po § 18 k. p. s 14 dnevno zabrano; Miklavčič Alojz (Trbovlje) po § 31 in 67 k. p. s 14 dnevno zabrano; Kočar Alojz (Retje) po § 13 in 36 k. p. s 3 tedensko zabrano igranja. Vsem se šteje suspenz in jim je s tem kazni poteka. Tajnik III.

Izjava. Prejeli smo in objavljamo: Na redni glavni skupščini je v teku debate padlo nekaj očitkov na naslov našega državnega reprezentanta g. Franca Smoleja. Upravni odbor je vse te očitke proučil in ugotovil, da je g. Smolej svojo nalogo v polni meri izvršil in so bili vsi izmenjeni očitki brez vsake podlage; zato je sklenil izreči g. Smoleju polno priznanje in mu dati s to javno izjavo potrebno zaščotenoje. — Jug. zsmakosportni savez.

zgradila skupina novih stanovanjskih hiš za delavce, obrtnike, male trgovce in nižje uradnike. V teh hišah naj bi bilo večje število majhnih stanovanj, za katere bi bilo mogoče zahtevati čim nižjo stanarino. V načrtu so štiri večje stavbe, za katere bi stavbni stroški znašali le toliko, da bi na vsako stanovanje odpadlo po 7 do 8 tisoč lir izdatkov.

Železniška nesreča v Ilirski Bistrici. V noči od nedelje na ponedeljek se je pripetila v Ilirski Bistrici železniška nesreča, ki k sreči ni zahtevala človeških žrtv. Malo pred polnočjo je privozil iz Trsta motorni vlak, v katerem je bilo več potnikov. Ko je zavozil na postajo, je zašel na stranski tir. Strojevodja je v zadnjem hipu opazil, da se njegov vlak bliža tovornemu vlaklu, ki je stal na tistem tiru. Zato je v resni posrečilo doseči, da se je njegov vlak z zmanjšano brzino zaletel v tovorni vlak. Močan sunek, ki je pri tem vendarle nastal, pa je vrge potnike s sedežev in štirje izmed njih so dobili deloma celo težke poškodbe. Tudi gmotna škoda ni bila velika in se je mogel promet z malo zamude nadaljevati.

Požar v skladišču sena v Prestranku. Pretekli teden je nastal v skladiščih trdke Prioglo, ki je dobaviteljica vojske, požar, ki se je po naključju ni razširil na vseh 18 velikih skladišč sena, ki so skupaj s senom v njih vredna okrog 2 milijona lir. Požar je nastal v enem izmed skladišč. Polez okolstih so bili pozvani na pomoč tudi tržaški gasilci, ki jim je uspelo po nekaj urah naporenega dela požar lokalizirati. Vendar je zgorelo 2500 stotov sena in tudi skladišče, v katerem je požar izbruhnil, je bilo močno poškodovano. Požar je povzročil za 60.000 lir škode.

Dva požara na Krasu. V poslednjih dneh sta dva večja požara uničila domova dve-ma posestnikoma. Prvi požar je nastal v petek zvečer v Bazovici, kjer je do tal pogorela hiša nekakega vaščana. Požar je trajal celo noč. Vse prizadevanje tržaških gasilcev, da bi ga pomirili, je bilo zaman. Od poslonja so ostali le še oči in židovi. Škode je bilo preko 20.000 lir. Drugi požar je nastal v noči od nedelje na ponedeljek v Velikem dolu pri Komnu. Tam je pogorela hiša posestnice Antontine Žerjavove. Ogenj je uničil tudi vsa oremna poljska orodja in in razno blago ter je povzročil okrog 10.000 lir škode.

Naše gledališče

D R A M A

Nedelja, 27. ob 15.: Emil in detektiv. Premiera. Mladinska predstava. Izven. Ob 20.: George Dandin. Izven. Zn žane cene.

Ponedeljek, 27.: zaprto.

Torek, 28.: zaprto.

Sreda, 29.: Kozarec vode. Red sreda.

Četrtek, 30.: George Dandin. Red četrtek. Petek, 1. decembra. ob 15.: Emil in detektiv. Mladinska predstava. Izven.

V Ljubljani, pred Emone, na Muzejškem in Krekovem trgu se godi dejanje mladinski igre »Emil in detektiv«. Kärstner, ki je znan kot eden najuspešnejših mladinskih pisateljev, ki zna uvajati otroke v gledanje sodobnega življenja, je podal s to igro pestro dejanje, polno napetih prizorov o gonji za tatov. Sodeležu domala vse dramatske ansamble. Emilia bo igral mladi Starčič. Zvezljal je doc prof. šest, isceniral inž. arh. Franz. Premiera danes popoldne ob 15. bo izven.

Drvi bo prva repiza »Georga Dandina« z Danešem v naslovni vlogi, ki je doživel na premieri velik uspeh. Duhovitost Moškerove umetnosti, slajno orisani značaj oseb in odlično podane vloge so nudile gledalcem zanimiv večer. Cene zn žane.

Šv. Miklavž bo prišel z vsem svojim spremetvom pozdravit velike in male v nedeljo 3. decembra popoldne k predstavli »Princeske«. Darila pa bo delil v torek, 5. decembra popoldne pri ponovitvi »Snežulčice«.

O P E R A

Nedelja, 26. ob 15.: Glumač Matere božje. Izven. Globoko znižane cene. Ob 20.: Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 27.: zaprto.

Torek, 28.: Sabaka kraljica. Red B.

Sreda, 29.: zaprto. (Generalka).

Četrtek, 30.: Gorenjski slavček. Premiera. Premierski abonma.

Petek, 1. decembra, zaprto. Popoldne bo ljudska predstava znane Mašencove opere »Glumač Matere božje« ki je po svoji zasnovi, namenjena najširšemu občinstvu. Zgodba je, čeprav enostavna, zelo lepa ter jo zaradi izredno tople pristranosti po pravici štejejo za ljudsko opero v najširšem smislu besede. Naša uprizaritev se posebno odlikuje po izvrstni zasledbi, od katere naj omenimo zlasti g. Banovca v naslovni vlogi in g. Betetja v vlogi samostanskega kuharja Bonifacija. Cene so ljudske, izredno globoko znižane. Vabimo zlasti naše pedagoško občinstvo, da si ogleda to mojstrsko delo.

Zvečer bode uprizarjen izvrstno češko opereto »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«, ki je še prejšnje sezone imela zavoljo svoje izredne zabavnosti; na našem odru najlepši uspeh. V naši uprizaritvi se zlasti odlikujejo Ribičeva, Japljeva, B. Sanci pa Zupan, Janko in Peček. Cene znižane.

Opera pripravljena že novi deli, in sicer v proslavo državne prazne ka novo uprizaritev Foersterjevega »Gorenjskega slavčka«, te naše najbolje in najbolj popularne opere. V glavnih partijah bodo nastopili: Franci Ribičeva, Španova, Anžlovar, Zupan, Barbičeva, posebej pa se popularni član naše drame g. Modest Sanci, ki se vedno naše uveljavlja tudi na deskah naše opere. Sredi decembra pride na vrsto D'Albertova »Nizavca v Freilhoji režiji in pod dr. Švarovim glasbenim vodstvom.

★

SENTJAKOB KO GLEDALISCE

Začetek ob 20.15

Nedelja, 26.: Kurent.

★

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Nedelja 26. ob 15.: Hlapec Jernej. (Sprememba). Znižane cene. Ob 20.: Navahanka. Znižane cene.

Ponedeljek, 27.: zaprto.

Torek, 28.: Hlapec Jernej. Red C.

Postani in ostani član
Vodniške družbe!

V nekaj vrstah

Velika mednarodna tekma

Danes bo v Berlinu s napetostjo pričakovana mednarodna nogometna tekma med Nemčijo in Italijo. Zanimanje za izid tega srečanja je tem večje zaradi tega, ker so Italijani nedavno po 4 letih samih uspehov v tekmi proti Švici doživeli precej neprijeten poraz in ga bodo danes gotovo skušali temeljito popraviti. V ostalem pa Nemci dozdaj niso bili njihovi najnevarnejši nasprotniki, saj so z njimi od l. 1923 dalje odigrali že sedem tekem, pa so razen v eni, ki je ostala neodločena, v vseh zmaga-li Italijani. Italijanski savezniški kapetan Pozzo je za to tekmo precej spremenil postavbo drž-representance, medtem ko bodo Nemci nastopili skoraj tako, kakor so proti moštvi Češko-moravskega protektorata, kjer pa tudi niso dosegli več kakor samo neodločeni izid (4:4).

Kaj dela državni savez?

Te dni se je mudil v Ljubljani predsednik Vrhovnega držalnega saveza v Zagrebu g. Šuput, ki je porabil to priložnost za izmenjavo mitali s ljubljanskimi predstavniki držalnega športa, ki, kakor znano, niso zadovoljni z novo ureditvijo in organizacijo v tej športni panogi. Predstavniki slovenskih držalcev so ponovno obrazložili predsedniku VDS svoje stališče, vendar kljub temu ni prišlo do sporazuma. Slovenci so zahtevali, naj do uveljavljanja novih pravil ostane v drsanju vse pri starem, kar velja tudi za organizacijo, torej tako, da naj ostane upravni odbor v Zagrebu, tehnični odbor pa v Ljubljani. Slednjič naj se čimprej skliče konferenca predstavnikov hrvatskega in slovenskega držalnega športa, na kateri naj se določijo novi temelji za pravično in smotno ureditev držalnega športa v državi. Predsednik VDS šuput je bil mnenja, da so vsi ti pogoji za Zagreb nesprejemljivi, medtem ko so ljubljanski zastopniki poudarjali, da so že s tem, ker nudijo Hrvatom pravico enakopravnosti v vrhovnem držalnem forumu pristali na veliko koncesijo — v primeri z onim, kar so doslej storili in pokazali aktivni držalci iz hrvatske držalne zveze.

Odlični nogometaši Aca Petrovič v Rumuniji

Kakor se je že nekaj časa slišalo, je zdaj odlični napadalec beograjske Jugoslavije Aca Petrovič v petek navezgodaj v družbi znanega nogometaša Stevočica skrivaj zapustil Beograd in odpotoval v Bu-

Iz Julijske krajine

Nova grobova. Pred kratkim je v Ilirski Bistrici umrl posestnik Anton Ličan, ki je bil daleč znan po vsej Bistriški dolini. Z izredno pridnostjo si je v mladih letih ustvaril posestvo in osnoval lesno trgovino. Dolga leta je bil bistriški župan. Sebe preosnova občinskih uprav ga je spravila s tega mesta. Zadnje čase je bil zelo potr s pričo smrti svojega sina, letalca, ki se je ponesrečil pri nekkih letalskih vajah. Tudi znani bistriški gostilničar Jagodnik je umrl zadet od kapi. Preostali naše sožalje.

Pred reškim sodiščem je bil te dni proces proti Danijelu Višnjiću, ki se je pričel oktobra vthotaplji na neko jadrnico in z njo zbežal čez mejo, a se kamete spet vrnil. Bil je obsojen na tri mesece ječe in 2000 lir denarne kazni. Goriskemu sodišču pa je bil pred dnevi prijavljen 31-letni Josip Cadež iz Kozane v Brdih. Cadež je zbežal v Nemčijo. Kakor pravijo karabinjerji, se je odločil za beg zaradi sporov v družini. Odpravil se je zdoma še pred dobrima dvema mesecema in je mejo prekoračil na Brennerju.

Strogo nadzorstvo nad cenzuri se že zmerom izvaja po trgovinah na drobno širom vse dežele. V reški pokrajini je bilo te dni posvarjenih 19 trgovcev. V Trstu so trem trgovcem zaprl prodajalne za tri do pet dni.

Vojaški avto v prepušča. Težka avtomobilska nesreča se je pripetila preteklo nedeljo na cesti Tolmin-Kobarid. Velik vojaški tovorni avto, ki je bil naložen z lešom, je bil na poti od Sv. Lucije proti Lepenji. Vreme je bilo zelo slabo in na nekem ovinku je avto, očitno zaradi ala-

Spremembe v gorški fašistični sveti. Koncem preteklega tedna so bile v centralnih in krajevnih organizacijah goriske fašistične zveze izvršene pomembne osebnepresembe. Prilika za to je bila glede na spremembe, ki so bile izvršene tudi na osrednjih mestih fašističnega pokreta v Rimu. Goriska fašistična zveza je dobila nov direktorij in novo disciplinarno komisijo. Z novimi ljudmi so bili zamenjani tudi dosedajni politični in upravni inspektorji v vseh deset okrožjih zvez. Končno je tudi krajevna organizacija v Gorici dobila nov direktorij.

Novo stanovanjske hiše v Tolminu. Občinska uprava v Tolminu se zdaj je čase bavj z načrtom, da bi se sredi Tolmina

Tudi rastline imajo srce

Važni poizkusi učenjakov — Rastlina čuti bolečino kakor človek ali žival? — Velik pomen za človeštvo

Mimosa pudica, tropska rastlina, ki je tako živčnata, da že rahel dotik zgane njene pernatne liste

Zavod za fiziko na vseučilišču v Stockholmu je pravkar objavil obširno poročilo o nekaterih poizkusih, izvedenih v preteklem letu, ki dokazujejo upravičenost podmine, da so kakor pri ljudeh, tudi pri rastlinah mnogi življenjski pojavi živčnega porekla.

Ta podmina ni nova. Z njo je prišel prvi na dan pred leti znameniti indijski rastlinar Jagadis Chunder Bose, ki je nedavno umrl, star 80 let. Vse svoje življenje je posvetil proučevanju rastlin in dokazovanju, da ima tudi rastlina dušo in prav tako čutila, kakor jih imajo živali. Sestavil je tudi aparate, s katerimi je meril utrip srca v rastlinah. Bilo je to 20 let potem, ko je Francis Darwin predenel Britsko znanstveno akademijo s ugotovitvijo, da se tudi v rastlinah najde v mali meri to, kar imenujemo pri človeku zavest. Enemu rodu prej pa so bile živali še brezdušni avtomati, ki jih lahko človek po mili volji muči in ubija, saj tako ničesar ne občuti.

»Evropski svet je začel — še preden sem sam začel s svojim iskanjem srca v rastlinah — spoznavati, da bi po poti preiskovanja občutljivosti rastlin mogoče človeka najti njihovo srce,« je učil indijski rastlinar Bose, ko je začel svoje čudovite poizkuse. Ti so pokazali, da pretaka sok po rastlini utrip ki je prav podoben utripu živalskega srca in da imajo rastline svoj živčni sestav, ki je neobčutno občutljiv. V njegovi delavnici so preživljali lotosi in orhideje opojene z alkoholom, da je mogoče rastlinam opazovati, da se tudi pri njih po alkoholu utrip vedno zviša, prav kakor pri človeku.

Učeni Indijec je postavil svoja opazovanja tako, da je iskal razlike med preprosti živalmi in razumnimi, kulturnimi rastlinami. S tem je dokazal, da imajo povsem preproste živali, kakor na primer mekušci in drugi stvori na najnižji stopnji živalskega življenja, manj srca in manj zavesti, kakor na primer bela lilija ali pa tulipan, ki se pazljivo zapre, kakor hitro se za temni nebo, ali pa kakor dremavka, ki upogne svojo glavo k zemlji, ko se bliža noč. Vsek ljubitelj prirode ve, da so tudi med rastlinami posebneži, ki podnevi spijo in se šele ponoči predramijo k življenju. Navedemo naj samo tabakovo rastlino, »kraljico noči« in druge cvetoče kaktuse.

Sir Jagadis Chunder Bose

»Ko sem tipal za srcem v rastlinah,« pripoveduje učenjak, »sem si bil v svesti, da ne smem iskati neke stvari, podobne organu v človeku ali v živali. To rastlinsko srce je nečnejše, a tudi sposobnejše kakor katerikoli človeški ali živalski organ. Toda osnova je ista. Moral sem se seveda osredotočiti na osebnostnega človeka, ki opazuje, ki iskava, ki se mu zdijo največji in nedosežni ideali. Da bi preizkusil občutljivost rastlin in obenem dokazal dejanski obojati življenjskih pojavov, sem vzbiral živalim in rastlinam pod kožo strup kakor kobra, razredčen na 2 stotinki miligramov. Da sem imel delo lažje, sem vzel za poizkusne živali ribe, čijih utrip srca sem prej natančno smeril. Po kratkem presledku je prišlo srce teh rib zaradi strupa slabeti in je po 20 minutah povsem obstalo. Kratkotrajno pred tem je stresel ribje telo udarec kakor po električni struji. Rastlinam se je prav tako godilo. Slabost, ki je sledila injekciji, in znaki razkroja se niso prav v ničemer ločili od istih pojavov pri živalih.«

V Bosejevih laboratorijih se vedno delajo poizkuse in so vse stene pokrite s tabelami in črticami, ki predstavljajo potek življenja rastlin, ki so bile prisiljene uravnati svoj utrip vzporedno z življenjem živali. Septembrske vrtnice, veliki tulipani, zelena detelja in smehljajoče se japonske dremavke so postavljene pod steklene zvonce in električne vzvode ter kakor dih tanke deščice in žice. Nič na teh povezanih telesih se ne zgane, da ne bi bil tudi najmanjši gib točno zaznamovan. Tako se je Boseju posrečilo prodrati za ograje »molčnega življenja« — kakor imenuje ta učenjak rastlina.

Ko je potoval pred leti sloviti angleški pisatelj Bernard Shaw po Indiji, je seveda obiskal tudi slavnega učenjaka Boseja. Shaw je zagrizen vegetarijanec in je bil

ves presenečen, ko mu je indijski učenjak dopovedal, da je prav tako okrutno pokončavati rastline kakor živali. Dal je za primer skuhati v retortni kos zeljne rastline. Shaw je mogel ves potek opazovati skozi povečevalno steklo, ki mu ga je dal učenjak. Ko umira rastlina v kropu, je ta proces prav tako dramatičen in tragičen, kakor kadar se vije žival v smrtnih krčih. Poskus je močno vplival na Shawa. Njegov žgoči humor ga je zapustil, kar pri Shawu že mnogo pomeni.

KROGLA SMRTI

Nekaj o morskih minah nekdanj in danes

Ta teden je postala cela vrsta trgovskih ladij žrtev plavajočih min v morju med Anglijo in Nemčijo. Morska mina je staro orodje, ki se je uporabljalo že davno pred svetovno vojno. Njena naloga je bila prvotno izrazito obrambna. Sebe proti koncu svetovne vojne je postala morska mina tudi napadalno orodje, vendar ni igrala tako velike vloge, kakor jo je začela igrati preteklet dni.

Mina se razlikuje od torpeda po tem, da je brez pogonske moči, ki tira torpedo proti napadeni ladji, dočim se mora v mino zadeti ladja sama, da jo sproži in vžge. Zato so nekdanje mine polagali predvsem ob obalah, da so z njimi preprečili pristaneč sovražnih ladij in zavarovali vhode v luke. Mnogoštevno uporabo min so uvedli prvič Angliji v svetovni vojni na podlagi izkušenj v rusko-japonski vojni. Med svetovno vojno so Angliji položili v morje okrog 190 tisoč min.

Mine v zaščito pristanišč postavljajo v obliki tako zvanih minskih zapov. Prve minske zapore so postavili Rusi v rusko-japonski vojni pred svojo vojno luko v Port Arturju in so z njimi onemogočili Japoncem vsak vdor v luko. A na drugi strani so tudi Japonci s slimi minskimi zaporami skušali onemogočiti ruski mornarici dostop na svobodno morje. Na eno njihovih min je zadela ruska oklopna »Česarjevič« in se potopila. Z njo se je potopil ruski admiral Makarov, ki je veljal za najspodobnejšega med ruskimi poveljniki. Morda bi se vojna ne končala s tako hudim porazom za Rusijo, če bi bil Makarov ostal živ.

Minska polja, položena v zaščito pristanišč ali morskih prelivov, so običajno zaštrana po posebnih minskih patruljah na manjših pomožnih vojnih ladjah. Minska polja v sovražnih vodah pa so nezastražena in je prepusteno sovražniku, da jih odstrani, če jih je našel. Med svetovno vojno se je razvila posebna taktika pomorske minske vojne. Spčetka so polagali mine v eni vrsti. Pozneje so začeli polagati vzporedno s prvo vrsto zasidranih min še drugo, tretjo, četrto. Navadno so postavili mine v isti vrsti po 40 do 50 m drugo od druge, zaporedne vrste minskih zapov pa po 100 do 150 m drugo za drugo. Slaba stran tako položene minske zapori je bila, da so lahko iskalci min brez posebnega napora potolili vse mine ugotovljenega minskega polja, čim so zasledili dve sedmi mini ter tako ugotovili medsebojno razdaljo med posameznimi minami. Da bi odstranjevanje min po sovražniku otežili, so Rusi v svetovni vojni postavljali mine ne več v vrstah, temveč v raznih geometričnih likih ali pa tudi brez vsake sistema, tako da je bilo pri odstranjevanju vsako mino posebej iskati. Poleg tega so pričeli nameščati mine v različnih legah, nekatere tik pod morsko gladino, druge pa globlje, a vedno tako, da sosedne mine niso nikjer bile v enaki legi.

Mine polagajo navadno ponoči ali pa v gosti megli. Za polaganje uporabljajo posebne ladje minonoske, a tudi torpedovke in lahke križarke, sedaj celo letala in podmornice, ki so nalašč prirejene za polaganje min. Letala in podmornice kot minonoske so posebno nevarno orodje, ker lah-

V laboratoriju švedske univerze so nadeljevali s poizkusi po stopinjah Boseja in učenjakov, ki so mu sledili. Z novimi poizkusi so dognali, da se odzivajo rastline prav tako kakor ljudje na usipajoča sredstva. Kot poizkusna rastlina je služila v glavnem mimosa, ki je znana po svoji neobičajni občutljivosti. Če so uspavali mimozo s kloroformom ali etrom, se ni prav nič zganila, če se je je kdo dotaknil. Špala je, prav kakor človek pri operaciji, ko je narkotiziran.

Zanimive poizkuse so delali tudi s barvami cvetlic. Pravir rastlinske barvitosti je znano barvilo antocyan, ki odmira v jeseni, ko rastline zorijo. Zato začne takrat listje rumeneti, cvetje pa bledeti, kar ga je še. Stockholmski raziskovalci trdijo, da se jim je posrečilo v nekaterih primerih ohraniti to barvilo aktivno v cvetih za vso dobo življenja rastline in tako ustaviti sezonsko odcedevanje. Poleg tega se jim je s pomočjo raznih hormonov posrečilo doseči poljubno barvo cvetov, na primer celo nebesko modrino pri vrtnici.

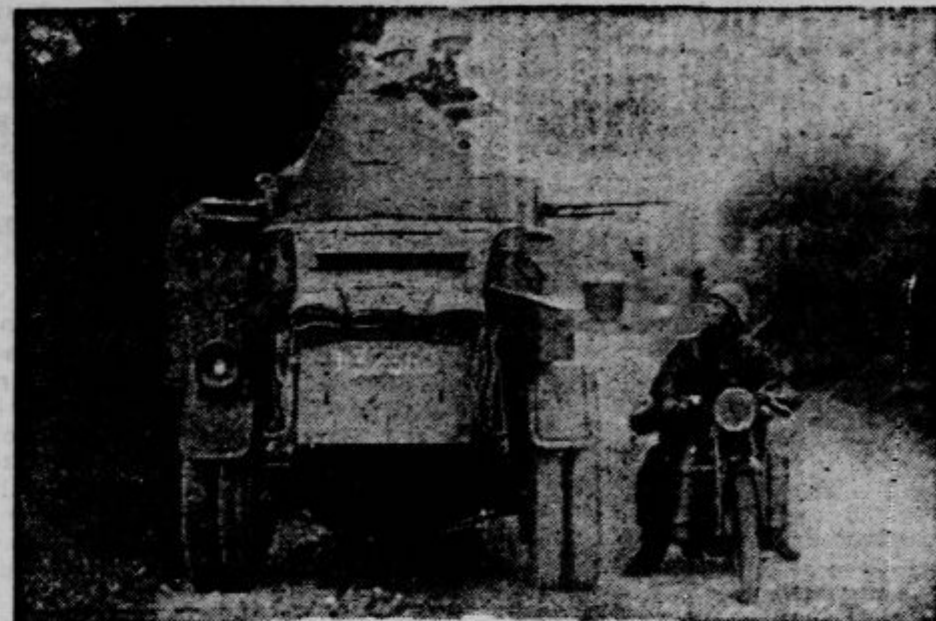
Toda švedski učenjaki so šli še dalje. Kakor poročajo, so s svojimi poizkusi povsem brezdvomno dognali, da so v rastlinah prav isti hormoni, kakor so jih odkrili pri človeku v žlezah z notranjo sekrecijo, ter so ta svoja dognanja tudi preizkusili. Umetno so izdelali te rastlinske hormone in jih porabili za injekcije ljudem, trpečim na občutju manjvrednosti. Kakor trdijo, so imeli ti poizkusi naravnost presenetljive učinke. Bojazljivi bolniki so dobili po teh injekcijah samozavest in brezbrizni ljudje spet veselje do življenja. Če bo te prve poizkuse potrdilo raziskovanje z novimi obsežnejšimi poizkusi in bodo ti prav tako uspešni, potem se obetajo človeštvu dalekosežni pogledi novega in prijetnejšega življenja.

bikarbonata. Ko cevka počli steče njena vsebina na pod njo nameščeni električni element, sestavljen iz cinka in oglja. S tem nastane električni tok, ki sproži vžigalno patrono, ta pa vname rastlino, ki je nameščena v mini, navadno 300 kg. Učinek mine je seveda tem hujši, čim bliže ladijskemu trupu eksplozija. Če je ladja oddaljena od mine vsaj 30 m, ji eksplozija navadno ni več nevarna.

Za odstranjevanje min uporabljajo posebno konstruirane ladje, ki jih dele v iskalce in odstranjevalce min. Te ladje

morajo biti zelo plitke in smejo segati v vodo največ 1,5 m. Priprave za iskanje in odstranjevanje min so danes že tako popolne, da z njimi lahko v kratkem očistijo vsako minsko polje. Pogoj pa je seveda, da so mine zasidrane in da ne plavajo po mili volji pod morsko gladino. V svetovni vojni so imeli zavezniki nad 4000 malih ladij, ki so se batile stalno samo z iskanjem in odstranjevanjem min. Proti plavajočim minam in proti magnetičnim pa za sedaj še nimajo učinkovite obrambe. D. V.

Francoski oklopni avtomobil

Posnetek s zapadnega bojišča

Izseljevanje Prekmurcev

Vzroki in posledice sezonskega dela v tujini

V okviru narodnoobrambnih predavanj, ki jih v Ljubljani prireja vodstvo CMD, je pred dnevi v simpatično urejeni inženjerski dvorani v Kazini razpravljal prekmurški rejak prof. Vilko Novak o Slovenski krajini, njeni zgodovini in njenih problemih. V zadnjem poglavju je prikazal moderno obliko izseljevanja s rednim sezonskim delom v tujini. O tem prečem vprašanju je izjavil:

Gospodarske osnove življenja so se po osvoboditvi v Slovenski krajini zelo izpremenile. Glavno oznako so jim dotlej dajala veleposelstva, saj je 11 veleposelstnikov imelo v lasti več kot četrtino prekmurske zemlje. Kdor ni imel nič ali dovolj lastne zemlje to je obdeloval grofu ali knezu, hodil v Slavonijo in na Ogrsko na kmetijsko delo, kjer je zaslužil toliko, da se je za silo ohranil pri življenju. S prevratom se je pričela agrarna reforma delitev veleposelstniške zemlje med tiste, ki je niso imeli nič ali pa so je imeli premalo. Okoli 40.000 oravov zemlje je prišlo na ta način v kmečko posest. Število batarjev je bilo zaradi tega znatno v ravninskem predelu za 40%, na Goriškem pa je komaj vidno ker je tam največ gozdov, ki so tudi po agrarni reformi ostali veleposelstnikom.

Pred agrarno reformo je bilo v lendavskem okraju skoro 93% gospodarskih edinic, ki so obsegale manj ko 5 ha. Ostalih 7% je obsegalo večje edince, a k tem so spadala tudi veleposelstva. Po izvedbi agrarne reforme je pa celo 94% pod obsegom 5 ha, kar je bilo ustvarjenih več novih manjših gospodarstev. Ako pregledamo vse Prekmurje, najdemo 60% kmečkih edinic, ki ne dosegaajo minuma 5 ha. S stalno delitvijo zemlje med osamosvojitve se družinski člani se kajpada ospešuje razkosavanje že itak premajhnih zemljišč in vedno bolj onemogoča lastnikom življenjski obstoj.

Za prekmursko poljedelstvo je važna tudi kakovost tal, ki so za obdelovanje primernejša le v manjših predelih. Tudi vremenske razmere niso ugodne zaradi suhih pomladanskih mesecev, ki jim slede nalivi, pa tudi poplave ob rekah; tudi višina talne vode se preveč menjava. Obdelane zemlje je 72% (70.000 ha), gozda 24%; vinogradi obsegajo 17% obdelane zemlje. Med pridelki prevladujejo pšenica in rž. Zvinoreja je precej razvita kljub neugodnim pogojem. Po Goriškem je razvito tudi sadjarstvo, ki bi ga bilo treba še bolj pospeševati; letno izvozijo sedaj do 100 vagonov jabolč. V hribovitih predelih je razvito tudi vinogradništvo; najboljše je v Lendavskih gorah, kjer je 600 ha vinogradov; skupno je 1150 ha vinogradov vendar je le nekaj čez polovico cepljene trte. Lesna obrt in trgovina sta močno razviti; izvažajo se zlasti borov les, za katerega je Prekmurje glavni producent v Sloveniji. Veliko škodo pa so prizadeli prebivalstvu s pretiranim izsekavanjem gozdov Industrije je v Slovenski krajini prav malo, zato pri zaposlitvi prebivalstva skoro ne pride v poštev. Tudi obrt ne nudi mnogo.

Zaradi goste naseljenosti (preko 100 ljudi na 1 km²) in večinoma malo rodovitne zemlje je prebivalstvo že od nekdaj prisiljeno iskati si dela in zaslužka zunaj domačega kraja. Mnogo se jih je izseljevalo nekdanj v Ameriko, kamor jih je odšlo do 1.1910. okoli 6.000. Naseljevali so se tudi po večjih mestih kot služničad, obrtniki in delavci. Hodili pa so že nekako od leta 1855. tudi na poljsko delo v notranjost Madžarske in v Slavonijo. Tako zvali poljari so nabrali po vaseh delavce in jih vodili na delo ter posredovali med gospodarjem in njimi. Delavce so hudo izrabljali in jim često niso izročali vsega za služuko, ki so ga dobivali največ v žito. Tako sezonsko delo je trajalo mesec, dva, največ tri mesece. Po letu 1880. so pričeli v večjih množicah hoditi »na repo« t. j. obdelovati sladkorno peso, ki so jo pričeli na veliko saditi madžarski veleposelstniki. Plačilo za to so dobivali v denarju. Okoli 1.1900. so prihajali naši delavci že na Sedmograško, najti jih je bilo že po vsej Ogrski ravnini. Sezonsko delo se je podaljšalo na 6 do 7 mesecev. Hodili so pa tudi v Avstrijo na gradbeno dela.

Tako je med letom 1905 in 1914 bilo sezonsko delo zelo značilno, pa tudi odsežujoče za revnejše goričke vase. Mislimo si pa lahko tudi, da v narodnostnem oziru ni moglo prinesiti dobrih plvov. Po osvoboditvi se je zato bolj pojavljalo stremljenje, da se prebivalstvo zaposli v domači državi. V juliju 1920 je bila v Murski Soboti ustanovljena podružnica državne posredovalnice (borze) dela, ki je posredovala med delavci in veleposelstvi v južnih krajih države, l. 1922 pa je šlo že prvih 400 delavcev v Nemčijo. Podružnica borze dela je bila nato dvakrat uklicjena in obnovljena; sedaj kakih deset let že nemoteno posluje in je dobila lepe prostore.

v novem delavskem domu v Soboti, postavljenem pred dvema letoma.

Od leta 1929 do konca 1937 je šlo na sezonsko delo 29.799 moških in 22.332 žensk, skupno 52.131. V Jugoslaviji jih je delalo 25.000, v Franciji 18.000, v Nemčiji 6.000. V letu 1938 pa jih je šlo v Francijo okoli 2.000, v Nemčijo pa 4.500; ker jih je pa ostalo tam mnogo tudi iz prejšnjih let, je to število večje. Zaslužek je znašal od 1929 do 1937 okoli 164 milijonov dinarjev, v samem letu 1938 53 milijonov; v vseh letih z raznimi dodatki 203 milijone. Posamezni delavec je zaslužil v Jugoslaviji povprečno 1400 do 1900 din; v Franciji 4500 do 6000 din; v Nemčiji do 7000.

Če premislimo, kaj prinaša izseljevanje naših delavcev, bomo priznali, da so mnogi prepotrebni za zaslužkom rešili svojo zadolžena posvetva in domove ter si nabavili za gospodarstvo in življenje potrebne stvari. Zlasti v številnih družinah niso pogrešali pri domačem delu enega člana, ki je služil denar v tujini. Ta ugodna, kar koristna stran izseljevanja pa je odkuljena s mnogimi žrtvami, ki ne škodujejo samo prizadetemu posamezniku ali njegovi družini, marveč vse njegovi okolici in končno vsemu narodu. Težko delo, slaba in nedovoljna prehrana, s katero so mnogi pristadali svoj zaslužek, je izguba narodovega zdravja. Sicer se je mnogim dobro godilo pri francoskih in nemških družinah, a premožnim neznosno. Računajo, da si je do tretjine delavcev nakopalo trajno bolezen.

Morebiti bo kdo mislil, da je v duševnem pogledu bivanje v tujini tem ljudem razširilo obzorje in jim sploh mnogo koristilo. Priznali pa bomo menda, da poznanje katerega večjega mesta in tujih krajev ter nekaj znanja tujega jezika ne odtehta vse duhovne škode, ki jo ti delavci in z njimi vsa narodna skupnost trpi v narodnostnem in nravnem pogledu. Tuje okolje in še podrejeni položaj morata na našega človeka vplivati zato le slabotno, ruši pa kmečko zavest, obžalovanja vredno je zlasti, da so zadnja leta hodili na delo nedorasli mladoletniki. Nrvni prepad se pričel pri mnogih že doma, ko se odločijo za pot v tujino. V primeru, ko jim to ni potrebno. Ta beg v tujino je postal za nekatere vasi prava kuga, tako da so ostale hiše prazne in domača polja neobdelana. Zato so se začeli oglašati klici na pomoč. Toda šele zadnji dogodki v Evropi so povzročili, da so se delavci v množicah vračali in se vračajo domov.

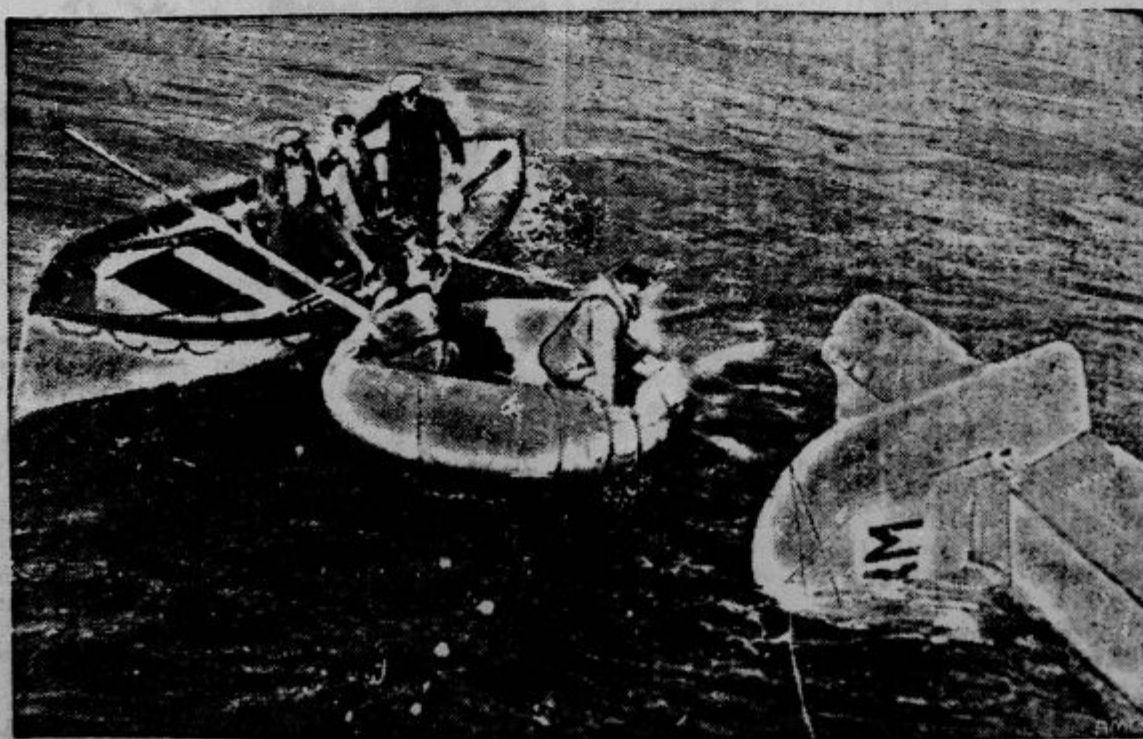
Cepnav vprašanje gospodarske stiske ni preprosto, vendar bo mogoče s smotrnim in odločnim delom ljudstvu pomagati; tako zlasti z izboljšanim obdelovanjem zemlje, za kar je cela vrsta možnosti; z ureditvijo dedovanj, da se zemlja ne bo nadalje kosala; dalje z navajanjem kmečkega naraščaja v druge poklice, pa odzivne raznih razmeram primernih obrti. Potrebne pa bodo še dalekosežne prenosne, ki terjajo mirnih časov in dolgi, temeljitih priprav. Vsekakor pa je treba storiti vse, da dosežemo rešitev. Prepričani smo, da bo bomo tudi dosegli, četudi to ni najlažje vprašanje Slovenske krajine. Kakor smo v zadnjih 20 letih dosegli epohalne uspehe v prekmurskem kulturnem življenju in smo lepo napredovali že tudi na gospodarskem polju, tako bomo prav gotovo kmalu tudi to osnovno vprašanje našega kmeta. Pri delu nas bo vodila zavest, da gradimo še srečnejšo bodočnost tiste Slovenske krajine, katere svobodi je pred 20 leti položilo temelje naše s trpljenjem in delom blagoslovljeno zedinjenje.

★

Obžalovanja vreden incident

»Politika« opisuje dogodivščine Svetozarja Gašiča, tajnika Samostojne demokratične stranke za srez Glinco. Obiskal je nekatere občine glinskega sreza, da bi pripravil ustanovitev krajevnih organizacij SDS. Ko se je vračal, so ga ustavili v vasi Luščanih kmetje ter ga pretepili s palicami in koli. Nato so ga nekaj ur vodili po šumah in mu grozili, da ga bodo ubili. Komu jim je pobegnil na postajo v Bačugi, kjer se je skril na podstrešje. Tudi tja so mu sledili kmetje ter mu grozili, da bodo zažgali hišo, če se jim ne vda. Medtem je srečno prišel na postajo vlak, v katerega je skočil nezrečni Gašič ter se odpeljal v Glinco.

Reševanje na morju

Trije letalci, ki se morali nasilno pristati na morju, prestopajo in gumijastega čolna v rešilne ladje

"JUTROVA" POSVETOVALNICA

Davčna

M. Z. — J. — Želim bi biti doletan zaščito v smislu uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov, pa navajam v svojem planu tako piete podatke, da nam je težko posneti, za kakšno konkretno vprašanje gre. Domesnava pa, da si niste na jasnem, kdo se prav za prav po tej uredbi smatra za kmeta. — Predvsem Vas moramo opozoriti, da se uredba o likvidaciji kmetijskih dolgov nanaša samo na one dolge, ki so nastali pred 20. aprilom 1932. Za kmeta pa se smatra tista fizična oseba, ki je kmetijsko glavni poklic, ki obdeluje zemljo sama ali s članovi svoje družine, po potrebi pa tudi z najeto delovno močjo, ki izvršajo nje obdavčeno dohodki pretežno iz kmetijstva, ki pa nje poslovanje ne presega površine 50 ha orne zemlje. Če želite kaj več, se oglasite ponovno, toda z dovolj jasnim vprašanjem!

A. H. — Lj. — Za žganjkuho ste namočili nekaj sadja, ki ste ga pridelali na lastnem posestvu. Žganje boste namenili izključno domači porabi. Ali morate žganjkuho kje prijaviti ali plačati od žganja škrofinar? — Žganjkuho morate brezopojno prijaviti pristojnemu oddelku finančne kontrole, ki vam bo izdal ustrezno dovoljenje. Ako bo žganje izključno namenjeno samo domači porabi, vam zanj trošarine ne bo treba plačati. Čim pa ga boste gotovo količino odprodali, bo odprodajna zavezanca državni, banovinski in občinski trošarini. Podrobnosti izveste pri pristojnem oddelku finančne kontrole.

F. T. — K. — Davčna uprava je uvedla proti vam davčno-kazensko postopanje, čeprav ste uverjeni, da vas radi davčne utaje ni mogel nihče očitati. Domesnava pa, da je davčno upravo opozorilo na neko zadevo neko drugo državno oblastvo, ki ste imeli s njim slučajno uraden stik. Vprašujete nas, ako je vaša domneva utemeljena. — Na vaše vprašanje je točen odgovor zelo težaven, predvsem že radi tega, ker sami priznavate, da stvar ni popolnoma v redu. Opozarjamo Vas za zdaj samo na določbo čl. 3. uredbe o postopanju glede kaznivih davčnih dejanj, ki veli, da morajo vsa državna, pa tudi samoupravna oblastva (to je ne samo finančne ustanove), če zvedo ali zapazijo, izvrševaje svojo službo, da ni davčni objekt ali njegov dohodek deloma ali celoma prijavljen davčnemu oblastvu za odmero davka, to takoj priobčiti pristojnemu davčnemu oblastvu. Prijave, ki prihajajo davčnim oblastvom brez podpis ali ki ne navajajo določenih činjenic ali dokazov, pa se ne smejo jemati brez predhodnega preizkusa za povod, da bi se uvedlo kazensko postopanje. Če vam to pojasnilo ne ustreza, se oglasite ponovno, toda s konkretnimi podatki!

A. F. — K. g. — Vaš oče, ki je izvrševal mesarsko obrt, je pred štirim tedni umrl. Mesarsko obrt ste prevzeli vi, niste si pa na jasnem, kaj vam je v davčno-pravni smislu ukinjeno. — Nič drugega, kakor to, da morate prevzem obrti takoj prijaviti pristojni davčni upravi, ki bo na osnovi vaše prijave nadalje postopala. Ako pa imate v mislih odpis davka, potem vas moramo opozoriti na določbo čl. 51. zak. o neposr. davkih, ki veli: »Če se poslovanje pri obratu ustavi zaradi smrti davčnega zavezanca najmanj za šest mesecev, se odpise predpisani davek za čas, dokler traja ustaveitev, ob pogoju, da se je prestanek prijavi ob času ustaveitve, če se je vložila prošnja za odpis v 14 dneh od vnovič začete poslovanja in če se ni nadaljevalo poslovanje med davčnim letom v 14 dneh pred iztekom davčnega leta.

»Zadruška. — Na vaše splošno vprašanje vas obveščamo, da morajo po posebni pripombi k tar. post. 12. taks. zakona zavezanci dopolnilne prenosne takse vložiti takšno prijavo radi odmere takse od nepremičnin, kupljenih po denarnih zavodih na dražbah, v 30 dneh, računski od dneva, ko je postala dražba pravno močna. Da je temu tako, je povsem naravno, ker zdravitelj od tega termina nima pravice, da stopi v posest zdravljene imetja in tudi še ni gotovo, ali bo sploh mogel stopiti v posest. Prav tako se mora v primerih, kjer je pridobitev odvisna od odobritve katerega oblastva, prijava vložiti v 30 dneh po vročitvi odobritve. Toda ta prijava se mora izvršiti tudi pred tem časom v vseh primerih, v katerih stopi takmi zavezanec v posest imetja pred objavo odobritve, to pa zaradi tega, ker se mora smatrati, da se je to zgodilo po volji strank samih, kar je v svojih posledicah glede pridobitve enako odobritvi.

Pravna

F. L. Š. J. Pri sodišču v K. je bila izdana zoper Vas zamudna sodba, ker niste mogli zaradi nepričakovanega dogodka pristopiti točno ob oklicu Vaše zadeve. Ker ne morete iztoženo terjatve takoj plačati, bi radi svetovali, kako bi preprečili takojšnje rubež. — Ako vsoto, radi katere ste bili toženi in radi katere je zoper Vas izdana zamudna sodba, resnično dolgujete, bo najbolje, da se s tožnikom-upnikom domenita za plačilne olajšave. Ker ste postali dolžni zaradi Vaše dobrote — poročstva, bo upnik morda že toliko uvidel, da Vas bo hotel počakati na plačilo, ali bi Vas po dovolili primerne obroke. Mogli bi predlagati pri sodišču tudi postavitev v prejšnji stan, ako bi dokazali, da Vas je nepričakovan ali neuklonljiv dogodek zadržal pri pravico na dotični narok, na katerem je izšla zoper Vas zamudna sodba. — Stroški razprave o tem predlogu padejo v vsakem primeru na Vaše breme predloga na postavitev v prejšnji stan je na podati v 15 dneh od dne ko je minila dotična zapraka.

E. S. B. Ste zemljiščni lastnik vlnograda in gozda, ki meji na občinsko pot preko pota je pa gozd Vašega soseda. Ko ste potom občine določili mejo med Vašim gozdom in občinsko potjo, zahteva prihodnji mejaš, da je on lastnik Vašega gozda, da ne prizna nobene meje in tudi ne mape. Kako bi se ubrali? ako bi vam hotel sosed sekati v Vašem gozdu. — Potom kupne pogodbe in potom zemljiške knjige, v kateri ste že vpisani kot lastnik dotičnega gozda boste nezaželenemu mejašu lahko dokazali Vašo lastnino na gozdu. V primeru, da bi osekal Vaš gozd ga morete prijaviti varnostnim oblastem zaradi tatvine dreves. V primeru da bi kakorkoli posegal v Vašo lastnino in vam je ne priznaval, ga po morete tožiti tudi na priznanje Vaše lastnine na dotičnem gozdu. Ker bo po Vaši navedbi Vaša lastnina nedotaknjena, bo sosed obojen tudi na plačilo pravnih stro-

škov, kar ga bo menda že izpametovalo, da ne bo več posegal v Vaše pravice. N. M. Koliko časa je dolžan po zakonu plačevati preživnino oče za svojega nezakonskega otroka. — Vse dotlej, dokler se otrok ne more sam preživljati, mora plačevati nezakonski oče preživnino za otrokovo oskrbo, vzgojo in preskrbo. Le v primeru, da oče tega ne bi zmozel, preide ta obveznost na otrokovo mater in po njej na materno staršice. Če se je nezakonskemu očetu zaradi ožnitve in zaradi oskrbovanja lastnih zakonskih otrok, imovinsko stanje poslabšalo, more zahtevati pri varstvenem sodišču znižanje preživnine za nezakonskega otroka.

V. J. M. Vprašujete, koliko časa morate shranjevati poštne priznanice in potrjene nabavljilne knjižice trgovcev, pekrov in mesarjev, da bi Vas ne mogli pozneje kdaj še terjati na plačilo. — Vse terjatve za dobavo stvari ali drugih davstev v obrtnem, trgovskem ali drugem poslovnem obratu, so zastarane v treh letih. Po preteku teh treh let Vas trgovci in obrtniki ne morejo terjati več na plačilo tudi v primeru, da nimate potrjene ali plačani njihovih terjati. Dotična potrdila so torej tekom treh let po nastanku terjatve odveč, prav pa je, da jih hranite nekaj let več. V primeru, da bi Vas kak upnik kljub plačilu tožil na plačilo terjatve, imate v rokah poln dokaz o izvršenem plačilu in se obvarujete s tem nevarnih potov in skrbi radi morebitne tože.

A. A. Dvodelni nameni odgovor pri vrtarju Narodne tiskarne. »Drva — Zgrehe. Po naročilu ste neki ženski dobavili na njeno stanovanje drva, sedaj se pa iz tiskarne plačilo čez, da nimate nima in res ste ugovorili, da ima tudi stanovanje v našem drugem oseba. — Naznanite dotično naročnikovo drvo umrlo, nečisto zaradi preostanka prevare. Nihče drugi kot ona sama vam odgovarja za plačilo in če Vas je zavedla s lažnim predstaviteljem, da je namočila stanovanje in da bo dobavila plačila, ker ima toliko nemožen, pa vam sedaj ne more plačati. Vas je prevarila. Že tekom kazenskega postopanja morete predložiti, da se vam prisoli odškodnina. Morda bi na začetku, da nimate dotični samo papirite s kazensko prijavo.

Zdravniška

Oamen: Imate zelo suho kožo, tako, da se vam delajo neke luske. Ker si utirate kožo z masčob, dobivate temne lase. Slednja vam je zelo neželjena, ker ste blondinka. — Mislili, da imate tkiv. luskavico. Priporočamo dolgotrajne tople kopeli in utiranje maslini kremo. V hrani se ogibajte maslini jedi. Uživate pretežno meso, sadje in prikuhila!

Reol: Pred 14 dnevi ste padli na prst in trobuh. Zdravniška preiskava ni ugotovila nič posebnega. Vendar čutite, zlasti pri premikanju, v prstem kosu bolečine. — Smatram, da ste pretrpeli samo tkiv. kontuzijo prstnega koša. Bolečine, kolikor jih imate, so posledice padca in nekaj normalnih. Verjetno bodo trajale še približno 14 dni. Nevarnosti ni nobene. Posebne ga zdravilne ne potrebujete.

Hermína: 4 leta ste poročeni, pa še do sedaj niste zanosili. 4 tedne po poroki ste bili operirani na jajčniku. V zadnjem času je zdravnik dognal, da imate preveč stisnjeno maternico. — Ako je ta domneva pravna, bi vam svetoval najhno operacijo. Vpoveč bi prišli tudi hormonski preparati, ki pospešijo razvoj maternice. Mogoče je vzrok jakovega zakona tudi na strani zakonskega tovariša. Pogovorite se tozadevno natančneje z vašim zdravnikom.

Krčne žile: Ker se nahaja vaša žena že v oskrbi zdravniškega specialista, ne bi bil moj nasvet na mestu. Zaučajte vašemu zdravniku in peljte ženo ponovno k njemu, da odredi, kar je treba.

F. D. Beograd: Nadahneje zdravljenje je potrebno, da se ognete pojavom s strani močanov, odnosno živcev. Zaučajte brez skrbi vašemu zdravniku! Ako imate sredstev, pojdite na kliniko v ambulanco. Zdraviti pa se morate na vsak način! Le na ta način se boste izognili usodi paralitkov. Kaj je to, vam je sigurno pojasnil vaš zdravnik.

I. G.: Ako je bilo začnje perilo 10. aprila letos, je pričakovati poroda okoli 25. januarja prihodnjega leta. Nerodnosti v pogledu perila v zadnjih letih, gredo verjetno na račun mene. Pojav je tedaj več ali manj naraven in ne bolezenski.

6. J. Lj.: Odkar ste poročili pred 5 tedni, ne morete več držati vode. Živce imate zelo slabe. Skoro stajno vas boli polovica glave tako, da ne morete opravljati svojega dela. — Vaše stanje je lahko posledica težkega poroda, ali pa so vzrok oslabele žile. Z domačimi zdravili ne boste dosegli uspehov. Svetujem, da se obrnete na zdravnika!

Sredilste: Prosimo nasveta, s čim bi odpravili rjave pike po obrazu. — Vzrok teh peg je lahko zelo različen n. pr. obolenje jeter, odnosno še drugih žlez, posledice nekkih zdravil, ali pa gre za običajne solne pike. Misliti je treba tudi na nosečnost. Ker so vaši podatki pomanjkljivi, svetujem, da se obrnete na zdravnika! ali pa pišite ponovno in obširneje!

A. T. Zv.: Za presojo vaše boleznii je dvojno podoben važnih in sicer, da ste bili zaporedni v topilnici svinec in da ste bili uporabljeni v električnega toka. Del znikov vaše bolezni gre na račun prestanega strahu o priliki udarca električnega toka, kar so označili vaši zdravniki kot murasteno. Deloma je lahko vzrok tem pojavom zastrupljenje s svincem. Treba bi bilo pregledati kri in sive. Najbolje bi bilo, da greste zaradi ugotovitve diagnoze v kako večjo bolnišnico.

Kmetijska

Radič za sime

A. S. Zagreb: Kako je treba spraviti radič, da bi imeli pozimi rumeno rdeče liste. — Za zimsko uporabo je najboljši laški rdeči radič ali pa gorški široko listnat. Glavno, da se radič do jeseni dobro razvije in napravi močne korenine. Da to dosežete, morate sejati radič spomladi. V teku poljetja ga parkrat okopljite in večkrat zalijte. Prostor, kjer sejate radič, pognojite s hlevskim gnojem. Lahko polijete v teku leta tudi nekoliko gnojnice, vendar ne preveč. Korenine se morajo primerno razviti do jeseni.

Pozno na jesen izkopljite korenine. Vse nagnite in odvisne stare liste odstranite. Sveže liste pa odrežite tik nad strničnimi listi. Sedaj svezite radičeve korenine v male šopke po 10—15 kosov skupaj.

Za shrambo pride v poštev hlev, topla klet in tudi gnojnice. Nekatje v kotu naložite kup toplega gnoja (najboljši konjski) v poljubno obliko. Ob gnoju plast peska, nato šope korenin v ležeči legi. Tako polagajte plast na plast do vrha. Korenine se morajo dotikati gnoja le na koncu, proti vrhu pa nasuje vlažnega peska ali peščene zemlje. Radič zalivajte z mlačno vodo in sicer vsak drugi dan.

Če je prostor svetel, prikrijte radič s žakljevino. Na ta način dosežemo blede rumenkasto zelenjavo.

Na gnojšču se spravi radič v obliko tople grede ali v zaboj, ki se zakopljajo ob straneh v gorenj gnoj. Za manjše množine pride v poštev zaboj, ki se postavi nekatje v kuhinji ali na hodniku.

V teku 14 dni radič doraste. Kjer se bavijo s pridelavo radiča na veliko, porežijo solato samo enkrat in to s strničnimi listi skupaj. V manjšem se pa vzamejo šopki ven, da se obžanjejo samo listi. Nato se pa zopet postavijo v pesek tako, da pričakamo še drugi pridelek.

Na popisan način spravljajo radič za sime na Vipavskem. Pred vojno so zalagali Trst z radičem skoro sami Vipavci iz podgorja Čavna.

Riževa moka

Z. Z. B.: Pri vas kupujejo ljudje riževno moko kot dodatek krmi za govedo in prašiče. O njeni vrednosti pa so mnenja različna. Ali je riževa moka boljše od koruzne.

Riževa krma moka sestoji iz ljusk, klic in prebitih riževih zrn in se dobiva pri luštenju in poliranju riža. Vrednosti je zelo različne, ker ji primešavajo razne primesi (včasih je primes ljusk zelo visoka) pa s tem znatno zmanjša njeno krmino vrednost. V dobri sestavi je polnovredna krma in vsebuje sledeče prebavljive snovi v %: beljakovin 6,8, masti 10,2, škrob in drugo 36%. Po svoji krmini vrednosti je koruza veliko boljše krma, kakor glede sestave tako glede prebavljivosti Riževno krmino moko bi lahko nekako primerjali s pšeničnimi otrobi, ki prav tako zelo dobro vplivajo na mlečnost krav. Na odraslo govedo dajete riževne moke dnevno največ do 3 kg, teletom pa do 1 kg, za pitano živino pa do 5 kg dnevno.

Jčmenove tropine

M. P. Zag.: Na nasvet v »Jutru« z dne 19. nov. zaradi krmljenja z jčmenovim sladom, prosim pojasniti, koliko so vredne jčmenove tropine za krmljenje goveje živine.

Jčmenove tropine so zelo redilna krma za govejo živino. Kravam jih dajete dnevno lahko do 20 kg. Vendar polagoma tako, da začnete z 10 kg in šele tekom dveh tednov zvišate do 20 kg. Večje porcije bi bile prej na kvar kot v korist Krave se po tropinah preveč odebili, kar ima lahko kvarne posledice na kakovosti mleka in na dojenca. Zaradi tega se priporoča polagati manj tropin in veliko več dobre suhe krme. Mladi živini zadostuje do 2 kg tropin dnevno. Odraslemu govedu za pitanje lahko tudi 30 kg. Večje je živinče več tropin se mu lahko daje.

Najboljše so sveže tropine. Tudi pri tropinah je gledati na barvo, ki mora biti svetlo rumena. Tropine se rade skisajo in takrat niso priporočljive. Če jih že hočemo pokrmiti, se morajo mešati v manjši količini med rezanico.

ŠAH

Na olimpiadi v Buenos Airesu so bili na prvi deski doseženi skupno v predturnirju in finalu naslednji individualni rezultati: 1. dr. Aljehin 12½ iz 16 (78%). 2. Keres 14½ iz 19 (76%). 3. Capablanca 11½ iz 16 (72%). 4. Petrov 13½ iz 19 (71%). 5. Stahlberg 11 iz 16 (69%). 6. Ellisases 9½ iz 14 (68%). 7. dr. Tartakover 10½ iz 17 (62%). Sledje Mikenas, Opotensky, v. Schelling, Enevoldsen, Czerniak, Grau, Trompowsky in Castillo.

V finalu zmagovalne skupine samem pa je zmagal Capablanca s 77% (8½ točk iz 11) ter prejel za to posebno nagrado. Drugi je Aljehin s 75% (7½ iz 10). tretji Petrov s 73%, četrti Ellisases 72%, peti šele Keres s 71%. Na drugi deski ima najboljši rezultat Najdorf s 75% iz 12 partij, na tretji Engels z 86% iz 11 partij, na četrti Estonec Friedemann s 79% iz 13 partij, in končno na peti, odzrma na rezervni deski Pleci (Argentinja) s 73% iz 13 partij.

»Neue Zürcher Zeitung« poroča, da je na kongresu FIDE v Buenos Airesu prišlo do resnih konfliktov med predstavniki evropskih in ameriških držav, ter da obstoja možnost, da se bo svetovna šahovska federacija razcepila.

Dr. Euwe in Keres nameravata o Božiču na Holandskem odigrati match 10 partij. Keres se te dni na italijanskem parku »Oceania« vrne iz Južne Amerike v Neapel. Tam namerava najprej v Svico, potem pa na Estonsko.

IGRA Z DAMSKIM KMETOM

Beli: Petrov. Črna: Grau.

(Z olimpiade v Buenos Airesu).

1. d2—d4 d7—d5
2. Sgl—f3 Lc8—f5
Zgodnji razvoj črnega damskega lovca v damskem gambitu ne ostane skoro nikdar brez zlih posledic, ker pride bel hitro do napada na damsko krilo.

3. c2—c4 e7—e6
4. Dd1—b3! Sb8—c6

Znana taktična finese. Beli ne sme vzeti na b7, ker sledi potem Sb4 z grožnjama Sc2+ in Tb8, pa ima črna najmanj remisa.

5. Lc1—d2 Običajno je bilo doslej tu igrano 8. c5. pa po Tb8 6. Lb5 N: sigurno, da se črna potem lahko ubrani. Sistem belega v naslednjem potezu se ne zdi preveč nevaren, ker dopušča zamenjavo mnogih figur.

6. — Ta8—b8
7. e2—e3 a7—e6
8. Lf1—d3 Lf8—d3
9. Dd3—d3 Sg8—b4
10. Sb2—d4 Lf8—b4
11. 0—0 0—0

To pa je najbolj napaka, po kateri pride bel v prednost. Treba je bilo igrati bodisi Lb2: in potem d4!, bodisi c5. Vsekakor bi bil moral črna preprečiti sledečo potezo.

12. c4—c5! Izšli zamenjavo lovca, pa še si zasigura iniciativo na damskem krilu. Črna pa nima na drugem krilu nobene možnosti protigr.

12. — Lb4—d3
Sicer pride lovec po Sb3 in a3 v zadrego. 13. Sf3—d2 c7—c6
Z grožnjo e4, 14. de5!, Sd7, ki pa jo beli z lahko parira.

14. f2—f4! Sf6—d7
15. b2—b4 f7—f5

Tudi f6 se ne bi obneslo, ker je nato pač 16. e4 zelo močno. Tako je črna obsojen na povsem pasivno vlogo, med tem ko beli organizira prodor na damskem krilu.

16. a2—a4 Dd8—c7
17. Tf1—c1 Tb8—a8
18. b4—b5 Tf8—b8
19. Sd2—b3 a6—b5?

Morda bi bila partija tudi brez te poteze izgubljena, ni pa prav razvidno kako. Dokler beli ne odpre nobene linije, ne more prodreti. Če pa vzame beli na a6, pride na b—liniji samo do splošne zamenjave. A—linija pa se izkaže kot mnogo nevarnejša za črna.

20. a4—b5 D—c7—d8
Seveda nikoli ni mogoče čb5!, ker postane točka b7 preslaba.

21. b5—b6! Začetek zelo logičnega načrta, ki vodi naravnost do zmage. Prodor na a2 vedno odloči.

21. — Ta8—a1
22. Tc1—a1 h7—h6

Zanimivo je, da črna ne sme meniti druge trdnjave. Po Ta8. 23. Dc3 Dc8! 24. Ta8! Kf7. 25. Da3. Ta5! 26. Da5! Ke8. 27. Da7, ter nato Sf3—d2—b3—a5 bi bil gladko izvedljiv.

23. Ta1—e7 Kg8—f7
24. Dd3—e2 g7—e6
25. Sf3—d2 Sd7—f6
26. Sd2—b3 Kf7—e8
27. Sb3—a5 Dd8—c8
28. Dc2—a2

Grozit žrtve na b7 ter nato Da7 s takojšnjo odločitvijo.

28. — Sf6—d7
Črna pa se še lahko brani. Če namreč beli sedaj žrtvuje in potem igra Da7, sledi lahko Dd8 in beli ne pride naprej.

29. Dd8—f2! Zato mora beli nato prejeti z napadom na kraljevem krilu denaristi črnega skakača. Slednji načrt je zelo poučen.

29. — Sd7—f6
Drugače proti napadu z Dh4 ni. Če beli gre kmetu h6 na pomoč s kraljem, ali pa igra h5, črna ne more preprečiti vdora bele dame na kraljevem krilu.

30. Df2—h4 Sg6—e8
31. e2—e4 Ke8—f7
32. e4—e5 h6—h5
33. Dh4—d2

Beli je dovršil svoj načrt. Skakač se v 7. g8 ne more več vrniti na d7, od koder edino bi moral preprečiti sled-čo žrtveno kombinacijo. S tem je partija odločena.

33. — Kf7—e8
34. Dh2—a2! Sg6—e7
35. Sa5:b7! Tb8:b7
36. Ta7:b7 Črna se vd-
Sledilo bi seveda Db7! 37. Da7 Dc8 38. b7... Vaja Piro.

RADIO

Nedelja, 26. novembra

Ljubljana 8: Jutrnji pozdrav (plošče). — 8.05: Šrnel »štirje fantje«. — 9: Napovedi poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe. — 9.45: Verski govor (p. Val. Učak). — 10: Slovenske narodne (plošče). — 10.15: Solistični koncert: Celo igra g. Č. Šedlbauer ob spremljevanju klavirja (prof. P. Šivio). — 11: Brata Goloba igra na dveh harmonikah, vmes plošče. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert radijskega orkestra. — 17: Kmetura: Stanovsko sstopstvo slov. kmeta (inf. Jože Suhadole). — 17.30: Veselo popoldne. Igra Kmetiči trio, vmes poje gosp. Mirko Premelj. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Mh. Vatrovič, prvi arheolog in muzeolog. — 19.40: Objave. — 20: Martin. D. Jenko, ob 25letnici smrti. Napisal J. Vombegar, izvajajo člani rad. igr. družine. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Lahihih nohokrog (plošče).

Beograd 18.15: Orkester. — 19.40: Po trgatvi. — 21: Lahiha glasba. — 21.50: Ruške skladbe za čelo. — 22.30: Kavarniška godba. — Zagreb 16.45: Plošče. — 18: Prenos opere iz Nar. gledališča. — 19: Prenos Gounodove opere »Fausta«. — 19.15: Lahiha in pesna muzika. — 20: Mali orkester. — 20.30: Odlomki iz opere. — 21.30: Lahiha in pesna muzika. — 21.50: Nočni koncert. — Dunaj 18: Vojaška godba. — 20.50: Večer Wagnerjeve glasbe. — 22.30: Plošče. — 24.10: Nočni koncert. — Berlin 20.15: Vesela muzika. — 21: Berlinski filharmoniki. — 22.30: Verdijev Rekvijem. — 24.10: Nočni koncert.

Ponedeljek, 27. novembra

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, poročila, napovedi. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Veseli bolgarski napavi (plošče). — 13.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski šrnel. — 14: Poročila. — 18: Zdravstvo mladostne dobe: Politična priprava na življenje (dr. Anton Breclj). — 18.30: Drobne stvari za veselo ljudi (plošče). — 18.40: Primorska (v času prosvetljenega absolutizma (dr. Josu Lovrenčič). — 19: Napovedi poročila. — 19.20: Nac. ura: 100letnica rojstva dr. Radiča (Kosta Popović iz Beograda). — 19.40: Objave. — 19.50: Več manire — brez zamere (Fr. Govekar). — 20: Ljubljanski godalni kvartet. — 20.40: Koncert radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Plesna šara (plošče).

Beograd 18.40: Petje. — 19.40: Umetne pesni. — 20.10: Narodna glasba. — 21.50: Violinske skladbe. — 22.30: Plesni plošče. — Zagreb 17.15: Petje. — 20: Petje in godba na pihala. — 21.30: Nastop solistov. — 22.30: Akademski jazz. — 23.15: 17.40: Koncert orkestra. — 19: Lahiha godba. — 20: Simfonični koncert. — 21.30: Lahiha in pesna muzika. — 19.40: Vesela reportaža. — 20.30: Dramski večer. — 23: Koncert čeliste glasbe. — Dunaj 16: Mali orkester. — 19.25: Vojaška godba. — 20.15: Ljudske pesni in ples. — 21: Večer Verdijeve glasbe. — 22.30: Mali orkester. — 24.10: Nočni koncert. — Berlin 18: Lahiha glasba. — 20.15: Pesterapred. — 22.30: Komorni koncert. — 24.10: Nočni sporod.

Novi orehi

Dopolnilnica

IPOOPOVEDIEMOSUBAB
ESETDOSANAAHAAOARAC

Če izpopolniti prvo prazno vrsto, dobite v navpičnih vrstah besede, v srednji vodoravni pa čas primeren rek.

Veriga

— LE —
— SI —
— KO —
— TI —
— RI —
— PA —
— DI —

Namestu črt vstavi same zloge s črkami črkama, zadnji zlog vsake besede je hkrati prvi zlog naslednje. Prvi in zadnji zlog verige nastaja ples in prometna sredstvo.

Skrivalnica

ZGODBA — BARJE — VREME — SUKNJA — ŠIVANKA — SNEZINKA — SREBJA — VECERJA — PRIBOR — DIVAN — MASKA — AMERIKA.

Iz vsake besede vzemi dve zaporedni črki in sestavi iz njih znan citat.

Premikalnica

ZAMAKNJENOST
SAMOJEDI
PRERADOVIC
DAROVANJE
KRAKATIT
OKARINA
FERDINAND

Premikaj te besede tako, da dobis v treh zaporednih navpičnih vrstah tri zemljepisna imena.

Rešitve, ki naj bodo napisane na dopisnici, je treba poslati do petka na uredništvo »Jutra«, oddelke za uganke. Med reševalce bo stric Matic spet razdelil nekaj lepih knjižnih nagrad.

Strti orehi

Skrbi pregovor:

Posest

Parcela
477 a. in po 20 dinar-
ev prodam na Brodu pri
Ljubljani. Ponudbe na
og. odd. Jutra pod št.
re »Pisanim«.

Stavbne parcele
ob Grabovici ulici v iz-
mer 749 kv. m. ob Hajdu-
kovi ulici v izmer 975 kv.
m. in vogal Pustake in Ma-
riborke ulice v izmer 604
kv. m. pod ugodnimi pogoji
naprodaj. — Poisniti da-
je Ljudska poslovalnica v Ljub-
ljani 30999-20

Lepe stavbne
parcele
ali cel kompleks 2700
m2 pod Rožnikom son-
ce in suhe prodam. Po-
isniti da-je Ljudska poslo-
valnica v Ljubljani 16
IV vrata 19. 30350-20

Ce kupite
ali prodate hišo, parcelo,
posedstvo obrnite se na pri-
znan, solidno in kulant-
no realno poslovanje. Fra-
njo PRISTAVIČ, Brus-
čeva cesta 4. Vse infor-
macije so brezplačne. 298-26

Lepe stavbene
parcele
v neposredni bližini Ma-
riborke prodam. Po-
isniti da-je Ljudska poslo-
valnica v Ljubljani 16
IV vrata 19. 30350-20

Krasno posestvo
v vidi hišo v sredini vasi
v bližini Maribor prodam.
Naslov v vseh post. Jutra.
31057-20

Kupim hišo
do 500.000 din. Pečar, to-
varna ulica. 31056-20

Kupim hišo
na periferiji Ljubljane.
Ponudbe na og. odd. Jutra
pod »Gotovina«. 31020-20

Mila in posestvo
na najboljši legi pro-
dam ali zamenjam. Po-
nude na og. odd. Jutra
pod »Gotovina«. 31005-20

Posedstvo
v vinogradu v okolici
Ljubljane. Letni dohodek
30.000 din. Cena milino-
v. gotovina. Pisane ponu-
be na og. odd. Jutra
pod »Gotovina«. 31023-20

POZORI!
Prodavam trgovsko in več-
stanovniško hišo v centru
Ljubljane. Letni dohodek
30.000 din. Cena milino-
v. gotovina. Pisane ponu-
be na og. odd. Jutra
pod »Gotovina«. 31023-20

V Kranju
v centru mesta prodam tako-
lepo hišo. Naslov v vseh po-
st. Jutra. 31045-20

Novo hišo
enostanovniško, oddaljeno 5
minut od Kamnika v šir-
ni sobi in dvema kuhin-
jama stoji na lepi son-
časti parceli v izmeri 658 m2.
Po zelo ugodni ceni pro-
dam. Poizve se pri Tink
Bomar, Kamnik. 30993-20

Novejšo hišo
v vrednosti od 140-180 ti-
soč din. najraje na Mirju ali
Rožni dolini kupim. Ceni-
ponudbe na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 30993-20

40 oravov gozda
mladega lesa ob cesti za
28.000.— prodam. Ponudbe
na področju Jutra, Ma-
ribor pod »Gozd«. 30995-20

Kupim trgov. hišo
pri farni cerkvi ali srednje
veliko posestvo prevažnem
tudi hišico, najraje na
Gorenjskem ali Dolenskem.
Ponudbe na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 30994-20

V Kranju
po ugodni ceni prodam lepo
mlado parcelo, obsega 10.000
m2. Ponudbe na og. odd.
Jutra pod »Brez posredovalca«. 30967-20

Enodružinsko hišo
polec vrt, vinograd, sadono-
vnik, krasna točka v okolici
Razglednice prodam ali
dam v najem pod zelo ugi-
dnimi pogoji. Naslov v vseh
poslovalnicah. 30972-20

Parcela ali hišo
v vrtu v okolici Ljub-
ljane kupim za 40.000
din. Posredovalci izklju-
čeni. Ponud na og. odd.
Jutra pod »Brez posredovalca«. 31132-20

Velik gozd
šestdeset hektarjev na sedel
Šušter, poskusa lega kupim.
Ceno in nastanek popla-
da »Gozd« okolica Ljub-
ljane na og. odd. Ju-
tra. 31146-20

Vinogradno
posestvo
na lepem položju. Je tudi
samo s vinog-
radom in dobro grajeno
stanovniško hišo. Po-
nude na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 31137-20

Hišo kupim

eno do tri tisoč din. in
eno do 150.000 din. v si-
ski, Bežigradska ali v
Mostah. Ponudbe na og.
odd. Jutra pod »Dobra
hiša«. 31174-20

Hišo (vilo)

eno ali dvostanovniško
s vrtom kupim proti go-
tovini ali dan parcelo
in doplačilo. Posredovalci
izključeni. Ponudbe na
og. odd. Jutra pod »Aluma«. 31166-20

Nova hiša

malo posestvo za bano-
vinsko cesto po ure od
Slovenske Bistrice poce-
ni prodam. Sadržin Jo-
žef. Klopce, Slovenska
Bistrica. 31003-20

Stanovanjska hiša
nova, enostanovniška —
davaška prosta z elektri-
ko napeljavno, vodovod-
om itd. napredaj pod
zelo ugodnimi pogoji. Hiša se obre-
tuje po 12% netto. Po-
rebrna gotovina takoj
30.000 din. Interesenti
naj se javijo na nasov
Anton Demšar, Pavek.
31002-20

Velika
trgovska hiša
enostanovniška v sredini
mesta Celja, s trgovski-
mi lokali in velikimi
kavčiki napredaj. Po-
nude na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 31137-20

Ugodno prodam
dvostanovniško, novo hišo
z lepim vrtom. Ponudbe na
og. odd. Jutra, Cirčič 47.
pošta Kranj. 31191-20

Hišo
v Ljubljani novo, so-
idno, enostanovniško, re-
ntabilno, do 200.000 kupim.
Ponudbe na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 31075-20

Lepo stavišče
z električno, vodovodno
napeljavno. Poisniti da-
je Ljudska poslovalnica v Ljub-
ljani 16 IV vrata 19. 31073-20

Vinogradno
posestvo
lepo in donosno, večina
s sadnim sadjem, okoli 50
orav, večji vinograd, do-
hodno, v celoti 200.000.
Ponudbe na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 31005-20

Posedstvo
v vinogradu v okolici
Ljubljane. Letni dohodek
30.000 din. Cena milino-
v. gotovina. Pisane ponu-
be na og. odd. Jutra
pod »Gotovina«. 31023-20

POZORI!
Prodavam trgovsko in več-
stanovniško hišo v centru
Ljubljane. Letni dohodek
30.000 din. Cena milino-
v. gotovina. Pisane ponu-
be na og. odd. Jutra
pod »Gotovina«. 31023-20

V Kranju
v centru mesta prodam tako-
lepo hišo. Naslov v vseh po-
st. Jutra. 31045-20

Novo hišo
enostanovniško, oddaljeno 5
minut od Kamnika v šir-
ni sobi in dvema kuhin-
jama stoji na lepi son-
časti parceli v izmeri 658 m2.
Po zelo ugodni ceni pro-
dam. Poizve se pri Tink
Bomar, Kamnik. 30993-20

Novejšo hišo
v vrednosti od 140-180 ti-
soč din. najraje na Mirju ali
Rožni dolini kupim. Ceni-
ponudbe na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 30993-20

40 oravov gozda
mladega lesa ob cesti za
28.000.— prodam. Ponudbe
na področju Jutra, Ma-
ribor pod »Gozd«. 30995-20

Kupim trgov. hišo
pri farni cerkvi ali srednje
veliko posestvo prevažnem
tudi hišico, najraje na
Gorenjskem ali Dolenskem.
Ponudbe na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 30994-20

V Kranju
po ugodni ceni prodam lepo
mlado parcelo, obsega 10.000
m2. Ponudbe na og. odd.
Jutra pod »Brez posredovalca«. 30967-20

Enodružinsko hišo
polec vrt, vinograd, sadono-
vnik, krasna točka v okolici
Razglednice prodam ali
dam v najem pod zelo ugi-
dnimi pogoji. Naslov v vseh
poslovalnicah. 30972-20

Parcela ali hišo
v vrtu v okolici Ljub-
ljane kupim za 40.000
din. Posredovalci izklju-
čeni. Ponud na og. odd.
Jutra pod »Brez posredovalca«. 31132-20

Velik gozd
šestdeset hektarjev na sedel
Šušter, poskusa lega kupim.
Ceno in nastanek popla-
da »Gozd« okolica Ljub-
ljane na og. odd. Ju-
tra. 31146-20

Vinogradno
posestvo
na lepem položju. Je tudi
samo s vinog-
radom in dobro grajeno
stanovniško hišo. Po-
nude na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 31137-20

Parcela

napredaj med ceno in
zelo v Zgornji Šiški. Poizve
se pri. Anton Bartol, Ljub-
ljana VII, Podmilščakova.
31167-20

Gostilniško posestvo
na delu, na prometnem
križišču pod ugodnimi po-
goji. Tako prodam za
139.000. Ponudbe na og.
odd. Jutra pod »Brez po-
sredovalca«. 31259-20

Parcele

eno ali dve, krasni, ob
Vodnikovih cestah, m.
od travniške reize in
v drugih prodaj. Rea-
liteta, Gospodarska 3,
I. nadstropje. 31219-20

Prodaj hišo

dvostanovniško novo-
stanovniško, blizu centra.
Ponudbe na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 31224-20

Hišo
v surovem stanju pod-
kletena, dvostanovniška,
velik vrt sončna le-
sa, prodam ugodno. In-
formacije daje gostilna
Petar Vilmarje, št. Vid
nad Ljubljano. 31198-20

Hišo
do 180.000 din. kupim.
ev s hipoteko. Ponudbe na
og. odd. Jutra pod »Brez
posredovalca«. 31251-20

Malo posestvo
v neposredni bližini Cel-
ja v razm. v. na le. —
Rafko Cokan, Velenje.
31336-20

V Celju
prodaj hišo z gostilno,
trgovskim lokalom. Ceno
260.000 din. Dvostano-
vniška nova vilo, cenila
230.000 din. Komf. stan-
ovila 6 sob in pritlikava.
vrt. cena 300.000 din.
Pri Celju prodaj hišo z
gostilno, mesarjo, trgov-
niško, cena po dogovoru.
Dvostanovniška hiša z
vrtom 20 m od Celja
za 90.000 din. Hiša, vrt
4 ake kuhinja, 15 m.
nut od Celja, cena 80.000.
Hotel v centru Sa-
vinjske doline, restav-
racije, vse kuhinje, 300
000 din. Pod posla-
nja teh nepremičn.
taje Rustja, Celje, De-
kov trg 4. 31338-20

Hišo
v okolici Ljubljane, no-
vejše gradnje, s nekaj
vrti, primeren za boljšo
trgovsko hišo v Ljubljani
in sli. Zarebu. Cena
pri ogledu. Ponudbe na
področju »Jutra«. Ptu-
j pod »Brez posredovalca«. 31100-20

Gradbene parcele
v Ljubljani, v centru,
srednji del, prodaj, po-
godna cena, tako tudi
vile, hiše, trgovske hiše.
Pisane ponudbe Hin-
ko Privšek, Ljubljana,
Tyrševa 12. 31313-20

Napredaj imam
več trgovskih in stanov-
niških hiš, vrt, parcelo
gostilni, kmečkih po-
sestev v mestu in na pe-
riiferiji. Poisniti da-
je Ljudska poslovalnica v Ljub-
ljani 16 IV vrata 19. 31312-20

Hiša z gostilno
v centru Ljubljane, ki
obstaja že nad 70 let,
s stalinami velikim pro-
metom, renovirani pro-
tosti, vrtom, inventar-
jem, ugodno na prodaj
in posebnih razlogov.
— Prevažam se lahko tudi
hipoteka 500.000 din.,
ostanek v gotovini. Bani-
ni interesi naj po-
ljejo ponudbe na og.
odd. Jutra pod »Ceni-
na vrednost 1.200.000«. 31317-20

Prodaj se zemljišče
11.000 kv. m. Lepa in
sončna lega, primeren
za vrtarstvo, kmetijsko far-
mo in kmetijsko industri-
jo. Zemljišče se proda
tudi po parcelah. Zemlj.
je na Mestnih njivah
pri Novem mestu, izred-
no ugodna ceni do 250.000
din. Ponudbe na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 31307-20

Hiša z gostilno
v centru Ljubljane, ki
obstaja že nad 70 let,
s stalinami velikim pro-
metom, renovirani pro-
tosti, vrtom, inventar-
jem, ugodno na prodaj
in posebnih razlogov.
— Prevažam se lahko tudi
hipoteka 500.000 din.,
ostanek v gotovini. Bani-
ni interesi naj po-
ljejo ponudbe na og.
odd. Jutra pod »Ceni-
na vrednost 1.200.000«. 31317-20

Prodaj se zemljišče
11.000 kv. m. Lepa in
sončna lega, primeren
za vrtarstvo, kmetijsko far-
mo in kmetijsko industri-
jo. Zemljišče se proda
tudi po parcelah. Zemlj.
je na Mestnih njivah
pri Novem mestu, izred-
no ugodna ceni do 250.000
din. Ponudbe na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 31307-20

Hiša z gostilno
v centru Ljubljane, ki
obstaja že nad 70 let,
s stalinami velikim pro-
metom, renovirani pro-
tosti, vrtom, inventar-
jem, ugodno na prodaj
in posebnih razlogov.
— Prevažam se lahko tudi
hipoteka 500.000 din.,
ostanek v gotovini. Bani-
ni interesi naj po-
ljejo ponudbe na og.
odd. Jutra pod »Ceni-
na vrednost 1.200.000«. 31317-20

Prodaj se zemljišče
11.000 kv. m. Lepa in
sončna lega, primeren
za vrtarstvo, kmetijsko far-
mo in kmetijsko industri-
jo. Zemljišče se proda
tudi po parcelah. Zemlj.
je na Mestnih njivah
pri Novem mestu, izred-
no ugodna ceni do 250.000
din. Ponudbe na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 31307-20

Stroji
Napredaj:
1 motor na surovo olje
znane »Climax«, z dvema
zamašnikoma, 25 KS, 1 ge-
nerator za toplotno to-
ko, 230 volt, 29 amp., 1.000
obratov, 40 KS, 1 komplet
za stiskalno ploko — pri
Rudolfi Kuhariju, starejšem,
mizarnem mojstru, Makro-
no. 30975-20

Kompletno pletarno
ali posamezne stroje prodam
Ponudbe na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 31095-20

Sivalni stroj
krojaški, malo rabljen, znam-
ke Singer, ugodno prodaj
zaradi odstopanja, Gornja
Hruška št. 31, pri Ljubljani
31029-20

Phönix
stroji nemoderni sistemi,
pogodljivi, modernizirani, les-
kra in vse vrste gospo-
dinje. Ugodna mesečna od-
plačila. — Tudi stare stroje
vzememo v račun. Pridite
in preglejte se. Nova in-
stala. Prireditelja: cesta 36,
nasproti Gospodarske zveze.
31298-20

Rabljene stroje

za izdelavo furinje ku-
pim. Prodaj 15 kub. m.
hrasta, 50 mm. Naslov v
og. odd. »Jutra«. 31126-20

Čevlarski stroj

Pfaff levorotni prodaj.
Jakob Ambrož, Štepanja
vas 158. 31193-20

Levorotni stroj

večjo preprogo in otro-
ški voziček kupim. Po-
nude na og. odd. Ju-
tra pod »Pisanim«. 31244-20

Anker šivalni stroji

namoventi za gospo-
dino, šivilje, krojače, tu-
di cik-cak, mal, rat-
ljen od 300 din. napre-
daj. Triglavl. Rašič-
va 16. 31362-20

Pri znani tvrdki
Ivan Jax
in sin naslednik. Tyr-
ševa 36. Dobite najcene-
je še nove in rabljene
šivalne stroje, kolese in
pisar. stroje. 31361-20

Sivalni stroj
popolnoma nov, pogrediv,
prodaj pod lastno ceno —
Petrovi, Stari trg 8. 31280-20

Dopisi
Boljšo gospodično
malo, simpatično, Ljub-
ljani, srednje postave,
želi spoznati isto-
takošn gospod. Imena
Ljubljane. Dopise na
og. odd. Jutra pod »V
dvoje je lepše«. 31011-24

Intelektualka
dobra gospodinja, elegant-
na, siturana želi spoznati
inteligentnega akademsko na-
obrazenega gospoda. Blag,
soliden, podjeten, od 35 do
40 let. Ponudbe na og.
odd. Jutra pod »Ljubljana«. 31069-24

Gospod
starejši, situiran želi poznan-
stveno z značilno inteligentno
blondinko od 18 do 28 let,
katere bi mesečno podpiral.
Ponudbe na og. odd. Jutra
pod »Brez posredovalca«. 30975-24

Idealni nazori
List primlo, pošljite list
na slikom. Adresa: og.
odd. »Jutra«. 31094-24

Maladenka
stara 18 let želi naredi
pomnilnik, manjša po-
znati gospoda s srčno
kulturno. Ponudbe na
og. odd. Jutra pod št.
»Brez posredovalca«. 31248-24

Ženitve
Mlad obrtnik
visoke postave, čedne zna-
jnosti, čiste preteklosti, želi
spoznati v svrhu življenjske
gospodične do 35 let staro,
z nekaj gotovine. Vdove in
ločnice niso izključene. Po-
nude na og. odd. Jutra
pod »Tajno zamenjava«. 31093-25

Gostilničar
star 34 let nečrčen v zaku-
pi želi spoznati starejšo ali
urejenih let staro damo ali
vdovo z nekaj gotovine v
svojo preživetje. Zelo po-
stojne kjer koli najraje na
Gorenjskem. Ponudbe prosi
neanonimno po možnosti s
sliko katere se vrne, tajnost
strogo zadržati, pošlji na
og. odd. Jutra pod št.
»Brez posredovalca«. 30923-25

Gospodična
29 let stara, ugodne su-
nanosti, dota v gotovini
13.000 din. Iste sako-
skega druga. Navodila
daje NADA Zagreb. Je-
lačičev trg 10. Za navo-
dila pošljite 10 din. 31008-25

Gostilničar
posameznik, trgovsko na-
obrazen bi se poročil s
gospodično ali vdovo do
33 let starostjo z nekaj
gotovine. Resni ponu-
be na og. odd. »Jutra«
pod »Zadovoljna boše«. 31110-25

Ločenka
36 let stara dota v goto-
vini 280.000 din. Iste mo-
da, ki je voljan biti se
mo n. n. Navodila daje
NADA Zagreb. Je-
lačičev trg 10. Za navo-
dila pošljite 10 din. 31008-25

Kuharica
želi spoznati starejšega
gospoda v svrhu življenjske
prijateljstva. Stara je 33 let in ne-
moderna. Navodila daje
NADA Zagreb. Je-
lačičev trg 10. Za navo-
dila pošljite 10 din. 31008-25

Kuharica
želi spoznati starejšega
gospoda v svrhu življenjske
prijateljstva. Stara je 33 let in ne-
moderna. Navodila daje
NADA Zagreb. Je-
lačičev trg 10. Za navo-
dila pošljite 10 din. 31008-25

Kuharica
želi spoznati starejšega
gospoda v svrhu življenjske
prijateljstva. Stara je 33 let in ne-
moderna. Navodila daje
NADA Zagreb. Je-
lačičev trg 10. Za navo-
dila pošljite 10 din. 31008-25

Kuharica
želi spoznati starejšega
gospoda v svrhu življenjske
prijateljstva. Stara je 33 let in ne-
moderna. Navodila daje
NADA Zagreb. Je-
lačičev trg 10. Za navo-
dila pošljite 10 din. 31008-25

Kuharica
želi spoznati starejšega
gospoda v svrhu življenjske
prijateljstva. Stara je 33 let in ne-
moderna. Navodila daje
NADA Zagreb. Je-
lačičev trg 10. Za navo-
dila pošljite 10 din. 31008-25

Šivilja

zelo lepa črna dota v
gotovini 80.000 din. Iste
zakonskega druga. Na-
vodila daje NADA Za-
greb. Je-jačičev trg 10. Za
navodila pošljite 10 din.

Inteligentna gospa

srednjih let s večjim in
družinskim podjetjem
in posestvom. Iste radi
ženitve in skupnega de-
la snipatičnega gospo-
da s premoženjem od
45 do 55 let. Dopise s
sliko na og. odd. Ju-
tra pod »Brez posredovalca«. 30999-25

Gospodična

neoporečne preteklosti
želi spoznati s držav-
nim uradnikom 30 do
40 let starim. Ponudbe
na og. odd. Jutra pod
»Brez posredovalca«. 30993-25

Mamina edinka

20 let stara dota 130.000
din. Iste trgovca, obrtni-
ka ali alično. Navodila
daje NADA Zagreb. Je-
lačičev trg 10. Za in-
formacije pošljite 10
din. 31010-25

Vdova
37 let s pokojnikom 1500
din. a hišico v Ljub-
ljani in s 14 letno hčer-
ko želi manjša in ve-
nin boljim gospodom.
epe nuanjati. Dopise
na og. odd. Jutra pod
»Brez posredovalca«. 31321-25

Dragocenosti
Vsakovrstno zlato
kupi po najvišjih
cenah
ČERNE - juvelir.
Ljubljana. Wolfova

Zdravstvo
OKAMA MAZLO
v zdravilnih ali. Celo

Zane Grey

Zakon zapada

Roman

»Ne — podaril.«
 »In tigav je zdaj?«
 »Tvoji!«
 Pogledala ga je kakor onemela.
 »Moj? Meni ga hočeš podariti?« je vprašala nato vsa prepadena.
 »Seveda — takšnega, kakršen stoji pred teboj. S sedlom, odejo in uzdo vred je »Blisk« od danes naprej tvoja last.
 Zavriskala je in mu planila okrog vratu.
 »Zlata duša si!« je rekla ter ga krepko poljubila. Calu se je zdelo, da mu je omedleli, ko je začutil njene mehke ustnice na svojih. Že je hotel razprostrti roke in jo potegniti k sebi — a v tem se je, prikratk brez tuje pomoči, že zavihtila na svojega konja.

S skupnimi izprehodi, ki jih je bila Georgia predložila, ni bilo za zdaj nič, kajti drugi večer, preden so odšli spat, je Henry Thurman sklical svoje cowboye in rekel:

»Fantje, Boydovo prosišče je treba pokositi. Stric Gard pošlje jutri svoje ljudi, in tako morate tudi vi na delo, čeprav vem, da vam ne diši.«
 »Narobe, stric Henry,« je vzdihnil Wess, ki je bil v košnji tak mojster, da je potokel vsak rekord, »mislil, da se nam bo izprememba kar prilegla.«

»Tem bolje,« je stavec smehljaje se odvrnil, »razen tega bo pa v treh dneh vse storjeno, ko je toliko ljudi. Potem boste morali namreč vsi pljuniti v roke in sekat drevesa in tesati bruna, kajti Cal se misli naseliti pri »Skalnem studentu«.

»Nu, nu, kaj se mu pa mahoma tako mudi?« je vprašal Wess in se ozrl na Cala.

»Stric Cal je slišal, da si tudi Hatfield ogleduje tisti kraj, oče pa seveda ne mara, da bi nam Saunders tako zabil klin med naše pašnike,« je Cal odvrnil.

»Da, otroci, mudi se,« je potrdil stari rančar, »in zato

bo moral jutri tudi Tuck Merry pomagati pri košnji prosa.«

»Ta smešni kopitjač?« je zaničljivo rekel Wess. »Kaj bo neki zalegal s svojimi šklepetavimi kostmi!«
 »Podcenjuješ ga, kakor ga sicer vsi podcenjujete,« je odvrnil Henry Thurman; »prav gotovo je najboljša moč, ki sem jo kdaj imel na žagi — vem, da se bo tudi kot kosce obnesel.«

»Stavim, da bo opravil več kakor vsak izmed nas,« je vzdihnil Cal. »Wess, ali sprejmeš stavo?«

»Izmed mojih konj proti tvojemu staremu kozlu!«
 »Zdi se mi, da postajaš s svojimi konji nekam potraten,« je močno zviška odvrnil Wess; »najprej tvegaš najboljšo žival proti Timu Matthews, potem daš »Bliska« gospodični Georgiji, kar je tudi nekakšna stava, in zdaj še ti! Prav za prav ni moja navada, da bi izkoriščal zaslepljenost drugih ljudi, a če ti je toliko do tega, naj bo — v božjem imenu sprejemem.«

»Velja,« je zaklical Cal, »in razen tega stavim še posebej, da dobim vse tri stave!«

»Kaj staviš?« se je zarežal Wess.
 Cal je jel naštevati, kar je še imel: dva konja, puško winchesterko, laso, srebrne ostroge, ki mu jih je Wess že od nekdaj zavidal, sedlo — in pravkar je hotel dodati še petdeset dolarjev, ko je oče posegel vmes.
 »Iz tega ne bo nič, sinko moj,« je dejal, »in vobče mi pusti te neumne stave — če se misliš zdaj naseliti, je treba, da držiš, kar imaš.«

Prvo stavo je dobil Cal drugi dan opoldne, to pa po zaslugi brata Enoha, ki je kot vodja oddelka vztrajal na tem, da se stava izvaja šele tik pred opoldanskim počitkom, ne pa, kakor je Wess zahteval, takoj po prihodu na polje. Dejaj je, da je Wessu ta posel že od mladih nog domač in da bo zaradi tega samo pošteno, če dobi Tuck Merry, ki ni še nikoli držal kose v rokah, priložnost, da se najprej nekoliko priučil.

Kot pravi Američan je tudi Enoch ljubil stave vsake vrste, in tako je rade volje prevzel vodstvo tekme. Znamovali so dve enako dolgi in enako široki progi — kdor ju najprej pokosi in spravi proso v kopice, naj bo zmagovalec.

Po startnem strelu se je Wess kakor divji zagnal naprej in bi bil Tucka Merryja, čeprav se je za znovinca kar dobro držal, gotovo premagal, da ni ta, ki so

mu dolge lakti pomagale pri pobiranju, vendarle prej končal. Enoch je torej razglasil, da je Tuck zmagal »s tremi dolžinami«.

Calov izbruh veselja je Wessa očividno močno vznemel, in tudi pri jedi je bilo zelo nasajen. Preden so se lotili popoldanskega dela, so ga videli v vnetem pomenku s Timom Matthewsom, in ko je bilo zvečer dela konec, se je pokazalo, o čem sta govorila. Komaj so namreč pospravili, je Tim pristopil h Calu in dejal:

»Prav za prav bi lahko tudi midva takoj opravila svojo stavo, saj smo že v drugi polovici oktobra; do Silvestrovega ne boš postal kdovekak močnejši, meni bi se pa tvoje kljuse baš zdaj zelo prilegle.«

Cal je tem rajši privolil v ta predlog, ker je videl na česti Georgijo in njeno sestro, ki sta bili porabili lepi večer za izprehod. Zanesel se je nase povsem — saj ni bilo treba drugega, kakor da ne izgubi živcev in pazi na »delo z nogami«, kakor mu je bil Tuck že tolikrat zabičil.

»Prav, če hočeš biti po vsej sili tepen,« je dejal. »Le nikar ne tako prevzetno, fantiček,« je samozvestno rekel Tim Matthews, »štirikrat sem ti jih že naložil — zakaj ne bi bilo petič drugače?«

Pod velikim orehom, kjer so bila ravna tla, sta nastopila — da ju je bilo tu s ceste dobro videti, se ni zdelo Calu prav nič napak.

Nataknil je stare rokavice, ki jih je zmerom nosil pri ježi, in jel v največje začudenje tovarišev, ki so ju gledali, poplesavati okrog nasprotnika — »Delaž z nogami!« si je v mislih ponavljal Tuckov nauk.

Tim, ki je bil divji, sicer pa povsem neumeten udrihač, ga je naskočil, vendar od kraja ni pokazal nobene slabe strani, ki bi jo bil mogel Cal porabiti. A kmalu ga je ta z uknami in umikanjem toliko razdražil, da ga je minila obrzdanost in je postal nepreviden.

»Pozor, fantje,« je Cal zaklical gledalcem, »saj veste, kako ponosen je vrli Tim na svoj plemeniti nos!«

Tako govoreč je z levico udaril finto, ki jo je hotel Tim presteči — in tisti mah je z desnico dosegel Matthewsov vse prej ko plemeniti nos. Učinek je bil tako pretresljiv, da si popolnejšega ni bilo moči misliti.

»Temu pravijo nosobrc, fantiček,« je posmehljivo rekel Cal.

»Pokazem ti nosobrc,« je kriknil Tim, »dušo ti izmlatim iz telesa!«

Zapodil se je vanj kakor besen bik, toda njegovi udarci so padali največkrat le v zrak, med tem ko so Calovi skoraj redno zadevali.

»To so bili »pasolomci,« je zaklical Cal, »le pazi, zdaj pride takoj »zobotresec!«

Tim ni več utegnil zagnati togotnega krika, ki mu je bil na usnicah — s spačenim obrazom in izbuljenimi očmi je stal in lovil sapo. Cal ga je bil pogodil prav s tistim udarcem, s katerim je bil takrat Tuck Merry premagal debelega Blooma — kako smešno preprosta je bila vsa stvar, če si ostal miren!

Dobro pomejen udarec v desno čeljust je končal okrutno igro — Tim se je zgruznil, cepnil na tla in obležal.

»Vstani, fantiček,« je zaklical Cal, »saj vidiš, da me je volja nadaljevati.«

Toda ubogi Tim se ni več pobral, naj si je še toliko prizadeval; samo hlatal je kakor riba na kopnem in se grabil za bolečo glavo.

Silna radost se je vzdignila, vse vprek je vpilo in govorilo v Cala, tako da izprva ni razumel niti besede. Ko se je prvo navdušenje pleglo, je Enoch mirno in stvarno izpregovoril:

»Prekletega kravjega in konjskega tatu me lahko »menujete, če ni Cal Tima Matthews po vseh pravih nabil.«

Vsi so pritrdili, najbolj prepričan o resničnosti te sodbe pa je bil Tim Matthews sam.

»Kaj — kaj je imel — ta človek — v rokavicah?« je vprašal Enoha, ko mu je ta pomagal, da je sedel.

»Samo pesti,« je odvrnil Cal, slekel rokavice in jih podal premagancu, naj jih preišče. Tim Matthews pa je samo zmedenozastrel nanje in nejeverno vprašal:

»Nobenega — kamenja?«

»I, kje,« je rekel Enoch, ki mu je bil odvezal ovratno ruto, da mu z njo obriše kri z obraza, »pošteno te je premagal in namlatil — samo neverjetno hitro je šlo.«

Cal se je spustil zraven Tima na koleno ter mu pomolil iztegnjeno desnico.

PREKO ŠTIRI MILIJONE GRITZNER šivalnih strojev JE V UPORABI

GRITZNER ŠIVALNI STROJI
SE DOBJO V VSEH BOLJ-
SIH TRGOVINAH S ŠIVALNI-
MI STROJI

GENERALNO ZASTOPSTVO ZA JUGOSLAVIJO
EM. FISCHER, ZAGREB, Palmotičeva 82

Veletrgovina dvokoles, motociklov in šivalnih strojev

DOBRA POSTELJNINA

prvovrstna
polnitev
posteljno perje,
puh,
gotovi zglatniki
s perjem ali žimo,
madraci,
volnene odeje,
puhnate odeje
»WEKA«,
MARIBOR,
Vleksandrova c. 15
Cenik na željo

POZOR!
Kljub povlajanju cen
na surovine, dobite še
vedno priznano,
najmodernejšo

OTOMANO
za DIN 360.— pri
E. ZAKRAJSER
Ljubljana,
Miklošičeva 34

Sveže najfinejše
norveško

ribje olje

iz lekarne
dr. G. PICCOLIJA
v Ljubljani
se priporoča bledim
slabotnim osebam

Vata

tablah in za odeje,
redno na zalogi —
zahtevajte vzorce u-
cenik.
Arbeller — Maribor

Novi naslovi
Franklinskega

DRVA
PREMO
IV. SCHUM
DOLEHNIKA
CEITA

NAVADITE SE BRATI

pa vam bo vsak prosiť čas, ki ga boste prežvečeli ob knjigi, v srečo izobrazbo in zabavo. Poleg telesnega odpočitka si boste okrepili tudi duha ter si širili obzorje na najprijetnejši način.

OMOGOCAMO VSEM NEIMOVITIM SLOJEM NABAVO NAJBOLJ ZANIMIVIH KNJIG

tako globokim znižanjem cen, da si jih bo mogel vsakdo nabaviti čim več. Opozorjamo pa, da veljajo znižane cene samo za Miklavžev in božični nakup. Od 1. januarja dalje pa bodo veljale zopet običajne prodajne cene.

Na razpolago so naslednje knjige:

- Veridicus:
Pater Kajetan
Roman o svetlih, pisanih in tiskanih vi-
th. 187 str.
- James Oliver Corwood:
Onkraj pragozda
Roman 129 str.
- Gustave le Rouge:
Misterija
Roman 177 str.
- Oevre Richter Frich:
Rdeča megla
Roman 106 str.
- Rene la Bruyere:
Hektorjev meč
Roman 80 str.
- J. O. Corwood:
Lov za ženo
Roman 194 str.
- E. G. Seliger — Brat:
Ugrabljeni milijoni
Roman ameriškega Jugoslavena. 291 str.
- Philips Oppenheim:
Milijonar brez denarja
Roman 92 str.
- Zane Grey:
Zelezna cesta
Roman 219 str.
- Stanley Weyman:
Rdeča kokarda
Roman iz velike revolucije. 233 str.
- Sinclair — Gluck:
Zlati panter
Roman.
- Marcel Priollet:
Seržant Diavolo
Roman. 344 str.
- Emerson Hough:
Možje
Roman 210 str.
- Donald Keynohe:
Gusar v oblakih
Letalski roman. 130 str.
- Artur Bernede:
Belfegor
Pustolovski roman.
- Staroslav:
Goštilne v stari Ljubljani
- Melik:
Do Bitolja in Ohrida

GLOBOKO ZNIŽANE CENE SO SLEDECE:

Upravištvu »Jutra« v Ljubljani

Podpisani naročam sledeče knjige:
(navedite samo številke knjig)

Vam obenem nakažem do nočnega položajca, na poštni
ček. račun v Ljubljani, št. 17749.

Knjige pošljite na naslov:

Posamezna broširana knjiga

din 10.—

Skupina 5 knjig po poljubni izbi

din 30.—

Skupina 10 knjig po poljubni izbi

din 50.—

Jugoslovensko
Siemens A. D.
Beograd, Kralja
Aleksandra 8

Zagreb,
Bogoviće-
va ulica 1

Ljubljana Tyrseva
cesta 1 a

Zahtevajte ponudbe in plačilne pogoje.

Jugoslovensko AEG
Beograd, Brankova
ulica 30

AEG Union,
Jugoslovensko d. d.
Zagreb, Karađi-
čeva ulica 1

Ljubljana,
Ljvanska
ulica 6

VIŠINSKO SOLNCE Original
Hanau

Pooblaščen prodajalci v dravski banovini: Ljubljana in okolica: SETINA FR., radiotehnik, Domobranska c. 27, tel. 32-64; Maribor: M. OZVATIC, Cafova ul. 1; Jesenice in Moštanica: ARUTON — Rudolf Zupan; Murska Sobota: Janez NEMEC, Aleksandrova 6.

Izredna čistoča zvoka
Zanesljiv sprejem
Okusna oblika
Povoljna cena

Za Miklavža,

Ki je pred durni, želimo slednjemu čitatelju našega lista, da bi bil deležen čim bogatejšega daru. Časi so slabi, draginja rase — skoraj boste težko našli človeka, ki si ne bi upravičeno želel vsaj skromnega priložnostnega. O življenju pravijo, da je borbena, a kdor v borbi ne mara podleči, mora biti dobera oborožen — vsaj tako moro kakor nasprotniki. Tisk velja od nekdaj kot eno najpomembnejših, pa tudi najbolj uspešnih orodij, s katerimi se na svetu uveljavljata resnica in lepota duha. Če človek ne ve, kako svet stoji, se bo težko znašel v njem. Če sami čutite potrebo, da vsak jemljete svoj list v roke, nikar tudi ob ponedeljkih ne ostajajte brez njega. Najbolje dopolnitev dnevnika predstavljajo ponedeljska izdaja »Jutra«, ki vam razen aktualnega gradiva vsakekrat prinaša tudi obširno, pestro prilogo, da imate zanimivega branja še za čez teden pri hiši. Ponedeljsko »Jutro« stane popoldne na dom dostavljeno samo 4 din, po raznašalcu pa 5 din.

u— Redek gost. V petek popoldne ob dveh se je v Tiskovni nemadoma pojavila divja koza. Hodila je počasi preko travnikov in se dala občudovati ljudem, ki so ugrabili, odkod bi se bil vzel ta čudni gost tivoljskega parka. Žival je v lagodnem teku krenila proti glavni prometni cesti, nato pa zavila proti tivoljskemu gradu. Nekdo je hotel živa prijati za roge, pa se mu je ognila in toliko, da ga ni obrcala. Nato je nekoliko pospešila svoje korake in izginila v gozdu pod vodohranom. Ker koza ni bila prav nič zbežana, sodijo nekateri, da je morda ušla s kakšnega vrta, kjer so jo imeli udomačeno. Drugi slutijo, da se je zatekla v Vivaldi iz krajev ob Iški, kjer ima odnekaj svoje bivališče nekaj desetih teh zanimivih prebivalcev naših planin.

RAZVESELITE

tudi letos za Miklavža. Vaše malčke z lepimi igračkami in prigrizkami darili, ki jih nudijo v velikih izbiri in po zmernih cenah domača trgovina

IVAN SAMEC, Mestni trg 21.

u— Zanimanja vredna pridobitev Daj-Dama. Ljubljanski Daj-Dam, ki se je v kratkem času razvil iz sodobno zamisljenega avtomatiziranega bifeja v restavracijo velikega stila, je včeraj obogatel za novo pridobitev. V prostorih, ki so pripadali prej Koretčevi trgovini, sta lastnika podjetja G. Zupan in ga Osetova uredila v kmečko sobo v domačem slogu, da bolj udobnega, intimnega kotička skoraj ne najdete v Ljubljani. Načrte za ureditev sobe je izdelal inž. arh. Kos, vsa obredna dela pa so izvršile domače tvrdke iz Ljubljane in okolice. Nad vse lepo so izdelani lestenci, okna pa krase v steklu izdelani ljubljanski grb v podobi zmaja in slika zaščitnika našega mesta sv. Jurja. Kot uvaževanja vredno posebnost naj navedemo še, da je po originalni zamisli G. Zupana avtomatizirana ventilacija lokalna urejena tako, da je izključen vsak prepih. Kmečka soba bo v Daj-Dam v bodoče privabljala brez dvoma še več prijateljev dobre kapljice in prigrizka.

Šaljivi predmeti

NOVOSTI I. 1940.
v veliki izbiri v drogeriji KANC,
Ljubljana, Židovska 1.
Novi ilustrirani cenik dobite
brezplačno.

u— Promenadni koncert. Turistični odbor za mesto Ljubljano priredi danes v nedeljo ob 10.30 promenadni koncert pred novim poslopjem meščanske šole na Viču. Koncert bo izvajala godba Vič-Glince.

u— Dotični, ki je v petek zvečer pri karambolu (motocikl s pešcem) v Selenburgovi ulici pobral očala, se vjudno naproša, da jih odda v drogeriji Adrij. (—)

u— Stalen dobrotnik mestnih ubožcev je spet daroval 2000 din za siromašne otroke in za približno cukrarni obožič. Dobrotljivemu meščanu, ki ob vsaki priložnosti odpre svojo dobro roko z gledno ljubeznijo do bližnjega, izreka mestno poglavarstvo prav posebno zahvalo.

u— V zastarelih primerih zapeke, združenih z zlato žilo in oteklostmi, je pravi blagoslov naravna »Franz-Josefova« grenka voda, zaužita tudi v malih množinah. »Franz-Josefova« voda milo deluje in zanesljivo odpravlja, pa se poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučinkovit.

u— Plesna šola na Taboru bo imela drevi ob 20. redno plesno vajo. Pouk začetnikov se začne točno četrto ure prej.

u— Plesne vaje vsako nedeljo ob 15. v dvorani Delavske zbornice. Začetniki ob 14.30. (—)

u— Tvrđica K. Soss, Mestni trg, vas vjudno vabi v nedeljo 26. t. m. na razstavo. (—)

u— Starši, ki žele razveseliti malčke z obiskom sv. Miklavža na domu, naj sporoče cenjeni naslov oglaševalnemu oddelku »Jutra« do 4. decembra. (—)

u— Novi začetniški plesni tečaj za novince-dame in gospe odpravi plesni zavod v Kazini jutri v ponedeljek ob 20. uri. Vsako nedeljo ob 16. uri popoldanski ples. Nadaljevalna tečajna vsak tork in petek ob 20. Izpopolnjevalni tečaj s poukom novosti se odpravi to sredo 29. t. m. ob 20. Informacije za posebne ure in vplivanje proti legitimiranju vsak dan. Dikajki (—)ne) imajo popust. (—)

Iz Celja

u— Povišanje cen in plač v Celju. Upravni svet Cinkarne, d. d. v Celju, je v petek sklenil s 1. decembrom povišati prejemke vseh delavcev in uradnikov cinkarne za 15 odstotkov. Tudi nekateri trgovci so se že odločili za povišanje prejemkov svojih nameštencev. Upamo, da bodo tem pohvalnim zgledom sledili tudi ostali celjski podjetniki.

u— Razstava celjskih slikarjev. Celjska slikarica ga. Vera Prištokova ter slikarji gg. Albert Sirk, Svetko Ščuka, Miroslav Modic in Mehle bodo priredili od 17. do 26. decembra božično razstavo svojih del v dvorani Mestne hranilnice. Ta razstava bo novost za Celje. Z vstopnico bo dobil vsak obiskovalec pravico do žrebanja, ki bo 25. decembra dopolnila. Ob tej priložnosti bo izžrebanih več umetniških slik, ki jih bodo prejeli srečni dobitniki.

u— Člani Narodnega gledališča v Ljubljani bodo v tork 28. t. m. zvečer gostovali v celjskem gledališču. Uporobili bodo Bevkovo igr »Partija šaha«, delo, ki so ga odigrali z uspehom na različnih odrih v Sloveniji. Dejanje je sodobno in pokaže zakonski trikot iz meščanskega življenja, boj moža za ljubezen svoje žene in zakonsko srečo. Igrali bodo: Bratina, Mira Danilova, Drenovec in Slavčeva. Režiser in inscenator Bratina.

u— Proslava Bratovega odrskega jubileja bo v tork 28. t. m. ob 20. v celjskem gledališču. V proslavo 25letnice gledališkega udejstvovanja g. Vala Bratina, člana Narodnega gledališča v Ljubljani in nekdanjega umetniškega vodje Mestnega gledališča v Celju, bodo uprizarili člani Narodnega gledališča v Ljubljani v tork v Celju Bevkovo komedijo »Partija šaha« v režiji jubilara, ki bo tudi igral glavno vlogo. Sodelovali bodo še gg. Mira Danilova in Maša Slavčeva ter Ljubo Drenovec. Predstava je izven abonmaja. Vstopnice so v prodaji v Sloimskovi knjigarni. Udeležiti se te predstave v čim večjem številu!

u— Opozorilo branilcem severne meje. Mestno poglavarstvo v Celju opozarja vse borce, ki so se udeležili obrambe naše severne meje v času od 29. oktobra 1. 1918. do 5. maja 1. 1919. in niso organizirani v organizaciji koroških borcev, odnošno v ostalih takšnih organizacijah ter reflektirajo na »Spomenice«, da najpозnejše do 1. februarja 1. 1940. napravijo zadevno vlogo na poveljstvo vojaškega okrožja. Podrobnosti so razvidne z razglašene na uradni deski mestnega poglavarstva.

u— Sokolska akademija. Prodaja vstopnic za akademijo, ki jo bo priredil Sokol Celje-matica v četrtek 30. t. m. ob 20. v Mestnem gledališču, je v knjigarni Gorčarjeve dvore.

u— Zakaj plačujemo letos v Celju gledališki dinar od »kinovstopnic«? Celjska »Nova doba« objavlja: V Celju nimamo letos gostovanj državnega Narodnega gledališča iz Ljubljane obdržali pa smo kar naprej lepo navado, da pobiramo od vsake kinovstopnice predpisano takso po 50 par do 1 dinarja. Ta predpis se nanaša na kraje, kjer delujejo državna in banovinska gledališča. V Celju letos ne gostuje državno gledališče, Mariborsko gledališče pa, kolikor vemo, ni ne državno, ne banovinsko! Bilo bi vsekakor potrebno dognati, za katero državno ali banovinsko gledališče plačujemo letos celjski obiskovalci kin gledališki dinar. Po drugih mestih Slovenije, razen Ljubljane in Maribora, te davščine nimajo — Celje pa mora biti tudi tu na prvem mestu!

u— Telefonski miserji v Celju se verno pridružujejo beznosne radijske motnje, ki postajajo čedalje huje in spravljajo lastnike radijskih aparatov malone že v obup. Javne pritožbe in kritike prav nič ne zaležejo. Poštna uprava kljub vsemu še vedno ne smatra za potrebno, da bi se lotila temeljitga pobiranja radijskih motenj v Celju, čeprav je to njena dolžnost. Kaj pa bi bilo, če bi lastniki radijskih aparatov odklonili: plačevanje radijskih pristojbin, dokler ne bo poštna uprava poskrbela za odpravo radijskih motenj? Če radijski naročniki v redu plačujejo radijske pristojbine, jim mora poštna uprava tudi omogočiti nemoten radijski sprejem!

u— Za slavnostni koncert, ki bo na praznik zedinjenja 1. decembra ob 20. v celjskem gledališču, se dobijo vstopnice v knjigarni K. Gorčarjeve dvore.

u— Tradicionalni akademski ples »Slog« bo 5. januarja v Narodnem domu. Čisti dobiček je namenjen za podporo siromašnim akademikom. (—)

u— S sodišča. Glede na notico, objavljeno v našem listu, nam poročajo iz Celja, da je bil v prizivnem procesu 24. t. m. na okrožnem sodišču v znani pravdi g. Milana Vaude iz Vojnika proti g. Lapajetu Ivu iz Trbovelj oproščen g. Lapajeta vsake krivde.

u— Miklavževanje Sokola I. bo v soboto 2. decembra v Sokolskem domu v Gaberju ob 20.30 Prvorstven jazz. Za zabavo vsestransko prekrbijo. Darila se sprejemajo od 18. ure dalje. (—)

u— Obnovite srečke za III. razred drž. razredne loterije takoj v podružnici »Jutra«!

Iz Maribora

u— Lepi uspehi odlične mariborske pevke. Svoj čas smo poročali o odhodu naše odlične sopranistke gg. Sonje Škapinove v Italijo v svrhu nadaljnega glasbenega študija. Prepričevalni uspeh je žela že o priliki svojega nastopa v zvezi s slavnostnim koncertom na jugoslovanskem generalnem konzulatu v Milanu. Te dni pa je nastopila gg. Sonja Škapinova v okviru velikega koncerta v Genovi skupno z najodličnejšimi italijanskimi pevci in pevskami. Žela je prodoren uspeh in splošno priznanje. Mariborčani smo trdno prepričani, da bomo dobili v svoji rojakinji operno pevko velikega formata.

u— Jubilej umetniškega dela. Te dni poteka 10 let, kar je naš odlični slikar in umetnik prof. Karel Jirak prvič razstavil svoje slikarske umotvore v Ptuj. V 10 letih sistematičnega izpopolnjevanja je dosegel prof. Jirak krasne uspehe in priznanja. Razstavljal je v Mariboru, Ljubljani, Beogradu, Rimu in Celju. Vso njegovo umetniško tvorno silo in rast pa

nam bo predložila kolektivna razstava, ki jo pripravlja prof. Jirak za spomlad 1940 v Mariboru in Ljubljani.

u— Šahovske novice. Šahovska sekcija UJN2B razpisuje božični nagradni turnir, katerega pričetek bo 4. decembra v kavarni Central. Zaredi pojamila in prijave se šahisti lahko obrnejo na klubskega predsednika Mišuro, in sicer 29. t. m. in 2. decembra od 20. do 22. v kavarni Centralu.

u— 10.000 din škode ima avtoprevoznik Mihael Slemenik. Čigar tovorni avto je zgrmel na banovinski cesti pri Velenju v precej globok občestni jarek K sreči so odnesli trije potniki le lažje poškodbe.

Iz Trbovelj

u— Naše najstarejše pevsko društvo »Zvon« začne zopet živahneje delovati. Po lanskem jubilejnim koncertu, ki je vnovič potrdil lepi pevski sloves društva in osvetlil velike zasluge pevovodje gosp. Oskarja Molla, se je iz raznih osebnih razlogov ta naša najstarejša trboveljska pevsko organizacija začela razhajati in bila je že nevarnost, da bo prenehala delovati. Tem pohvalnejše je, če so se delu, pri katerem jim želimo najlepših uspehov, Pevsko vodstvo zbora je prevzel od dosedanjega začasnega pevovodje g. Rudolfa Dolničarja g. Milko Rak, ki se bo gotovo po svojih močeh potrudil za napredek zbora. Zvon je že začel redne pevске vaje, ki se vršijo ob četrtek ob 19.30. Zbor je po prestani društveni krizi sicer še bolj šibek, vendar je želeli, da pridobi čimprej in čim več novih mladih moči, ki jih pač pri nas ne manjka. Trboveljsko znane kot pevsko nadarjene in zlasti naša mladina ljubi lepo pesem! Pozivamo vse trboveljske pevce in pevke, kolikor še niso vključeni pri drugih društvih, da spet ožive v vsej svoji stari moči. Pri tej priložnosti bi pa iskreno želeli, da se pri bodočem pevskem delu opusti prav vse, kar je kvadratno za petje samo in s tem tudi za delavno območja pevovodje. Pevske sile naj se ne cepijo z raznimi krožki, kvarteti in oktetami. Če pa ti že obstojajo, naj sodelujejo s svojim znanjem in podprejo matično društvo. Le z združenimi silami in pravo discipliniranostjo vseh članov bo mogoče dvigniti zbor do njegove nekdanje veljave!

Z Jesenice

u— Občina gradi za cigane stanovanjsko barako. Na desnem bregu Save pod smučarsko skakalnico gradi mestna občina poslopje, v katerem bodo imeli cigani stalno bivališče. Velika ciganska skupina, sestojeca iz Hudorovičev, Rajhartov in Brajdčev družine, se potika po Jesenicah in okolici že okoli 20 let in dela ljudem na zemljiških škodo. Zaradi ponovnih pritožb odločilo zgraditi ciganom primerno barako za bivališče. Vprašanje je, kako se bo ta velika skupina ciganov, ki ima otrok za en cel razred, stlačila v to barako in kako bo živila v njej.

Iz Hrastnika

u— Sokol bo imel danes ob pol 10. redni letni občni zbor v Sokolskem domu.

u— Smrt dveh pridnih kmečkih gospodinj. V Krnicah je umrla prletna Evr. Krezetova, po domače Podrečkova mati. P. kopali so jo na Dolu. V Turju je pa preminila 68letna Terezija Lokošova, bivša posestnica in gostilničarka, po domače Krulčeva mama. Pogreb je bil pri Sv. Stefanu. Naj v miru počivata obe slovenski kmečki materi! Prizadejim naše sojalje.

u— Odbor za pobiranje cen imamo tudi že v naši občini. Ta odbor je imel pretekli četrtek prvo sejo pod predsedstvom župana g. Maloverca. V odboru so zastopani javni namestniki in drugi konzumenti, trgovci, mesarji, gostilničarji in pekli. Ne seji so konstatirali več važnih dejstev med drugimi, da je treba draginjo popajati še pri korenini. Vse sklepe so predložili višji oblastvom.

u— Banovinska cesta je od Meketa pa do Delavskega konzuma dnevno v premilu nju. Zbog tega je postala že tako valovita da je zelo težavno voziti po njej. Ceste se je zdaj usmislil cestni odbor in jo začel popravljati.

u— Zvočni kino Sokol bo predvajal danes vefilim »Kraljica leda«.

Iz Trčiča

u— Kino bo predvajal danes v nedeljo: učinkoviti barvani film »Osvajalci vesolja«.

Iz Krškega

u— Sokol v Krškem naproša vse one, ki imajo še kakšne knjige nekdane Narodne čitalnice, da jih vrnejo Sokolu, ki je z odlokom banske uprave njen naslednik. Zlasti naproša društvo dotičnega ki ima II. del Ane Karenine, naj knjigo vrne društvu. Njemu tako ne koristi samo drugi del, dočim bo društvu z vrnitvijo napravil veliko uslugo.

u— Zakaj je šel v smrt Podlesnik Anton. Kakor je naš list poročal, je v začetku tega meseca našel na bregu Save pod Steinerjevo hišo delavce Perovšek moško truplo. Utopljenec ni imel pri sebi nikakih dokumentov, da bi se mogla ugotoviti identiteta. Zdjaj pa je spoznal v sliki utopljenca čevljar Naraks Stanko iz Zelenega občina Celje, da gre za 29-letnega Podlesnika Antona iz iste vasi. Kaj je gnalo nesrečnega fanta v smrt, je pač skrivnost, katero je nesel s seboj v grob.

u— V zadnjem trenutku preprečen požar. Ko se je v ponedeljek zvečer vračal trgovec Štrubelj Janko za Savo proti domu, je zapazil na dvorišču trgovca Jurčiča Franca ogenj. Takoj je poklical domače, ki so ogenj pogasili. Goreti je začela plaheta na vozu in se je ogneti prijel na vozu, ki je stal pod lesenim balkonom. Le srečnemu naključju je pripisati, da je bil ogenj pravčasno opažen in pogasjen.

u— Lovski blagor. V nedeljo so naši lovci imeli res srečen dan. V lovišču g. Vilka Pfeiferja, načelnika I. oddelka banske uprave, so lovci postrelili nič manj kakor 72 zajcev, 11 fazanov in krasnega srnjaka.

Iz Kranja

u— Kino Narodni dom bo kazal danes v vefilimu »Alarum« napete borbe angleških kolon alnih čet v Indiji. Dodatek zvočni tednik. (—)

Iz Litije

u— Predavanje o Kočevski. CMD vabi za jutri zvečer ob 20. uri na javno predavanje o Kočevski. Predaval bo g. Ostanek iz Ljubljane. Predavanje bo pojasnjevalo okoliščine sile in bo v VI. razredu ljudske šole.

u— Gluhonemi bodo nastopili. Ljubljanski gluhonemi bodo prišli gostovati v Litijo prihodnjo nedeljo ob 20. uri. Igrali bodo v dvorani na Stavbah. Prikazali bodo revijo poklicev, ki jih ocvirajo gluhonemi. Nastopili bodo tudi z dvema enodejanskama. Doslej so nastopili že v 18 krajih. Povsod so bili deležni polnopravne uspeha. Jutri bodo začeli prodajo vstopnic. Pohitite!

Iz življenja na deželi

u— IDRIJA. Danes teden (19. novembra) je spremenila množica Idrijčanov in Idrijčank ter mnogi okoličani upokojenega rudarja Martina Velikanja na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se vsem za pomoč in usluge, storjene njemu, za tolažbo težko prizadeti bolni materi zaradi nepričakovane smrti, nečaku in meni pa za vrio pomoč Jože Velikanje, sin.

u— POLJČANE. Društvo RK in učiteljstvo bosta organizirala šolsko kuhinjo, ki bo dajala v zimskih mesecih najpotrebnejšim šolarjem kruha in toplega mleka. V ta namen prirejena nabiralna akcija je prav lepo uspešna. Darovali so: tovarna Mageri (Mageri, Fahren) 400 din, Ed. Suppanz 250 din, po 200 din Thea Suppanz, dr. Hronovskij in posejilnica Poljčane, zaloga pivovarne Uniona 120 din, po 100 din Leiler Erna, Kuhar, Strigi Anton in Debelak Ivan iz Lovnika, trgovina Mallitsch 60 din, po 50 din župnik Cilensek in Delavsko konzumno

Neznanci so vlomili na desetih krajih

Sled za tatovi drži v sosedno banovino

u— Črmošnjice, 25. novembra. Dosedaj neznani tatovi so vlomili v noči na petek v vasi Črmošnjicah na petih, v sosednji vasi Semicu na štirih in v vasi Planini drugi dan na enem kraju. Najhuje je prizadeta aglina gasilska četa v Črmošnjicah, ki je lanske leto sezidala enega najlepših gasilskih domov na Dolenjskem. Tatovi so odnesli poleg gasilskih sekir, novih delavskih oblek in drugega tudi dra-

gustvo, Debelak Anton iz Lovnika 40 din, po 30 din Petančič Franc in gostilničar Filip, hotel Mahorič 25 din, po 20 din Finšgar, Zumer, Maki, Sma, Permoser, Kostajnske, Pristonic, Habor, Prešerna iz Volfočel, po 10 din Klajnšek, Rabič, Hauptman, Cebular in Bizjak. Moko so darovali trgovci Drogenik 50 kg, Šumer 15 kg in Ušeničnik 10 kg, a Kugler Viljem bo dajal tri hlebe kruha mesečno. Vsem dobrotnikom se RK v imenu mladine najlepše zahvaljuje. — Sokol priredi 1. decembra po maši ob 10. proslavo državne praznika prvič v novem domu v društveni sobi, ki je bila te dni dogotovljena. — Miklavžev večer priredi Sokol v nedeljo 3. decembra pri Mahoriču, nekaj dni kasneje pa za sokolsko dečo božičnico.

Huda nesreča zidarja

u— Borovnica, 25. novembra. Veliki železniški viadukt pri Borovnici je zadnji čas v precej slabem stanju, tako da imajo zidarji neprestano dela na njem. Pri popravilju starih obokov je zaposlen tudi 30letni zidar Jože Grmšič, borovniški domačin. Dopoldne se je Grmšiču primerila huda nesreča. Delal je na oboku visoko pod vrhom, pa je iznenada padel s odra v globčino. Dobil je hude poškodbe, polomil si je roke in noge, prebito pa ima tudi lobanjo. Iz Ljubljane so pritekli reševalci, da ga prepeljejo na reševalni oddel. Kakor nam poročajo, je njegovo stanje prav resno.

Poročila naše II. izdaje:

Italija in blokada

Bojazen Italije, da bi mogli biti zaradi poostitve blokade ogroženi tudi njeni interesi

u— Rim, 25. nov. z. Razširjenje blokade proti Nemčiji, katere izvedba je napovedana za turek, Italije vsekakor ne bo zadelo v toliko meri kakor severne države. Nastala pa je možnost, da bo skušala Nemčija usmeriti svoj uvoz in izvoz po morju, ki sta šla doslej preko zapadnih in severnih evropskih nevturalnih držav, sedaj proti italijanskim lukam. V tem primeru bi bili nedvomno italijanski interesi radi poostitve blokade ogroženi.

Prav ta namen sta imela včerajšnja razgovora italijanske zunanje ministrice grof Ciana z angleškim in francoskim poslanikom, ki ju je opozoril na italijansko bojazen zaradi poostitve blokade. Isti smisel je imel tudi razgovor, ki ga je imel janes italijanski poslanik Bastianini z angleškim zunanjim ministrom. Italijanske tovarne ladje so bile v ostalem doslej le nekajkrat kontrolirane od Angležev, toda zaplenjeno pa ni bilo na njih še nobeno blago.

V italijanskem tisku je opaziti, kakor ugotavljajo nevturalni krogi, povsem nov razvoj italijanske zunanje trgovine. Z vsa odločnostjo se listi priključujejo protestom ostalega nevturalnega časa. Nevturalni opazovalci ugotavljajo vobče, da se je italijanski tisk v prvih tednih vojne odločno

držal nevturalnosti načel in se omejeval na informativno službo, ki je bila pravica za obe strani. Sedaj se je pričel, kakor se zdi, vsaj v kolikor gre za poostitve blokade, nagibati na nemško stran.

Švicarski glas o nemškem pritisku na nevtrealce

u— Bern, 25. nov. j. (Havas). Švicarski list »Basler Nachrichten« analizira v daljšem članku gospodarsko in politično taktiko Nemčije, ki skuša počasi eliminirati v Evropi vse nevturalne države. List pripominja, da je v svojem zadnjem govoru pred rajstvom Hitler s svojim izrekom, »da bo Nemčija vsak udarec, ki ga bo prejela, desetkrat povrnila«, jasno nakazal nezprosmi boj ne samo proti zapadnim veleilama, ampak prav tako tudi proti vsaki drugi državi, ki se gospodarsko ali politično ne strinja z nemškimi računi. List navaja nadalje primere iz nemške propagande ter pritisk, ki ga morajo prenašati nevturalne države zlasti v zadnjih tednih ter zaključuje, da se iz vsega tega nemškega postopanja vidi, da je končni cilj Nemčije, da se nevturalni držav na en ali drug način poslužijo kot pomočniki za svoje vojne cilje in da bo šla do skrajnosti, če se ji to ne bi posrečilo.

Gospodarska pogajanja Turčije s Francijo in Anglijo

u— Pariz, 25. nov. br. Včeraj je prispela v Pariz turška gospodarska mislija z državnim tajnikom v zunanjem ministrstvu Menemenczoglom na čelu. Iz Pariza bo po končanih pogajanjih odpotovala v London. Francosko-turška gospodarska pogajanja so se pričela že pred odhodom te mislije iz Ankare. Pri sedanjih razgovorih v Parizu bo šlo predvsem za to, kako naj Turčija nadomesti svoj dosedanj izvoz v Nemčijo z izvozom v Francijo in Anglijo.

Kakor je znano, je pred letom dni na potovanju po balkanskih državah prispel v Ankaro nemški minister za gospodarstvo dr. Funk, na čegar posredovanje je Turčija sklenila z Nemčijo 8. oktobra 1. 1938. dogovor, po katerem dovoljuje Nemčija

Turčiji 150 milijonov mark kredita za razna nabave, med drugim tudi orožja. Nemčija si je hotela na ta način zagotoviti monopol za turški izvoz. Doslej je šlo polovico turškega izvoza v Nemčijo, po zaključitvi takozvanega ankarskega pakta s Francijo in Anglijo pa je sedaj naloga turške gospodarske mislije, ki je prispela v Pariz, da uredi predvsem vprašanje prevoza turških izvoznih proizvodov v zavezniki države. V trenutku, ko je prispela turška gospodarska mislija v Pariz, je odpotovala iz Londona turška vojaška mislija, ki je prispela tjakaj ob koncu oktobra in ki je imela važne razgovore z angleškim generalnim štabom.

Delna demobilizacija na Grškem

u— Atene, 25. nov. br. Grška vlada je sklenila glede na sedanjí mirni položaj na Balkanu odpustiti iz vojaške službe osem letnikov vojnih obveznikov, ki so bili pozvani pod orožje že meseca julija. Večina so bili to vojaški obvezniki, ki je niso bili vojaško popolnoma izveščani. Pripadali so letnikom 1908 do 1915. V grški javnosti je ta ukrep izzval veliko zadovoljstvo, ker se je z njim utrdil občutek varnosti Grčije in na Balkanu sploh.

Posredovanje baltičskih držav v rusko-finskem sporu?

u— Stockholm, 25. nov. AA. (Reuter.) Po vesteh iz Rige bodo zunanji ministri Letonske, Litve in Estonске verjetno na svoji konferenci, ki jo bodo imeli v začetku prihodnjega meseca v Talinu, razpravljali o možnosti posredovanja v rusko-finskem sporu. Vse tri baltičske države so zelo zainteresirane za ohranitev miru in reda na področju Baltičkega morja.

Napad nemških bombnikov na angleške vojne ladje

u— Berlin, 25. nov. AA. (DNB.) Nemška eskadrila bombnikov je izvedla danes več bombnih napadov na angleške ladje v se-

vernem delu Severnega morja v razdalji 900 km od nemške obale. Nemški letalci so točno mogli ugotoviti, da so bile zadete štiri angleške vojne ladje. Kljub močni obrambi so se vsa nemška letala vrnila nepoškodovana v svoja oporišča.

Nemška oklopnica »Deutschland« potopljena

u— New York, 25. nov. AA. (Reuter.) Niso še potrjene vesti, da se je potopila nemška mala oklopnica »Deutschland«.

Holandski poročnik Klop ustreljen pri Venlu

u— Haag, 25. nov. AA. (Reuter.) Po

Dr. Bogumil Vošnjak:

Državna kontrola cen

Osnovni problem v boju proti druginji — Vojna bo povsod prinesla načrtno gospodarstvo — „Pravična cena“

Druginja postaja vedno večja skrb širokih slojev našega prebivalstva. V mnogih domaćih se odigrava brezštevilne tibe in male tragedije, ko gospodar in gospodinja opazita, da se je tako rekoč preko noči spremenila kupna moč denarja. Skup teh malih tragedij se razširja v velike socialne in gospodarske probleme, ki se tičejo življenja celotnega naroda. Zato je ena od prvih dolžnosti sodobne državne politike, da z največjo pozornostjo zasleduje gibanje cen. Če pazljivo pogledamo preko domačih mej v sosedne države, bi mogli tam videti marsikaj, kako je treba uravnavati državno politiko cen v korist širokih slojev ljudstva.

Premnogi člani narodne skupnosti pridejo v najtežje stanje, ako se pojavi val druginje. To so predvsem tisti, ki imajo stalne, z zakonom ali drugimi težko spreminljivi odredbami določene dohodke. Sem spada velika armada javnih nameštencev. A tudi položaj kmeta ni rožnat. Na podražitev onih potrebščin, ki jih mora kupovati, sicer reagira s podražitvijo svojih proizvodov, toda neorganizirano in nenakladno. Pri industrijskem delavcu je prilagoditev druginji nekoliko gibljivejša, ako njegova industrija dobro zasluži in pokaže razumevanje. Toda tudi tu so razmere nesporne težke.

Naša država je — morda na našo nesrečo — v mnogem prava podoba otoka Fejakov, pa baš zato premnogim težkim problemom, ki globoko posegajo v vsakdanje socialno življenje, ni posvečala skoro nobene pažnje. Vsa leta sem velja pravilo, da rešujemo problem cen s policijskimi ukrepi in z akciji o pobiljanju druginje. S temi metodami smo prišli v dobo nove evropske vojne, ko se z vso neodoljivostjo postavlja problem državnih, to je od države reguliranih cen. Val druginje nas je našel nepripravljenega. Ponovno sem se podprtaval povezanost problema cen s problemom avtarije, odnosno s sistemom načrtnega ali dirigiranega gospodarstva. Vprašanje cen se ne da izključiti iz celokupnega sklopa načrtnega gospodarstva. Zato je treba krepko naglašati, da pojmi, kakršni so državna politika cen, avtarija in načrtno gospodarstvo, predstavljajo eno celoto. Kjer ni sprejeto načelo dirigiranega gospodarstva, tam je težko uvesti državno politiko cen. Današnja Anglija je v vojni to resnično izkusila na svojem hrbtu. S svojo, v jedru še vedno liberalistično gospodarsko politiko je morala ustvariti državno nadzorstvo nad cenami. To je seveda povzročilo mnogo nereda v njenem gospodarstvu. Po svetovni vojni so se ustvarjale nove oblike gospodarskega in socialnega življenja le postopno in z gotovo zadržnostjo. Današnja evropska vojna izkazuje še sedaj eno brezdvomno zmago: zmago načrtnega gospodarstva pri vojnojočih se državah in pri nevtralcih.

V javni razpravi, nanašajoči se na dviganje cen in vedno večjo druginjo, se je s polno upravičenostjo poudarjalo, da ni drugega zdravila kakor regulacija same proizvodnje, ali z drugimi besedami, da ni drugega zdravila kakor načrtno gospodarstvo. Akoravno so pravci gospodarskega liberalizma že zelo močni, se vendar le uveljavlja spoznanje, da brez načrtnega gospodarstva ne gre več. Eden od prvih korakov, ki je bil pri nas v tej smeri storjen, je bila ustanovitev komisariata za rušenje in kovine pri inspekciji za državno obrambo.

Toda načrtno gospodarstvo se ne da izgraditi od danes do jutri, problem cen pa se postavlja pred nas kot pereča socialna vprašanja, ki ga neposredno občutijo vsi sloji naroda. Klasična nacionalna ekonomija uči, da so cene posledica nepodkupljivega zakona ponudbe in povpraševanja. Toda ravno v teh dneh, ko so vojne potrebe onemogočile funkcioniranje rednih gospodarskih odnosov, stopa ta baje večno veljavni zakon iz veljave. Povsem drugi vidiki postajajo v vrtincu in viharju vojne zmešnjave veljavni. Nauk o ustvarjanju cen je otrok klasičnega gospodarstva, zadonega z mlekom sodobnega vlekaptalizma. Pogledimo nazaj v zgodovino in prepričali se bomo, da so bili vekovi človeške gospodarske aktivnosti, ki tega zakona niso poznali. Platon in Aristotel sta imela svojo filozofijo cen. Aristotel je smatral, da ima cena svoj izvor v potrebi. Justinian, veliki stvaritelj prava, pa je izkopal pojem »iustum pretium«, pojem pravične cene, ki je prišel v rimski kodeks prava in predstavlja čisto nasprotje pojmu cene klasičnega ekonomskega nauka nove dobe. Rimskemu sodniku je bil pojem pravične cene znana stvar, kar je dokaz, da pravična cena nima svojega izvora v kakih sentimentalnih modernih socialnih politikah, temveč v pravnem pojmovanju najstvarnejšega in najrealnejšega naroda, ki je z rimskega foruma vladal svetu. Cena mora biti pravična. Ako smo sprejeli to stališče, potem je naravno, da mora imeti država pravico nadzorstva, pravico vmešavanja pri ustvarjanju cen v interesu širokih narodnih slojev.

Ze za časa vojnega gospodarstva v letih 1914—1918 smo imeli maksimiranje cen, poskus, ki večinoma ni rodil dobrih posledic, saj je maksimiranje čisto pregledno življenjske potrebe, pa tudi drugo iz blagovne trga. Toda ti primitivni poskusi iz svetovne vojne so zlasti v Italiji in Nemčiji, pa tudi v nekaterih parlamentarnih državah dali pobudo za izgraditve celotnega sistema od države reguliranih cen. Mnoge države so pravočasno pričele smotati ustanove, posvečene državni politiki cen. Ena od takih najbolj racionalno zgrajenih institucij je nemška organizacija »Reichsnährstande«, ki je v prvem redu posvečena državni politiki reguliranja cen za prehrano. Ali tudi demokratska Češkoslovaška je enako kakor socialistična Norveška izgrajevala sistem nadzorstva nad cenami po posebnih poveljih in s sistematičnim protuevanjem gibanja cen.

V mnogo mirnejših in normalnejših časih sem leta 1933. zahteval, da se tudi pri nas izvede državna politika cen in da se osnuje v ta namen poseben državni komisariat s potrebnimi štatom strokovnjakov, praktičnih in teoretičnih. Tak komisariat naj bi bil zasledoval razvoj cen in izdal pod stalnim nadzorom vlade in pod kontrolo javnosti ter, ob sodelovanju gospodarskih strokovnih organizacij, smernice in norme za cene najbolj važnih in

najbolj nujnih življenjskih potrebščin. To gotovo ni enostavna zadeva, zlasti ker naša država za centralizacijo ni sposobna. Tudi na tem polju bi bil mehanizem centralizem škodljiv. Kretanje cen in njihovo formiranje je drugačno v Ljubljani, drugačno v Zagrebu, Beogradu, Skoplju. Cene v vseh teh področjih so sicer v medsebojni povezanosti, ali se vendar ne dajo uniformno urejevati. Treba bi bilo najti pot medsebojne harmonije in sodelovanja. Toda v naprej je treba razbiti predsodek, da se

Načela in pogledi narodnega delavstva

Iz poročila posle vodečega podpredsednika dr. Bohinjca na glavni skupščini Narodno strokovne zveze

Prošlo nedeljo je imela Narodno strokovna zveza svojo glavno skupščino v Laškem. O poteku skupščine, ki je znova pokazala globoko zasidranost narodno strokovne organizacije v naših delavskih vrstah, smo že poročali. Naj še povzamemo iz poročila posle vodečega podpredsednika NSZ dr. Jože Bohinjca nekaj misli, ki značilno označujejo smernice in pomen te važne sestavine našega narodnega življenja.

Najprej je dr. Bohinjec poudaril veličino jugoslovenske misli, ki ji je bilo organizirano narodno delavstvo vedno zvesto pobornik. Narodno strokovna zveza ob vstopu v četrto desetletje svojega delovanja s ponosom ugotavlja, da je ves čas vzgajala slovensko delavstvo v narodni zavestnosti. V svoji svobodni domovini hoče biti narodno delavstvo vsesokoz zavestno in državotvorno ter daleč stran od vseh defetističnih gledanj in mednarodnih ideoloških zablod. Slovenski delavec se zaveda, da mu je vsa Jugoslavija široka domovina, ki naj mu povsod nudi dela in kruha ter pravično zaščito.

Državotvorno delo narodnega delavstva

Narodno delavstvo je pobornik prave demokracije, dobre socialne zakonodaje in zdravega ljudskega, res narodnega gospodarstva. Narodno strokovna zveza je vedno stala v prvih vrstah borbe za napredek socialne zaščite in si je s tem ne le utirjela zaupanje svojega članstva, temveč je tudi krepila njegovo narodno in državljansko zavest ter prispevala k pomirjenju duhov in h konsolidaciji političnih razmer. Svobodna vsakega strankarsko političnega vpliva je usposobljena nositi zastavo za socialni napredek slovenskega delavstva ter povsod udarno in vztrajno uveljavljati svoj narodni in socialni program.

Narodno delavstvo — je nadaljeval poročevalec — se zaveda težkega evropskega položaja in vidi tudi nevarnosti, ki groze nam. Zato bo zvesto pomagalo mobilizirati duše in srca da si Jugoslavija očuva svojo popolno svobodo in da človeštvo doživi dan, ko ne bo več treba ne vojn ne asilja. Narodni delavci hočejo storiti vse, da se okrepijo odporne in obrambne sile naše države. Vedno bodo nastrele natočili proti zlim duhovom, ki se vtihtajo med narod in mu prisnetavajo vesti in ideje, ki služijo temnim ciljem. Zato pa pričakujejo od državne zakonodaje in uvarov, od javnosti in od posameznikov da se bodo intenzivno uveljavljali v njihovi delovni in vseh drugih oblikah človeškega življenja in vsemu človeku dajo pravično delo in dostojno življenje.

Dvojna potreba socialne zaščite

Prihajajo težki gospodarski časi. Normalno gospodarstvo je vrženo iz tira. Potrebni so veliki napori, da v našem socialnem življenju ohranimo red in in prepričimo nevarne zmeđe. Treba je ostre borbe proti sebičnemu koristiljubju in proti brezvestni spekulaciji. Na vsakdanji kruh mora biti zaščiten in vsa avtoriteta se mora zastaviti za pobijanje dražetne. Ne sme se ponoviti žalostna slika, da bi med nami vzrasel zopet tip vojni veržnikov, na drugi strani pa bi bila množica propadajočih in sestranih državljani. Naši gospodarstveniki morajo vedeti, da bodo težavam le takrat kos, ako bodo imeli pred očmi vseljude in ne samo zasebne koristi. Naše gospodarstvo mora dobiti krenko moralno oporo v simpatijah najširših ljudskih vrst.

V resnih časih te demagogija dvojnega nevarna. Boj proti njej mora biti skupna skrb vseh treznih državljani. Toda mogoče je samo, če ostane delovno ljudstvo duševno uravnoveseno in umirjeno. Delovni človek bo razumel nastale gospodarske težave, ako mu bo ohranjen vsaj današnji življenjski standard. Remost časa ne dopušča, da bi delavstvo bilo prisiljeno pričeti mezdna gibanja ali drugačne boje za ureditev svojega delovnega razmerja. Odgovorni ljudje morajo biti do globin odgovorci prežeti socialne miselnosti, ki ne dopušča poslabšanja socialnega položaja delovnega človeka. — Govornik je pri tem opozarjal na veliko vprašanje eksistenčne gibanja, ki zahteva, da prejemki delovnega človeka odgovarjajo cenam najbolj nujnih življenjskih potrebščin. Kolektivne pogodbe je treba čuvati, ustanove obratnih zaupnikov spoštovati. Delavstvu mora biti dana pravica za svobodnejšo kritiko, za samopomoč in za organizirano samobrambo.

Svobodni strokovni pokreti

V zadnjih letih so za delavsko strokovno gibanje bili tudi časi. Znani so načrti, da se svobodno delavsko strokovno gibanje zatre in se strokovni pokret avtoritarno uredi. Narodno strokovna zveza je proti tem nevarnostim krepko dvigala svoj glas in na vso moč sodelovala, da se obreže uspešni napad na svobodno strokovno združevanje in uveljavljanje. Nepopustljiva je v boju za obnovitev samouprav v delavskih ustanovah. Novi minister za socialno poli-

dajo cene določati z naredbami. Ne! Vsaka pravična cena ima svoj izvor v samem procesu proizvodnje. Brez temeljnega poznanja proizvodnih stroškov ne moremo priti do pravične cene. Borba proti druginji se torej ne da voditi birokratsko in iz pisarne. Sodelovanje gospodarskih teoretikov in praktikov je v sistemu državne politike cen neobhodno in ako tega ni, potem pride samo do novih zmešnjav in gospodarskem življenju.

Cujem, da se v ministrstvu socialne politike pripravlja uredba, ki naj omogoči sistematično kontrolo cen. Ako bo uredba zgrajena na izkušnjah praktičnega življenja in na osnovah gospodarske stvarnosti, potem bomo storili v našem gospodarskem življenju ogromen korak naprej in bomo stopili na pot notranje gospodarske harmonije, ki bo onemogočila tudi socialno konsolidacijo.

tiko je tudi sam obsodil obstoječe stanje. Delavstvo z gotovostjo pričakuje, da bo do kmalu sledila tudi dejanja.

Narodno strokovna zveza se dejavno in moralno pridružuje vsem ukrepom svobodnih delavskih strokovnih organizacij, ki stremijo za demokratizacijo javnega življenja, za pojanje socialne zaščite našega delavstva ter za okrepljivo moralne avtoritete in kulturne vrednosti našega delavstva. Opažamo, da tu in tam prihajajo od drugih delavskih organizacij napadi na Narodno strokovno zvezo. Mi jih odbijamo in jih obžalujemo, ker taki izpadi samo škodujejo skupni delavski stvari.

Delavstvo in sokolstvo

Se posebej je podpredsednik dr. Bohinjec razpravljal o odnosu narodnega delavstva do sokolstva. Večino članstva v Sokolu tvorijo delovni sloji, ki so jamstvo, da bo sokolstvo vedno, povsod zvesto svojim visokim etičnim in socialnim idealom ter neprestano borbeno za doseganje boljše odnosa človeka do človeka, naroda do naroda. Duša slovenskega delavca se mora čim ožje povezati s plemenitim hotenjem jugoslovenskega sokolstva. Tako bomo tudi čim tesneje združeni z vsenarodnim občestvom in še bolj bomo izpolnjevali svoje poslanstvo kot pozitivni in konstruktivni činitelji v delu za lepšo ljubezen med ljudmi in za čistojšo pravico na svetu. Narodni delavci tudi nismo izgubili vere v zgodovinsko poslanstvo slovenskih narodov. — Govornik se je spomnil bratskega sodelovanja s sorodnimi delavskimi organizacijami pri drugih slovenskih narodih in je v imenu skupščine poslal zlasti češkoslovaškim tovarišem prisrčne pozdrave.

Ob zaključku svojega poročila je poudaril dr. Bohinjec, da je NSZ tudi v preteklem letu z vso odločnostjo branila načela svojega programa in dosegla uspehe pri vseh prizadevanjih za socialno zaščito slovenskega delavstva. Letošnja skupščina je zopet manifestirala za socialne pravice in izpovedi vdanosti jugoslovenskemu narodu in njegovi državi ter ponovitev prisrčne zvestobe programu organiziranega slovenskega delavstva.

Nemčija izda vsak dan dve milijardi

Koliko znašajo trenutno državni izdatki tretjega rajha, danes nihče ne ve. Znano je samo, da je tretji rajh izdal po izjavi kancelarja Hitlerja za oborožitev nemške vojske 1310 milijard dinarjev. V nemškem državnem proračunu za leto/39 so znašali skupni izdatki okoli 522 milijard dinarjev. Od tega je odpadlo na redne izdatke civilnega značaja 159 milijard, za vojne potrebe pa 363 milijard dinarjev. Te izdatke je pokrival nemški finančni minister z davki, carino, trošarinami in taksemi, ki so skupaj vrgli okoli 260 milijard dinarjev. 188 milijard je pokrili s kratkoročnimi posojili, nagnit kritja za ostale izdatke pa ni razviden. Proračun za l. 1939/40 ni bil objavljen.

Po priznanju nemških finančnih strokovnjakov bo porabila Nemčija sedaj v vojni samo za vojaške potrebe približno enak znesek kakor je znašal celotni lanski proračun, torej okrog 520 milijard dinarjev. Izdatki za nevojne potrebe so ostali v glavnem nespremenjeni, znašajo torej okrog 160 milijard dinarjev, tako da rabi sedaj Nemčija letno za svoje izdatke okoli 680 milijard dinarjev. Na mesec da to 57 milijard ali trikrat toliko, kakor znaša vsa jugoslovenski državni proračun za celo leto.

Za pokritje vojnih stroškov je uvedel nemški finančni minister celo vrsto novih davkov. Povabil je dohodnino za 50 odstotkov, uvedel 20-odstotno vojno določeno na tobak in pivo ter 25-odstotno določeno na vse alkoholne pijače. Poleg tega morajo odrajati državni blaginji od izbruhov vojne sem 15 procentov svojih dohodkov vse pokrajinske in občinske samouprave. S posebno uredbi je bilo določeno, da morajo odračunati v državno blaginjo podjetniki vsa izplačila za nadure delavstva, ki dobi sedaj plačanih samo 8 ur na dan, dočim dela nadurne na korist države.

Ob priliki svojega ekspezeja, ki ga je imel novi slovaški ministrski predsednik Tuka v torek, 21. t. m. na seji slovaškega parlamenta, je izjavil med drugim, da slovaška vlada popolnoma odobrava od Hitlerja proračunsko narodnostno načelo ter načelo preselitve narodnih manjšin. To načelo, je nadaljeval Tuka se bo izvedlo povsod, da nastane končno v Evropi trajen mir. S tem je bil načrt izselitve nemške manjšine iz Slovaške prvič uradno omejen pred slovaškim parlamentom.

Kako se ta načrt ak'ada z ustanavljanjem posebnih vojaških formacij nemške manjšine na Slovaškem, na to Tuka, v kolikor je mogoče skepati iz berlin-kega izvečka njegovega ekspezeja, ni odgovoril. V Levicah sestavljeni nemški pehotni bataljon je bil izrecno proglašen kot prva vojaška jedinica slovaških Nemcev, tako da

Beleške

Sestanek JNS in OJNS na Jesenicah

Iz banovinskega tajništva JNS nam poročajo: Danes bo na Jesenicah ob 10. dopoldne sestanek JNS in OJNS v gostinskih prostorih Sokolskega doma. Poročal bo poslanec banovinskega odbora iz Ljubljane.

Minister dr. Budisavljević v Liki

Kakor poročajo zagrebški listi bo odpotoval predsednik SDS minister dr. Srdjan Budisavljević na agitacijsko potovanje po Liki. »Hrvatski dnevnik« pravi: »Namen te turnee je poučiti Srbe Ličane o političnem položaju, ker so izpostavljeni brezvestni agitaciji proti sedanjemu stanju v banovini Hrvatske.«

Protest proti podtalni agitaciji na Hrvatskem

»Hrvatski dnevnik«, glasilo dr. Mačka objavlja uvodnik proti onim, ki širijo med ljudstvom razne lažne vesti ter ga hujskajo proti obstoječemu stanju. Med drugim piše:

»Danes so med nami še elementi, ki hočejo zastrupiti duše posameznikov, ker ne morejo zastrupiti duš vsega naroda. Nekateri med njimi dokazujejo, da je danes hrvatski narod s svojim predsednikom dr. Mačkom na pogrešni poti. Drugi zopet trdijo, da so sedaj dosežene vse zahteve hrvatskega naroda in da je nastopil čas za nepolitično delo med ljudstvom. Prav nimajo niti eni, niti drugi. Politika je akcija, ki računa z možnostmi ter stremi za tem, kar je trenutno dosegljivo. Pri tem pa se seveda ne odreka bodočim in končnim ciljem. Tako politiko vodi tudi dr. Maček, ki je vodil hrvatski narod skozi 11 let težkih borb, pri čemer se ni plašil tudi največjih osebnih žrtev. Pred očmi mu je bila vedno samo ena misel: pomagati svojemu narodu. In ko se je zato prošla prilika, jo je izkoristil. Sklenil je sporazum, ki nam je prinesel zedinjenje največjega dela našega narodnega ozemlja in nam zajamčil pravice, brez katerih sploh ni narodne svobode. Odrskati važnost in vrednost teh pridobitev more samo politični slepec ali pa sovražnik ljudstva. Najslabši med njimi so pa tisti, ki med štirimi očmi priznavajo veličino tega našega narodnega uspeha, dočim ga v javnosti taje in omalovažujejo.«

Razdelitev centralnih fondov

V Zagrebu se je mudil načelnik proračunskega oddelka finančnega ministrstva Karl Friš, ki je razpravljal s finančnimi strokovnjaki banovine Hrvatske o prenosu odgovarjajočega dela centralnih fondov na banovino Hrvatsko. To vprašanje je, pravijo zagrebški listi, zelo zapleteno in se pri njem ne more enostavno postaviti tangenta 29 odstotkov, kakor se je pri razdelitvi državnih kreditov. Hrvatski finančni strokovnjaki bodo storili vse, da ne bo banovina Hrvatske prikrajšana pri razdelitvi osrednjih fondov.

V zvezi z razdelitvijo centralnih fondov napoveduje »Hrvatski dnevnik«, da bo prišlo po ureditvi tega vprašanja na dnevni red vprašanje definitivne določitve finančnega položaja banovine Hrvatske.

Bratje dr. Šimraka

Za glavnim tajnikom HSS dr. Jurijem Krnjevićem si je izposodila sedaj direktorja »Hrvatske Straže« kanonika dr. Šimraka tudi Vilderjeva »Nova riječ«. Ostro zavrača sklicevanje dr. Šimraka na zasluge, ki si jih je baje stekel za hrvatsko stvar v borbi z diktaturo. O teh borbah, pravi »Nova riječ«, je mogoče reči samo eno: da je povsem enaka borbi njegovih slovenskih bratov.

»Skupaj z njim so vstopili l. 1928. v vlado po tragični smrti pokojnega Stjepana Radića in ponudili vso vojno moralno pomoč takratnemu režimu Velje Vukičevića. Bili so časi, ko so lahko samo ti gospodje svobodno pisali po svojih političnih dnevnih Včasih so jih res malo opozicijci poburvali, ker so pričakovali, da se bodo pod njihovim okriljem zbrali tudi drugi opozicijski ljudje. Pozabljajo pa danes, da so bili časi, ko je lahko nastopal s svojo »opozicijsko« stranko tudi g. Hodžera.«

Veselite gospoda Prežija

Poročali smo že o službeni pogodbi, ki jo je sklenila ljubljanska Delavska zbornica s svojim novim referentom in organizatorjem slovenskega Jugosava g. Francem Prežijem. Pogodba je dosmrtna in jamči Prež-

lju dosmrtno mesečno plačo 3600 dinarjev, ki se bo vsako leto dvigala za 100 din, dokler ne bo dosegla mesečnega zneska 4500 din. Pogodba pravi, da je ni mogoče razveljaviti »niti s posebnim zakonom, ki bi ga eventualno kdaj sprejela narodna skupščina.«

Delavska zbornica je sedaj sklenila službeno pragmatiko, v kateri je tudi ta pogodba z g. Prežijem proglašena kot definitivna ureditev službenega razmerja med njim in Delavsko zbornico. Manjka le še odobritev ministra za socialno politiko. Razumljivo je g. Prežij med akcijo Delavske zbornice zelo navdušen. Na zbornični seji ga je proglašil kot vzgled vsem delodajalcem in je obtožil nasprotnike Jugosava, da kaj takega niso znali, ker pač niso bili iskreni zastopniki stanovskega pokreta.

Objava Mladinske matice

»Učiteljski tovariš« javlja pod zaglavljem »Mladinska matica« naslednje: »Urednik »Našega ročca« obvešča poveljenike Mladinske matice, ki so želeli v decembru izdati prve primerni pesni, deklarirani v sestavkov o 1. decembru, da so na žalost morali take vrste prispevki izpasti.«

SLS ne more biti obnovljena?

Prometni minister inž. Bešlić objavlja v beograjskih listih pojasnilo k svoji izjavi, da v Vojvodini ni računati s obnovo starih strank. Zaradi te izjave mu je zelo ostro odgovoril »Hrvatski dnevnik« in ga opozoril na to, da stranke, ki so združene v KDK, ne bodo nikogar proslile dovoljenja za svoje delovanje. Minister inž. Bešlić pravi, da so njegovo izjavo o starih strankah novinarji pogrešno razumeli in netočno zabeležili. Med drugim pojasnjuje: »Ko me je vprašal neki novinar, kaj bo storila Jugoslovenska radikalna zajednica, če bodo obnovljene stare stranke, sem mu res odgovoril, da se stare stranke, ki tvorijo danes JRZ, ne bodo obnovljale. Pri tem sem mislil na Slovensko ljudsko stranko, katero žele obnoviti nekateri disidenti brez sodelovanja dr. Korošca. Misli pa sem tudi na Narodno radikalno stranko, katero žele nekateri obnoviti brez JRZ, dasi je danes v JRZ večina bivših radikalov. Sprito tega ni bilo nobenega govora o Hrvatski seljaški stranki, ali Samostojni demokratski stranki, odnosno Zemljoradniški stranki. Članek »Hrvatskega dnevnika« je zato povsem deploiran ter so se moja izjavljana povsem neustojno tolmačila. Najmanj pa sem mislil, da bi bilo potrebno kako posebno dovoljenje za obnovu delovanja bivših ali že obstoječih strank. O teh strankah nisem želel dati nobenih izjav in jih tudi v bodoče ne bom, ker so izven moje kompetence. Sicer pa bo rešeno vprašanje delovanja strank s sprejemom novega zakona o društvih in zborovanjih, ki se pripravlja z ostalimi političnimi zakoni.«

Koliko vojaških podpor je bilo izplačanih

Službeno se objavljajo podatki o dosedaj izplačanih podporah revnim vojaškim obveznikom, ki so bili poklicani na vojaško dolžnost. O podporah odločajo posebni odbori, ki jih je bilo 318 in ki so do sedaj izplačali 44.193 izplačil. Do sedaj je bilo izplačanih 12.389.347 dinarjev podpor. Od tega so prešli obvezniki v banovini Hrvatski 5.485.946 dinarjev, v dunavski banovini 2.565.315 dinarjev, v dravski 962.416 din, v vardarski 746.664 din, v vrbški 665.876 din, v setaki 521.425 din, v drinski 428.548 din, v moravski 333.942 din in v območju uprave mesta Beograda 460.214 din.

Službeno poročilo poudarja, da je delo odborov bilo zadovoljivo in hitro. Da se to delo v bodoče še bolj popolni in pospeši, so pripravljene nove dopolnilne uredbe, ki določajo da se smejo podpore podeljevati od dne, ko je obveznik poklican na vojaške vrste, brez ozira na dan, kdaj je bila prošnja predložena odboru. Tudi način izplačevanja podpor bo še pocenostavljen.

Poštni, telegrafski in telefonski svet

V ministrstvu PTT saseda pod predsedstvom ministra dr. Torbarja še več dni poštne telegrafski in telefonski svet. Do sedaj je razpravljalo o predlogih za decentralizacijo proračuna pošto-telegrafske stroke, o sidavi novih poštinih zgradb in o načrtu uredbe za organizacijo poštne, telegrafske in telefonske službe v smislu decentralizacije in poboljšanja dostave.

»Volitve so nujne«

narodna skupščina, bo težko in odgovorno. Predstavniki srbskega, hrvatskega in slovenskega naroda se bodo morali najprej sporazumeti o tem, kar je bilo že doslej storjeno za rešitev našega notranjega problema. Nato se bodo morali sporazumeti glede definitivne ureditve državne zajednice. Vse to vsekakor ni lahka naloga. Mi vsi ne danes zavedamo, da je bilo s pričetkom reševanja hrvatskega vprašanja otvorjeno tudi srbsko in slovensko vprašanje.

»Kaki bodo — nadaljuje list — rezultati tajnih volitev, ni mogoče napovedati. Sigurno je samo to, da bodo dale povsem drugo sliko narodnega razpoloženja, kakov so jo dale dosedanje volitve. Morda dele ravno zato nekateri, da bi bile tudi tokrat volitve javne. To pa bi bila največja napaka. Danes ni govora o tem, da se obrzi ta ali ona kombinacija na vladi. Na dnevnem redu so vse večja vprašanja. Gre za to, da se ljudstvo svobodno izjavi o preureditvi države, o tem usodnem vprašanju za nadaljnji obstoj državne skupnosti. Nova ureditev države se tiče vseh državljani in je treba zato tudi nuditi vsem državljanom priliko, da svobodno povedo, kaj mislijo. Ne smemo se udati nikakim iluzijam zaradi trenutnega zatista, v katerem se danes nahaja naša država. Videl smo že ponovno, kako se lahko s bliskovito naravo spreminja mednarodni položaj. Zaradi tega nika ne mislimo, da imamo oreveč časa na razpolago. Izvante smrznoma od 26. avgusta je poročila že itak mnogo časa, ne bo krivdi dr. Mačka. Zaradi tega ne odlašamo na jutri to, kar lahko storimo že danes.«

Preselitev Nemcev iz Slovaške

Ob priliki svojega ekspezeja, ki ga je imel novi slovaški ministrski predsednik Tuka v torek, 21. t. m. na seji slovaškega parlamenta, je izjavil med drugim, da slovaška vlada popolnoma odobrava od Hitlerja proračunsko narodnostno načelo ter načelo preselitve narodnih manjšin. To načelo, je nadaljeval Tuka se bo izvedlo povsod, da nastane končno v Evropi trajen mir. S tem je bil načrt izselitve nemške manjšine iz Slovaške prvič uradno omejen pred slovaškim parlamentom.

Kako se ta načrt ak'ada z ustanavljanjem posebnih vojaških formacij nemške manjšine na Slovaškem, na to Tuka, v kolikor je mogoče skepati iz berlin-kega izvečka njegovega ekspezeja, ni odgovoril. V Levicah sestavljeni nemški pehotni bataljon je bil izrecno proglašen kot prva vojaška jedinica slovaških Nemcev, tako da